

jesień 2018

BŁĘDOWA ZGŁOBIĘŃSKA ❖ BRATKOWICE ❖ DĄBROWA ❖ MROWLA ❖ RUDNA WIELKA ❖ ŚWILCZA ❖ TRZCIANA ❖ WOLICZKA

KWARTALNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY SAMORZĄDU GMINY ŚWILCZA I GMINNEGO
CENTRUM KULTURY SPORTU I REKREACJI W ŚWILCZY Z SIEDZIBĄ W TRZCIANIE

Trzcionka

*Tu trwa
tradycja*

Sobótki 2018 - czytaj s. 52

Fot. Zbigniew Lis

nr **87**

cena 6 zł

wiepodlega

100. rocznica odzyskania
przez Polskę niepodległości

Złote Gody

Bratkowice, 17 czerwca 2018 r.

Najważniejsze w małżeństwie są:
słowa, czułość, przysługi i czas.

(Języki miłości wg Chapmana)

Zofia Dziedzic

Żegnaj lato, wkrótce jesień!

Witamy naszych Czytelników po wakacjach. To już kolejny rok szkolny naszych wspólnych spotkań na łamach „Trzcionki”. Wakacyjny numer oddaje nastrój wypoczynku, rozluźnienia, kanikuły. Dla tych, którzy wyjeżdżali poza gminę i region – to były spotkania z nowymi ludźmi, chłonięcie nowych widoków krajobrazu, poznawanie zabytków, architektury, historii miejsc pobytu, kontemplacji piękna naszej Ojczyzny.

Było gorące lato! – „cóż taki mamy klimat”. Cierpieliśmy wszyscy podczas tropikalnych upałów, rolników gnębiła susza od kwietnia, potem na przełomie lipca i sierpnia – ulewy, burze, gradobicia, podtopienia. Deszcze jednak nie uzupełniły braku wody, stan suszy glebowej powodował straty, przyspieszał wegetację roślin, owoców, zbiory nie były dorodne. Ogromne pożary w wyniku suszy nawiedziły np. Szwecję, Włochy, powodując ogromne straty materialne i w ludziach, np. od 1 kwietnia do 4 VIII utonęło w kraju 261 osób. Tylko w lipcu było 677 pożarów lasów, strażacy OSP mieli pełne ręce roboty.

Egzotyki też nie zabrakło – pyton tygrysi – 6 m długości 50 cm obwodu – olbrzymi wąż-uciekinię straszył ludzi z okolic Warszawy.

Szybko przypomnijmy wszystkim, co działo się w do tej pory. Trwa remont i modernizacja budynku GCKSiR zs. w Trzcianie. Nie zamarło całkowicie życie kulturalne i sportowe w gminie, w oświacie wiele się działo. Piszemy o tych wydarzeniach w naszym numerze.

W październiku przeżywać będziemy kampanię wyborczą – samorządową. Przypatrzmy się uważnie kandydatom. Nieważna powinna być ich partyjna przynależność, ale ważniejsze jest to, co zrobili i robią, i będą robili dla sołectw oraz gminy. Nie dajmy się złapać na lep obietnic i fantazji. A może wypadłoby złożyć sprawozdanie z dokonań przez dotychczasowych radnych, by uniknąć komentarzy, że „urzędasy szukają kasy, a petenci niech będą przekłeci”.

Dlaczego nie ma w gminie posterunku policji, a poczta szwankuje, a brak choćby kiosków z gazetami i drobiazgami?

Na koniec wstępniaka mała prośba redakcji. Wszystkich zainteresowanych współpracą z „Trzcionką” – zapraszamy. Zależy nam na Waszych tekstach, opiniach, propozycjach. Nie chcemy stać się nudną gazetką wrzuconą w kącie bez przeczytania, tylko Waszym forum. Przyjmijcie rymowanek od Czytelnika:

*Pomyślmy czule o znajomej „Trzcionce”,
która od tylu lat nam służy,
która ostatnio przybrała kolorów,
a kwartał niektórym się dłuży.*

*Nie wypina szpalt swych po ordery,
jest jak dobry znajomy, prawdziwy, uważny i szczerzy!*

*Za te proste, lecz rzadkie cnoty,
które więcej niż sztuczki się liczą,
dziś naszej starej znajomej „Trzcionce”
przyrzekamy dalszą wierność czytelniczą.*

(adres znany red.)

Czytelnikom życzymy miłej lektury naszego kwartalnika oraz jak najlepszego wykorzystania jesiennych dni – bez burz, upałów wichrów i gradobicia.

Uczący się powinien wiedzieć, umieć, chcieć.
Burrhus Frederic Skinner

**Drodzy
Uczniowie,
Nauczyciele,
Rodzice
Uczniów!**

Z okazji rozpoczynającego się nowego roku szkolnego 2018/19 uczniom, zwłaszcza pierwszoklasistom, nauczycielom, pracownikom administracji, rodzicom i przyjacielom szkół życzę, aby nadchodzący czas był okresem pomyślnej współpracy, wzajemnej życzliwości oraz licznych sukcesów we wszystkich działaniach oświatowych.

Rok pracy w szkole to dla uczniów szansa na odkrywanie piękna i poznawanie tajemnic świata, na dorastanie w przyjaznym gronie rówieśników i dorosłych.

Dla pedagogów i rodziców to niepowtarzalna okazja, by kształtować wartościowych ludzi, by doskonalić uczniów, ale także pokazywać młodym drogę do szczęśliwego i godnego życia. Życzę, by dorosłym nie zabrakło w tej ciężkiej pracy odwagi i wytrwałości, a uczniom, by spędzili ten rok z pożytkiem dla siebie i swojego środowiska.

Życzę sukcesów w zdobywaniu wiedzy i kolejnych umiejętności. Oby osiągnięcie celów dawało wiele radości, było inspirujące, a także przynosiło jak najlepsze wyniki.

**Adam Dziedzic – wójt gminy
Wiesław Wanat – przewodniczący RG Świlcza**

**Żegnajcie wakacje,
witaj szkoło!**

Z okazji rozpoczynającego się roku szkolnego 2018/2019 wszystkim Pracownikom Oświaty, Uczniom i Rodzicom Gminy Świlcza życzymy, aby szkoła była dla Was miejscem, do którego zawsze z radością będziecie przychodzić.

Życzymy wzajemnej życzliwości, zaufania oraz wytrwałości w pokonywaniu trudności, jakie stawia przed Wami proces edukacji.

Niech ten rok szkolny obfituje w nowe wyzwania, doświadczenia i sukcesy.

**Radni Powiatu Rzeszowskiego:
Sławomir Miłek, Tadeusz Pachorek,
Tomasz Wojton**

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE	5	Jak oni grzeszom!!!	64
Wybory samorządowe.....	5	Półkolonia w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Bratkowicach	65
Kadencja dużego postępu	7	Integracja, sport, rekreacja	66
Zawsze pozostaje niedosyt...	19	Półkolonia w Szkole Podstawowej nr 1 w Mrowli	67
VII kadencja RADY GMINY Świlcza – 2014-2018	20	Półkolonia w Szkole Podstawowej w Świlczy	68
Z życia Powiatu Rzeszowskiego	23	„Kolorowe lato, kolorowe wakacje” 2018 w SP Trzciana	68
„Lider Rozwoju Regionalnego 2018” – to my, Gmina Świlcza!	24	Sztuka komunikowania się „Brudna dwunastka”	70
WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE	5	Gry i zabawy nie tylko do... zabawy!	71
Zakończenie roku szkolnego 2017/2018	25	Żłobek Gminny w Bratkowicach – otwarty	72
Co o zakończeniu roku szkolnego 2017/2018 pisała prasa ogólnopolska?	26	W ZGODZIE Z NATURĄ	73
Przygotowanie placówek oświatowych do nowego roku szkolnego 2018/2019	27	Zagadkowy świat grzybów	73
Z nowym rokiem – z nowym krokiem	30	Wzrost liczebności populacji długosza królewskiego (<i>Osmunda regalis</i> L) w nadleśnictwie Głogów Małopolski	75
To jest nadzwyczajny instrument pomocowy polskich sędziów i UE	31	ŻYWA PAMIĘĆ HISTORII	78
W KRĘGU WIARY	32	Pamiętajmy!	78
Sierpień miesiącem pielgrzymek!	32	Ludobójstwo ukraińskie na Wołyniu 1943-1945	80
Z parafii Bratkowice	33	BLIŻEJ RODZINY	83
Oddając hołd spracowanym ręką polskiego rolnika	35	„Gdy dom przestaje być bezpieczną przystanią”	83
Kult Św. Wojciecha – patrona kościoła parafialnego w Błędowej Zgłobieńskiej	37	Zostań rodzicem na zastępstwo...	84
FAKTY I WYDARZENIA	39	Piknik Rodzinny – świetna zabawa dla całych rodzin	85
Złote Gody w gminie Świlcza – 2018	39	Atrakcyjnie i wesoło	85
Idźcie dalej razem wspólna drogą...	42	Szkoła bliżej swojej społeczności	87
Świętowano, aby na stole nigdy nie zabrakło chleba	44	14 Piknik Rodzinny	89
Przemówienie Wójta Gminy Świlcza	47	SPORT I PASJE	90
Prezentacja Sołectw Gminy Świlcza z okazji Święta Plonów 2018	48	XXI Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej, Rosja, 14 VI – 15 VII 2018 r.	90
„Odkrywamy nieznanne zabytki powiatu rzeszowskiego”	50	Podsumowanie sezonu piłkarskiego 2017/2018	91
ZE SKARBKA TRADYCJI KULTURALNYCH	51	Pokazy sprawności strażaków OSP	92
Wesołe wakacje z biblioteką	51	34. Puchar Wójta Gminy Świlcza w Piłce Nożnej 2018	94
Hej, Sobótka, Sobótka...	52	Z życia Akademii Piłkarskiej „Bratek” Bratkowice	96
Pracując odpoczywając	54	VII Gminny Turniej Piłki Piłkowej o Puchar Wójta Gminy Świlcza ...	98
XXIV Balkan Folk Fest 2018 w Bułgarii	56	Czy brać będą, czy nie będą, pomachamy sobie wędą!	99
Zgrupowanie Grupy Teatralnej TESPIS	57	ROZMAITOŚCI	99
VII Festiwal Folkowy „Vall Vallej” na Węgrzech z „Pułanami”	57	Palcem go...	99
Rok Stefana Żeromskiego	59	Ćma bukszpanowa	100
EDUKACJA I WYCHOWANIE	60	Czy wiesz, że...	101
Historia z historią, czyli XII Gminny Konkurs Literacki	60	Od i do Czytelników	102
Profilaktyka antynikotynowa w placówkach oświatowych	62		

Trzcionka
Rok założenia:
17.01.1997

WYDAWCA:
Samorząd Gminy Świlcza
i Gminne Centrum Kultury,
Sportu i Rekreacji w Świlczy
z siedzibą w Trzcianie.

ISSN 1506-1086

REDAGUJE KOLEGIUM w składzie: Zofia Dziedzic, Władysław Kwoczyński, Zbigniew Lis, Artur Szary. **ADRES REDAKCJI:** 36-071 Trzciana – Gminne Centrum Kultury w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, tel. 17 85 14 438, www.swilcza.com.pl, e-mail: gck@swilcza.com.pl.

NAKŁAD: 500 egz. + 50. Nr ident. 690473296. Pismo zarejestrowano w Sądzie Wojewódzkim w Rzeszowie, Sygn. Akt. I Ns Rej. Pr. 18/97.

OPRACOWANIE GRAFICZNE: Dorota Wadiak.

DRUK: DUET Drukarnia Wydawnictwo Mariusz Michalik, Boguchwała, tel. 603 703 003.

Za treść poszczególnych artykułów odpowiadają autorzy. **Nie przyjmujemy przedruków z książek, gazet czy Internetu.** Nie zwracamy materiałów nie zamówionych i zastrzegamy sobie prawo segregacji nadsyłanych materiałów, dokonywania skrótów i poprawek. Nie płacimy wierszówki.

Do druku oddano: 17.09.2018 r.

Uwaga Czytelnicy, Sympatycy i Korespondenci „Trzcionki”!

Redakcja „Trzcionki” uprzejmie prosi o nadsyłanie wspomnień, refleksji, własnych przemyśleń, artykułów problemowych do każdego kolejnego numeru na miesiąc przed upływem kolejnego kwartału, do nr 88 – do 1 GRUDNIA 2018 r. Po upływie tego terminu materiałów nie przyjmujemy!

Redakcja przypomina o właściwym wykorzystywaniu danych osobowych wg przepisów RODO (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/679 z dn. 27 kwietnia 2016 r.).

Zofia Dziedzic

Wybory samorządowe

21.10.2018 r. – Polacy zdecydują, kto będzie rządził w samorządach. Termin został ogłoszony przez Premiera Rządu RP w dn. 14.08.2018 r. Oby kampania wyborcza była uczciwą konkurencją uczciwych obywateli RP na dobre propozycje dla Polaków! W wyborach samorządowych 2018 r. zdecydujemy, kto będzie rządził w radach gmin lub miastach na prawach powiatu, radzie powiatu, sejmikach wojewódzkich, radach dzielnicy i osiedla, a także wybierzemy wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. W związku z ogłoszeniem przez premiera decyzji o jesiennych wyborach samorządowych partie polityczne, koalicje, stowarzyszenia, organizacje społeczne i sami zainteresowani kandydaci i wyborcy mogą tworzyć komitety wyborcze i rozpocząć oficjalnie kampanię przedwyborczą.

**Z wójtem Gminy Świlcza Adamem Dziedzicem
krótka rozmowa na tematy aktualne.**

Wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic.

Świlcza to przyjazna, otwarta, z niekwestionowanymi tradycjami kulturalnymi, dynamicznie rozwijająca się gmina

– Jak by Pan, najkrócej, podsumował swoją pierwszą (2014-2018) kadencję wójta?

– Odpowiem krótko – niezamarnowane 4 lata twórcze, pracowite, z sukcesami w poważnych wojewódzkich i ogólnokrajowych rankingach finansowo-społecznych i kulturalnych. Gmina finansowo stabilna, udało się spłacić sporo zadłużeń. Gmina z perspektywami dalszego zrównoważonego rozwoju. A ja jestem utwierdzony w decyzji podjętej przed czterema laty.

– Jak wypadła bilans tych 4 lat? Proszę – nieco szczegółów.

Powierzchnia gminy – 108,11 km²

Sołectwa – 8 (od 2017 Rzeszów pozyskał sołectwo gminy Bzianka zgodnie z wolą jej mieszkańców)

Liczba ludności – **16 265** – stan na 31 grudnia 2017, **15 740** na dzień 21 sierpnia 2018 r.

Budżet gminy – stan na 2014 r.: dochody – 45 852 594,46 zł, wydatki – 47 765 349,62 zł. Stan na 2018 r. (plan): dochody – 79 274 857,43 zł, wydatki – 85 209 061,38 zł. Zadłużenie w 2014 r. – 21 869 081,49 zł, w 2018 r. – 13 614 810,00 zł. Spłata zadłużenia – 8 254 271,49 zł.

Nakłady na infrastrukturę – wyremontowano oraz przebudowano 16,578 km dróg gminnych, chodników przy tych drogach oraz ścieżek rowerowych w nawierzchni bitumicznej (asfaltowej) zlokalizowanych przy drogach powiatowych na kwotę **14 645 759,09 zł**.

Powiat rzeszowski dostał wsparcie w kwocie **2 081 482,00 zł** z przeznaczeniem na budowę chodników, ścieżek rowerowych oraz przebudowę dróg powiatowych na terenie Gminy Świlcza. Dzięki współpracy samorządów udało się wykonać 9,265 km chodników (kostka brukowa) oraz przebudować 17,625 km dróg powiatowych (nawierzchnia bitumiczna, asfaltowa).

Całość nakładów na infrastrukturę w Gminie Świlcza w czasie trwania kadencji – **47 696 012,80 mln zł (30 968 771,71 mln zł bez nakładów na drogi, które wynoszą 16 727 241,09 mln zł)**.

2015 r. – 3 864 073,27 zł

2016 r. – 4 223 527,94 zł

2017 r. – 10 564 489,89 zł

2018 r. – 29 043 921,70 zł.

Oświata – w bieżącym roku szkolnym, drugim roku wdrażającym nową reformę oświatową, wygaszającą gimnazja. W szkołach podstawowych wraz z oddziałami przedszkolnymi funkcjonuje 92 oddziały (110 z niepublicznymi), w których uczy się i wychowuje 1772 dzieci (z niepublicznymi 1908 dzieci). Obecnie do 24 oddziałów w przedszkolach uczęszcza 550 dzieci. Przeprowadzając analizę wyników sprawdzianów w szkołach podstawowych w latach 2015-2018 można stwierdzić, że najwyższą średnią liczbę punktów uzyskano w roku szkolnym 2014/2015. Wielu uczniów było laureatami olimpiad i konkursów zarówno na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym, a na przestrzeni 2015-2018 aż 284 z nich otrzymało stypendia Wójta za bardzo dobre wyniki w nauce.

Wiele uwagi w trakcie kadencji skupiliśmy również na zapewnieniu właściwego stanu obiektów oświatowych.

Na remonty bieżące i inwestycje w przedszkolach, szkołach podstawowych i zespołach szkół przeznaczaliśmy 3 639 937,15 mln zł, z czego: w przedszkolach 313 370,56 zł, w szkołach podstawowych 1023751,67 zł, w zespołach szkół 2 302 814,92 mln zł.

Kultura i sport – w ostatnich 4 latach na finansowanie kultury przeznaczaliśmy ponad 6 134 409,57 mln zł. W tym zakresie udało nam się dokończyć i oddać do użytku 2 ważne obiekty, tj. Świlcza – hala sportowa i Trzciana – ośrodek sportu i rekreacji. Koszty tych inwestycji to 5 452 325, 11 mln zł.

Pozyskane środki wspólnotowe – 40 888 439,00 zł + 4 125 575,19 zł w trakcie weryfikacji, razem daje 45 014 014,19 zł.

Postawione cele konsekwentnie realizowaliśmy przy dobrze układającej się współpracy z Radą Gminy, z przewodniczącym Piotrem Wanatem i pracownikami UG, kierownictwem jednostek samorządowych, radami sołectki, organizacjami społecznymi. Były to zadania zarówno z zakresu infrastruktury, czyli podnoszenia komfortu i bezpieczeństwa życia mieszkańców. Mam tu na uwadze – strukturę drogową, obiekty użyteczności publicznej, budowę chodników, oświetlenia ulicznego. Ponad **70%** procent dróg gminnych jest wyremontowanych. Mamy **36,12 km** chodników ulicznych. Realizowaliśmy je przy wsparciu funduszy własnych i krajowych np. w ramach Programu Rozwoju, Obszarów Wiejskich na lata 2016-2020 lub Regionalnego Programu Operacyjnego i unijnych. Wydatki z tego zakresu wynoszą **4 776 701,98 mln zł**, w tym dofinansowania z różnych źródeł **3 868 853,23 mln zł**.

Dokończyliśmy wiele zapóźnionych w ub. latach inwestycji, np. hala sportowa w Świlczy, stadion sportowy w Trzcinie, modernizujemy niezbędny dla kultury gminnej budynek GCKSiR. To tam odbywają się specyficzne dla naszej gminy ogólnopolskie i międzynarodowe imprezy folklorystyczne, dzięki czemu podtrzymujemy staropolskie tradycje, wymieniamy się doświadczeniami z dziedziny kultury.

Istotną płaszczyzną działań naszych jest dbałość o poziom edukacji. Nowocześnie wyposażone żłobki, przedszkola i szkoły podejmują zadania edukacyjne skierowane do wszystkich grup społecznych w tym – dla seniorów. Działające od 2 lat CUW w UG jest przykładem troski o sprawność, efektywność i organizację pracy. Stwarzamy warunki do rozwoju przedsiębiorczości i rozwiązywania problemu osób bezrobotnych. powstało w tym czasie w gminie 2778 nowych tzw. małych firm i przedsiębiorstw. Pozyskujemy inwestorów do specjalnej strefy ekonomicznej. Pomyśłów mamy dużo, nie brakuje zapału i energii do pracy.

– Które zrealizowane cele cieszą Pana najbardziej?

– Najważniejsze jest to, że udało się mi i nam nie zawieść oczekiwań społeczeństwa naszej gminy. Obyśmy rozumieli w dalszym ciągu, że razem można wiele i nigdy nie zmarnowali zaufania społecznego. A najważniejsze?

Przede wszystkim to, że udało się nam w 2016 r., gdy poprzez współdziałanie, aktywność i jedynomyślność nie dopuściliśmy do likwidacji gminy i przyłączenia jej w granice Rzeszowa. Fre-

kwencja referendalna i wyniki zaskoczyły wszystkich pozytywnie. Mieszkańcy w zdecydowanej większości postanowili, że chcą być mieszkańcami Gminy Świlcza – naszej małej ojczyzny. Wynik nas cieszył, ale i zobowiązywał, stąd jeszcze bardziej skupiamy się na potrzebach zgłaszanych przez mieszkańców poszczególnych wsi, których corocznie przybywa, np. przywróciliśmy po 4 latach niebytu działalność zlikwidowanej uprzednio Szkoły Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej. To wszystko cieszy.

– Jakie Pan ma plany na najbliższe 4 lata?

– W czasie kampanii wyborczej w 2014 r. deklarowałem m.in. że chcę być wójtem wszystkich mieszkańców gminy. To brzmi jak truizm, ale mnie chodziło o to, by polityka nie zdominowała działań samorządowych, by każdy mieszkaniec mógł do mnie przyjść i wypowiedzieć swoje racje i postulaty. Spotykam się z ludźmi codziennie, ale także na spotkaniach roboczych, podczas rozlicznych uroczystości, zebrań, imprez, w których prawie zawsze uczestniczę.

Na zakończenie chciałbym powiedzieć: nie ukrywam, że liczę, na to że będę kontynuować swoją pracę w kolejnej kadencji. O tym jednak zdecydują wyborcy. Życzę, by wybrali mądrą, pracowitą i uczciwą władzę. Wszystkim ubiegającym się o mandat samorządowy życzę powodzenia!

Wszystkie moje wypowiedzi, aczkolwiek bardzo skrótkowe, są, uważam, dowodem na to, że Gmina Świlcza rozwija się dynamicznie w sposób zrównowa-

żony i umożliwia wszystkim mieszkańcom życie godne, bezpieczne i radosne. To gmina przyjazna, otwarta z niekwestionowanymi tradycjami patriotycznymi i kulturalnymi.

– Czy są jakieś inne informacje, które chciałby Pan Wójt przekazać?

– Dziękuję wszystkim za przeczytanie wywiadu. Mam nadzieję, że w znacznej części ukazany został dorobek gminy w minionym czteroleciu.

Cóż mogę dodać? Warto być pracowitym, przyzwoitym i warto ważyć swoje sądy. Nie oskarżajmy. Nie pomawiajmy. Nie psujmy dobra wspólnego, jakim jest wspólnota lokalna i państwowa. Nigdy nie warto „gniewać się” na władzę i na Polskę. To jest dobro szczególne, jedyne w swoim rodzaju, dobro, które wymaga niezwyklej uważności i delikatności. Po pierwsze, po drugie i po trzecie: niczego nie niszczyć. Ani szyby w przystankowej wiacie, ani zabawki na placu zabaw, ani języka poprzez wulgaryzmy, ani zdrowia poprzez narkotyki, ani relacji poprzez barbarzyńskie nawyki. Wszyscy jesteśmy sobie potrzebni. Wszyscy od siebie zależyśmy. Dzisiaj, jutro i na zawsze.

– Dziękuję za miłą rozmowę, wzbudzającą niekwestionowany podziw i uznanie. Życzę dalszych sukcesów.

Rozmawiała: Zofia Dziedzic

Wywiad autoryzowany.

**Wybory samorządowe
21 października 2018 r.**

PRZYJDŹ, ZAGŁOSUJ!

Pragnienie władzy, wielkości i sławy jest rzeczą tragicznie ludzką i jest wielką pokusą, która stara się wkraść wszędzie... Dawać siebie innym, eliminując dystanse, pozostając w małości i konkretnie wypełniając codzienność – to subtelnie boskie.

Papież Franciszek

Adam Dzedzic, Wójt Gminy Świlcza

Kadencja dużego postępu

Sprawozdanie z działalności samorządu gminnego Gminy Świlcza w latach 2014-2018

Dobiega końca kadencja samorządowa 2014-2018. W dniu 21 października gremialnym udziałem w akcie głosowania Polacy wybiorą nowe władze samorządowe kraju.

Jako wójt gminy mam obowiązek przed radą i mieszkańcami gminy złożyć sprawozdanie z naszej wspólnej działalności. Jestem przekonany, że mijające cztery lata naszej pracy zaowocowały konkretnymi i wymiernymi efektami, które za chwilę szczegółowo omówię. Patrząc dzisiaj wstecz i dokonując podsumowania tego, co udało się zrealizować, mogę powiedzieć, że nie był to czas stracony dla gminy. Nasze wspólne dokonania są konkretne i niezaprzeczalne, są dowodem aktywności radnych oraz dobrej współpracy samorządu i mieszkańców. Mimo występujących w czasie kadencji różnic zdań, czy poglądów zawsze udawało się w najważniejszych sprawach osiągnąć kompromis.

POCZĄTEK KADENCJI 2014-2018

Mijająca kadencja nie była łatwa, napotykalismy na różne przeciwności losu: wysokie zadłużenie gminy, niedokończone inwestycje, większe i mniejsze, często zmieniające się przepisy prawa, coraz większe oczekiwania mieszkańców. Gmina pomniejszyła się o sołectwo Bzianka od 2017 r. Nie spełniły się plany Rzeszowa o powiększenie swych obszarów, kosztem wchłonięcia całej gminy w granice miasta. Pomimo tych kluczowych przeciwności udało nam się, wspólnie, bardzo wiele zrealizować z założonego na początku kadencji programu.

Na początku, krótko, przedstawię, niektóre dane statystyczne, by w oparciu o konkrety dokonywać właściwych ocen i możliwości.

Liczba mieszkańców wiejskiej gminy Świlcza – na dzień **21 sierpnia 2018 r.** wynosiła **15 740** osób

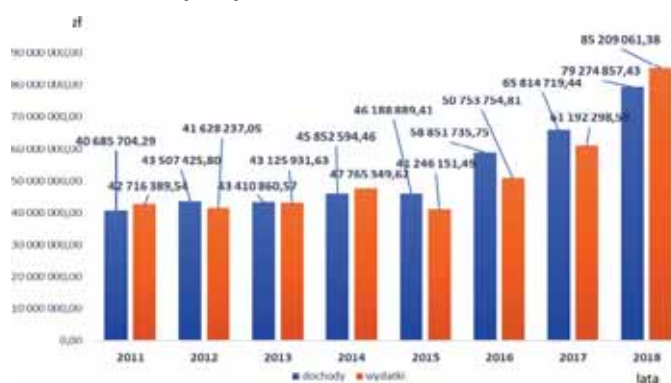
Spośród 8 sołectw największą liczbą mieszkańców szczyła się: Bratkowice i Świlcza.

Jak kształtował się budżet gminy na przestrzeni minionych 4 lat? Jest to istotne do właściwej oceny naszych możliwości finansowych. Na początku 2014 r. budżet gminy wynosił: – dochody **45 852 594,46 zł** – wydatki **47 765 349,62 zł** co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje kwotę **2 692,33 zł**.

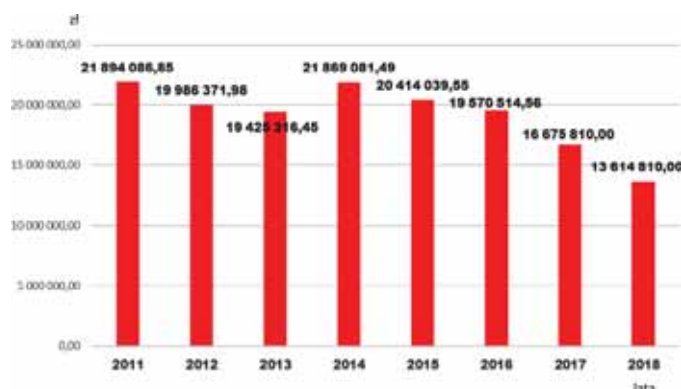
W 2018 r. budżet ten wynosi: – dochody **79 274 857,43 zł** – wydatki **85 209 061,38 zł**, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje kwotę **4 853,85 zł**. Wynika z tego, że **budżet po stronie dochodów wzrósł o ponad 77% a po stronie wydatków wzrósł o ok 86%**. Nastąpił wzrost dochodów własnych, gdzie szacujemy, że na koniec 2018 r. będzie on wyższy niż w roku 2014 o **6 574 599,28 zł**.

Omówienia wymaga stan zadłużenia gminy. Na początku 2014 r. zadłużenie gminy wynosiło **21 869 081,49 zł** zaś na koniec 2018 r. wyniesie **13 614 810,00 zł**.

Dochody i wydatki budżetu w latach 2011-2018

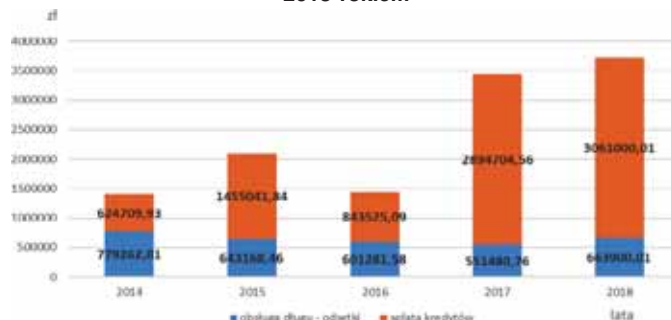

Wysokość zadłużenia w latach 2011-2018

W ciągu kadencji spłaciliśmy zadłużenie w wys. **8 254 271,49 zł** Tak wysoki stan zadłużenia wynikał m.in. z konieczności spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań, zaciągania kredytów na realizację zadań inwestycyjnych oraz projektów dofinansowanych z funduszy unijnych, pożyczek z WFOŚiGW na realizację zadań ekologicznych. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że kredyt to instrument ekonomiczny pozwalający na inwestowanie i rozwój, z którego korzystamy w ramach możliwości, jakie gwarantują nam przepisy prawa.

Kwoty przeznaczone na spłatę kredytów zaciągniętych przed 2015 rokiem

Gmina Świlcza posiada optymalną lokalizację. Bezpośrednie sąsiedztwo Rzeszowa na przecięciu kilku strategicznych szlaków komunikacyjnych, a to: Droga krajowa nr 4, linia kolejowa E30, autostrada A4, Droga międzynarodowa S-19. w odaleniu kilku km – port lotniczy – Jasionka.

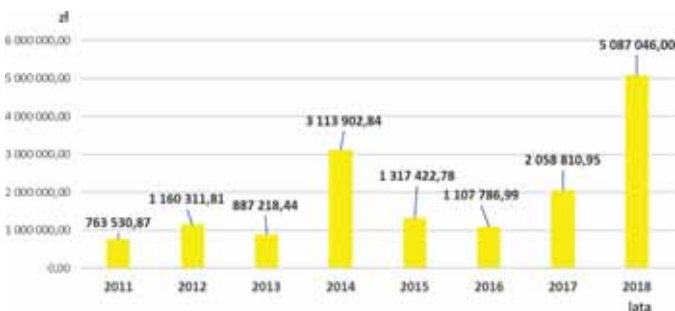
Potencjał gminy tworzą instytucje, przedsiębiorstwa o charakterze także ponadlokalnym, rolnictwo i kapitał ludzki. Gmina zajmuje tereny użytkowane rolniczo, które stanowią potencjalne zaplecze surowcowe dla przedsiębiorstw rolno-spożywczych i lokalnych firm. Nowoutworzona strefa gospodarcza – czeka na inwestorów. Atuty gminy to: Atrakcyjne położenie geograficzne, istniejący obecnie potencjał gospodarczy, bardzo dobrze rozwinięta sieć szkół i innych instytucji oświatowych, żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, zespół szkół techniczno-weterynaryjnych, niepubliczna szkoła muzyczna, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, środowiskowy dom samopomocy. Wykształcona, liczna kadra specjalistyczna. Dobre warunki do rozwijania sportu, rekreacji, wypoczynku: stadiony boiska sortowe, hale sportowe, zalew kąpielowy, pole golfowe, „Dwa stawy” i pobliski grzybny las.

ZADANIA INWESTYCYJNE

Mając świadomość możliwości finansowych naszego budżetu przejdę teraz do omówienia tego, co udało się zrobić. Na przestrzeni mijającej kadencji w miejscowościach naszej gminy wykonano wiele inwestycji, które wymagały dużego nakładu finansowego. Jedną z większych inwestycji zrealizowanych w mijającej kadencji było dokończenie obiektów sportowych w Świlczy i Trzcionie, których koszt wyniósł **2 952 806,12 zł**, przy dofinansowaniu ze środków unijnych w wysokości **727 214,00 zł**. Kolejnym realizowanym zadaniem z zakresu kultury jest remont budynku GCKSIR w Trzcionie, na co wydaliśmy **2 668 531,33 zł**, zaś dofinansowanie ze środków unijnych wyniosło **1 010 000,00 zł**.

Dzięki tej inwestycji gmina i wieś może cieszyć się pięknym funkcjonalnym, przyjaznym obiektem, który służy zarówno mieszkańcom sołectwa i gminy.

Wydatki na budowę obiektów sportowych w latach 2011-2018

- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 5 924 963,96 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 9 571 066,72 zł,
- wystąpił wzrost o 3 646 102,76 zł co stanowi 61,54%.

W trakcie kadencji odpowiedzieliśmy również na potrzeby mieszkańców w zakresie poszerzenia i wzbogacenia miejsc do spędzania wolnego czasu, wypoczynku czy rekreacji. Udało się wybudować, rozbudować i zmodernizować **13** placów zabaw, mini boisk i elementów małej architektury przyszkolnej. **W trakcie opracowania jest dokumentacja pod budowę nowego placu zabaw w Parku w Bratkowicach.** Łączny koszt tych inwestycji wyniósł **1 772 549,07 zł**. Wyżej wymienione inwestycje to jedynie wstęp do długiej listy zadań zrealizowanych w przeciągu ostatnich 4 lat, wpływających na jakość życia naszych mieszkańców. Jakość tę możemy ocenić poprzez zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych, za-

spokojenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, dostępność do dóbr konsumpcyjnych, stan i dostępność do placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, zapewnienie bezpieczeństwa, troskę o osoby niepełnosprawne i wymagające opieki socjalnej oraz dbałość o ochronę środowiska.

Wydatki na oświetlenie w latach 2011-2018

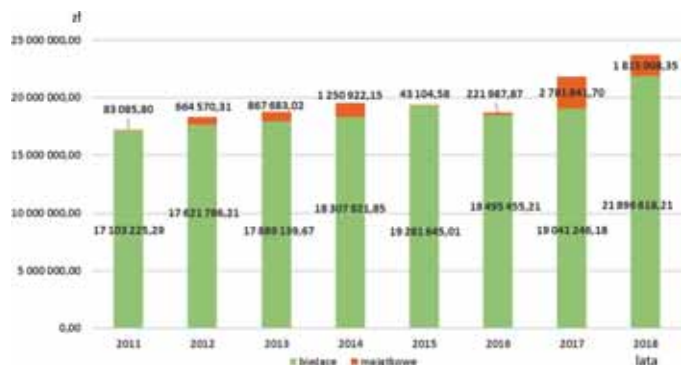
- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 1 677 991,33 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 2 540 782,89 zł,
- wystąpił wzrost o 862 791,56 zł co stanowi 51,42%.

Uważam, że działając wspólnie, właściwie wartościowaliśmy potrzeby mieszkańców, czego dowodem może być chociażby zwiększająca się z roku na rok liczba mieszkańców gminy (z wyjątkiem faktu – odejścia Bzianki – w granice Rzeszowa). Na koniec 2017 r. mamy **16 252** mieszkańców. Wpływ na ten stan miał dodatni przyrost naturalny, ale także napływ mieszkańców spoza gminy, którzy chętnie się tutaj osiedlają.

STAN GMINNEJ OŚWIATY

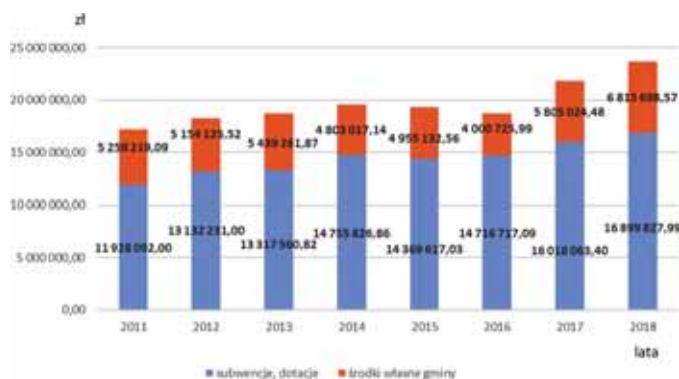
Zapewnienie dzieciom i młodzieży od najmłodszych lat dobrych warunków do rozwoju i nauki, było jednym z najważniejszych moich i rady celów realizowanych w trakcie mijającej kadencji. Utrzymanie sieci placówek oświatowych obejmującej 5 zespołów szkół (klasy przedszkolne lub przedszkola, szkoły podstawowe – 6-klasowe i 4 gimnazja, 2 szkoły podstawowe i 2 niepubliczne – 3 przedszkola corocznie stanowi ok. **37%** budżetu gminy. Zdecydowana większość środków finansowych przeznaczona była na koszty wynagrodzeń i pochodnych związanych z pracą wysokokwalifikowanych nauczycieli, pracowników administracji i obsługi, koszty obsługi finansowej oraz bieżące wydatki związane z utrzymaniem obiektów.

Wydatki na oświatę w latach 2011-2018

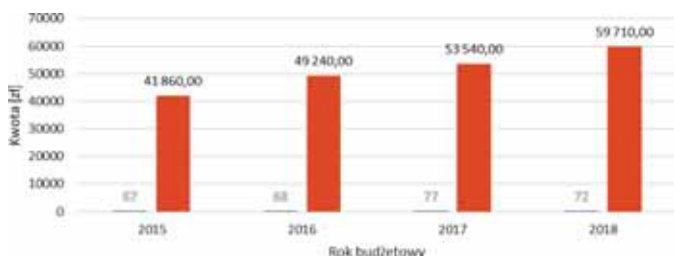
- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 73 788 334,30 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 83 580 807,11 zł,
- wystąpił wzrost o 9 792 472,81 zł co stanowi 13,27%.

Źródła finansowania wydatków na oświatę w latach 2011-2018

W bieżącym roku szkolnym – drugim roku wdrażającym nową reformę oświatową m.in. wygaszającą gimnazja w szkołach podstawowych wraz z oddziałami przedszkolnymi funkcjonuje **93 oddziałach (111 z niepublicznymi)**, w których uczy się i wychowuje **1772 dzieci (z niepublicznymi 1908 dzieci)**. Obecnie do **24 oddziałów** w przedszkolach uczęszcza **550** dzieci. Przeprowadzając analizę wyników sprawdzianów w szkołach podstawowych w latach 2015-2018 – można stwierdzić, że najwyższą średnią liczbę punktów uzyskano w roku szkolnym **2014/2015**. Wielu uczniów było laureatami olimpiad i konkursów zarówno na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym, a na przestrzeni 2015-2018 aż **284** z nich otrzymało Stypendia Wójta za bardzo dobre wyniki w nauce. Mając na uwadze efektywność nauczania w placówkach oświatowych corocznie zapewnione były środki finansowe na zakup wyposażenia i nowoczesnych pomocy dydaktycznych.

Realizacja Programu Stypendyjnego za wyniki w nauce, osiągnięcia sportowe i artystyczne wg wydatk

Wyposażenie placówek oświatowych w komputery, laptopy, tablice interaktywne, rzutniki w latach 2014-2018

Lp.	Nazwa placówki	Ilość urządzeń w szt.	Wartość
1.	Przedszkole w Trzcianie	5	17 195,00
2.	Żłobek w Trzcianie	4	12 317,00
3.	Przedszkole w Bratkowicach	9	38 346,93
4.	Przedszkole w Świlczy	9	28 130,00
5.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bratkowicach	52	150 594,10
6.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Bratkowicach	73	189 463,07
7.	Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej	90	207 304,02
8.	Szkoła Podstawowa w Trzcianie	80	210 256,69
9.	Zespół Szkół w Dąbrowie	53	142 972,75
10.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Mrowli	48	128 839,41
11.	Szkoła Podstawowa w Świlczy	97	290 168,93
12.	Centrum Usług Wspólnych Gminy Świlcza	8	30 223,31
Razem		528	1 445 811,21

Realizacja kilkunastu projektów przez przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja miała walory edukacyjne i wychowawcze, również przyczyniła się do znaczącego wzbogacenia bazy dydaktycznej. Największe z nich to:

1. Poprawa jakości oferty edukacyjnej w Zespole Szkół w Świlczy poprzez budowę nowej sali gimnastycznej oraz zakup wyposażenia pracowni ICT i przyrodniczej.
2. Podniesienie efektywności i dostępności e-usług w zakresie zarządzania oświatą w Gminie Świlcza.
3. Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Świlczy.
4. Zakup pomocy dydaktycznych dla szkół z terenu gminy Świlcza – Aktywna tablica na łączną kwotę: 8 177 154,35 zł w tym dofinansowanie: 3 464 518,68 zł.

Dotacje pozyskane na projekty finansowane ze źródeł UE w oświacie w latach 2011-2018

- dochody pozyskane w latach 2011-2014 – 747 209,63 zł,
- dochody pozyskane w latach 2015-2018 – 3 303 616,63 zł,
- wystąpił wzrost o 2 556 407,00 zł co stanowi 342,13%.

Wiele uwagi w trakcie kadencji skupialiśmy również na zapewnieniu właściwego stanu obiektów oświatowych. Na remonty bieżące i inwestycje w przedszkolach, szkołach podstawowych i zespołach szkół przeznaczaliśmy **3 639 937,15 zł** czego: w przedszkolach **313 370,56 zł**, w szkołach podstawowych **1 023 751,67 zł**, w zespołach szkół **2 302 814,92 zł**.

Były to m.in. inwestycje, modernizacje i remonty instalacji elektrycznych, wentylacyjnych, centralnego ogrzewania, remonty dachów, kanalizacji, instalacji wodociągowych, odgromowych, instalacji ppoż. i hydrantowych, instalacji fotowoltaicznych. Przeprowadzone w szerokim zakresie remonty szkół i przedszkoli pozwoliły nie tylko na ich bezpieczne użytkowanie w przyszłości, ale podnosiły ich funkcjonalność, standard i estetykę. W roku szk. 2017/18 udało się pozyskać możliwość ponownego uruchomienia na zasadach niepublicznej szkoły podstawowej z oddziałami przedszkolnymi w Błędowej Zgł.

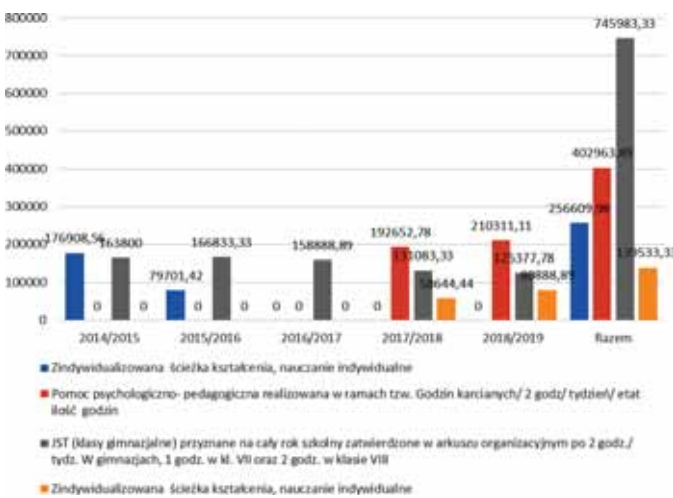
Odrębną pozycję stanowią koszty dowozu uczniów do szkół, które wyniosły **1 345 619,36 zł**. Dodatkowo 9 uczniów niepełnosprawnych dowożonych jest do UNICEF Rzeszów, SOSW w Mrowli przez prywatnego przewoźnika, z którym gmina zawiera umowę na kwotę **278 785,00 zł**. Ponadto Gmina zwraca koszty za dowóz uczniów niepełnosprawnych do szkół na podstawie umowy zawartej z rodzicami. W ten sposób dowożonych jest ok. 20 dzieci na kwotę około **192 400,00 zł**.

Wprowadzono godziny dodatkowe JST z przeznaczeniem na przedmioty ścisłe, w roku szkolnym 2018/2019 dla uczniów klas trzecich gimnazjów po 2 godz./tydz. oraz w klasach VII po 1 godzinie oraz w klasach VIII szkół podstawowych po 2 godz./tydz.

Ilość godzin dodatkowych w latach 2014/2015 – 2018/2019

Koszt godzin dodatkowych w latach 2014/2015 – 2018/2019

Gmina wspiera dyrektorów w realizacji wielu projektów finansowanych w głównej mierze ze środków unijnych. Kilka standardowych:

• PROJEKT „WSPÓLNIE DO SUKCESU” – PROJEKT ZREALIZOWANY W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1 W MROWLI

Projekt polega na ograniczaniu i zapobieganiu przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianiu równego dostępu do dobrej jakości wczesniej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających obojętne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Cele projektu jest wzrost kompetencji kluczowych uczniów w zakresie TIK, nauk matematyczno-przyrodniczych, języków

obcych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zrost kompetencji nauczycieli kształcenia ogólnego, w szczególności w zakresie wykorzystania TIK w nauczaniu.

Projekt realizowane przez Szkołę Podstawową nr 1 w Mrowli w partnerstwie z szkołami z terenu gmin tj. Czudec, Wiśniowa i Niebylec.

Wartość ogółem projektu: 145 279,14,00 zł

Dotacja: 132 543,14 zł

Wkład własny: 12 736,00 zł

Projekt realizowany był w roku szkolnym 2017/2018 i jest już zakończony.

• PROJEKT „RAZEM DO PRZYSZŁOŚCI” – projekt realizowany w klasach gimnazjalnych Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach

Projekt dotyczy kształcenia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, a także tworzenia warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu.

Celem projektu jest wsparcie na rzecz zwiększenia wykorzystywania TIK w procesie nauczania oraz rozwijania kompetencji informatycznych. W projekcie biorą uczniowie gimnazjum – obecnie klasy gimnazjalne i nauczyciele.

Projekt realizowany przez Zespół Szkół w Bratkowicach/szkołę Podstawowa Nr 1 w Bratkowicach w partnerstwie z szkołami z terenu gmin tj. Głogów Małopolski, Niebylec, Frysztak.

Wartość ogółem projektu: 145 710,48 zł

Dotacja: 135 406,48 zł

Wkład własny: 10 304,00 zł

Projekt realizowany był w roku szkolnym 2017/2018 i jest już zakończony.

• PROJEKT „POPRAWA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH GMINY ŚWILCZA”

Projekt skierowany jest do 6 szkół: Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej, Szkoły Podstawowej w Trzcianie, Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy, Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach, Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach oraz Zespołu Szkół w Dąbrowie.

Zadania, które zostaną zrealizowane w ramach projektu:

- warsztaty ukierunkowane na zdobywanie przez uczniów umiejętności niezbędnych na rynku pracy,
- szkolenia/warsztaty ukierunkowane na zdobywanie przez nauczycieli kształcenia ogólnego umiejętności w zakresie stosowania TIK w nauczaniu oraz stosowania form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy i właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej),
- organizacja pikników naukowych,
- doposażenie szkół w sprzęt do realizacji lekcji z wykorzystaniem sprzętu techniczno-dydaktycznego – 30 tablic interaktywnych – po 5 tablic interaktywnych do każdej placówki oświatowej – do wykorzystania podczas prowadzenia zajęć na etapie I i II kształcenia, 180 przenośnych komputerów dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem (po 30 na szkołę)

Wartość ogółem projektu: 1 164 384,00 zł

Dotacja: 1 106 084,00 zł

Wkład własny: 58 300,00 zł

Projekt jest w trakcie realizacji.

Podział planowanego do zakupu sprzętu techniczno-dydaktycznego

1. Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej

- 5 tablic interaktywnych
- 5 rzutników multimedialnych
- 5 głośników multimedialnych
- 30 komputerów przenośnych dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem

2. Szkoła Podstawowa w Trzcianie

- 5 tablic interaktywnych
- 5 rzutników multimedialnych
- 5 głośników multimedialnych
- 30 komputerów przenośnych dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem

3. Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

- 5 tablic interaktywnych
- 5 rzutników multimedialnych
- 5 głośników multimedialnych
- 30 komputerów przenośnych dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem

4. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach

- 5 tablic interaktywnych
- 5 rzutników multimedialnych
- 5 głośników multimedialnych
- 30 komputerów przenośnych dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem

5. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach

- 5 tablic interaktywnych
- 5 rzutników multimedialnych
- 5 głośników multimedialnych
- 30 komputerów przenośnych dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem

6. Szkoła Podstawowa w Dąbrowie

- 5 tablic interaktywnych
- 5 rzutników multimedialnych
- 5 głośników multimedialnych
- 30 komputerów przenośnych dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem

• PROJEKT „UTWORZENIE I FUNKCJONOWANIE MIEJSC PRZEDSZKOLNYCH W MIEJSCOWOŚCI RUDNA WIELKA NA LATA 2017-2020”

Celem głównym projektu jest wzrost do VIII.2018 r. stopnia upowszechnienia edukacji przedszkolnej na terenie gminy Świlcza, poprzez utworzenie i funkcjonowanie 20 miejsc przedszkolnych w Szkole Podstawowej im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej.

Wartość projektu:	255 858,25 zł
Dotacja:	230 038,25 zł
Wkład własny:	25 820,00 zł

• PROJEKT „ZAKUP KSIĄŻEK DO BIBLIOTEK SZKOLNYCH” REALIZOWANY W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU – „NARODOWY PROGRAM ROZWOJU CZYTELNICTWA” – PRIORYTET 3

W projekcie bierze udział 6 szkół: Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej, Szkoła Podstawowa w Trzcianie, Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego

w Świlczy, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli.

Celem „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa” jest wzmocnienie zainteresowań i aktywności czytelniczej uczniów, a także uatrakcyjnienie księgozbioru poprzez zakup nowości wydawniczych, niebędących podręcznikami. W ramach realizacji Programu w placówkach oświatowych będzie odbyć się szereg imprez i wydarzeń związanych z propagowaniem czytelnictwa wśród uczniów, takich jak: lekcje biblioteczne, zajęcia biblioterapeutyczne, konkursy czytelnicze, wystawy i gazetki tematyczne, teatryki na podstawie znanych utworów, pedagogizacja czytelnicza rodziców i pogadanki na godzinach wychowawczych. Wartość zadania ogółem:

Wartość:	70 000,00 zł
Dotacja:	56 000,00 zł
Środki gminy:	14 000,00 zł

• „ROZWIJANIE KOMPETENCJI KLUCZOWYCH UCZNIÓW – SZKOLENIA I DORADZTWO DLA JST W WOJ. PODKARPACKIM”

Kluczowym zadaniem projektu jest wsparcie szkoleniowo-doradcze gmin w stworzeniu **lokalnego planu podnoszenia jakości usług oświatowych i wspomagania szkół** – jako strategicznego dokumentu planu konkretnych działań wynikających z długoterminowej wizji rozwoju oświaty.

Pierwszym etapem realizacji tego projektu było spotkanie dialogowe w dniu 12 czerwca 2018 r. W chwili obecnej trwają prace nad opracowaniem planu strategicznego rozwoju oświaty oraz wspomagania szkół w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów na terenie Gminy Świlcza. Powstają sieci współpracy, wykorzystujących platformę www.doskonaleniesieci.pl.

Programem wsparcia zostały objęte 2 szkoły – Szkoła Podstawowa w Trzcianie i Szkoła Podstawowa w Świlczy.

• PROGRAM WSPARCIA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH Z WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO”

Dyrektorzy przedszkoli i szkół podstawowych z terenu naszej gminy brali udział w Projekcie „Program wsparcia placówek oświatowych z województwa podkarpackiego”. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem programu jest przygotowanie kadry kierowniczej szkół/ przedszkoli do realizacji procesowego wspomagania szkół w obszarach związanych z kształceniem kompetencji kluczowych uczniów poprzez zapewnienie im wsparcia szkoleniowo-doradcze.

• „PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E-USŁUG W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ W GMINIE ŚWILCZA”

Od 1 września 2018 roku został wdrożony projekt e-usługi – projekt dotyczący podniesienia efektywności i dostępności e-usług w zakresie zarządzania oświatą – m. in. na prowadzenie dziennika elektronicznego, e-usprawiedliwień, e-stypendium, e-dowozów, e-stołówki, e-naboru, e-najmu, e-świetlicy.

W ramach projektu, którego wartość wyniosła 1 018 397,19 zł, z wkładem gminy w wysokości 15%, zakupiono m.in. 120 komputerów oraz 12 tabletów.

Dzięki temu od 1 września 2018 r. aplikacja ułatwi kontakt wszystkich uczestniczących w procesie nauczania: uczniów, rodziców i nauczycieli poprzez natychmiastowy dostęp do informacji.

Sukcesywnie będą wdrażane kolejne elementy nowoczesnych form komunikacji, jakimi są e-usługi i mieszkańcy

naszej gminy będą mogli w zakresie oświaty w pełni wkroczyć w XXI wiek.

• **PROJEKT „POPRAWA JAKOŚCI OFERTY EDUKACYJNEJ Z ZESPOLE SZKÓŁ W ŚWILCZY POPRZEC BUDOWĘ NOWEJ SALI GIMNASTYCZNEJ ORAZ ZAKUP DOPOSAŻENIA PRACOWNI ICT I PRZYRODNICZEJ.**

Planowany i realizowany zakres robót remontowych w obiektach oświatowych, 2017 r.

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 w Bratkowicach

„Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza”

docieplenie ściany zewnętrznej
wymiana stolarki okiennej
wymiana kotłów
montaż instalacji fotowoltaicznej
wymiana oświetlenia żarowego na LED

Wykonanie remontu

wykonanie instalacji i remont rozdzielni elektrycznej głównej
remont balustrady
remont kuchni (demontaż i ponowny montaż sprzętu kuchennego tj. okap kuchenki, szafki, przygotowanie ścian pod wykonanie nowej instalacji elektrycznej, po wykonaniu instalacji szpachlowanie i malowanie)
malowanie zmywalni
demontaż i ponowny montaż drzwi w celu ich podniesienia – wejście, świetlica szkolna
demontaż pomieszczenia znajdującego się przy wejściu głównym, skuwanie obecnej lamperii, szpachlowanie i malowanie ścian
wykonanie zabudowy z płyt karton-gips na korytarzu
wymiana lamp na korytarzach i w salach lekcyjnych
demontaż rolet w salach lekcyjnych
montaż basenu i baterii w kuchni
montaż umywalki i baterii w magazynie
po wykonaniu nowej nawierzchni przez firmę zewnętrzną – montaż stojaków na rowery
przygotowanie kącika szachowego (ułożenie tapety)
malowanie szpalet przy okiennych po wymianie okien położenie płytek zakupionych przez Radę Rodziców na korytarzu na parterze

2. Szkoła Podstawowa nr 2 w Bratkowicach

„Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza”

wymiana instalacji C.O.
montaż instalacji fotowoltaicznej
wymiana oświetlenia żarowego na LED

Przebudowa pomieszczeń higieniczno sanitarnych

opracowanie projektu
dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych

Plac zabaw

lokomotywa z wagonem, ławostół
malowanie sali dydaktycznej
malowanie korytarza

3. Zespół Szkół w Dąbrowie

„Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza”

wymiana kotła gazowego

wymiana instalacji C.O.
montaż instalacji fotowoltaicznej
wymiana oświetlenia żarowego na LED

Plac zabaw

bujaki – konik, motor, pies
huśtawka wahadłowa podwójna, zestaw DEJZI i HYZIO, huśtawka wagowa
altana sześciokątna, regulamin

4. Szkoła Podstawowa nr 1 w Mrowli

„Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza”

wymiana kotła gazowego
wymiana instalacji C.O.
instalacja zasobnika ciepła
montaż instalacji solarnej
montaż instalacji fotowoltaicznej
wymiana oświetlenia żarowego na LED

Boiska zewnętrzne

opracowanie dokumentacji oświetlenia boiska

Remont łazienki dla niepełnosprawnych

założenie reduktora
położenie nowych płyt kartonowo-gipsowych
malowanie łazienki
malowanie linii na sali gimnastycznej
remont kapitalny pomieszczenia w piwnicy szkolnej (naprawa, szpachlowanie, malowanie pomieszczenia)
demontaż, czyszczenie i ponowne ułożenie płytek elewacyjnych na nowej części budynku
odmalowanie korytarza i holu przy sali gimnastycznej
malowanie elewacji od strony wschodniej na nowej części budynku
remont placu zabaw (naprawa zniszczonych elementów, zamontowanie i odmalowanie)

5. Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej

Wykonanie remontu sali gimnastycznej

malowanie ścian
malowanie sufitu

Plac zabaw

zestaw BETI
malowanie sali lekcyjnej
malowanie dwóch par drzwi przy sali gimnastycznej, wymiana w nich kratki wentylacyjnych oraz framug

6. Szkoła Podstawowa w Świlczy

„Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza”

wymiana instalacji C.O.
instalacja zasobnika ciepła
montaż instalacji solarnej
montaż instalacji fotowoltaicznej
wymiana oświetlenia żarowego na LED
malowanie kuchni szkolnej
układanie płytek w korytarzu (wejście do świetlicy szkolnej)

7. Zespół Szkół w Trzcianie

Wykonanie remontu natrysków przy sali gimnastycznej

wymiana instalacji, okładzin i przegród
Projekt zmiany sposobu użytkowania
pom. po kotłowni
malowanie drzwi do toalet, naprawa zamków
montaż betonowego stołu, modelu atomu na placu zabaw
czyszczenie rynien

8. Przedszkole Publiczne w Bratkowicach

„Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza”

wymiana instalacji C.O.
wymiana okien
montaż instalacji fotowoltaicznej
wymiana oświetlenia żarowego na LED

Plac zabaw

zestaw zabawowy
ławki
malowanie klatki schodowej
remont i malowanie placu zabaw
naprawa schodów od zaplecza
malowanie drzwi metalowych przeciwpożarowych
odmalowanie części holu na parterze budynku

9. Przedszkole Publiczne w Świlczy

Remont pomieszczeń w zakresie wymiany posadzki w trzech salach i na korytarzu I piętra

OPIEKA SPOŁECZNA

Mocno akcentowanym obowiązkiem gminy jest szeroko pojęta opieka społeczna. Odpowiedzialność gminy za prawidłową realizację tego tematu jest ogromna i nie chodzi tylko o kwestie finansowe, ale przede wszystkim o merytoryczne podejście do tematu i otoczenie podopiecznych wszechstronną opieką. W ciągu kadencji zwiększyła się liczba zadań obowiązkowych wynikających z przepisów wielokrotnie nowelizowanych ustaw. Nowe zadania to m.in. przyznawanie i wypłata świadczeń opiekuńczych, dodatków energetycznych, realizacja zadań wynikających z ustaw o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, realizacja Karty Dużej Rodziny. Obraz prowadzonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) działalności w mijającej kadencji przedstawia liczba rodzin korzystających z świadczeń oraz wielkość budżetu. Analizując strukturę świadczeń wypłacanych przez GOPS można stwierdzić, że na przestrzeni kadencji wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast maleje liczba klientów korzystających ze świadczeń rodzinnych, zaś liczba rodzin korzystających z programu 500+, dodatków mieszkaniowych i świadczeń wzrasta. Wzrasta też liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny.

Biorąc pod uwagę budżet opieki społecznej, należy stwierdzić, że ok. 25% wypłacanych przez GOPS zasiłków przeznaczane jest na świadczenia rodzinne, a ok. 13% na świadczenia z zakresu pomocy społecznej. **Dodatkowo Gminny Ośrodek Pomocy społecznej wypłacił na świadczenia wychowawcze 500+ kwotę 25 174 476,14 zł.** Wśród świadczeń przyznawanych i wypłacanych są m.in. zasiłki celowe, zasiłki stałe, zasiłki okresowe, usługi opiekuńcze, dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach, dożywianie osób dorosłych, opłacanie składek zdrowotnych, zasiłki rodzinne oraz dodatki na dzieci, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne dla osób sprawujących opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, świadczenia dla osób uprawnionych do alimentów, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, finansowanie pobytu w domach pomocy społecznej, 89 855,84 zł w 2015 r., 124 981,12 zł w 2016 r., 177 113,00 zł w 2017 r., 160 862,85 zł w 2018 r. gdzie z roku na rok wzrasta liczba osób przebywających w tych domach, za których odpłatność ponosi gmina ogółem **552 812,81 zł za 10 osób.**

Wzrost środków finansowych na poszczególne zadania pozwala na udzielanie efektywnej pomocy osobom potrzebu-

jącym. Poza wsparciem finansowym najbiedniejsi mieszkańcy gminy w latach – 2014-2018 korzystali z pomocy w formie żywności przetworzonej, realizowanej w ramach Europejskiego Programu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Dla znacznej liczby rodzin taka forma wsparcia była ważniejsza niż pomoc finansowa. W latach tych pozyskano ponad 155 ton różnego rodzaju żywności przetworzonej oraz ponad 1287 ton owoców i warzyw z których skorzystało 2902 osób. Pierwsza dostawa owoców i warzyw dla mieszkańców Gminy Świlcza nastąpiła 12 grudnia 2014 r. w ilości 20 ton jabłek. Od tego momentu corocznie mieszkańcy gminy mogą skorzystać również z takiej formy wsparcia.

Koszty gminy związane z realizacją tego programu w przeciągu kadencji wyniosły **14 415,6 zł.**

Dystrybucja owoców i warzyw oraz dystrybucja żywności w latach 2011-2018

Oprócz zadań obowiązkowych GOPS zrealizował projekt systemowy współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego pt. „Aktywna integracja szansą na lepsze życie” uzyskując łącznie w latach minionej kadencji dofinansowania. Celem tego projektu było podniesienie poziomu aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu naszej gminy. W tych latach w projekcie wzięło udział osoby, które miały możliwość zdobycia kwalifikacji i ukończenia kursów zawodowych umożliwiających podjęcie pracy. Projekt ten pokazuje jak ważne, poza środkami finansowymi, są również działania terapeutyczne dla tej grupy mieszkańców. Ponadto GOPS jest inicjatorem i organizatorem różnego typu imprez integracyjnych dla podopiecznych, są to m.in. spotkania mikołajkowe dla dzieci, spotkania opłatkowe oraz nieodpłatne kolonie dla dzieci z najuboższych rodzin, itp. Uzupełnieniem działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest Świetlica Profilaktyczno-Terapeutyczna w Świlczy, która świadczy pomoc profilaktyczną i opiekę częściową dla dzieci wychowujących się z warunków niekorzystnych dla ich rozwoju, szczególnie z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.

W trosce o rodziny wielodzietne uchwalony został Program „Rodzina 3+”, który umożliwia rodzinom wychowującym co najmniej 3 dzieci korzystanie z różnego rodzaju ulg. W sumie opieką objętych jest 945 dzieci.

BEZPIECZEŃSTWO, ŁAD I PORZĄDEK WEWNĘTRZNY

Kolejnym zadaniem ubiegłej kadencji, któremu poświęciliśmy wiele uwagi, było zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy. Istotnym czynnikiem wpływającym dodatnio na ten aspekt życia ludzi jest stan techniczny dróg gminnych, ilość chodników, oświetlenie uliczne, a także prawidłowe oznakowanie, bieżące i zimowe utrzymanie dróg, czy monitoring miejsc publicznych. Mamy 36,12 km chodników. Realizowaliśmy je

przy wsparciu funduszy własnych i krajowych np. w ramach Programu Operacyjnego Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2016 – 2020 lub Regionalnego Programu Operacyjnego. Wydatki z tego zakresu wynoszą 4 776 701,98 zł, w tym dofinansowanie z różnych źródeł – 3 868 853,23 zł. Ponadto zostało wyremontowanych ponad 70% dróg gminnych. Wyremontowano oraz przebudowano 16,578 km dróg gminnych, chodników przy tych drogach oraz ścieżek rowerowych w nawierzchni bitumicznej (asfaltowej) zlokalizowanych przy drogach powiatowych na kwotę 14 645 759,09 zł. Powiat rzeszowski dostał wsparcie w kwocie 2 081 482,00 zł z przeznaczeniem na budowę chodników, ścieżek rowerowych oraz przebudowę dróg powiatowych na terenie Gminy Świlcza. Dzięki współpracy samorządów udało się wykonać 9,265 km chodników (kostka brukowa) oraz przebudować 17,625 km dróg powiatowych (nawierzchnia bitumiczna, asfaltowa).

Wydatki na budowę i modernizację dróg w latach 2011-2018

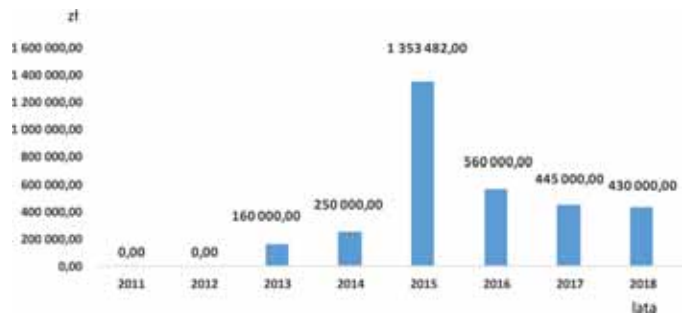

- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 7 137 575,00 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 12 374 085,01 zł,
- wystąpił wzrost o 5 236 510,01 zł co stanowi 73,37%.

Zestawienie finansowe robót w latach 2009-2018 – Powiat rzeszowski, Gmina Świlcza

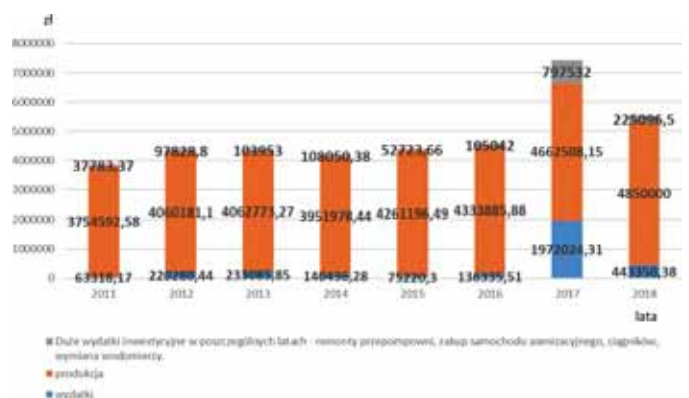
Rok	Długość		Wartość robót	Udział gminy	Uwagi
	Droga	Chodnik			
2011	1,400	0,315	487 232,73	0,00	
2012	1,360	2,100	1 477 929,34	0,00	
2013	1,105	0,700	658 018,01	160 000,00	
2014	9,294	1,547	2 757 614,08	250 000,00	
Lata 2011-2014	15,846	6,727	5 380 794,16	410 000,00	
2015	15,235	2,684	5 247 114,24	1 353 482,00	NPPDL – Przebudowa drogi powiatowej nr 1333R Czarna Sędziszowska – Bratkowice – Miłocin wraz z budową chodnika – wartość zadania na terenie gminy – 4 309 954,00 Kwota dofinansowania gminy – 1 250 000,00
2016	0,480	1,354	1 206 319,26	560 000,00	
2017	0,140	1,701	1 101 221,19	445 000,00	
2018		0,450	318 030,03	430 000,00	Wartość robót obejmuje wyłącznie roboty, na które zostały podpisane umowy. Nie obejmuje ogłoszonych i planowanych do ogłoszenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego
Kadencja 2014-2018	15,855	6,189	7 872 684,720	2 788 482,000	
OGÓLEM	47,55	19,64	23 788 607,46	5 038 482,00	Gmina 2009-2017 – 22%

Pomoc finansowa dla Powiatu Rzeszowskiego udzielona z budżetu Gminy Świlcza w latach 2011-2018 z przeznaczeniem na przebudowę dróg i budowę chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych przy drogach powiatowych na terenie Gminy Świlcza

- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 410 000,00 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 2 788 482,00 zł,
- wystąpił wzrost o 2 378 482,00 zł co stanowi 580,12%.

Zestawienie wydatków inwestycyjnych i sprzedaży ZWiK Świlcza w latach 2011-2018

- remont przepompowni ścieków w 2018 r. – 138.559,50 zł plus 100.000,00 zł dotacji,
- zakup samochodu asenizacyjnego w 2017 r. – 209.100,00 zł plus 110.000,00 zł dotacji,
- zakup samochodu dostawczego w 2016 r. – 86.100,00 zł,
- zakup samochodu służbowego w 2015 r. – 26.500,00 zł,
- wymiana wodomierzy w latach 2014-2018 – 216.064,26 zł.

Z uwagi na anomalie pogodowe, susze, obfite opady deszczu i związane z tym powodzie w ostatnich latach, aby uchronić od zalewania budynki i grunty mieszkańców środki finansowe przeznaczaliśmy na odbudowę rowów melioracyjnych, zwiększenie średnic i zabudowę rurociągów. – W okresie kadencji odbudowano i przeprowadzono konserwację ok. 4 km rowów. W sumie na inwestycje i prace remontowo-utrzymawcze w zakresie melioracji wodnych wydatkowano kwotę ok. **30 000,00 zł**.

Zagrożeniem dla mieszkańców gminy jest nie tylko woda, ale także jej przeciwieństwo – ogień. Ochroną przeciwpożarową zajmuje się w gminie 8 jednostek OSP. Na przestrzeni kadencji na sprawne, bieżące funkcjonowanie jednostek OSP przeznaczono **1 430 800,58 zł** w tym **9 549,00 zł** przeznaczono na wypłatę ekwiwalentu pieniężnego dla członków OSP za udział w akcjach ratowniczych i szkoleniach. W okresie mijającej kadencji udało się doposażyć nasze jednostki w nowe samochody pożarnicze i inny nowoczesny sprzęt. Np. lekki wóz bojowy otrzyma OSP **Trzciana** przy dofinansowaniu z budżetu gminy. Gmina dofinansowała w wysokości **588 490,00 zł** zakup nowego ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego. Uważam, że decyzja o wymianie taboru w tej jednostce była słuszną, gdyż sprzęt ten zagwarantuje bezpieczeństwo p/pożarowe na terenie gminy i okolic. Działalność ratownicza finansowana jest z budżetu gminy. Dzięki temu jednostki są wyposażone w niezbędny sprzęt do podjęcia działań. Na terenie gminy tylko OSP Bratkowice, Świlcza i Trzciana jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Posiada odpowiednie wyposażenie techniczne: samochody pożarnicze, sprzęt gaśniczy, a także sprzęt do ratownictwa drogowego i medycznego oraz nowoczesny system łączności i alarmowania. Zadania strażaków nie ograniczają się tylko do wyjazdów na akcje. Biorą oni również udział we współorganizowaniu zawodów, konkursów pożarniczych i pokazów dla uczniów szkół z całego terenu gminy, czy zabezpieczają lokalne imprezy.

OCHRONA ZDROWIA

Program pod nazwą: Dostawa sprzętu z przeznaczeniem na wyposażenie gabinetu profilaktyki zdrowotnej dla szkół z terenu gminy Świlcza.

Projekt dotyczył zakupu wyposażenia gabinetów profilaktyki zdrowotnej w sprzęt i aparaturę medyczną. Szkoły biorące udział:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Bratkowicach
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bratkowicach
- Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej
- Szkoła Podstawowa w Świlczy
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli
- Szkoła Podstawowa w Trzcianie
- Zespół Szkół w Dąbrowie

Całkowita wartość projektu: **44 849,14 zł** w tym dotacja: **43 821,40 zł**

W roku bieżącym zostanie złożony wniosek dot. utworzenia gabinetu stomatologicznego wraz z wyposażeniem w Szkole Podstawowej nr 1 w Bratkowicach o łącznej wartości **109 000,00 zł**.

W sierpniu bieżącego roku wraz z Fundacją SOS Życie z Mielca została zorganizowana akcja badań cytologicznych

dla kobiet w wieku 25-59 lat oraz mammograficznych dla kobiet w wieku 50-69 lat z Gminy Świlcza. Akcja trwała w dniach 16-20 sierpnia i połączona była z warsztatami profilaktyki zdrowia.

Dzięki współpracy z samorządem powiatowym wyremontowano dwa ośrodki zdrowia w Trzcianie i Dąbrowie.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE – STRAŻ GMINNA

W trakcie minionej kadencji Straż Gminna przeprowadziła **10192** kontrole miejsc zagrożonych (tereny szkół, domów ludowych, przystanków, placówek handlowych, parków, placów zabaw, przejść podziemnych), **2150** kontroli nieruchomości, **24** razy zabezpieczano imprezy masowe. W opisywanym okresie, wylegitymowała łącznie **1032** osoby oraz nałożyła **62** mandatów na kwotę **12 300 zł**. Dodatkowo zastosowała środki wychowawcze w postaci pouczeń dla **656** osób. Wystawiła **625** pisemnych poleceń do usunięcia nieprawidłowości.

Dodatkowo Straż Gminna Świlcza odnotowała również **1015** interwencji zgłoszonych przez mieszkańców Gminy. Wszystkie zostały zrealizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. W lipcu i sierpniu Straż Gminna Świlcza objęła kontrolą zalew w Bratkowicach, czuwając nad bezpieczeństwem osób wypoczywających i dbając o przestrzeganie regulaminu kąpieliska.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Dbając o wizerunek naszej gminy – zielonej i przyjaznej mieszkańcom, ponieśliśmy wielomilionowe nakłady na ochronę środowiska w ciągu ostatnich 4 lat. Wydatki na ochronę środowiska traktowaliśmy jako najważniejsze. – Zakład Wodociągów i Kanalizacji rocznie oczyszcza ponad **450 000 m³** ścieków. Obecnie przygotowujemy dokumentację do strategicznego wniosku w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, który umożliwi dalsze dynamiczne zagospodarowanie terenów. Kreując wizerunek gminy jako gminy zielonej i przyjaznej środowisku podejmowano szereg inicjatyw pomagających mieszkańcom realizować ich obowiązki w zakresie ochrony środowiska. – Mimo prowadzonych od lat działań związanych z segregacją odpadów, w bieżącej kadencji musieliśmy podjąć wyzwanie jakim było przygotowanie i realizacja nowych obowiązków w zakresie gospodarki odpadami. Myślę, że jako władze tej gminy, a zarazem jego mieszkańcy możemy powiedzieć, iż zrealizowaliśmy to zadanie w 100%. Mamy stabilną sytuację, dobrą ściągalność opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz co najważniejsze mieszkańcy naszej gminy podeszli do sprawy ze zrozumieniem i prowadzą segregację odpadów w swoich gospodarstwach domowych. Poza działaniami edukacyjnymi, jak wydawanie ulotek, czy publikacja artykułów w prasie o tematyce związanej z ochroną środowiska, zbiórka makulatury w szkołach, wzrosła świadomość ekologiczna u mieszkańców. Dzięki podjętym wspólnym działaniom mieszkańcy naszej gminy mogą oddychać lepszym powietrzem.

POTENCJAŁ SPORTOWO-TURYSTYCZNY

Jednym z wielu cennych zasobów naszej gminy jest jej potencjał turystyczny. Jest on rozumiany, zarówno jako miejsce rekreacji i wypoczynku, jak i rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Atrakcyjnym miejscem całorocznej

rekreacji i wypoczynku, przeznaczonym nie tylko dla mieszkańców gminy, jest Gminny Ośrodek Turystyki Sportu i Rekreacji w Trzcianie. Przykładowa baza to: ścieżki rowerowe, zalew – sezonowe kąpielisko w Bratkowicach, stadiony, boiska sportowe, hala sportowa w Świlczy, pole golfowe „Dwa Stawy” w Trzcianie, „Orlik” w Rudnej Wielkiej i w budowie – stadion. Ośrodek ten w ramach promowania kultury fizycznej prowadzi również zajęcia dla dzieci szkolnych. W gminie działa również system dowozu dzieci na kryte pływalnie.

Trasy rowerowe tzw. ścieżki przyrodnicze, przebiegające przez najpiękniejsze zakątki gminy oraz miejsca o wyjątkowej wartości patriotycznej, historycznej są przedmiotem naszej troski. Nie zapomnieliśmy również o naszych najmłodszych. Dla nich to wykonano lub zmodernizowane place zabaw w wielu miejscowościach, a kolejne są na etapie realizacji. Aktywny wypoczynek, sport i rekreacja, to tematy ważne w działalności Rady.

Przez ostatnie 4 lata zawsze miałem na uwadze to zadanie gminy, jakim jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu oraz tworzenie odpowiedniej bazy sportowo-rekreacyjnej. W tym zakresie udało nam się dokończyć i oddać użytku 2 ważne obiekty, tj. Świlcza – hala sportowa i Trzciana – ośrodek sportu i rekreacji. Koszty tych inwestycji – to **5 452 325, 11 zł**.

Na terenie gminy działa **6 LKS-ów**, skupiających **157** sportowców uprawiających piłkę nożną. Funkcjonuje także, Gminny Uczniowski Klub Lekkiej Atletyki Korzeniowski.pl, skupiająca około 10 osób, Akademia Piłkarska Bratek, „Urwisy” w Rudnej Wielkiej i młodzież działająca przy LKS Świlcza i Mrowla w liczbie 260 dzieci.

Wydatki na kulturę fizyczną w latach 2011-2018

- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 704 744,66 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 826 402,08 zł,
- wystąpił wzrost o 121 657,42 zł co stanowi 17,26%.

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO-ARTYSTYCZNA

Dla instytucji kultury sukcesem jest osiągnięcie zamierzonego celu i wysoki poziom kultury czyli rzeczywistości duchowej, emocjonalnej i intelektualnej każdego człowieka korzystającego z niej. Dla wszystkich ludzi kultury – pracowników instytucji kulturalnych – to cel nadrzędny twórczej pracy artystycznej z wszystkimi, którzy cenią wartości kultury. Nasz nowoczesny, świeżo odnowiony i w bieżącym roku zmodernizowany, tętniący życiem ośrodek kultury GCKSiR zs. w Trzcianie, kierowany przez dyr. Adama Majkę, stymuluje działalność kulturalną wszystkich sołectw gminy. Uczestnicy grup tanecznych, muzycznych, plastycznych, teatralnych i in. nie tylko konsumują kulturę, ale ją aktywnie współtworzą, są animatorami, twórcami i promotorami życia kulturalnego. Podkreślam i doceniam wspólną tzn. samorządu gminy, władz resortowych WDK w Rzeszowie i władz parafialnych Kościoła katolickiego w budowaniu aktywności kulturalnej środowisk gminy Świlcza i liczę na dalszą współpracę.

W ostatnich 4 latach na finansowanie kultury przeznaczaliśmy ponad **6 134 409,57 zł**. Kwota ta zapewniła funkcjonowa-

nie Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Trzcianie oraz Gminnej Biblioteki Publicznej zs. w Trzcianie.

Wydatki na kulturę w latach 2011-2018

- wydatki poniesione w latach 2011-2014 – 5 185 567,80 zł,
- wydatki poniesione w latach 2015-2018 – 8 501 911,44 zł,
- wystąpił wzrost o 3 316 343,64 zł co stanowi 63,95%.

Podam przykładowe dane sprawozdawcze z działalności GCKSiR.

GCKSiR administruje obecnie 8 obiektami: Dom Ludowy w Dąbrowie, Bratkowicach, Stadion Sportowy w Bratkowicach, w Trzcianie, Dom Strażaka w Świlczy, Mrowli, park w Bratkowicach. Odkryto się 250 wydarzeń kulturalnych, w tym i 2-3 dniowych o zasięgu wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym. Działy corocznie ponad 400 osób w 11 zespołach artystycznych, pod okiem 11 etatowych instruktorów. Łącznie nasze zespoły amatorskiego ruchu artystycznego wzięły udział w ponad 300 koncertach i festiwalach oraz 20 zgrupowaniach. Na stałe w kalendarz imprez wpisują się: Dni Seniora, Dożynki Gminne, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Sobótki, konkursy chórow i tańców ludowych – o zasięgu międzynarodowym, konkursy szkolne i międzyszkolne edukacyjne i patriotyczne.

Zespoły artystyczne są zdobywcami licznych nagród i wyróżnień biorąc udział w krajowych i międzynarodowych konkursach i przeglądach. Prestiżowe imprezy o zasięgu pozagminnym to: Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego, Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne, Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych, konferencje naukowe: rolnictwa ekologicznego, pszczelarstwa nowoczesnego, lokalnej podkarpackiej prasy samorządowej, ponadregionalne przeglądy chórów, itp. GCKSiR posiada, dzięki m.in. funduszom wspólnotowym, bogatą kostiumerię i rekwizytornię.

Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy zs. w Trzcianie funkcjonuje jako samodzielna instytucja kultury, posiadająca osobowość prawną. W jej skład wchodzi 5 filii bibliotecznych, tj. Bratkowice, Dąbrowa, Mrowla, Rudna Wielka, Świlcza. Codzienna praca bibliotek to gromadzenie, opracowanie, wypożyczanie księgozbioru i czasopism, opracowywanie katalogów, udostępnianie Internetu, prowadzenie szeroko rozumianej działalności popularyzatorskiej, edukacyjnej, samokształceniowej mieszkańców gminy.

W ramach jej właściwej działalności, z usług biblioteki filii korzysta **2192** czytelników. W okresie kadencji **wzrosła liczba czytelników – 2076 w 2014 roku do 2192 obecnie**. Dodatkowo biblioteka organizowała wiele koncertów, wystaw, wieczorów poetyckich, konkursów, kiermaszy świątecznych oraz konkursów dla dzieci i osób niepełnosprawnych. Dodatkowo organizowane są imprezy cykliczne w formie lekcji bibliotecznych dla zainteresowanych szkół i przedszkoli.

Działy prężnie unikatowe w gminach wiejskich muzeum – Regionalny Dom Tradycji Ludowych w Trzcianie o ogromnych zasługach edukacyjnych, kultywowaniem rzeszowskich tradycji, głównie ludowych. Jego utrzymanie to koszty roczne rzędu **68 000,00 zł**.

Wychodzi również systematycznie już ponad 21 lat z piśmie samorządowe – kwartalnik „Trzcionka” (86 numerów)

oraz okazjonalnie „Ziemia Bratkowicka”, rocznik „Biuletyn Samorządowy” wychodzi od 4 lat. Należy wspomnieć, że w trakcie kadencji dbaliśmy szczególnie o zakupy i bogactwo księgozbiorów, a szczególnie o stan techniczny i estetyczny obiektów.

W bieżącym roku przeprowadzono remont GCKSiR w Trzcianie, który obejmował wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki, ocieplenie budynku, remont c.o., toalet, malowanie pomieszczeń i elewacji oraz zakup wyposażenia na łączną kwotę **2 668 531,33 zł**.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA FIRM I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Dzięki stwarzaniu odpowiednich warunków do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym prowadzenie odpowiedniej polityki podatkowej, na przestrzeni kadencji powstało i działa **2778** nowych firm, nie licząc spółek prawa handlowego, gdzie na koniec 2014 r. liczba ta wynosiła 599. Podejmowaliśmy również działania w kierunku stworzenia strefy gospodarczej na terenie gminy. Trwają rozmowy w celu pozyskania inwestorów, którzy chcieliby uruchomić tam swoją działalność.

Uważam, że w przyszłej kadencji Rada będzie musiała zmierzyć się z tematem zmiany planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie własnych okolic, by umożliwić powstanie centrum logistycznego. Jestem przekonany, że wszystkie te działania przyniosą w przyszłości zamierzony efekt w postaci utworzenia na terenie gminy prężnie działającej strefy gospodarczej, gdzie powstaną nowe miejsca pracy dla naszych mieszkańców.

GMINA JAKO BENEFICJENT ŚRODKÓW Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

Rozwój gminy nie byłby możliwy w obecnym zakresie, gdyby nie środki pozyskane z funduszy unijnych. Gmina chętnie i skutecznie sięga po dofinansowania różnych inicjatyw środowiskowych, np. naprawy i budowy chodników, dróg lokalnych, proekologicznych inwestycji, ścieżek rowerowych itp. Zaangażowanie pracowników Urzędu zaowocowało złożeniem **72** wniosków, z czego **45** otrzymało dofinansowanie i zakończyło się pozyskaniem w okresie kadencji ponad **24 890 107,30 zł** dotacji nie licząc środków pozyskanych przez jednostki organizacyjne gminy. **W trakcie weryfikacji jest 8 wniosków na kwotę 4 125 575,00 zł w tym z dofinansowaniem 2 185 865, 95 zł.** Środki te pozwoliły zrealizować zarówno inwestycje dotyczące kanalizacji sanitarnej, obiektów sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych, a także tzw. projekty miękkie.

Za sukces uznać można podpisanie umów o dofinansowanie na zrealizowane już wcześniej zadania, przedsiębiorcom, stowarzyszeniom jak i mieszkańcom gminy. Ważną rolę na przestrzeni ostatniej kadencji odgrywała Lokalna Grupa Działania „Trygon – Rozwój i Innowacja” (tworzyły go gminy Świlcza, Boguchwała, Lubenia), umożliwiająca pozyskiwanie środków zewnętrznych zarówno gminie, przedsiębiorcom, stowarzyszeniom jak i mieszkańcom gminy Gmina może poczynić się może wpływem funduszy **za 5 podpisanymi umów na kwotę 969 329,99 zł**, w tym **704 072,00 zł dofinansowania**, dodatkowo z 11 umów, które są w trakcie weryfikacji wysokość środków to **579 218,40 zł**, w tym **dofinansowania 560 753,40 zł**.

KAPITAŁ LUDZKI

Cenię sobie to i zawsze podkreślam, że największym bogactwem gminy są jej mieszkańcy, ich aktywność i zaangażowanie w sprawy gminy oraz dbałość o wygląd naszych miejscowości. Nasz potencjał na przyszłość – to zrównoważony rozwój całej gminy, zwiększenie poziomu usług społecznych, lepsza pozycja samorządów wiejskich. Mamy wspaniałych ludzi, którzy aktywnie uczestniczą w życiu naszej „małej ojczyzny”. Nie znaczy to, że oczekiwania w stosunku do władz samorządowych będą rosły i przed samorządem pojawiać się będą coraz to nowe zadania. Trzeba im sprostać. Naszym atutem i pomocnikiem jest młodzież i dzieci. Słucham, podpowiadam, bo przecież i dla nich pracujemy. Osiągnięcia mamy wspólne. Najlepszym przykładem tego są kolejne wyróżnienia gminy:

1. Złota Setka Gmin Podkarpacia 2014 r. – XIII miejsce na 110 gmin wiejskich.
2. Ranking „Aktywna Gmina Podkarpacia” 2015 r. – XX miejsce na 109 gmin.
3. „Złota Setka Gmin” 2015 r. – VIII miejsce w kategorii gmin wiejskich.
4. „Złoty Laur 2016” – za wieloletni wkład w rozwój przedsiębiorczości i wspieranie inicjatyw społecznych w regionie – konkurs ogólnopolski.
5. Srebrny Promotor Orła Agrobiznesu za promowanie firmy Fenetra – wrzesień 2016 r.
6. Ranking Zrównoważonego Rozwoju 2017 r. – Gmina Świlcza VIII miejsce.
7. „Złota Setka Gmin Podkarpacia 2017 – X miejsce.
8. W kategorii Kreator Kapitału Społecznego – I miejsce.
9. W kategorii Salda dochodów i wydatków na 1 mieszkańca gminy – I miejsce.
10. Piękna wieś Podkarpacia 2017 r., Trzciana – III miejsce.
11. Lider Rozwoju Regionalnego 2018.

Gmina Świlcza otrzymała tytuł „Lider Rozwoju Regionalnego 2018”. Uroczyste wręczenie nagród odbędzie się 24 września 2018 roku na Polskim Kongresie Przedsiębiorczości w Poznaniu. Lider Rozwoju Regionalnego to prestiżowy ogólnopolski program, którego laureatami zostają firmy i miasta działające dla dobra lokalnej społeczności – skutecznie pozyskujące fundusze unijne na inwestycje, realizujące je sprawnie i szybko, a przy tym nie zapominające o wielu innych potrzebach mieszkańców. Tytuł Lidera Rozwoju Regionalnego trafia do miejsc, gdzie widać pozytywne zmiany w otoczeniu dzięki realizacji wielu kluczowych projektów. Program prowadzi Polska Agencja Przedsiębiorczości i „Biznes Plus” w Gazecie Wyborczej. Od tej chwili Gmina Świlcza może używać logo „Lider Rozwoju Regionalnego 2018”.

ZAMIANA DZIAŁEK Z POWIATEM

W ramach porozumienia samorządowego w dniu 11 września 2018 roku doszło do podpisania aktu notarialnego pomiędzy Powiatem Rzeszowskim a Gminą Świlcza. W ramach umowy samorządy dokonały zamiany nieruchomości. Gmina Świlcza otrzymała działkę nr 1612/2 o powierzchni 0,6800 ha położoną w Mrowli, która jest zabudowana budynkiem dawnej szkoły specjalnej, natomiast Powiat Rzeszowski otrzymał działki o nr 372/7 o pow. 0,4669 ha i działkę nr 372/8 o pow. 0,4192 ha oraz udział wynoszący 2/4 części we współwłasności nieruchomości położonej w Trzcianie stanowiącej działkę ewidencyjną nr 372/10 o pow. 0,1399 ha są to grunty uzbrojone

z możliwością przeznaczenia ich pod działalność gospodarczą.

Wójt Gminy Świlcza Adam Dziędzic dołoży starań, aby w przyszłości samorząd Gminy Świlcza przedmiotową działkę położoną w Mrowli przeznaczyć na cele pożytku publicznego dla mieszkańców całej Gminy Świlcza.

Wójt Gminy Świlcza Adam Dziędzic i zastępca wójta Sławomir Styka z aktem notarialnym finalizującym zamianę działek.

OPRACOWANIE HERBU GMINY ŚWILCZA

W chwili obecnej Komisja Heraldyczna Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ocenia projekt herbu Gminy Świlcza. Przygotowany projekt herbu przedstawia: tarczę dzieloną w klin z wizerunkiem złotego, wspiętego lwa z koroną na głowie i rozwartymi szponami oraz czerwonym wysuniętym językiem, umieszczonym w prawym błękitnym polu nawiązujący do herbu Lwowa, której środkowe, czerwone, pole zawie-

ra stylizowana literą „S” z krzyżem równoramiennym w typie krzyża kawalerskiego symbolizującego współczesną Gminę Świlcza.

Pole lewe jednakowej szerokości, ułożone naprzemiennie, po trzy poziome pasy: czerwone srebrne, poczynając od pasa czerwonego.

Powyższy wzór został wypracowany przez powołaną Zarządzeniem Wójta Gminy nr 87/2016 r. z dnia 23 sierpnia 2016 roku Gminna Komisję Heraldyczną. Komisja przeprowadziła konkurs na herb wśród młodzieży szkolnej na który wpłynęło 40 prac uczniów z 6 szkół. Najlepsze prace zostały nagrodzone, zorganizowano wystawę w GCKSiR w Świlczy. Obok projektu herbu przygotowane zostały projekty logo, flagi, banera i pieczęci okolicznościowych. Szczegółowe uzasadnienie heraldyczno-historyczne do herbu pozwoliło szczegółowo opracować przynależność geograficzno-historyczną poszczególnych miejscowości Gminy Świlcza, dawne pogranicze Rusi Halickiej, Ziemi Sandomierskiej i Przemyskiej. Przyjęcie herbu gminy stanie się elementem oficjalnej identyfikacji gminy, pokazania jej walorów gospodarczych i kulturalnych, będzie wykorzystany w materiałach promocyjnych, informacyjnych i korespondencyjnych oraz okazją do pogłębienia wiedzy historycznej i życia poprzednich pokoleń.

NA ZAKOŃCZENIE

Kończąc to podsumowanie chciałem wszystkim serdecznie podziękować za dobrą współpracę i zaangażowanie. Dziękuję wszystkim radnym i sołtysom za aktywną pracę na rzecz naszych mieszkańców, dziękuję kierownikom jednostek organizacyjnych oraz pracownikom Urzędu Gminy za zaangażowanie i sumienną pracę. Sądzę, że wszyscy razem przyczyniliśmy się do rozwoju naszej małej ojczyzny, bez kłótni, swarów, partykularyzmu interesów.

Mam nadzieję, że kolejne pięć lat będą dla samorządu i Gminy Świlcza równie udane.

Uważam, że mieszkańcy gminy należą do dobrze zarządzanej wspólnoty samorządowej. Urząd Wójta Gminy Świlcza sprawowałem, w moim odczuciu należycie, zgodnie z prawem, szanując każdego obywatela i dbając o interes ogółu mieszkańców. Udało się wiele zrobić. To co zrobiliśmy na pewno służyć będzie mieszkańcom gminy.

Bez Państwa życzliwości oraz wsparcia wielu osób, instytucji w tym Rady Gminy, Sołtysów, pracowników Urzędu i jednostek organizacyjnych trudno byłoby osiągnąć to wszystko, co szczęśliwie stało się naszym udziałem. To była kadencja dużego postępu.

Zawsze pozostaje niedosyt...

W „przeddzień” kończącej się VII kadencji samorządowej ma się poczucie, że mogliśmy zrobić nieco więcej, niektóre sprawy rozwiązać nieco szybciej, czy lepiej. Rozpoczynając VII kadencję Rady Gminy Świlcza byłem pełen obaw, czy uda nam się wykorzystać dany nam czas i zrealizować założone cele i złożone obietnice. Mieszkańcy Gminy zaufali nam jako Komitetowi Wyborczemu Wyborców „Razem dla Gminy”, który zaproponował nową jakość, transparentność i zrównoważony rozwój wszystkich miejscowości.

Piotr Wanat
Przewodniczący Rady
Gminy Świlcza

Z refleksją nad strukturą Rady i formami pracy

W wyniku wyborów do nowej Rady weszło trzech radnych poprzedniej kadencji, a Komitet Wyborczy Wyborców „Razem dla Gminy Świlcza” uzyskał 8 mandatów. Tuż po wyborach, do zwycięskiego Klubu dołączył radny wybrany z niezależnego komitetu Tomasz Sałach. Pomimo zdecydowanej większości w 15-osobowej Radzie na funkcję wiceprzewodniczącego Rady wybrano Seweryna Kornaka – radnego spoza członków zwycięskiego Klubu, drugim wiceprzewodniczącym został Wojciech Słowik, następnie Barbara Buda, radni z Bratkowic. Przewodnictwem w Komisji Rewizyjnej, niezwykle istotnej (rozpatrywanie skarg na wójta, ocena wykonania budżetu) przez całą kadencję pełniła radna Natalia Skuba-Więclaw wybrana z Komitetu PiS reprezentująca Sołectwo Bratkowice.

Skład Rady VII kadencji ulegał ewaluacji i z 15 członków na początku kadencji liczy ona obecnie 13 radnych (złożenie mandatu przez radnego Sławomira Stykę w związku z objęciem funkcji zastępcy wójta i wybór Mariusza Wojtona, przejście Kamila Skwiruta z Bzianki do Rady Miasta Rzeszowa, po przyłączeniu Bzianki, złożenie mandatu przez Wojciecha Słowika oraz Dominika Bąka z Bratkowic oraz uzupełnienie Rady w sierpniu 2017 r. przez Bogdana Wójcika).

Wspólnie z wójtem przyjęliśmy ustalenie, że sesje Rady Gminy i nasza działalność w Radzie nie może kolidować z pracą zawodową, dlatego podjęliśmy decyzje, że spotykać się będziemy w poniedziałki o godz. 16.00, a jak zajdzie taka potrzeba również w soboty, co również miało miejsce. Zbiegło się to znakomicie z zarządzeniem Wójta, który wydłużył pracę Urzędu Gminy w poniedziałki do 18.00, odpowiadając tym samym na oczekiwania mieszkańców.

Realizując założenia pełnej transparentności Wójt Gminy Adam Dziedzic wprowadził nagrywanie sesji Rady Gminy i transmisję obrad on-line. Radni w trakcie kadencji często spotykali się z mieszkańcami na zebraniach wiejskich, spotkaniach różnych organizacji funkcjonujących na terenie Gminy oraz w trakcie pełnionych dyżurów.

W trakcie obecnej kadencji uporządkowano strukturę wewnętrzną Rady, wprowadzając obok Komisji Rewizyjnej dwie stałe komisje: Komisję Finansów Publicznych, Gospodarki, Ochrony Środowiska i Spraw Regulaminowych oraz Komisję Edukacji, Kultury, Zdrowia i Polityki Społecznej. Uchwaliliśmy szereg dokumentów o charakterze strategicznym, powołaliśmy Młodzieżową Radę Gminy Świlcza, podjęliśmy decyzje o wprowadzeniu symboliki identyfikującej naszą gminę (herb, pieczęcie, chorągwie). Wprowadziliśmy Gminę Świlcza do nowych struktur jak np. Rzeszowski Obszar Funkcjonalny, czy Związek Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa. W sposób cywilizowany, szanując wolę mieszkańców Bzianki wyrażoną w referendum przeprowadziliśmy proces przejścia tego sołectwa do Rzeszowa, jednocześnie skutecznie broniąc integralności całej gminy.

Harmonijna, twórcza współpraca – daje dobre efekty

Okres 4 lat upłynął bardzo szybko, w mojej ocenie na harmonijnej, twórczej współpracy Rady z organem wykonawczym. Sesje przebiegały spokojnie, w życzliwej atmosferze, bez niepotrzebnych złośliwości. Radni procedowali systematycznie projekty uchwał zgłaszane przez wójta, sporadycznie przez grupę radnych wypracowując kompromisowe stanowisko.

Dużą wartością obok przejrzystości, jasnych intencji jest znakomite przygotowanie merytoryczne gospodarza Gmi-

ny Adama Dziedzica oraz jego zastępcy Sławomira Styki, którzy praktycznie, zawsze rzeczowo i spokojnie odpowiadali na pytania artykułowane na sesjach Rady. Na sesjach gościliśmy, oczywiście, niejednokrotnie pracowników merytorycznych poszczególnych referatów, którzy udzielali wyczerpujących odpowiedzi. Wsparcie prac Rady zapewniali również radni Rady Powiatu Rzeszowskiego; Tadeusz Pachorek, Tomasz Wojton oraz Sławomir Miłek, którzy towarzyszyli nam prawie na wszystkich sesjach, chociaż nie mieli takiego obowiązku. Występowali niejednokrotnie z głosem doradczym, informowali o wydarzeniach w powiecie, zgłaszali cenne inicjatywy, czy interpelację. Korzystając z okazji serdecznie dziękuję Zarządowi i Samorządowcom Powiatu Rzeszowskiego za wszechstronną współpracę.

Dzięki harmonijnej współpracy w mijającej kadencji udało nam się uczynić znaczący progres w rozwoju gminy: spadło zadłużenie, znacząco wzrosła wysokość budżetu, zwiększyliśmy środki przeznaczane na inwestycje, nie zaciągnęliśmy „złotówki” kredytu, odważnie sięgaliśmy po środki unijne. Utrzymaliśmy podatki lokalne i opłaty na względnie stałym poziomie, nie podnieśliśmy diet wypłacanych radnym, co więcej realizując rozporządzenie Rady Ministrów, obniżyliśmy wynagrodzenie wójtowi, szanując zasady państwa prawa, chociaż na taką obniżkę wcale nie zasłużył, a wręcz przeciwnie.

W marszu po jedność

W trakcie całej kadencji Radni pozostający poza Klubem „Razem dla Gminy” przeważnie głosowali zgodnie z nami dzieląc tym samym przyjętą przez nas strategię rozwoju gminy. Chętnie włączali się także w wydarzenia organizowane przez większość radnych i Wójta Gminy, jak np. śniadania wielkanocne i wigilie dla podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Niejednokrotnie radni wraz z wójtem

współorganizowali różnego rodzaju imprezy na terenie całej Gminy (pikniki, konkursy, przeglądy, turnieje sportowe), byli obecni na wielu oficjalnych uroczystościach rocznicowych, świątach państwowych i lokalnych.

Nie byłoby to możliwe bez ścisłej współpracy z Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji, Gminną Biblioteką Publiczną, organizacjami społecznymi działającymi w poszczególnych miejscowościach.

Jako przewodniczący Rady Gminy Świlcza reprezentuję Gminę w Stowarzyszeniu ROF i Aglomeracji Rzeszowskiej, co roku biorę także udział w meczach charytatywnych organizowanych

przez samorządowców w Błażowej i Lubeni. Staram się być obecny na licznych uroczystościach na terenie całej gminy jeżeli tylko czas pozwoli.

Nowe siły i wyzwania

Praca w samorządzie to kolejne życiowe doświadczenie, a przewodniczenie Radzie poza niewątpliwym zaszczytem pozwoliło mi sprawdzić posiadaną wiedzę i predyspozycje kierownicze w praktyce. Jak wywiązywałem się z pełnionej funkcji radnego, przewodniczącego rady niech ocenią wyborcy.

Dziękuję za cztery lata owocnej pracy koleżankom i kolegom Radnym Gminnym i Powiatowym, Wójtowi Gminy Świlcza Adamowi Dziedzicowi, zastępcy wójta Sławomirowi Styce, pracownikom Urzędu Gminy bez wyjątku, Paniom i Panom Sołtysom, wszystkim których spotkałem na swojej drodze w zaszczytnej służbie samorządowej.

Cieszę się, że mogłem pracować w Radzie VII kadencji na rzecz małej ojczyzny, której na imię Gmina Świlcza.

Poniżej przedstawiam statystykę aktywności Radnych w pracach Rady Gminy.

VII kadencja RADY GMINY Świlcza – 2014-2018

(Informacje – stan na 6 września 2018 r.)

Rada Gminy Świlcza obradowała na 63 sesjach, na których podjęła 500 uchwał.

Rada Gminy Świlczy posiada 15 mandatów radnych.

Przewodniczącym Rady Gminy został wybrany Piotr Wanat. Wiceprzewodniczącymi Rady Gminy zostali wybrani Wojciech Słowik i Seweryn Kornak

KOMISJE

1. **Komisja Rewizyjna** – przewodniczącą została Natalia Skuba-Więclaw.
2. **Komisja Planowania Gospodarczego i Budżetu** – przewodniczącym został Sławomir Styka.
3. **Komisja Rolnictwa, Handlu, Usług i Ochrony Środowiska** – przewodniczącym został Tomasz Salach.
4. **Komisja Zdrowia, Oświaty, Kultury i Porządku Publicznego** – przewodniczącą została Barbara Buda.
5. **Komisja Mandatowo-Regulaminowa** – przewodniczącym został Kamil Skwirut.

Do Rady Gminy wpłynęło 9 skarg na działalność Wójta Gminy Świlcza, z czego 7 skarg Rada Gminy uznała za bezzasadne, a 2 skargi Rada Gminy uznała za zasadne.

Do przewodniczącego Rady Gminy wpłynęło 201 pism oraz 15 interpelacji radnych.

ZMIANY

- W związku z powołaniem Sławomira Styki na stanowisko Zastępcy Wójta Gminy Świlczy od 1 października 2015 r. – na XIII sesji Rady Gminy Świlcza w dniu 26 października 2015 r. Domink Bąk został wybrany na przewodniczącego Komisji Planowania Gospodarczego i Budżetu.
- W wyborach uzupełniających w miejscowości Mrowla mandat radnego zdobył Mariusz Wojton, który złożył ślubowanie na XVII sesji rady Gminy w dniu 27 stycznia 2016 r.
- Na XVIII sesji Rady Gminy w dniu 22 lutego 2016 r. zostały powołane nowe Komisje problemowe Rady Gminy i powołano nowe składy osobowe:
 - ✓ **Komisja Rewizyjna** – przewodnicząca Natalia Skuba-Więclaw,
 - ✓ **Komisja Edukacji, Kultury, Zdrowia i Polityki Społecznej** – przewodnicząca Barbara Buda,

- ✓ **Komisja Finansów Publicznych, Gospodarki, Ochrony Środowiska i Spraw Regulaminowych** – przewodniczącą Kamil Skwirut.

- W dniu 15 grudnia Kamil Skwirut złożył pisemną informację, że w związku z zakończeniem wypełniania mandatu radnego z dniem 31.12.2016 r. rezygnuje z pełnienia funkcji przewodniczącego Komisji Finansów Publicznych, Gospodarki, Ochrony Środowiska i Spraw Regulaminowych z dniem 28.12.2016 r. W związku z powyższym na XXXIV sesji Rady Gminy w dniu 28 grudnia 2016 r. na przewodniczącego tej Komisji został wybrany Marcin Żańczak.
- W związku ze zmianą administracyjną granic Miasta Rzeszowa i Gminy Świlcza w dniu 1 stycznia 2017 r. sołectwo Bzianka wraz z całym okręgiem wyborczym zostało włączone w granice administracyjne Miasta Rzeszowa i od tego momentu Kamil Skwirut pełni mandat radnego Miasta Rzeszowa, a Rada Gminy Świlcza liczy 14 radnych.
- W dniu 26 kwietnia 2017 r. Wojciech Słowik złożył pisemną rezygnację z pełnienia mandatu radnego Rady Gminy Świlcza. W wyborach uzupełniających w dniu 20 sierpnia 2017 r. w miejscowości Bratkowice mandat ten objął Bogdan Wójcik, który złożył ślubowanie na XLVII sesji Rady Gminy Świlcza w dniu 11 września 2017 r.
- W dniu 8 września 2017 r. Barbara Buda złożyła pisemną rezygnację z pełnienia funkcji przewodniczącej Komisji Edukacji, Kultury, Zdrowia i Polityki Społecznej.
- Uchwałą Nr XLVII/325/2017 r. Rady Gminy Świlcza z dnia 11 września 2017 r. w sprawie wyboru wiceprzewodniczącego Rady Gminy Świlcza stwierdzono, że w następstwie wygaśnięcia mandatu radnego Wojciecha Słowika w wyniku tajnego głosowania dokonano wyboru radnej Barbary Budy na stanowisko wiceprzewodniczącej Rady Gminy Świlcza.
- Na XLVII sesji Rady Gminy w dniu 27 września 2017 r. do pełnienia funkcji przewodniczącej Komisji Edukacji, Kultury, Zdrowia i Polityki Społecznej została wybrana Wiesława Szczepanik.
- W dniu 27 czerwca 2018 r. Dominik Bąk złożył pisemną rezygnację z pełnienia mandatu radnego Rady Gminy Świlcza. W związku z tym, że do zakończenia kadencji zostało mniej niż pół roku nie przeprowadza się wyborów uzupełniających. Od tego momentu Rada Gminy Świlcza liczy 13 osób.

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE

RADNI RADY GMINY obradowali na 63 sesjach

Lp.	Imię i nazwisko radnego	Pełniona funkcja	Kadencyjność	Możliwość udziału w sesjach	Obecny	Nieobecny	%
1	BAK Dominik	Radny Rady Gminy	do 27 czerwca 2018 r.	61	39	22	64%
2	BIAŁY Tomasz	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	61	2	97%
3	BUDA Barbara	Wiceprzewodnicząca Rady Gminy od 11 września 2017	Pełna kadencja	63	54	9	86%
4	KORNAK Seweryn	Wiceprzewodniczący Rady Gminy	Pełna kadencja	63	56	7	89%
5	POLAK Kazimierz	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	63	0	100%
6	SALACH Tomasz	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	46	17	73%
7	SKUBA-WIĘCŁAW Natalia	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	52	11	83%
8	SKWIRUT Kamil	Radny Rady Gminy	do 31 grudnia 2016 r.	34	29	5	86%
9	SŁOWIK Wojciech	Wiceprzewodniczący Rady Gminy	do 26 kwietnia 2017 r.	40	34	6	85%
10	STOKŁOSA Jerzy	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	58	5	92%
11	STYKA Sławomir	Radny Rady Gminy	do 30 września 2015 r.	12	12	0	100%
12	SZCZEPANIK Wiesława	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	60	3	96%
13	TRALA Damian	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	51	12	81%
14	WANAT PIOTR	Przewodniczący Rady Gminy	Pełna kadencja	63	63	0	100%
15	ŻAŃCZAK Marcin	Radny Rady Gminy	Pełna kadencja	63	58	5	92%
16	WOJTON Mariusz	Radny Rady Gminy	Od 27 stycznia 2015 r.	47	44	3	94%
17	WÓJCIK Bogdan	Radny Rady Gminy	Od 20 sierpnia 2017 r.	17	13	4	77%

KOMISJE RADY GMINY ŚWILCZA od 1 grudnia 2015 r. do 21 lutego 2016 r.

Komisja Rewizyjna 5 posiedzeń

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Natalia Skuba-Więcław – przewodnicząca	5	5	0	100%
2	Polak Kazimierz – członek Komisji	5	5	0	100%
3	Żańczak Marcin – członek Komisji	5	5	0	100%

Komisja Planowania Gospodarczego i Budżetu – 13 posiedzeń

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Sławomir Styka – przewodniczący Komisji do 30.09.2015	10	10	0	100%
2	Dominik Bąk – przewodniczący Komisji od 26. 10.2015 r.	13	9	4	70%
3	Seweryn Kornak – członek Komisji	13	13	0	100%
4	Tomasz Salach – członek Komisji	13	9	4	70%
5	Kamil Skwirut – członek Komisji	13	9	4	70%
6	Jerzy Stokłosa – członek Komisji	13	12	1	93%
7	Wiesława Szczepanik – członek Komisji	13	11	2	85%
8	Damian Trala – członek Komisji	13	9	4	70%

Komisja Rolnictwa, Handlu, Usług i Ochrony Środowiska – 4 posiedzenia

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Tomasz Salach – przewodniczący	4	4	0	100%
2	Wojciech Słowik – członek Komisji	4	3	1	75%
3	Sławomir Styka – członek Komisji do 30.09.2015 r.	4	4	0	100%
4	Damian Trala – członek Komisji	4	3	1	75%
5	Marcin Żańczak – członek Komisji	4	4	0	100%

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE

KOMISJA ZDROWIA, OŚWIATY, KULTURY I PORZĄDKU PUBLICZNEGO – 8 posiedzeń

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Barbara Buda – przewodnicząca Komisji	8	8	0	100%
2	Dominik Bak – członek Komisji	8	5	3	63%
3	Wiesława Szczepanik – członek Komisji	8	4	4	50%
4	Piotr Wanat – członek Komisji	8	8	0	100%

KOMISJA MANDATOWO-REGULAMINOWA – 3 posiedzenia

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Kamil Skwirut – przewodniczący komisji	3	3	0	100%
2	Tomasz Biały – członek Komisji	3	3	0	100%
3	Natalia Skuba-Więclaw – członek Komisji	3	3	0	100%

Na XVIII sesji Rady Gminy Świlcza w dniu 22 lutego 2016 r. powołano nowe Komisje Rady Gminy Świlcza oraz nowe składy osobowe.

KOMISJA REWIZYJNA – od 22 lutego 2016 r. – 17 posiedzeń

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Natalia Skuba-Więclaw – przewodnicząca	17	17	0	100%
2	Tomasz Biały – z-ca przewodniczącego Komisji	17	16	1	95%
3	Kazimierz Polak – członek Komisji	17	16	1	95%
4	Marcin Zańczak – członek Komisji	17	15	2	89%
5	Kamil Skwirut – członek Komisji do 31.12.2016 r.	8	1	7	13%
6	Dominik Bak – członek Komisji do 27.06.2018 r.	17	5	12	30%

KOMISJA EDUKACJI, KULTURY, ZDROWIA I POLITYKI SPOŁECZNEJ – 11 posiedzeń

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Barbara Buda – przewodnicząca Komisji do 8.09.2017 r.	11	11	0	100%
2	Seweryn Kornak – członek Komisji	11	10	1	91%
3	Piotr Wanat – członek Komisji	11	10	1	91%
4	Kazimierz Polak – członek Komisji	11	10	1	91%
5	Wiesława Szczepanik – przewodnicząca komisji od 27.09.2017 r.	11	10	1	91%
6	Tomasz Salach – z-ca przewodniczącego Komisji	10	7	4	70%

KOMISJA FINANSÓW PUBLICZNYCH, GOSPODARKI, OCHRONY ŚRODOWISKA I SPRAW REGULAMINOWYCH – 37 posiedzeń

Lp.	Imię i nazwisko radnego i funkcja	Możliwość udziału w posiedzeniu	Obecny	Nieobecny	Procent
1	Kamil Skwirut – przewodniczący Komisji do 28.12.2016	11	10	1	91%
2	Wojciech Słowik – członek Komisji do 26.04.2017 r.	16	10	6	63%
3	Mariusz Wojton – członek Komisji	37	36	2	98%
4	Marcin Zańczak – przewodniczący Komisji od 28.12.2016 r.	37	36	1	98%
5	Damian Trala – członek Komisji	37	24	13	65%
6	Tomasz Salach – członek Komisji	37	16	21	44%
7	Wiesława Szczepanik – członek Komisji	37	35	2	95%
8	Jerzy Stokłosa – z-ca przewodniczącego Komisji	37	33	4	90%
9	Bogdan Wójcik – członek Komisji od 25.09.2017 r.	14	10	4	72%

Ponadto Radni Rady Gminy spotkali się 5 razy na wspólnych posiedzeniach wszystkich Komisji Problemowych Rady Gminy Świlcza.

Opracowała Bożena Pięta, podinspektor – administracyjna obsługa Rady Gminy

Tomasz Wojton

W pracy na rzecz potrzebujących spotykamy się po prostu z drugim człowiekiem, który zawsze potrzebuje czegoś więcej niż tylko technicznie poprawnej opieki, potrzebuje bowiem człowieczeństwa i serdecznej uwagi. Dlatego tak ważna jest rola ludzi, którzy stoją u boku tych, którzy codziennie zmagają się z niepełnosprawnością.

Święty Jan Paweł II

Z życia Powiatu Rzeszowskiego

XVIII Dzień Jedności z Osobami Niepełnosprawnymi

Słowa Wielkiego Papieża Polaka przyświecają w codziennej pracy ludziom, którzy opiekują się osobami niepełnosprawnymi.

W sobotę 7 lipca 2018 r., tym razem w Mogielnicy, odbyła się po raz XVIII Powiatowa Uroczystość „Dzień Jedności z Osobami Niepełnosprawnymi”.

Osoby niepełnosprawne z terenu całego powiatu w tym także z gminy Świlcza, wraz ze swoimi opiekunami i zaproszonymi gośćmi rozpoczęli swoje spotkanie uroczystą Mszą Św. sprawowaną przez Ordynariusza Diecezji Rzeszowskiej J.E. ks. bpa Jana Wątróbę na przygotowanej specjalnie scenie stadionu sportowego.

Formuła spotkania, jak co roku – to rodzinny piknik na świeżym powietrzu. Nie zabrakło muzyki, dobrej zabawy i wielu atrakcji dla wszystkich uczestników. Uśmiech na twarzy, a czasem i pojawiające się łzy wzruszenia na policzkach uczestniczących w tym spotkaniu osób był dowodem na potrzebę i sens ich organizowania. Rozjeżdżając się do swoich domów uczestnicy pytali, kiedy i gdzie odbędzie się następne spotkanie, które co roku na terenie innej gminy organizuje Starostwo Powiatu Rzeszowskiego.

Nowoczesna interpretacja graficzna herbu Powiatu Rzeszowskiego jest znakiem marki.

Regio Resovia – to nowatorski, pierwszy tego rodzaju i na taką skalę projekt w Polsce. Stworzony dzięki inicjatywie Józefa Jodłowskiego Starosty Powiatu Rzeszowskiego oraz Stowa-

rzyszeniu Samorządów Terytorialnych „Aglomeracja Rzeszowska”.

Projekt ma na celu promować i wspierać nasz region, nasze przedsiębiorstwa, produkty lokalne, liczne atrakcje turystyczne i kulturalne. Do projektu chętnie dołączyły wszystkie samorządy gminne z terenu powiatu rzeszowskiego, by pod jedną marką, wspólnie podejmować i wspierać działania mające na celu promocję naszego pięknego regionu.

Każda gmina ma coś innego do zaoferowania i trudno jest się jej wypromować na szerszym terenie. Wspólnie można więcej i skuteczniej zaoferować i zyskać na rynku podkarpackim a także krajowym, a nawet zagranicznym.

Przypomnę, że na terenie powiatu mamy 14 gmin, które zajmują powierzchnię 1157 km² i w których mieszka ponad 160 tys. mieszkańców.

Oferta marki będzie zawierała najważniejsze atuty naszego regionu. Zostanie stworzony tzw. koszyk produktów markowych naszych miejscowości, a w połączeniu z bogatą bazą turystyczną będzie stanowił bardzo dobrą ofertę dla turystów z regionu, Polski i świata.

Kolejne uznanie i nagroda dla Powiatu

W tym roku Dzień Samorządu Terytorialnego był obchodzony już po raz osiemnasty. Jak co roku z tej okazji dla najlepszych samorządów Podkarpacia przyznawane były liczne nagrody i wyróżnienia. Miło mi poinformować Czytelników, że **Kapituła Podkarpackiej Nagrody Samorządowej w tym roku przyznała tytuł: „Lider samorządności w województwie podkarpackim” Józefowi Jodłowskiemu – staroście powiatu rzeszowskiego.**

Profesjonalne jury, oraz mieszkańcy Podkarpacia wyróżnili również strony internetowe prowadzone przez powiat rzeszowski jak i fanpage prowadzony na facebooku.

Strony te ciągle zmieniają się po to, by dać mieszkańcom jak najwięcej potrzebnych informacji z życia gminy, powiatu i kraju i świata.

Nowy inwestor w PNT Rzeszów – Dworzysko

Kolejna duża międzynarodowa firma, która wybrała na miejsce lokalizacji swoich inwestycji i budowę kolejnych oddziałów PNT Rzeszów – Dworzysko to WEISS.Solutions.

Firma ta ma swoje fabryki w Niemczech i USA, jak do tej pory w Polsce miała tylko biuro konstrukcyjne w Krakowie. Teraz zdecydowała się zainwestować w nowoczesną i innowacyjną fabrykę właśnie w powiecie rzeszowskim.

Główne wyroby firmy to innowacyjne stoły obrotowe oraz system transportu liniowego i automatyczne linie produkcyjne. Oprócz fabryki gdzie powstawać będą elementy potrzebne do automatyzacji linii przemysłowych, powstanie także centrum inżynierii, gdzie będą przygotowywane nowe rozwiązania i projekty.

Uwe Weiss, szef firmy tłumaczy, że postanowił zainwestować w tym regionie ze względu na bardzo dobrą lokalizację i infrastrukturę a zwłaszcza na dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry, którą kształcą lokalne szkoły i uczelnie. Firma w ciągu najbliższych 3 lat chce rozpocząć produkcję i zatrudnić ok. 50 absolwentów szkół zawodowych i wyższych. Potrzebni będą operatorzy obrabiarek (CNC), mechatronicy, automatycy i informatycy.

Dzięki inwestycjom w PNT już powstały pierwsze miejsca pracy, a jeszcze w tym roku kolejna firma rozpocznie swoją działalność. Widać, że nasz powiat i region ciągle się rozwija i staje się co raz to atrakcyjniejszym miejscem dla inwestorów z kraju i zagranicy.

Sprawy bieżące

Rada powiatu mimo okresu wakacyjnego pracowała na 2 sesjach, w tym jednej nadzwyczajnej. Pilna potrzeba przeniesienia środków finansowych i związane z tym zmiany w budżecie powiatu oraz inne niezbędne uchwały zostały przez Radę podjęte.

Na sesji zwyczajnej był obecny **zastępca komendanta Miejskiego**

Państwowej Straży Pożarnej bryg. mgr inż. **Kazimierz Witek**. Przedstawił sprawozdanie ze stanu bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej oraz poinformował o aktualnej sytuacji i zagrożeniach pożarowych powiatu.

Obecny był również dyrektor Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale mgr inż. **Robert Pieszczoł**. Przedstawił krótką informację związaną ze sprawami rolnictwa na terenie Powiatu Rzeszowskiego. Oceniał bieżącą sytuację, przedstawił plany i zamierzenia, jakie ma kierowana przez niego jednostka.

Dyrektor ZDP w Rzeszowie mgr inż. **Marek Radion** przedstawił zakres prowadzonych i planowanych do wykonania prac związanych z budową i remontami dróg powiatowych i infrastruktury drogowej. Największą i najbardziej kosztowną (prawie 10 mln zł) ale niezwykle ważną dla regionu inwestycją jest rozbórka zniszczonego i budowa nowego mostu na rzece Wiśtok w miejscowości Zarzeczce. Wiele dróg powiatowych jest

w przebudowie i trwają liczne remonty nawierzchni jak i infrastruktury drogowej. Budowane są, przy współpracy z gminami, nowe odcinki chodników i ciągów pieszo-rowerowych.

Nie sposób tu wszystkie wymienić, a na podsumowanie przyjdzie czas z końcem roku.

W gminie Świlcza, można powiedzieć, że jest przy drogach jeden wielki plac budowy. Ciągi pieszo-rowerowe budowane przy drogach powiatowych w Rudnej Wielkiej, Mrowli, Świlczy i Bratkowicach. Powstają nowe odcinki chodnika w wielu miejscowościach i trwają prace remontowe nawierzchni drogowych. Wszystkie te inwestycje są realizowane dzięki dobrej współpracy i współfinansowaniu samorządu Gminy Świlcza i Powiatu Rzeszowskiego.

Jak już wspominałem, nie czas jeszcze na podsumowanie, ale chcę już dziś podziękować wszystkim tym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do dobrej współpracy przy inwestycjach drogowych w naszej gminie i powiecie,

by dobro, bezpieczeństwo, a także komfort naszych mieszkańców był na jak najwyższym poziomie.

Nadchodzi też koniec obecnej kadencji samorządowej, w tym Rady Powiatu, w której miałem zaszczyt reprezentować interesy mieszkańców Gminy Świlcza. Dziękuję za wszelkie wsparcie i niedociągnięcia, jakie być może się w ciągu tych czterech lat mogły mi się przydarzyć.

Zachęcam wszystkich Czytelników i uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy Świlcza, by w nadchodzących wyborach samorządowych, 21 października 2018 r. wzięli czynny udział i sami wybrali swoich przedstawicieli we wszystkich organach samorządu terytorialnego. Nie pozwólmy, by ktoś wybrał za nas.

Sławomir Styka

„Lider Rozwoju Regionalnego 2018” – to my, Gmina Świlcza!

Miło nam poinformować, że Gmina Świlcza otrzymała tytuł „Lider Rozwoju Regionalnego 2018”.

Lider Rozwoju Regionalnego to prestiżowy ogólnopolski program, którego laureatami zostają firmy i miasta działające dla dobra lokalnej społeczności – skutecznie pozyskujące fundusze unijne na inwestycje, realizujące je sprawnie i szybko, a przy tym nie zapominające o wielu innych potrzebach mieszkańców.

Tytuł Lidera Rozwoju Regionalnego trafia do miejsc, gdzie widać pozytywne zmiany w otoczeniu dzięki realizacji wielu kluczowych projektów. Program prowadzi Polska Agencja Przedsiębiorczości i „Biznes Plus” w Gazecie Wyborczej.

W wydaniu papierowym i internetowym gazety co miesiąc opisujemy sukcesy lokalnych i regionalnych liderów. Prezentujemy ich osiągnięcia oraz plany na przyszłość. Zwieńczeniem udziału w LRR jest gala, będąca jednym z punktów Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości. To tam zapadają rozstrzygnięcia w programie i wręczenie tytułów Lidera Rozwoju Regionalnego.

Uroczyste wręczenie nagród odbędzie się 24 września 2018 roku na Polskim Kongresie Przedsiębiorczości w Poznaniu.

Informując Czytelników i Mieszkańców Gminy o powyższym sukcesie gratulujemy sobie wzajemnie kreowania polityki dalszego rozwoju gminy Świlcza i umacniania wspólnoty samorządowej.

LIDER ROZWOJU
REGIONALNEGO

2018

Zakończenie roku szkolnego 2017/2018

Przeżyjmy to jeszcze raz

W dniach 21 i 22 czerwca 2018 r. odbyły się uroczystości z okazji zakończenia roku szkolnego. Uczestniczył w nich także Wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic.

Najpierw odbyło się pożegnanie trzecich klas gimnazjalnych w Szkole Podstawowej w Trzcianie. Następnie pożegnano gimnazjalistów ze Szkoły Podstawowej w Świlczy oraz w Rudnej Wielkiej. Kolejnego dnia pożegnano gimnazjalistów ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach.

Każdy z nich otrzymał list gratulacyjny z okazji zakończenia edukacji, natomiast 9 otrzymało list gratulacyjny za szczególne osiągnięcia wraz z upominkiem w postaci „wiecznego pióra”. Dodatkowo – 2 uczennice klas VII zostało wyróżnione w ten sposób.

Nagrodzeni to:

- ze Szkoły Podstawowej w Trzcianie: *Aleksandra Dziedzic, Kamila Szeliga, Wiktor Woźny, Klaudia Klesyk* – uczennice klasy VII
- ze Szkoły Podstawowej w Świlczy: *Adrian Depa, Miłosz Kafucki, Sebastian Kaszuba*
- ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach: *Damian Kowalski, Radosław Malec*
- ze Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej: *Zuzanna Węgrzynowicz, Aniela Węgrzynowicz* – uczennice klasy VII.

Pożegnania pedagogów

Zakończenie roku szkolnego 2017/2018 w dwóch szkołach podstawowych zbiegło się z pożegnaniem pań Dyrektork: Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej mgr **Janiny Godlewskiej**, która funkcję dyrektora pełniła od 1989 r. oraz pani dr inż. **Haliny Bober**, która Dyrektorem Szkoły Podstawowej w Świlczy została w 1997 r. Obie panie Dyrektorki odeszły na zasłużoną emeryturę.

Program artystyczny w wykonaniu uczniów, ZS Rudna Wielka.

Pożegnanie dyr. Janiny Godlewskiej.

Przemawia odchodząca na emeryturę dyr. Halina Bober.

Fot. Zbigniew Lis

Zakończenie roku szkolnego w ZS w Świlczy.

Fot. Zbigniew Lis

Zakończenie roku szkolnego w Trzcianie.

Nie obyło się bez podziękowań, wzruszeń, upominków i kwiatów od Wójta Gminy Świlcza, Rad Rodziców, a także Współpracowników oraz dziatwy szkolnej.

W tym dniu uroczyste podziękowania, gratulacje oraz trzecią w swojej karierze zawodowej Nagrodę Kuratora Oświaty

otrzymała za wybitne zasługi oświatowe – dyrektor Janina Godlewska. Podziękowania wraz z listem gratulacyjnym w imieniu pani Kurator przekazała obecna na uroczystości wizytator z Podkarpackiego Kuratorium Oświaty mgr Małgorzata Nowińska-Zgurska.

(inf. wł.)

Co o zakończeniu roku szkolnego 2017/2018 pisała prasa ogólnopolska?

Zmiany, które minister Zaleska wprowadziła w ciągu ostatniego roku, podzieliły rodziców i poruszyły pedagogów. Nauczyciele ze Związku Nauczycielstwa Polskiego wystawili ministerowi świadectwo, wzorowane na świadectwach szkolnych uczniów. Ich ocena nie pozostawia złudzeń.

1. Reformowanie polskiej oświaty – niedostateczny (Wprowadziła nieprzeżywaną i kosztowną reformę wbrew opinii ekspertów i dużej części opinii publicznej)
2. Sieć szkół – niedostateczny (Zlikwidowała gimnazja, spowodowała chaos organizacyjny i kadrowy w szkołach)
3. Wyrównywanie szans – niedostateczny (Skróciła edukację ogólną o rok, wprowadziła kształcenie według różnych podstaw programowych – starej i nowej)
4. Warunki nauki w szkole – niedostateczny (Efektem zmian są przepełnione klasy, nauka na dwie zmiany. Wprowadziła permanentną ocenę pracy nauczycieli, nałożyła na nauczycieli i dyrektorów nowe obowiązki i zadania w związku z reformą)
6. Podniesienie statusu zawodowego nauczycieli – niedostateczny (Wydużyła ścieżkę awansu zawodowego)
7. Prawa nauczycieli – niedostateczny (Odebrała nauczycielom większość dodatków oraz uprawnień socjalnych)

8. Podwyżki dla nauczycieli – niedostateczny (Podwyżki są symboliczne i niewystarczające: od 1 kwietnia pensje zasadnicze nauczycieli wynoszą od 1751 do 2377 zł netto)
9. Prowadzenie dialogu – niedostateczny (Z uśmiechem na twarzy ignoruje wszystkie uwagi i fakty dotyczące reformy)

Zarzuty! Przepełnione klasy, nauka nawet na 3 zmiany, ideologia zamiast nauki, zwolnienia nauczycieli i masowe protesty.

Wymieniliśmy też trzy „szczególne osiągnięcia” Anny Zaleskiej: 1) w rok zniszczyła to, co inni budowali przez 18 lat, 2) do perfekcji opanowała umiejętność manipulacji, 3) wprowadziła reformę, która powoduje chaos w szkołach i zagraża jakości nauczania. W ten sposób osłabia oświatę publiczną i działa na korzyść prywatnych placówek – uważają przedstawiciele ZNP. Czy zgadzacie się z tym?

REFORMA POLSKIEGO SYSTEMU EDUKACJI

Od początku 2017 r. wprowadzana jest reforma oświaty, której głównym celem jest lepsze przygotowanie uczniów kończących cały cykl kształcenia do potrzeb rozwoju indywidualnego oraz potrzeb nowoczesnego rynku pracy, do czego potrzebny jest solidny fundament wykształcenia ogólnego.

Kluczowe elementy reformy to:

- Zmiana struktury systemu oświaty polegająca na wprowadzeniu długiej 8-klasowej szkoły podstawowej oraz 4-letniego liceum ogólnokształcącego i 5-letniego technikum.
- Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla 6-latków, w trakcie którego dziecko uczy się podstawowych umiejętności, a jego nauka, podobnie jak nauka w szkole jest objęta subwencją oświatową z budżetu państwa.
- Zapewnienie darmowych podręczników.
- Wzmocnienie kształcenia ogólnego i zawodowego w szkołach średnich poprzez wydłużenie o rok cyklu kształcenia.
- Wprowadzenie 3-letniego kształcenia branżowego (1 kwalifikacja w danym zawodzie) z możliwością nabywania dalszych kwalifikacji i przygotowania do matury w 2-letniej szkole branżowej II stopnia.
- Upowszechnienie kształcenia dualnego realizowanego we współpracy z przedsiębiorcami.
- Zmiany strukturalne wprowadzane są na podstawie Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. „Prawo oświatowe” oraz na podstawie Ustawy „Przepisy wprowadzające Ustawę – Prawo oświatowe” z tego samego dnia.

(Źródło – strona internetowa ZNP)

Eliza Oleszak Maria Jarosz

Przygotowanie placówek oświatowych do nowego roku szkolnego 2018/2019

W nowym roku szkolnym 4,5 mln uczniów w 24 tys. placówek edukacyjnych w Polsce rozpoczęło naukę, w tym – ok. 361 tys. pierwszoklasistów. Na Podkarpaciu naukę rozpoczęło ok. 350 tys. w tym 70 tys. przedszkolaków, ok. 20 tys. pierwszaków. Wg Podkarpackiego Kuratora Oświaty w Rzeszowie uczy ich w 2828 placówkach oświatowych 39,5 tys. nauczycieli, czyli o 1,3% więcej niż w rok wcześniej. (Nowiny, 31.08.-1.09.2018).

Oświata w Gminie Świlcza w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019

I. 1 września 2018 r. sieć szkół, przedszkoli i innych placówek przedstawia się następująco:

- Szkoła Podstawowa w Trzcianie z 2 oddziałami przedszkolnymi);
- Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Kantego w Świlczy;
- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej (z 3 oddziałami przedszkolnymi);
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach (z 2 oddziałem przedszkolnym);
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli z 2 oddziałami przedszkolnymi);
- Zespół Szkół w Dąbrowie (Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja i Przedszkole 2-oddziałowe);
- Przedszkole w Trzcianie – 2 oddziały;
- Przedszkole w Świlczy – 5 oddziałów;
- Przedszkole im. Jana Pawła II w Bratkowicach – 5 oddziałów;
- Żłobek Gminny w Trzcianie z liczbą miejsc dla 55 dzieci;

- Żłobek Gminny w Bratkowicach z liczbą miejsc dla 15 dzieci.

II. Ponadto na terenie gminy prowadzone są placówki prowadzone przez inne podmioty niż jst:

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bratkowicach z liczbą uczniów 61;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Błędowej Zgłobieńskiej z liczbą uczniów 45;
- Niepubliczne Przedszkole „Kolorowy Świat Maluszka” – z liczbą wychowanków 30;
- Niepubliczna Szkoła Muzyczna w Trzcianie;
- Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcianie;
- Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Mrowli.

III. Kadra w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Świlcza wraz z liczbą uczniów i oddziałów przedstawia tabela nr 1.

W roku szkolnym 2018/2019 w arkuszach organizacyjnych pracy szkół w klasach VII, VIII i w III klasach gimnazjalnych zostały wprowadzone dodatkowe godziny JST z przeznaczeniem na przedmioty ścisłe oraz języki obce.

W roku szkolnym 2018/2019 w szkołach realizowane będą zajęcia dodatkowe przez instruktorów Gminnej Biblioteki Publicznej.

Uczniowie i wychowankowie mają zapewnione posiłki w placówkach. Kwota dziennego wyżywienia w roku szkolnym wyniesie 4,20 zł.

IV. W stosunku do roku szkolnego 2016/2017 wyniki tegorocznego egzaminu gimnazjalnego wypadły lepiej prawie o 1 stanin. Przedstawia to tabela nr 2.

Tabela 1. Arkusze organizacyjne szkół i przedszkoli 2018/2019 wg zatwierdzonych projektów majowych na rok szkolny 2018/2019

Nazwa placówki	Imię i nazwisko dyrektora	Ilość uczniów w roku szkolnym 2018/19				Ilość oddziałów 2018/19				Razem liczba oddziałów 2017/2018	Liczba etatów 2018/2019 ARKUSZE MAJOWE bez pomocy psychologiczno-pedagogicznej i nauczycieli współpracujących	Liczba etatów 2017/2018 wg SIO na 30.09.17
		oddziały przedszkolne i „0”	Klasy I-VIII	klasy III gimnazjum	Razem liczba uczniów	oddziały przedszkolne i „0”	Klasy I-VIII	klasy III gimnazjum	Razem liczba oddziałów			
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach	mgr Joanna Różańska	0	171	27	198	0	8	1	9	10	17,59	22,34
Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Kantego w Świlczy	dr Grzegorz Patruś	0	271	26	297	0	13	1	14	14	26,46	24,45
Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej	mgr Małgorzata Mazepa	74	185	40	299	3	9	2	15	16	27,61	32,61
Szkoła Podstawowa w Trzcianie	mgr Stanisław Filarowski	37	212	30	279	2	11	1	15	16	26,33	28,22
Zespół Szkół w Dąbrowie	mgr Krzysztof Potocki	50	93	0	143	2	8	0	10	9	15,65	12,83
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli	mgr Janusz Ostrowski	50	103	0	153	2	8	0	10	9	16,87	13,19
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach	mgr Barbara Wasilewska-Naróg	10	93	0	103	1	7	0	8	7	15,55	12,77
Przedszkole im. Jana Pawła II w Bratkowicach	mgr Krystyna Kubas	125	0	0	125	5	0	0	5	6	9,57	11,20
Przedszkole w Świlczy	mgr Danuta Rusin	125	0	0	125	5	0	0	5	5	9,16	8,39
Przedszkole w Trzcianie	mgr Zofia Smagała	50	0	0	50	2	0	0	2	2	4,14	4,14
RAZEM:		521	1 128	123	1 772	22	64	5	93	94	168,93	170,14

Tabela 2. Egzamin gimnazjalny 2018

Gmina	Nazwa szkoły prowadzącej oddziały gimnazjalne	Miejscowość	Liczba piszących		Część humanistyczna				Część matematyczno-przyrodnicza				Język angielski				Język niemiecki				Język rosyjski						
				Procent uczniów z zaświadczeniami o dysleksji (%)	Język polski (%)	Język polski – stanin	Historia i WOS (%)	Historia i WOS – stanin	Matematyka (%)	Matematyka – stanin	Przedmioty przyrodnicze (%)	Przedmioty przyrodnicze – stanin	Liczba uczniów – poziom podstawowy	Poziom podstawowy (%)	Poziom podstawowy – stanin	Liczba uczniów – poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony (%)	Liczba uczniów – poziom podstawowy	Poziom podstawowy (%)	Poziom podstawowy – stanin	Liczba uczniów – poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony (%)	Liczba uczniów – poziom podstawowy	Poziom podstawowy (%)	Poziom podstawowy – stanin	Liczba uczniów – poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony (%)
Świlcza	Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego	Świlcza	32	0	76	7	60	6	64	8	66	8	28	72	6	28	59	4	70	2	-	-	-	-	-	-	-
Świlcza	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach	Bratkowice	34	26	72	6	64	7	58	7	59	6	31	69	6	31	56	3	32	4	-	-	-	-	-	-	-
Świlcza	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej	Rudna Wielka	47	6	74	7	64	7	53	6	57	6	47	67	5	47	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Świlcza	Szkoła Podstawowa w Trzcianie	Trzciana	38	13	72	6	57	5	58	7	56	6	31	75	6	31	59	7	76	8	-	-	-	-	-	-	-

Objaśnienia: STANIN (1-3) NISKI, (4-6) ŚREDNI, (7-9) WYSOKI

V. Gmina realizuje wiele zadań oświatowych, m.in.:

– **Program Stypendialny za wyniki w nauce, osiągnięcia sportowe i artystyczne.** Za rok szkolny 2017/2018 stypendia otrzymało 72 uczniów na łączną kwotę 73 440,00 zł. Kwota ta jest znacznie wyższa w stosunku do lat poprzednich w związku z ustaleniem wyższej maksymalnej kwoty miesięcznego stypendium. Będzie ono wypłacane w dwóch transzach za 4 miesiące we wrześniu 2018 i za 6 miesięcy w styczniu 2019 roku. W roku szkolnym 2018/2019 zaczną obowiązywać nowe zasady przyznawania stypendiów. Na wniosek dyrektorów szkół Uchwała Nr LX/

462/2018 z dnia 4 czerwca 2018 r. zmieniona została Uchwała XLII/384/2010 Rady Gminy Świlcza z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie Programu Stypendialnego. Uchwały znajdują się na stronach internetowych szkół. Ponadto szczegółowych informacji w tym zakresie udzielają wychowawcy oraz dyrektorzy szkół.

– **Stypendia socjalne**

Stypendium socjalnym w roku szkolnym 2017/2018 zostało objętych 136 uczniów. Wypłaty – to kwota – 99 429,66 zł, w tym wkład gminy wyniósł 19 885,00 zł. Wnioski składane są w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świlczy.

Tabela 3. Wykaz realizowanych inwestycji w placówkach oświatowych w 2018 roku

Lp.	Nazwa zadania	Miejscowość	Nr umowy	Wartość umowy
1.	Przebudowa boiska na boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Trzcianie	Trzciana	RGI.271.32-5.2017 21.02.2018	250 821,32
2.	Wymiana drzwi drewnianych na drzwi aluminiowe do sali gimnastycznej i na korytarzu w budynku Szkoły Podstawowej w Trzcianie	Trzciana	RGI. 7021.19.2018 27.02.2018	8 733,00
3.	Rozbudowa kompleksu sportowego przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Mrowli o boisko wielofunkcyjne, skocznię do skoku w dal	Mrowla	RGI.271.32-4.2017 21.02.2018	301 752,80
4.	Przebudowa boiska na boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach	Bratkowice	RGI.271.32-3.2017 21.02.2018	309 398,11
5.	Przebudowa boiska na boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Bratkowicach	Bratkowice	RGI.271.32-2.2017 21.02.2018	205 139,84
6.	Wykonanie opracowania dokumentacji projektowych na remont łazienki i dostosowanie do aktualnych przepisów w Przedszkolu Publicznym zlokalizowanym w budynku Zespołu Szkół w Dąbrowie + doprowadzenie instalacji c.w.u do kuchni i łazienek szkoły	Dąbrowa	RGI.7011.5.2018 06.03.2018 Aneks nr 1 z 7.05.2018	10 765,00
7.	Wykonanie wymiany drzwi drewnianych na drzwi aluminiowe do siłowni w budynku Szkoły Podstawowej w Trzcianie	Trzciana	RGI.7021.19.2018 6.03.2018	4 120,50
8.	Wykonanie montażu wymiennika płytowego wraz z osprzętem w budynku Przedszkola i Żłobka w Trzcianie (dz. nr ew.903/8)	Trzciana	RGI.7021.20.2018 z 7.03.2018	8 500,03
9.	Opracowanie dokumentacji projektowo kosztorysowej remontu pomieszczeń budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Bratkowicach	Bratkowice	RGI. 7021.34.2018	7 350,00
10.	Wykonanie odnowienia elewacji Przedszkola Publicznego w Bratkowicach.	Bratkowice	RGI.7021.36.2018 24.05.2018	67 527,00
11.	Zakup i dostawa zewnętrznej nagrywarki DVD LiteOn DVD-RW/CD-RW Ultra Slim black ES1 w ilości 45 sztuk	wszystkie Szkoły z terenu gminy CUW	RGI.1333.2.2018	4 000,00
12.	Wykonanie monitoringu budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Mrowli.	Mrowla	RGI.7021.10.2018 16.07.2018	16 482,00
13.	Wykonanie płyty odbojowej wraz z placem utwardzonym przy Szkole Podstawowej nr 1 w Bratkowicach.	Bratkowice	RGI.7021.7.2018 3.08.2018	13 899,00
14.	Wykonanie remontu pokrycia dachu na Przedszkolu Publicznym w Świlczy	Świlcza	RGI.7021.43_2.2018 3.08.2018	34 878,27
15.	Zaprojektowanie i wykonanie remontu wybranych elementów wyposażenia w Szkole Podstawowej w Świlczy	Świlcza	RGI.7021.12.2018 30.07.2018	47 847,00
16.	Wykonanie i zamontowanie balustrady ze stali chromoniklowej wraz z demontażem istniejących w budynku Domu Ludowego w Rudnej Wielkiej	Rudna Wielka	RGI.7021.15.2018/2 27.02.2018	5 166,00
17.	Zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń istniejącej Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej na potrzeby Przedszkola realizowana w ramach projektu „Utworzenie i funkcjonowanie miejsc przedszkolnych w miejscowości Rudna Wielka na lata 2017-2020”	Rudna Wielka	RGI.271.25.2018 9.08.2018	200 000,00
18.	Rozbiórka budynku „starej” szkoły podstawowej	Błędowa Zgłobieńska	RGI. 271.34.2018 17.08.2018	36 900,00
Razem				1 533 279,87

Dowóz uczniów

- Gmina Świlcza w roku szkolnym 2017/2018 zapewniła dowóz uczniów na basen. Wydatkowana kwota na ten cel – 16.473,00 zł.
- Dowóz uczniów do szkół i dowóz uczniów niepełnosprawnych wraz z opiekunami – 155.200,00 zł.
- Dowóz uczniów do szkół – planowane wydatki na rok szkolny 2017/ 2018 – 129.700,00 zł.

W roku szkolnym 2018/2019 dowóz uczniów realizowany jest tak jak w poprzednim:

- w Bratkowicach autobus szkolny z opiekunem,
- z Woliczki do szkoły i przedszkola w Świlczy dowóz realizowany jest środkami komunikacji publicznej z opiekunem,
- z Błędowej Zgłobieńskiej do Trzciany dowóz realizowany jest środkami komunikacji publicznej z opiekunem,
- z Dąbrowy do Trzciany dowóz realizowany jest środkami komunikacji publicznej.

Uczniom zapewniono bilety miesięczne.

Wyprawa szkolna dla uczniów niepełnosprawnych

W ramach Programu pomocy uczniom w 2018 roku realizowana będzie „Wyprawa szkolna” dla uczniów niepełnosprawnych.

Darmowe podręczniki

Wszyscy uczniowie w roku szkolnym 2018/2019 otrzymają w ramach dotacji celowej darmowe podręczniki i materiały ćwiczeniowe na kwotę 141 830,81 zł.

Półkolonie

Placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Świlcza oraz niepubliczne szkoły znajdujące się na terenie gminy zorganizowały półkolonie dla wszystkich chętnych. Z półkolonii skorzystało 214 uczniów, gmina dofinansowała organizację półkolonii w wysokości 12 082,00 zł. Ponadto organizacje pozarządowe takie jak „Bratek Bratkowice” i „LKS Trzcianka” we współpracy ze szkołami pozyskały dodatkowe środki w wysokości 5 000,00 zł na organizację półkolonii.

VI. Znaczną kwotę w budżecie gminy stanowią inwestycje w szkołach, przedszkolach. Przedstawią to tabela nr 3.

VII. Uchwałą Nr LVIII/442/2018 Rady Gminy Świlcza z dnia 16 marca 2018 r. zostanie powołana Młodzieżowa Rada Gminy Świlcza. Jej idea jest wspieranie idei samorządowej wśród młodzieży. W Szkole Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach, Trzcianie, Świlczy, Rudnej Wielkiej, zostanie wybranych po 3 radnych, natomiast w Szkole Podstawowej Nr 2 w Bratkowicach, Nr 1 w Mrowli, Zespole Szkół w Dąbrowie, Niepublicznej w Bratkowicach i Błędowej Zgłobieńskiej po 2 radnych. Rada będzie liczyć 22 młodych przedstawicieli Gminy Świlcza. Pierwsze wybory odbędą się we wrześniu tego roku.

VIII. Realizowane projekty edukacyjne: Patrz Sprawozdanie z VII kadencji samorządowej Wójta Gminy Świlcza (str. 7)

IX. Zakończenie

Rozpoczynający się rok szkolny to także kolejny etap wdrażania reformy edukacji. Zgodnie z nową podstawą programową uczyć się będą uczniowie kl. I, II, IV, V, VII i VIII. Na wiosnę o miejsca w szkole średniej zabiegać będą uczniowie kl. VIII (po egzaminie końcowym) i kl. III gimnazjum.

Stereotypowe wyobrażenie społeczne podsuwa podział: dobra szkoła w mieście, gorsza na wsi. Od lat nie jest to oczywiste i prawdziwe. Do tych wiejskich szkół, zaopiekowanych przez rodziców uczniów, doinwestowanych i ciągle unowocześnianych przez samorząd gminny chodzą dzieci zawiązujące poziom nauczania w swoim środowisku szkolnym, niezadko geniusze. To szkoły dążą do tego, by młody człowiek opuszczał je jako harmonijna osobowość.

Humor z zeszytów szkolnych

Ciężka dola chłop

- Chłop pańszczyźniany chodził przygarbiony, bo mieszkanie było ciasne.
- Chłop pańszczyźniany musiał znosić panu jajka.
- Chłop pańszczyźniany nie miał konia, więc sam harował jak wół.
- Chłopi byli biedni, bo nie mieli pieniędzy ani ziemi i tylko leżeli ugorem.
- Chłopi chodzili po polu pionowo i poziomo.
- Chłopi pracowali na pańskich polach od świtu do rana.
- Dawniej chłop był bity przez panów, a teraz już nie ma panów.
- Na chłopca padały ranne rosy i nie pytały, czy mu zimno.
- Najbardziej niezdrowe dla chłopca były jego stosunki pańszczyźniane.
- Obecnie nie ma już przywiązania do ziemi i chłop do południa może być nawet robotnikiem.
- Religijność chłopów wzrasta w zależności od pogody, zwłaszcza w czasie burzy.
- Stosunek chłopca do ziemi był przywiązany.
- W dawnych czasach chłopcy żyli dłużej bo orali sami a nie traktory.
- W dawnych czasach ludzie spali na piecach bo nie mieli czym palić.
- We wsi panowała ciemnota, a także wójt.
- Wieś była samowystarczalna: kobiety dostarczały mleka, mięsa i skór.
- Zamożni chłopcy nigdy nie wychodzili za mąż za biednych tylko za siebie.

autor: rzeczywistość szkolna

Małgorzata Syrda

Z nowym rokiem – z nowym krokiem

„Czego się Jaś nie nauczył, tego Jan nie będzie umiał” – prawda stara jak świat, to właśnie ta dewiza przyświecała dyrekcji i nauczycielom ZST-W w Trzcianie, gdy układali plan pracy na nowy rok szkolny 2018/2019.

Postawili oni sobie nowe cele i zadania, a wśród nich szczególny nacisk położyli na podniesienie jakości kształcenia ogólnego oraz tych umiejętności, które związane są ze szkoleniem praktycznym, zawodowym. W tym celu w szkole będą prowadzone zajęcia pozalekcyjne ze wszystkich przedmiotów, a w internacie szkolnym nauczyciele udzielą konsultacji z języka polskiego, matematyki, języka angielskiego, informatyki. Bez wątpienia będzie to czas ogromnego wysiłku, ale również czas prosperity.

W roku szkolnym 2018/19 został przeprowadzony nabór do następujących klas:

- technikum weterynaryjnego,
- technikum żywienia i usług gastronomicznych,
- technikum usług fryzjerskich,
- liceum ogólnokształcącego.

Uczniowie poszczególnych typów szkół zdobędą nowe kwalifikacje. Ci, którzy uczyć się w technikum weterynaryjnym i liceum ogólnokształcącym uzyskają tytuł **instruktora rekreacyjnej jazdy konnej**, adepci technikum usług fryzjerskich zdobędą **uprawnienia czeladnicze z zakresu kosmetyki ciała**. Ponadto organizowany będzie **kurs hipoterapii** (w TW), a także **kurs podstawowy dla strażaka – ratownika** (w LO).

Łącznie w klasach pierwszych rozpoczną naukę 147 uczniów, w **tym 22 z Ukrainy**, ci drudzy już drugi rok wybierają naszą szkołę, by w niej właśnie kontynuować swoją edukację. Kadra peda-

gogiczna ZST-W została poszerzona o ośmiu nauczycieli. W sumie liczy ona obecnie 65 pedagogów.

W roku szkolnym – 2018/19 – czekają na pracowników szkoły nowe wyzwania

Jak ww. sobie z nimi poradzą? Otóż na pewno będzie kontynuacja tego, co sprawdzone, pożyteczne i efektywne, tego, co staje się symbolem zmian, postępu, a zatem realizacja projektów unijnych, bo w nich właśnie od dłuższego już czasu ZST-W w Trzcianie się specjalizuje. To one mobilizują uczniów do wysiłku, a w nauczycielach wyzwalają ogromne pokłady energii i inwencji twórczej.

Za wymianę międzynarodową odpowiedzialna jest **Anna Czarniak**, która koordynuje pracę w tym zakresie. To właśnie ona nadzoruje projekt pt. **„Pierwsze doświadczenia zawodowe uczniów ZST-W w Trzcianie w środowisku międzynarodowym”** w ramach projektu **„Ponadnarodowa mobilność uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego”** realizowany jest ze środków PO WER. Jego wartość to 597 509,65 PLN. Program napisany jest na dwa lata. Aktualnie następuje jego kontynuacja. W zeszłym roku szkolnym uczniowie obecnych klas III odbywali staż zawodo-

wy u pracodawców w Portugalii i we Włoszech.

W roku szkolnym 2018/19 rozpocznie się pierwszy etap naboru do projektu. Jego beneficjentami będą uczniowie obecnych klas II wszystkich typów techników.

W ramach projektu 15 uczniów technikum weterynaryjnego, wyjedzie do Portugalii, a 16-osobowa grupa młodzieży z technikum żywienia i usług gastronomicznych oraz technikum usług fryzjerskich wyjedzie do Włoch (na przełomie lutego i marca 2019 roku).

Zagraniczne praktyki zawodowe

W bieżącym roku szkolnym rozpocznie się także realizacja kolejnego projektu pt. **„Staż zagraniczne czynnikiem motywującym uczniów ZST-W w Trzcianie do podnoszenia wyników w nauce i kwalifikacji zawodowych”** w ramach projektu **„Ponadnarodowa mobilność uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego”** finansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Będzie on realizowany na zasadach programu Erasmus+ i potrwa 2 lata.

W roku szkolnym 2018/2019 skierowany jest do uczniów obecnych klas III, którzy w zeszłym roku nie uczestniczyli w stażu zagranicznym. Na przełomie kwietnia i maja młodzież z klas trzecich

(TW) wyjedzie do Portugalii, a uczniowie klas trzecich (TUF i TŻ) udadzą się do Hiszpanii.

W obu projektach uczniowie odbywają praktyki zawodowe u pracodawców, którzy działają w sektorach adekwatnych do zawodu, którego uczy się młodzież. Staż realizowany jest w ramach obowiązkowej 2-tygodniowej praktyki zawodowej. Aby podwyższyć jakość szkolenia, uczniowie przebywają za granicą tydzień dłużej.

Dofinansowanie z Unii Europejskiej

Pozyskiwaniem środków z Unii Europejskiej zajmuje się również w ZST-W nauczyciel **Jolanta Halat**. Dba ona o rozwój kompetencji zawodowych uczniów, nauczycieli. W tym celu pozyskała środki na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne, w tym kursy specjalistyczne. Zaliczyć do nich należy:

- terrarystykę (TW);
- trendy w koloryzacji blond; nowoczesne techniki strzyżenia; rekonstrukcję włosów (TUF);
- kurs dla baristy; dekorowanie wyrobów cukierniczych (TŻ).

W ramach projektów organizowane są również wyjazdy studyjne uczniów do firm i na targi branżowe. W roku szkolnym 2018/19 młodzież uda się do Krakowskiego Ogrodu Zoologicznego (TW), na Targi Fryzjerstwa do Katowic (TUF) oraz na Międzynarodowe Targi Żywności do Warszawy.

Dokształcaniem objęci są także nauczyciele, którzy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, uczestnicząc w różnych kursach i szkoleniach np. kuchni molekularnej, kuchni fusion, zoofizjoterapii koni, zoofizjoterapii psów i kotów. Niektórzy z nich realizują studia podyplomowe (dietetyka). Wszystko to służy podniesieniu jakości pracy szkoły. Usprawnia i urozmaica proces lekcyjny.

To nie koniec zadań, jakie stoją przed dyrekcją, nauczycielami. Do planów na bieżący rok szkolny należy również powołanie szkolnego klubu jeździeckiego oraz zorganizowanie sekcji ułanów. Pora także na inwestycje, a więc budowę nowego skrzydła internatu szkolnego, malowanie elewacji szkoły, remont obory szkolnej czy zakup zwierząt i urządzenie mini zoo. Zadań jest wiele, ale jest również aktywność, energia i motywacja do pracy. Wydaje się, że są to wystarczające czynniki, by osiągnąć sukces.

Adam Dzedzic

To jest nadzwyczajny instrument pomocowy polskich sadowników i UE

Jest nadprodukcja – jest rozdawnictwo

W ramach wsparcia polskich producentów jabłek, propagując zdrowe żywienie społeczeństwa, gmina Świlcza kolejny raz była dystrybutorem jabłek. W wyniku wspólnej działalności Podkarpackiego Banku Żywności i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy w 2018 roku już trzykrotnie w gminie Świlcza mieszkańcy mogli otrzymać nasze polskie jabłka. Ogółem wydano od I VI 2018 r. 65 520 kg jabłek, w tym dla miejscowości Bratkowice – 21 840 kg, dla Trzciany – 21 840 kg oraz 21 840 kg dla pozostałych wsi, tj.: Błędowej Zgł., Dąbrowy, Mrowli, Rudnej Wielkiej, Świlczy i Woliczki.

Podziękowania za bezpłatną dystrybucję

Składam serdeczne podziękowanie dla strażaków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Świlcza za pełne zaangażowanie, współpracę, gotowość niesienia pomocy innym i służenie fizyczną pomocą. Dbali oni także o bezpieczeństwo na placach oraz drogach dojazdowych. To oni, jak zawsze wrażliwi, pomagali niepełnosprawnym, starszym mieszkańcom, którzy sami nie byliby w stanie odebrać jabłka.

Dystrybucja jabłek, w której uczestniczyli także zaangażowani, jak zawsze, Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy, przebiegała sprawnie mimo niesprzyjającej pogody – śniegu i deszczu. Dziękuję.

Mamy nadzieję, że takie prowadzone działania przyczyniły się do poprawy jakości żywienia społeczności lokalnych i uczucia satysfakcji z bycia mieszkańcem gminy Świlcza.

*Najlepsze witaminy,
dzięki staraniom Gminy!
– to jest prawda.*

Zofia Dziedzic

Sierpień miesiącem pielgrzymek!

Polacy wciąż uprawiają tę piękną formę pobożności w miesiącu największych upałów, chcąc niejako brać na siebie jeszcze jeden ciężar, podróżując ku Chrystusowi Ukrzyżowanemu zarówno na terenie swojej i ojczyzny, jak i poza jej granice. Co roku pielgrzymuje ponad 5 mln Polaków. Dokąd najczęściej? Gdzie już był(a)s?

Nikogo nie zdziwi stwierdzenie, że polski katolicyzm ma twarz Najświętszej Maryi Panny. Nie bez powodu nazywamy ją Królową Polski!

Ale już nie każdy zna statystyki związane z tym pobożnym kultem.

W Polsce istnieje około pięciuset miejsc, do których udają się pielgrzymki, a 430 z nich to sanktuaria Maryjne!

Jasna Góra

*„Z nami radość, z nami uśmiech,
z nami słońce*

*Nasze serca rozśpiewane i gorące
zgodnym rytmem, zgodnym chórem
idą dziś na Jasną Górę,
by przy sercu Twoim, Matko być!”*

Miejsce to zna każdy Polak. Przed obrazem Czarnej Madonny modlą się od wieków rodziny, politycy, grupy zawodowe, uczniowie i wszystkie inne grupy społeczne. Sanktuarium pozostające pod opieką ojców Paulinów cieszy się największą popularnością wśród Polaków, mimo iż nie wiążą się z nim żadne objawienia – to ewenement na skalę światową.

Tradycja pieszego wędrowania do Częstochowy sięga XV wieku. Na Jasnej Górze był już wówczas słynący łaskami obraz Czarnej Madonny. Ksiądz Władysław Opolski odnalazł go w 1382 r. i przywiózł do klasztoru.

Wedle katolickiej tradycji autorem tego cudownego wizerunku jest sam święty Łukasz!

Licheń

Ta niewielka miejscowość nazywana jest od niedawna „Częstochową Północy”. Sanktuarium nawiązuje do objawień Matki Bożej w 1813 r. w Lipsku oraz 1850 w pobliskim Lesie Grabińskim. Od kilkunastu lat sława tego miejsca – dzięki pracy księży marianów – rozpościera się po całej Europie, co poskutkowało budową ogromnego kościoła – siódmego pod względem wielkości na naszym kontynencie.

Kalwaria Zebrzydowska

To najstarsza polska kalwaria, powstała w XVII wieku. Sanktuarium słynie z cudownego obrazu Matki Bożej, który w 1641 roku płakał krwawymi łzami.

Miejsce to przeżywa ponowny rozkwit ruchu pielgrzymkowego dzięki pontyfikacji świętego Jana Pawła II, który z wielkim nabożeństwem wypowiadał się o Kalwarii. To pobożność papieża Polaka sprawiała, iż kult Matki Bożej Kalwaryjskiej rozwinął się szeroko poza granice archidiecezji krakowskiej.

Każdego roku przybywa tu około 1,5 mln pielgrzymów.

Gietrzwałd

To tutaj dokonały się jedyne objawienia na terenie dawnej Rzeczypospolitej należącym i dziś do Polski oficjalnie uznane przez Kościół. Potwierdziły one wybitną maryjność polskiego katolicyzmu – mimo iż Gietrzwałd pozostawał w XIX wieku pod zaborem pruskim Matka Boża przemówiła do polskich dzieci w ich ojczystym języku. Prosiła o częstą modlitwę różańcową.

Świadkowie epoki potwierdzają, że objawienia wzmogły bardzo pobożność okolicznej ludności, a Polacy z Królestwa Kongresowego i Rosji interesowali się żywo tym, co wydarzyło się w Gietrzwałdzie, co nie mogło pozostać niezauważone przez zaborcze władze – z kultem od razu walczone. Dzisiaj sanktuarium w Gietrzwałdzie odwiedza blisko milion osób rocznie. I to nie tylko z Polski – często da się zaobserwować tam turystów mówiących po niemiecku.

Piekary Śląskie

Słynący łaskami obraz Matki Bożej Piekarskiej pochodzi z XVII wieku. Pomógł on wówczas miejscowym katolikom oprzeć się szalejącej w okolicy fali protestantyzacji. Wspomina się także niezwykłą woń, która towarzyszyła obrazowi gdy przenoszony był na główne miejsce w piekarskim kościele. Jego historia jest niezwykła – kult nie od początku podobał się dostojnikom kościelnym. Po latach jednak Kościół uznał wyjątkowość wizerunku.

Już w XVII wieku notowano niezwykle przyciąganie Matki Bożej Piekarskiej – wyliczano iż już wówczas mogło pielgrzymować do niej około 100 tys. ludzi w roku. Wielką popularnością w Piekarach cieszą się pielgrzymki stanowe, tj. na przykład pielgrzymki mężczyzn. Tylko w zeszłym roku sanktuarium odwiedziło w jednej takiej pielgrzymce około 200 tys. Polaków.

W święto wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny 15 sierpnia 1925 r. obraz Piekarskiej Paniienki ukoronowano uroczystością koronami, które podarował i poświęcił osobiście papież Pius XI.

Święta Lipka

O tym sanktuarium rzadko można przeczytać w gazetach i niemal w ogóle nie słyhać o nim w telewizji – a przecież odwiedza je blisko milion osób rocznie! Wiernych przyciąga kult Matki Bożej Świętolipskiej – słynący łaskami obraz pochodzi z XVII w. Początkowo w Świętej Lipce czczono inny wizerunek Maryi – wyrzeźbiony w drzewie przez skazańca. Rzeźba została jednak zniszczona przez zluteranizowanego księcia Albrechta. Przybywanie licznych grup pielgrzymkowych do tej miejscowości, mimo takiej historii, podkreśla maryjny charakter naszego katolicyzmu.

A ile jest miejsc Maryjnego kultu religijnego na Podkarpaciu, w tym w diecezji rzeszowskiej? Pielgrzymujemy do tak odległych miejsc kultu, jak: Medjugorje, Fatima, Lourdes, a zdarza się, że zapominamy o miejscach obok nas, uświęconych modlitwą pokoleń – w sąsiedniej wiosce, czy powiecie?

SANKTUARIA MARYJNE

(Diecezja – RZESZÓW)

Matki Bożej Łaskawej w Chmielniku,
Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Niechobrzu,
Matki Bożej Fatimskiej w Rzeszowskiej Katedrze,
Matki Bożej Saletyńskiej w Rzeszowie.

Wizerunki łaskami słynące

Matki Bożej Piaskowej w Binarowej,
Matki Bożej Łaskawej w Czudcu,
Matki Kościoła w Łączkach Jagiellońskich,
Matki Bożej Wniebowziętej w Ostrowach Tuszowskich,
Najświętszego Imienia Maryi w Ropczycach,
Matki Bożej Wniebowziętej w Rzeszowie-Zalesiu,
Matki Bożej Bolesnej Królowej Gór w Skalniku,
Matki Bożej Królowej Świata w Sokołowie Małopolskim,
Matki Bożej Niepokalanej w Strzyżowie.

Władysław Kwoczyński

Z PARAFII BRATKOWICE

Pielgrzymowanie na Jasną Górę

Okres wakacyjny każdego roku dla wielu osób to czas urlopów, wczasów i letniego wypoczynku w gronie najbliższych. Ale są też tacy ludzie, którzy zamiast tego, podejmują trud pielgrzymowania do sanktuariów i miejsc kultu Matki Bożej. Od kilkudziesięciu lat przez trzy miejscowości naszej gminy, wiedzie główny szlak wielu pielgrzymek pieszych i rowerowych, zmierzających na Jasną Górę, by oddać należny hołd Matce Bożej Częstochowskiej. Pielgrzymi są serdecznie witani i przyjmowani min. przez mieszkańców Rudnej Wielkiej, Mrowli i Bratkowic. Właśnie w tej miejscowości pątnicy zatrzymują się na swój pierwszy dłuższy odpoczynek, ciepły posiłek i ochłodę.

Przemyska piesza pielgrzymka

4 lipca 2018 roku z Przemysła wyruszyła 38 Przemyska Archidiecezjalna Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę w trzech grupach w liczbie około 400 pątników. Jej hasłem były słowa: „Życ z Maryją w Duchu Świętym”. Do Bratkowic dotarli 7 lipca. Przed wejściem do kościoła pierwsza grupa pielgrzymów została godnie powitana przez **ks. kan. Józefa Książka** – proboszcza parafii. Kolejne grupy udały się na stadion sportowy, gdzie zostali poczęstowani ciepłym

posiłkiem, przygotowanym przez miejscowe gospodynie. Strażacy natomiast zorganizowali dla strudzonych pielgrzymów, specjalne stanowisko wodne z kranami na bazie hydrantu, przeznaczone do obmycia twarzy, rąk oraz naczyń. Po niedługim odpoczynku pątnicy wyruszyli w dalszą drogę do Częstochowy. Przed tron Matki Bożej dotarli 15 lipca.

Rzeszowska piesza pielgrzymka

Miesiąc później do Bratkowic dotarła 41 Rzeszowska Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę w 13. grupach liczących ponad 1300 pątników. Przyświecało im hasło: „Odnów Oblicze”. Tradycyjnie przed wejściem do świątyni, pierwsza grupa pielgrzymów została powitana

przez **ks. kan. Józefa Książka** – proboszcza w asyście **ks. Witolda Pazdana** – wikariusza. Pozostałe grupy pątników udały się na stadion sportowy, gdzie mogli nieco odpocząć, zjeść ciepły posiłek i ugasić pragnienie. Pyszne zupy i pierogi przygotowały tradycyjnie bratkowickie gospodynie, niemal ze wszystkich przysiołków wsi. Miejscowi strażacy przygotowali odpowiednie miejsce, gdzie pątnicy mogli umyć naczynia, ręce i ochłodzić nogi. Po ponad godzinnym odpoczynku pielgrzymi wyruszyli w dalszą drogę do Częstochowy. Opuszczając Bratkowice śpiewem i modlitwą dziękowali mieszkańcom za gościnne przyjęcie. 13 sierpnia dotarli na Jasną Górę, pokonując ponad 300 kilometrów. Tu przed Obliczem Matki Bożej złożyli swoje intencje i modlitwy. Wśród pielgrzymów byli także mieszkańcy Bratkowic.

Pielgrzymka rowerowa

W piątek 10 sierpnia 2018 roku około godz. 8⁰⁰ do centrum Bratkowic dojechała 39 Pielgrzymka Rowerowa im. św. Krzysztofa na trasie – Rzeszów – Jasna Góra, składająca się z siedmiu grup liczących ogółem 275 pątników z różnych miejscowości naszego regionu, w tym również z Bratkowic. Hasłem tegorocznej pielgrzymki były słowa: „Tu zawsze byliśmy wolni” (JP 2). Przed wyruszeniem w drogę pielgrzymi, uczestniczyli we mszy św. w kościele parafialnym pw. św. Huberta w Miłocinie. Celebrował ją ks. bp Kazimierz Górny. W grupie pielgrzymów było czterech księży, a wśród nich **ks. Witold Pazdan** – wikariusz

z Bratkowic, organizator i uczestnik wielu pielgrzymek rowerowych do miejsc kultu Matki Bożej nie tylko w kraju, ale także za granicą. W Bratkowicach pielgrzymi zatrzymali się na pobliskim stadionie, gdzie spożyli śniadanie. Posiłek przygotowały dla nich panie z miejscowego Koła Gospodyń Wiejskich, Przedszkola i Szkoły Podstawowej nr 1. Po krótkim odpoczynku pątnicy wyruszyli w dalszą drogę. 12 sierpnia przybyli

Dzień w kolorze śliwkowym

Po czerni jeżyny
Po czerni jeżyny
Po liściu kaliny
– Jesień, jesień już
Po ciszy na stawie
Po krzyku żurawi
– Jesień, jesień już
Po astrach, po ostach
To widać, to proste że
– Jesień, jesień już
I po tym że wcześniej
Noc ciągnie ze zmierzchem
– Jesień, jesień już

Po pustym już polu
Po pełnej stodole
– Jesień, jesień już
Strachowi na wróble
Już nad czym się trudzić?
– Jesień, jesień już
I po tym że w górze
Wiatr wróży kałuże, tak
– Jesień, jesień już
I po tym że przecież
Jak zwykle, po lecie
– Jesień, jesień już

Ach, ten dzień w kolorze śliwkowym!
– Berberysu i głogu ma smak...
Stawia drzewom pieczętki
– Żeby było w porządku
Że już pora
Że trzeba iść spać...
A my tak – po kieliszku, po troszeczku
Popijamy calutki ten dzień
– Próbuje nalewki
Z dzikiej róży, z porzeczeki
Żeby sprawdzić – czy zimą
To wypić się da?...
– To się w głowie nie mieści
Że tak szumi szeleści
Tak bliżutko, o krok, prawie tuż
Głębokimi rzekami,
pachnącymi szuwaremi
Idzie jesień
I prosto w nasz próg...
– Ale co tam! przecież taka jesień złota
Nie jest zła!
– Ale co tam! Przecież taka jesień złota
Niechaj trwa...

L. Długosz

przed tron Matki Bożej Częstochowskiej, by podziękować za otrzymane łaski oraz złożyć modlitwy w różnych intencjach. Modlili się również o odnowę Ojczyzny, szczególnie w 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Trasę pokonali w trzech etapach o łącznej długości 275 km. Pielgrzymów eskortowali przez Bratkowice i kierowali ruchem drogowym, miejscowi strażacy: **Jan Górski, Władysław Kwoczyński i Marek Rządeczka**.

Dożynki parafialne

Corocznie 15 sierpnia w Święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, zwane też Świętem Matki Bożej Zielnej do kościoła przynoszone są wieńce dożynkowe uwite z najdorodniejszych kłosów zbóż oraz wonne zioła i kwiaty. Jest to podziękowanie Bogu i Matce Bożej za szczęśliwie zebrane obfite plony ziemi. W tym roku trzy okazałe wieńce dożynkowe, wykonane zostały przez: Akcję Katolicką, Caritas i Stowarzyszenie Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego (wspólny wieńiec), Koło Gospodyń Wiejskich oraz mieszkańcy przysiółka Czekaj. Przed wniesieniem

wieńców do kościoła, zostały one poświęcone przez **ks. Witolda Pazdana** – wikariusza w asyście służby liturgicznej ołtarza. Następnie barwne orszaki dożynkowe zostały uroczystie wprowadzone do świątyni. Nabożeństwo celebrował i okolicznościową homilię wygłosił **ks. W. Pazdan**.

Po mszy św. wszystkie orszaki zostały tradycyjnie zaproszone na plac przed plebanią, gdzie częstowano się kielbasą z grilla oraz śpiewano wspólnie pieśni ku czci Matki Bożej i piosenki biesiadne.

Nowi wikariusze

Sierpień każdego roku jest okresem rutynowej wymiany księży w poszczególnych parafiach naszej diecezji, w tym także w Bratkowicach. Dekretem **bp. Jana Wątroby** – Ordynariusza Diecezji Rzeszowskiej z dnia 16 sierpnia 2018 roku, bratkowicką parafię opuścili dotychczasowi księża wikariusze: **ks. Witold Pazdan** i **ks. Mariusz Jeż**. W ich miejsce przydzieleni zostali wikariusze: **ks. Rafał Majerski** z Nowego Żmigrodu i **ks. Wiesław Lisowicz** z Rzeszowa. ■

Fot. Władysław Kwoczyński

Stanisława
Stasiej

Oddając hołd spracowanym rękom polskiego rolnika

Dożynki Parafialne w Błędowej Zgłobińskiej

Dożynki, jako jedno z najpiękniejszych obrzędów staropolskich, to niezwykle ważne wydarzenie dla każdego z nas. Święto plonów jest zwieńczeniem pracy, jaką rolnicy wykonują przez cały rok, jest wyrażeniem wdzięczności tym, którzy pomimo wielu trudności, dbają o odpowiednie wykorzystanie darów natury, by nam wszystkim nie zabrakło chleba.

Znów minął rok i kolejny raz spotkaliśmy się 15 sierpnia, czyli w dzień liturgicznego Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, w polskiej tradycji znane jako święto **Matki Bożej Zielnej**, w naszym kościele na uroczystości Dożynek Parafialnych, by podsumować rok rolniczego trudu, dziękować Panu Bogu za łaskę tegorocznych zbiorów, chleb, szczęśliwy przebieg prac żniwnych oraz prosić o dalsze błogosławieństwo Boże i opiekę Matki Bożej w następnym roku.

Obrzędy religijne

Tego dnia wierni przynieśli do kościoła **wiązanki** złożone ze zbóż, warzyw, owoców, kwiatów i ziół, dwa piękne, godne podziwu wieńce dożynkowe oraz bochny chleba z tegorocznych zbiorów. Twórczyniami wieńców były panie z KGW w Błędowej Zgłobińskiej i Trzciany-Słotwinki. One też w barwnych strojach tworzyły grupy wieńcowe. Przed uroczystą mszą świętą, ks. proboszcz Mariusz Matuszewski pobłogosławił przyniesione dary ziemi. W uroczystej procesji wokół kościoła grupy wieńcowe i wierni ukazali rangę uroczystości.

Uroczysta liturgia dożynkowa była okazją do modlitwy, by w ten sposób wyrazić wdzięczność rolnikom pracującym na pożytek nas wszystkich. Oprócz dziękczynienia za tegoroczne plony wznoszono modły o Boże Błogosławieństwo w tej niełatwej pracy na kolejny rok, o odwrócenie klęsk żywiołowych i nagłych nieszczęść, które szczęśliwie nas do tej pory omijały.

Po zakończonej eucharystii, ks. Proboszcz dziękował za włączenie się w organizację tej uroczystości zwłaszcza paniom z KGW ze Słotwinki, które po kilkuletniej przerwie przygotowały wieńce. Panie z tego Koła częstowały przy wyjściu z kościoła kromkami pysznego, domowego wypieku, chleba.

*Uwiliśmy wieniec z kłosów naszego zboża
Niech nam błogosławi Święta Matka Boża
Przynieśliśmy plony wszyscy wspólnie razem
Z serca Boże je składamy przed Twoim ołtarzem.*

A po pracy była zabawa...

Po południu przystąpiono do części festynowej zorganizowanej przez Radę Sołecką, Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotniczą Straż Pożarną i Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobińskiej.

Na Parafialnym Święcie Plonów gościli władze gminy i powiatu: Wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic wraz z małżonką Renatą, kierownik Jacek Lis, radny powiatu rzeszowskiego – Sławomir Miłek. Byli także: ks. proboszcz – Mariusz Matuszewski, dyr. szk. – Joan-

na Szczerbaty wraz z gronem pedagogicznym.

Spośród zaproszonych rolników i producentów rolnych wymienić należy: Justynę i Ireneusza Ostrowskich, Małgorzatę i Mieczysława Ramskich, Zygmunta Radka, Artura Rejmana, Krystynę Rejman.

Rolę starościny pełniła Stanisława Szmigiel – sołtys wsi.

Po przywitaniu gości nastąpił tradycyjny obrzęd dożynkowy, błogosławieństwo chleba przez ks. Proboszcza, przekazanie Wójtowi i podzielenie się tegorocznymi plonami ze wszystkimi zgromadzonymi. Przekazując chleb p. Sołtys wyraziła do zebranych przesłanie:

Dożynkowa procesja.

Grupy wieńcowe – Błędowa i Słotwinka.

*Chleb z tegorocznego ziarna
Urodziła go ziemia nasza czarna
Dlatego chleb szanuj, głodnemu nie żałuj
Gdy opadnie na ziemię podnieś i ucałuj.*

Wójt Gminy ucałowałszy bochen powiedział: – *Tradycja nakazuje dzielić się chlebem. Ten gest jest wyrazem braterstwa, chęci przyjścia z pomocą drugiemu człowiekowi. Ja również chcę podzielić się tym chlebem sprawiedliwie ze wszystkimi mieszkańcami Błędowej Zgłobieńskiej.*

O część artystyczną, zadbały nauczycielki z miejscowej Niepublicznej Szkoły Podstawowej i Przedszkola, przygotowując z dziećmi TEATRZYK DOŻYNKOWY wg Wandy Chotomskiej.

Na nudę nie mogli narzekać szczególnie najmłodszy uczestnicy zabawy, na których czekały liczne atrakcje: dmuchane miasteczko i zjeżdżalnia, balony, cukrowa wata popcorn, i inne. Dorośli odwiedzali stoiska Avonu, Tupperware, wszyscy chętnie nabywali cegiełki, z których dochód był przeznaczony na potrze-

by szkoły. Dużym powodzeniem cieszyły się stoiska z jadem i napitkiem.

Wieczorem z kolei odbyła się zabawa taneczna. Ludowe i popularnie znane melodie i piosenki wprowadzały

Poświęcenie chleba przez ks. proboszcza.

wszystkich obecnych w radosny nastrój i zachęcały do tańca.

Organizatorzy serdecznie dziękują sponsorom oraz wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie i przebieg uroczystości dożynkowych, a także uczestnikom za udział w Dożynkach i wspaniałą zabawę.

Obrzędy dożynkowe zakończone. Wspólnie dzieliliśmy się chlebem, bo wspólnie pracowaliśmy na rzecz społeczeństwa. Dożynki to jedna z niewielu tradycji, które przetrwały do dnia dzisiejszego, która tak łączy społeczność. Łączy – bo wymaga współdziałania wszystkich organizacji, wszystkich grup społecznych, duszpasterza, młodzieży i dzieci, nauczycieli, sponsorów.

Błędowanie – potrafią jako zintegrowana społeczność organizować wspólne dobro!

Jedno jest pewne, ta społeczność, potrafi razem pracować i bawić się. Każdy może przyczynić się własną pracą i doświadczeniem do rozwoju swojej małej ojczyzny.

Ale nie tym chciałybym zakończyć relację z Dożynek w Błędowej Zgłobieńskiej. Pozwólcie, że zakończę ją słowami Jana Pawła II: *Oddaję hołd spracowanym ręką polskiego rolnika. Tym ręką, które z trudnej, ciężkiej ziemi, wydobywały chleb dla kraju, a w chwilach zagrożenia, były gotowe tej ziemi strzec i bronić.*

Udział w gminnych obchodach dożynkowych

W niedzielę 19 sierpnia odbyły się Dożynki Gminy Świlcza w Bratkowicach, na których w obrzędzie przekazywania wieńców, społeczność Błędowej Zgłobieńskiej uhonorowała nim Zarząd Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej, w uznaniu mozolnej pracy, trudu i poświęcenie zwieńczonego sukcesem – reaktywowaniem szkoły podstawowej i przedszkola od roku szkolnego 2017/18. Stowarzyszenie otrzymało serdeczne podziękowania, słowa uznania i życzenia dalszej wytrwałości i sukcesów w prowadzeniu tych placówek, jakże potrzebnych w naszej małej, ale ambitnej społeczności.

Fot. Tadeusz Stasiej

Program artystyczny w wykonaniu dzieci z Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej.

Stanisława Stasiej

Kult Św. Wojciecha – patrona kościoła parafialnego w Błędowej Zgłobieńskiej

Z chwilą wybudowania Domu Bożego w Błędowej Zgłobieńskiej Św. Wojciech został obrany na patrona tutejszej świątyni, a później parafii. W prezbiterium umieszczono obraz z wizerunkiem Świętego.

Głęboką cześć i kultową pamięć wierni zanoszą w rocznicę jego męczeńskiej śmierci – 23 kwietnia. Uroczystości odpustowe obchodzone w tym dniu w Parafii pw. św. Wojciecha w Błędowej Zgłobieńskiej mają szczególny charakter. Towarzyszą im relikwie Świętego przywiezione z Katedry Gnieźnieńskiej przez grupę parafian pod przewodnictwem ks. proboszcza Mariusza Matuszewskiego. Uroczystego przekazania relikwii (fragment kości przedramienia) wraz z dokumentem autentyczności dokonał kustosz relikwii św. Wojciecha w Gnieźnie – Prymas Polski abp Wojciech Polak.

nym św. Wojciechowi, a w czasie procesji są noszone przez miejscowych drużów OSP jako feretron.

Ks. Proboszcz ożywił kult Biskupa i Męczennika poprzez wprowadzenie nowenny do św. Wojciecha, 23 dnia każdego miesiąca po mszy św. wieczornej. Wierni modlą się za wstawiennictwem Świętego w intencjach Ojczyzny i parafii. Zanoszą intencje dziękczynienia i prośby oraz oddają cześć Patronowi poprzez ucałowanie relikwii.

W tym roku (2018) na frontowej ścianie kościoła zamontowany został witraż figuralny z realistycznie potraktowanym

Ołtarz św. Wojciecha.

przedstawieniem św. Wojciecha w półpostaci. Wizerunek Świętego oddany jest z dużym realizmem. Paleta barw pastelowych szlachetnie stonowanych, w świetle dziennym i przy wieczornym podświetleniu stanowią wyjątkową ozdobę świątyni i są jednocześnie symbolem sakralnym.

Delegacja na czele z ks. proboszczem po odbiór relikwii.

Uroczyste wprowadzone ich do świątyni błędowskiej nastąpiło w 2015 r., w 20-lecie erygowania parafii. Było to wydarzenie niezwykle uroczyste, podniosłe i ważne w życiu kościoła, parafii i wsi.

Poprzez swoją symboliczną obecność, Patron stał się wszystkim bliższy. Stąd też uroczystości odpustowe przyciągają coraz większe rzesze wiernych, którzy otrzymują błogosławieństwo relikwiami. Każdy może oddać cześć św. Wojciechowi przez ucałowanie tego szczególnego znaku obecności Patrona. Relikwie umieszczone zostały w relikwiarzu w kształcie monstrancji, który ma stać się miejsce w ołtarzu bocznym poświęco-

Procesja w czasie odpustu.

Witraż św. Wojciecha zamontowany na frontowej ścianie błędowskiego kościoła.

Witraż jest dziełem indywidualnego artysty projektanta i rzemieślnika w jednej osobie – Wiktora Didika i został wykonany w jego pracowni Witraż Dekor w Zamościu, techniką Tiffany’ego. Podziwiać i doceniać należy pracę, jaka została włożona w jego rzetelne zaprojektowanie i wykonanie. Warto przypomnieć biografię Świętego.

Życie i działalność chrystianizacyjna, męczeńska śmierć św. Wojciecha

Pochodził z możnego rodu Sławnikowiców. Był biskupem praskim, zamordowanym przez pogańskich Prusów podczas misji chrystianizacyjnej.

Nauki pobierał w szkole katedralnej w Magdeburgu, gdzie poznał wiele wpły-

wowych na cesarskim dworze osobistości. W 983 roku na prośbę księcia czeskiego Bolesława II cesarz mianował Wojciecha biskupem w Pradze. Skonfliktowany z otoczeniem po kilku latach wyjechał do Włoch, gdzie przebywał w klasztorach o surowych regułach. Tam zaprzyjaźnił się z cesarzem Ottonem III, wywierając na niego wielki wpływ. Po namowach papieża powrócił do Pragi, lecz po kolejnym konflikcie, tym razem z księciem i możnymi, ponownie udał się do Włoch, a następnie na Węgry. Gdy w 995 roku na rozkaz księcia czeskiego wymordowano ród Sławnikowiców, Wojciech znalazł schronienie w Polsce. Początkowo zamierzał udać się z misją chrystianizacyjną do Wieletów, lecz namówiony przez Bolesława Chrobrego, wyruszył wraz z bratem Radzikiem i Boguszą na ziemie pogańskich Prusów. W okolicach Elbląga misjonarze nieświadomie weszli do świętego gaju Prusów, gdzie odprawili nabożeństwo. Okoliczni wieśniacy potraktowali to, jako zniewagę i napadłszy na wystanników, zabili Wojciecha, a jego towarzyszy wygnali. Gdy na dwór Bolesława przywieziono głowę biskupa, książę kazał wykupić ciało, płacąc za nie tyle złota, ile ważyły zwłoki.

Wojciech został pochowany w Gnieźnie, a papież uznał go za męczennika i świętego. Dzięki temu Polska zyskała arcybiskupstwo, co w 1000 roku na zjeździe gnieźnieńskim potwierdził cesarz Otto III, otrzymując od polskiego księcia relikwię – ramię biskupa.

Święty Wojciech – patron Polski

Przez wyniesienie św. Wojciecha na ołtarze, Polska zaistniała w sposób wyraźny na scenie chrześcijańskiej Europy, a jednocześnie otrzymała patrona i orędownika przed Bogiem.

Jest on głównym patronem Polski obok Matki Bożej Królowej Polski (uroczystość 3 maja) i św. Stanisława Biskupa i Męczennika (uroczystość 8 maja). Św. Wojciech należy do najbardziej popularnych świętych, którym oddaje się cześć w naszej Ojczyźnie. Uroczystość św. Wojciecha obchodzona 23 kwietnia, upamiętnia datę jego męczeńskiej śmierci. Wyrazem tej pobożności jest fakt, że w tę uroczystość zbiera się przy grobie św. Wojciecha cały Episkopat Polski,

a na wzgórzu św. Wojciecha gromadzi się kilka tysięcy ludzi. Dla bardzo wielu wiernych gnieźnieńska uroczystość jest jednym z najważniejszych wydarzeń w ciągu roku, podobnie jak odpusty organizowane w rocznicę śmierci Świętego w Gdańsku, w Świętym Gaju (dzisiejsza miejscowość, nieopodal której miała miejsce męczeńska śmierć Świętego) i w tych miejscowościach, gdzie są kościoły pw. św. Wojciecha.

Kult Świętego na ziemiach polskich

Kult św. Wojciecha jest mocno utrwalaony w kulturze polskiej przez oficjalny patronat nad Polską, nieodłącznie kojarzony z patriotyzmem, polskością i tradycją chrześcijańską. Za pierwszy akt kultu, jaki Męczennikowi okazał książę Bolesław Chrobry i cała ówczesna Polska chrześcijańska należy uznać wykupienie zwłok biskupa Wojciecha, z wielką czcią przewiezienie ich do Gniezna i złożenie w stołecznym Kościele.

Relikwiarz.

Początkowo kultywowany był przez środowisko duchownych skupionych przy katedrze praskiej oraz benedyktynów klasztoru w Brenowie. Dopiero w drugiej połowie XIII w. zaczął zataczać szersze kręgi, by w następnym stuleciu przyjąć się na stałe w całe Polsce.

Świadczą o tym liczne legendy, które zachowały się do dzisiejszych czasów. Od początku XI wieku powstają hymny ku czci św. Wojciecha, specjalne modlitwy mszalne patronów Polski, na pierwszym miejscu umieszczając św. Wojciecha. Słynne brązowe „Drzwi gnieźnieńskie” z ok. 1170 roku zostały ozdobione osiemnastoma płaskorzeźbami, które przedstawiają sceny z życia św. Wojciecha. Podczas rozbiórów stał się symbolem jedności państwa polskiego. Wybudowano wiele kościołów i kaplic pod wezwaniem tego Biskupa i Męczennika. W 1000-lecie jego śmierci relikwie Świętego peregrynowały we wszystkich parafiach archidiecezji gnieźnieńskiej. U jego grobu odbyły się uroczystości Tysiąclecia Chrztu Polski.

Kult św. Wojciecha jest żywy w Polsce do dziś, zwłaszcza w miejscach, które tradycja wiąże z pobytem i działalnością Świętego, a także w parafiach, które obrały jego imię za patrona (ok. 170 kościołów i kaplic).

Zofia Dziedzic

Jedno jest tylko w życiu szczęście: kochać i być kochanym
de George Sand (1804-1876)

Złote Gody w gminie Świlcza – 2018

*W życiu ważne są wszystkie chwile,
każde życie i każda śmierć...
Bo wszystko na świecie mija jak sen...*

Jest wiele jubileuszy godnych świętowania, ale na szczególną uwagę zasługuje rocznica 50-lecia pożycia małżeńskiego. Wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic wspólnie z kier. Urzędu Stanu Cywilnego Janiną Marcinek oraz Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji zs. w Trzcianie z dyr. Adamem Majką i całym Personalem – działając w imię zacieśniania więzi wspólnotowych społeczności gminnej i utożsamiania się z lokalnymi środowiskami corocznie organizuje gminną uroczystość Złotych Godów w jednym z sołectw – Bratkowicach. Miło uczestniczyć w tak podniosłej uroczystości, składającej się zwykle z 3 części: religijnej, samorządowej i towarzyskiej.

„Jedenasta niedziela zwykła” – niezwykła!

– Mimo, że w Kościele obchodzimy dziś tj. 17 VI 2018 r., jedenastą niedzielę zwykłą, w naszej wspólnotce parafialnej jest ona – „niezwykła”. Wyrażam dziś szacunek i podziw dla wytrwałości i niezłomności wszystkich par małżeńskich, które gościmy w naszej świątyni. pw. św. Jana. Pomimo wielu przeciwności losu, dotykających każdego człowieka, wspierając się wzajemnie i przewyżając trudy życia przy Bożej pomocy doczekaliście się, Szanowni Państwo, tak wielkiego Jubileuszu, jakim są Złote Gody – mówił ks. proboszcz parafii Bratkowice Józef Książek, witając szczególnych Gości z terenu gminy. Przybyli oni do kościoła w towarzystwie członków rodzin, władz samorządowych i parafian.

Władze samorządowe gminy reprezentowali: Wójt Adam Dziedzic z małżonką Renatą, wicewójt Sławomir Styka, kier. USC Janina Marcinek, radny Starostwa Powiatowego – Tomasz Wojton, radni Rady Gminy: wiceprzewodnicząca RG Barbara Buda, sołtys Bratkowic – Ryszard Franczyk.

Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą w intencji Jubilatów i ich rodzin. W homilii ks. celebrans Mariusz Jeż, analizując Słowo Boże wg św. Marka „Przypowieść o ziarnku gorczycy” nawiązywał do współczesnej tendencji przekręcania znaczeń pojęć małżeństwo, rodzina. Ze złem które nas otacza – należy walczyć postawą prawdziwego katolika. Z kolei ks. Proboszcz, zwracając się do Jubilatów powiedział: – *Złote Gody to pół wieku wspólnej wędrówki przez życie. Pięćdziesiąt lat zmagania się z losem, problemami, troskami codzienności, a czasem dramatami, chorobami i nieszczęściami, których los, niestety, nie szczędzi nikomu. To jednak również chwile szczęścia, satysfakcji, sukcesów, radości, a przede wszystkim miłości, która przetrwała tak wiele prób* – mówił kaznodzieja.

Ważnym wydarzeniem podczas nabożeństwa było odnowienie przysięgi małżeńskiej. Był to szczególnie wzruszający moment, który Jubilatów i ich rodzinom dostarczył wzruszeń i łez

Na koniec powiedział ks. Proboszcz: – *Czegóż życzyć ludziom, od których możemy wszystkiego się uczyć? Uczyc życia, kochania, oddania i poświęcenia. Przede wszystkim: świetnego zdrowia, samopoczucia i pogody ducha, abyśmy*

mogli jak najdłużej spotykać Was na swojej drodze, inspirować się Wami, podziwiać i czerpać siły z Waszego wspaniałego życia i dobrego przykładu, który dajecie młodszym.

Wspólny śpiew pieśni „Życzymy... i zdrowia i szczęścia i błogostawieństwa” [...] zakończył część religijną uroczystości.

Narracja – pięknem pisana – na scenie plenerowej w parku

*W szczęściu, zdrowiu, wierności.
Zwątpieniu chwil gorszych
Nic nas nie rozłączy.
Nasze życie los złączył
I nim się nie skończy
Trwać chcemy w miłości,
W szczęściu, zdrowiu, wierności.
Gdy ły są i troski
Przysięga nas łączy,
Dziś tak piękni, radości
Dzielimy wśród gości
Cud naszej miłości.*

W ogromnej ścianie pobliskich lasów drzemie majestatycznie siła parku bratkowickiego, z którego mogliby czerpać siłę i natchnienie artyści. Pełen bujnej zieleni, w której skrywa się Pomnik Bohaterów, alejek, most przerzucony przez kanał parkowy zarośnięty tatarakami, piękne niebo lekko usłane obłokami. To miejsce nad zadumę nad pięknem przyrody, wyrażane szacunku dla ludzkich dokonań, na próbę widzenia piękna, któremu lata i czas dodają uroku. Przyroda żyje tu własnym życiem, które tylko niekiedy zmienia się wraz z porami roku i jeszcze bardziej pięknieje. Tym razem obok parkowej altanki koncertowej zamontowano obszerny namiot, widownią plenerową będący. Z niego „prowadził” dywan wprost do urządzonej „mini-sceny” plenerowej. Jej obszar wyznaczały przepięknej kształtu kompozycje kwiatowe z białych dorodnych mieczyków. Tędy przechodziły Pary Jubilatów po odbiór dyplomów okolicznościowych, odznaczeń państwowych i wiązanek kwiatów. Wręczali je: wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic i wicewójt Sławomir Styka w asyście pracownic UG J. Marcinek i Moniki Piątek.

Fot. Zbigniew Lis

Odnowienie ślubów małżeńskich. Nie obyło się bez wzruszeń...

Logistyką całej uroczystości zajmował się dyrektor Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. w Trzcianie Adam Majka ze swoimi – jak mówił – niezastąpionymi pracownikami. Rozpoczął uroczystość, powitał wspomnianych już Szanownych Jubilatów i gości, i samorządowców. Przedstawił planowany przebieg uroczystości a zapraszając do mównicy Wójta Gminy powiedział, zwracając się do zebranych: – *Miłość, szacunek, oddanie, kompromisy. Chwile radosne i smutne. Wspólny dom, rodzina, dzieci i wnuki. Tylko nie-liczni mogą pochwalić się tak długim stażem małżeńskim, dlatego też Złotym Parom życzymy dalszych szczęśliwych lat, pełnych zdrowia, pomyślności i spokoju. Długoletnie pożycie małżeńskie szanownych Jubilatów dowodzi, iż mimo upływu czasu, pędu otaczającego nas świata, sukcesów i porażek, jakie spotykają nas w życiu, rodzina jest najważniejszą przystanią, do której zawsze powinniśmy powracać...*

Wszystkim dostojnym Jubilatom jeszcze raz bardzo serdecznie gratulujemy!

Idźcie razem wspólną drogą...

Niezwykła oprawa plenerowa, skrywający wzruszenie Jubilaci i ich bliscy, nastrój powagi i dostojeństwa stał się tłem wystąpienia okolicznościowego Wójta Gminy. Treść jego: merytoryczna, serdeczna, upiększana cytatami literackimi (tekst w załączniku) samostannie wytworzony nastrój powagi i szacunku, pozostanie zapewne w pamięci każdego Jubilata na zawsze. Nie zatrze go już czas i niepamięć...

50 lat temu inne były czasy i mody peerelowskiej rzeczywistości. Wszyscy to pamiętają. Łza się w oku kręci?

Lista Jubilatów, którzy otrzymali medale przyznane na wniosek Wójta Gminy „Za Długoletnie Pożycie Małżeńskie”

i byli obecni na uroczystościach w Bratkowicach w dniu 17 czerwca 2018 r.:

1. Janina i Daniel Lis, zam. Bratkowice,
2. Maria i Eugeniusz Dziedzic, zam. Trzciana,
3. Elżbieta i Eugeniusz Madej, zam. Świlcza,
4. Bronisława i Stanisław Chmiel, zam. Bratkowice,
5. Józefa i Józef Batóg, zam. Świlcza,
6. Krystyna i Stanisław Bednarz, zam. Mrowła,
7. Zofia i Władysław Nowicki, zam. Bratkowice,
8. Stanisława i Stanisław Głuszczyk, zam. Świlcza,
9. Leonia i Stanisław Woźny, zam. Trzciana.

Medale otrzymali, ale nie byli obecni na uroczystościach z powodów, najczęściej zdrowotnych:

1. Stanisława i Zdzisław Czach, zam. Świlcza,
2. Aniela i Kazimierz Grochmal, zam. Trzciana,
3. Stanisława i Aleksander Kwoka, zam. Trzciana,
4. Katarzyna i Stanisław Kwoka, zam. Bratkowice,
5. Alina i Stanisław Krupa, zam. Bratkowice,
6. Krystyna i Janusz Pisula, zam. Trzciana,
7. Zofia i Tadeusz Surowiec, zam. Trzciana,
8. Krystyna i Leopold Wisz, zam. Świlcza,
9. Maria i Ferdynand Zakrzewski, zam. Dąbrowa,
10. Władysława i Bronisław Michno, zam. Mrowła.

W imieniu odznaczonych i odbierających Medale Jubilatów głos zabrała, składając podziękowania p. Elżbieta Madej – mieszkanka Świlczy. Ze wzruszeniem powiedziała, że choć życie nie jest „ustane różami” przy dobrej woli obydwojga małżonków wszystko da się pokonać Podziękowania kierowała w kierunku Prezydenta RP i Wójta Gminy Świlcza, realizujących ustawę Sejmu RP, ks. Proboszcza Parafii Bratkowice, a przede wszystkim Dyrektorowi i Pracownikom GCKSiR za ogrom pracy organizacyjnej uroczystości.

„Dopóki śmierć nas nie rozłączy” – te słowa przysięgi zobowiązują do wspólnego życia

Aby móc doczekać tak pięknego Jubileuszu jakim są Złote Gody, trzeba szczególnego zrozumienia, tolerancji, a przede wszystkim wielkiej miłości.

Złote Gody to szczególna okazja, aby się zatrzymać i spojrzeć wstecz na to, co udało się osiągnąć w ciągu wspólnego życia – rodzina, dom, długoletnia praca zawodowa lub na roli, czy w gospodarstwie domowym i... emerytura. Te wspólne 50 lat to wzór i piękny przykład dla młodych pokoleń. Obecność na uroczystości dowodzi, że dochowaliście, wbrew wszelkim przeciwnościom, przysięgi małżeńskiej, bo przecież miłość jest nie tylko braniem ale i daniem, budowaniem, nie niszczeniem, zaufaniem, nigdy zwodzeniem, cierpliwym znoszeniem i wiernym dzieleniem każdego sukcesu i każdego smutku.

Wszystkim dostojnym Jubilatam jeszcze raz bardzo serdecznie gratulujemy!

Abyście nadal trwali w tej pięknej miłości, którą przysięgaliście sobie 50 lat temu oraz doczekali w zdrowiu i pogodzie ducha kolejnych jubileuszy. [...]

*Życie jest piękne, gdy żyć się umie,
gdy jedno serce drugie rozumie.
I gdy się kocha jawnie, nie skrycie,
jest się kochanym przez całe życie...*

– W tym dniu szczególnym przekazuję serdeczne życzenia, abyście dalej szli przez życie trzymając się mocno za ręce, zawsze uśmiechnięci, zawsze razem, zawsze pewni swoich uczuć – tymi słowami dyrektor A. Majka zakończył oficjalną, część Jubileuszu Złotych Godów.

Koncert – nad koncertami „Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy”

Oprawę artystyczną tej wyjątkowej uroczystości stanowił koncert kwartetu smyczkowego z Rzeszowa Simple Quartet. Skład zespołu jest następujący: kier. art. Anna Siciak (I skrzypce), Kornelia Ignas – instr. muzyki w GCKSiR zs. w Trzcianie – II skrzypce, Michalina Matias – altówka, Klaudia Borowiec – wiolonczela. W świetnie dobranym repertuarze, z muzyki klasycznej (Bach, Mozart, Vivaldi) i rozrywkowej, świetnej aranżacji utworów, scenografii plenerowej wystąpiły 4 profesjonalistki wykonując utwory poruszające człowieka do głębi. Koncert muzyczny to gwarancja pięknych chwil i niezapomnianych wrażeń. Z wycuciem, nutką niepokoju i zaciekawieniem obecni wysłuchali kilku utworów. Piękna sceneria, piękna muzyka, piękne wykonawczynie zagwarantowały wyjątkowo podniosłą atmosferę.

Całość uroczystości dokumentował wiernie p. Zbigniew Lis. Jego zdjęcia – ułożone w fotoreportaż mogą stanowić nie tylko urzędowy materiał dokumentacyjny, ale i wspaniałą pamiątkę rodzinną Złotych Jubilatów.

Przez żołądek – do serca

Jak zwykle przy okazji świętowania „złotych godów” był czas na wspomnienia oraz rozmowy przy obiedzie, kawie i ciastku.

Zabierający głos najchętniej opowiadali, jak się poznali, jak różne od dzisiejszych były czasy ich młodości i aktywności zawodowej, jak szybko minęły spędzane wspólnie lata. Pytani o receptę na udany związek, najczęściej odpowiadali, że niezbędna jest wielka, wręcz ogromna cierpliwość, wzajemny

Kwiaty od Wójta – dla każdej Pani.

szacunek i – oczywiście – miłość. Żartobliwie odpowiadał p. Władysław Nowicki – że i jedzenie jest ważne. Np. państwo Z. i W. Nowiccy z Bratkowic przez 50 lat wspólnego życia doczekali się córki i dwojga wnucząt, wybudowali dom, 38 lat p. Zofia przepracowała w zawodzie pielęgniarki. Dziś cieszy ich własnoręcznie urządzony ogród i pielęgnacja działki przydomowej. Ten model rodziny – śmiem twierdzić – jest typowy dla małżeństw z naszej gminy.

Na zakończenie części towarzyskiej słowami: – Życzę Państwu kolejnych lat życia w zdrowiu, zgodzie, wzajemnej miłości i poszanowaniu oraz szacunku dzieci i wnuków oraz doczekania kolejnych Jubileuszy – zakończył uroczystość Złotych Godów 2018 w gminie Świlcza.

PS. Na zakończenie przytoczę w skrócie treść jednej z wielu rozmów telefonicznych z Wójtem Gminy po uroczystości: „Wypada mi złożyć Panu, a na Pana ręce pracownikom GCKSiR zs. w Trzcianie i Urzędu Gminy, serdeczne podziękowania za przygotowanie i świetne przeprowadzenie spotkania. Była to dla środowiska uroczystość bardzo potrzebna i wychowawcza. Jej przebieg i prowadzenie, i znaczące merytorycznie i artystycznie przemówienie wywarły na nas, uczestników wielkie wrażenie. Wsłuchując się w echa, jakie pojawiły się po uroczystości, mogę zapewnić, że spotkanie to miało wielki wpływ na opiniotwórczą postawę naszego środowiska. Pogłębiło jego integrację ze społeczeństwem i państwem polskim, gdy chodzi o prawidłowy pogląd na rolę rodziny jako podstawowej komórki społecznej, było uznaniem jej miejsca i roli w życiu naszej Ojczyzny”.

L. i S. Woźny – w rozmowie z Wójtem.

PRZEMÓWIENIE WÓJTY GMINY ŚWILCZA

Idźcie dalej razem wspólną drogą...

Wielce Szanowni Jubilaci, drodzy członkowie Rodzin, zaproszeni Goście, wszyscy tutaj dzisiaj zgromadzeni na kolejnej, dorocznej, uroczystości gminnej Złotych Godów jej mieszkańców.

*50 lat minęło od chwili,
gdy w związek małżeński połączył Was Bóg,
gdy serca się Wasze miłością spożyły,
gdy w nowy życiowy wstąpiliście próg.
50 lat! Gdy wstecz patrzymy
na barwną mozaikę Waszych życiowych dróg
to z głęboką wdzięcznością twierdzimy:
„Aż dotąd cudownie prowadził Was Bóg”!*

...a Jan Paweł II 16 czerwca 1999 roku w Nowym Sączu powiedział: „W żadnych okolicznościach wartość małżeństwa, tego nierozzerwalnego związku miłości dwojga osób nie może być poddawana w wątpliwość. Jakiegokolwiek rodziłyby się trudności, nie można zrezygnować z obrony tej pierwotnej miłości, która zjednoczyła dwoje ludzi i której Bóg nieustannie błogosławi. Małżeństwo jest drogą świętości nawet wtedy, gdy staje się drogą krzyżową.”

Dzisiejszy dzień jest niewątpliwie szczególnym dniem, na który wszyscy czekaliśmy od dawna. Jubileusz długoletniego pożycia małżeńskiego należy do uroczystości, w których uczestniczymy z wielkim wzruszeniem. Rocznica ślubu to szczególna okazja, aby się zatrzymać i spojrzeć wstecz na to, co osiągnęliście w ciągu wspólnego życia.

Te wspólne 50 lat to wzór i piękny przykład dla młodych pokoleń. Państwa obecność tu dowodzi, że dochowaliście, wbrew wszelkim przeciwnościom, przysięgi małżeńskiej, bo przecież miłość jest nie tylko braniem ale i daniem, budowaniem, nie niszczeniem, zaufaniem, nigdy zwodzeniem, cierpliwym znoszeniem i wiernym dzieleniem każdego sukcesu i każdego smutku.

Państwa obecność tutaj dodaje sensu naszemu życiu rodzinnemu, naszej pracy, naszego życia społecznego. Daje wiarę w drugiego człowieka.

Wasz zapał i poczucie odpowiedzialności za rodzinę pozwoliły budować lepszą przyszłość zarówno dla najbliższych jak i dla lokalnej społeczności. To między innymi dzięki Waszej pracy nasza Gmina rozwijała się i rozkwitała. Wiele osób spośród Państwa, mimo osiągniętego wielu emerytalnego wciąż jest aktywna. Za wszystkie dokonania Waszego dotychczasowego życia dzisiaj serdecznie dziękujemy Wam, Szanowni Jubilaci!

Z tej tak miłej okazji, jubileuszu Waszego pożycia małżeńskiego składam Wam, Drodzy Jubilaci jako wójt gminy i mieszkańiec jej, zakorzeniony od dziada pradziada w Trzcianie gratulacje za chlubne przeżycie tak pięknej, wspólnej drogi życia.

Dziękujemy za Waszą ofiarną miłość, przykład życia, cierpienia, łyzy radości, noce nieprzespane, słowa otuchy, za każdy siwy włos na Waszej skroni – bo:

*„Małżeństwo ma czasem dni ciche
i w myślach na siebie złorzeczy,
lecz każde z nich wtedy ma rację,
bo jedno drugiemu nie przeczy.*

Adam Dziezic, wójt Gminy Świlcza.

*Dopóki na ciebie się gniewam
i póki na mnie się złościysz,
możemy zasypiać spokojnie,
oboje bronimy miłości.”*

Kochani!

Mam nadzieję, że doskonale pamiętacie państwo dzień, w którym się poznaliście i dzień, w którym spojrzeliście sobie w oczy i powiedzieliście sakramentalne „TAK” i wspomnacie te dni bardzo gorąco.

Chodź wszyscy wiemy, że życie nie jest „uślane różami” przez te wszystkie lata w dniach troski i niepowodzeń byliście dla siebie wsparciem. Również w dniach szczęśliwych i radośnych byliście razem, co świadczy o waszej wielkiej miłości.

Kiedyś Rainer Maria Rilke powiedział: „Kochać to najtrudniejsze z zadań człowieka (...) Najtrudniejszy jego egzamin”. Wy drodzy Państwo zdaliście ten egzamin wyjątkowo, najwspanialej na świecie, o czym świadczy obchodzony dziś Jubileusz.

Przeżyliście Państwo ze sobą wiele dni, w których było wiele świąt i uroczystości, ale myślę, że nie święta i uroczystości były dla Państwa najważniejsze. Sądzę, że dla Państwa najważniejsze były zwykłe codzienne dni. Uczucie obecności drugiego człowieka nawet w milczeniu. To Was łączyło i umacniało Waszą miłość. Każdy dzień Waszego życia to bogata i piękna karta historii waszej rodziny, ale i naszej gminy, bo właśnie tu spędziliście swoje najpiękniejsze lata. 50 lat temu przysięgaliście sobie Państwo wierność i nieskończoną miłość, a prawdziwą miłość poznaje się nie po jej sile, lecz po czasie jej trwania.

*Minęły dni, minęły lata,
Zostały z nich wspomnienia
I zapisana biała kartka
Jak bilet z przedstawienia.*

*Już wiele lat idziecie razem,
Obrączki złote podrapał czas,
Tyle spotkało Was różnych zdarzeń,
Lecz przecież miłość trwa dalej w was.*

*Czasami burze, czasami deszcze,
To znowu tęcza kolorem łśni,
Wiele przed Wami tych chwil jest jeszcze,
Wiele przed Wami słonecznych dni.*

*Chociaż czas skronie szronem poproszył,
Chociaż nie taki już sprawny krok,
To ile jednak jest siły w duszy,
I jak daleko chce sięgać wzrok.*

*Dzieci dorosłe, wnuki kochane,
Dorobek życia bogaty wasz,
Nigdy nie będzie nic takie same,
Bo czas otula wszystko jak płaszcz.*

*Więc idźcie dalej to wspólną drogą,
Szukając w gwiazdach szczęśliwych chwil,
Wasze marzenia tak wiele mogą,
Nawet gdy czasem brakuje sił.*

**„Jeżeli cokolwiek warto na świecie czynić,
to tylko jedno – miłować”.**

Jan Paweł II

Przemija wszystko: rzeczy, sprawy, idee, moda, ludzie... Nigdy nie powtórzy się coś, co zdarzyło się sekundę temu. Nie ma możliwości zmiany tego, co już zostało powiedziane, zrobione... Przemijanie życia, ma jednak inny wymiar. „Życie przemija z czasem, ze światem, a świat z życiem”.

To jedno pasmo wielu końców – koniec gaworzenia, koniec dzieciństwa, koniec szkoły, koniec pracy, koniec szczęścia, koniec rozpacz, a wreszcie koniec życia... Prędzej czy później wszyscy odejdziemy z tego świata. Trzeba jednak pamiętać, iż w życiu ważne są wszystkie chwile, każde życie i każda śmierć... Bo wszystko na świecie mija jak sen...

Cieszę się bardzo, że zechcieli Państwo spędzić wspólnie z nami dzisiejszy dzień, by spojrzeć razem na minione lata i mniemam, że podzielicie się Państwo refleksjami, a przede wszystkim udzielicie nam odpowiedzi na jedno zasadnicze pytanie: co trzeba zrobić żeby dwoje ludzi mogło ze sobą spędzić 50 lat.

Drodzy Jubilaci!

Przychodziły na świat w Waszych małżeństwach zapewne dzieci. Usilnie zabiegaliście, nie tylko o ich fizyczny, ale głównie o ich duchowy rozwój. Uczyliście je otaczającego świata i pierwszych słów. Przywiązania do ludzi i zaufania do nich. Gdy dzieci dorastały razem pokazywaliście im słowem i własnym przykładem jak żyć, by być dobrym człowiekiem. Spotykacie się, Drodzy Jubilaci na uroczystościach rodzinnych i przy zwykłych okazjach, wymieniacie nawzajem poglądy, gotowi jesteście na pewno spieszyć sobie z moralnym wsparciem i pomocą.

Jesteście przykładem dobrych rodzin. Oglądacie się dziś na pewno na punkt wyjścia, na ten zegar, który wybił dla Was 50 lat wspólnego życia małżeńskiego. Zegar, którego wskazówek zatrzymać się nie da. Ale warto też zajrzeć do tej Księgi która na początku Waszej wspólnej drogi zawierała białe niezapisane kartki. Co w niej jest teraz, jakie treści zostały napisane. Wszyscy jesteśmy ciekawi, ale mogą z całą stanowczością odpowiedzieć. Dziś z pewnością martwicie się o dzieci, o wnuki, jak ułożą sobie własne życie w tej naszej trudnej rzeczywistości. Czy dopisze Wam zdrowie, by móc cieszyć się tym, jak rozwijają się następne pokolenia.

Składam Wam, Drodzy Jubilaci gratulacje za chlubne przeżycie tak pięknej, wspólnej drogi życia. Za Waszą ofiarną miłość, przykład życia, cierpienia, łyż radości ale też łyż smutki, goryczy, bólu i cierpienia, noce nieprzespane, słowa otuchy, za każdy siwy włos na Waszej skroni.

Życzę Wam, Drodzy Państwo długich i pogodnych lat życia. Życzę wszystkiego najlepszego w następnych latach, aby Wam, drodzy Państwo, zdrowie dopisywało a bliscy Wam ludzie otaczali Was miłością, rodzinnym ciepłem i szczęściem!

Wielce Szanowni Jubilaci!

W dowód Waszego społecznego uznania, dla trwałości małżeństwa i rodziny, na wniosek Wójta Gminy Świlcza Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda przyznał Państwu Medale za Długoletnie Pożycie Małżeńskie. Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie, jest odznaczeniem, na które pracuje się ciężko – najdłużej, bo ponad 18 250 dni.

Gratuluje Państwu tego wyróżnienia, jak też tego pięknego jubileuszu i jeszcze raz życząc wielu kolejnych lat przeżytych w zdrowiu, miłości i wzajemnym szacunku, życzę radości z każdego kolejnego dnia i wszelkiej pomyślności, byśmy mogli świętować kolejne jubileusze.

A dziś życząc przyjemnych różnorodnych przeżyć!

Bratkowice, 17 VI 2018 r.

Wolność

Gdy widzisz ptaka w locie jak wolny jest
Jak płynie sobie, aż po nieba kres
Wiedz – niebo bywa pełne wichrów i burz
A z lotu ptaka już nie widać róż

Bo wolność – to nie cel lecz szansa by
Spełnić najpiękniejsze sny, marzenia
Wolność – to ta najjaśniejsza z gwiazd
Promyk słońca w gęsty las, nadzieja

Wolność to skrzypce z których dźwięków cud
Potrafi wyczarować mistrza trud
Lecz kiedy zagra na nich słaby gracz
To słychać będzie tylko pisk, zgrzyt, płacz

Bo wolność – to wśród mądrych ludzi żyć
Widzieć dobroć w oczach ich i szczęście
Wolność – to wśród życia gór i chmur
Poprzez każdy bór i mur znać przejście

Wolność lśni wśród gałęzi wielkich drzew
Które pną się w słońce każda w swoją stronę
Wolność brzmi jak radosny ludzi śmiech
Którzy wolność swą zdobyli na obronę –

Zwycięstwa, mądrości, prawdy i miłości
Spokoju, szczęścia, zdrowia i godności
Wolność to diament do oszlifowania
A zabłyśnie blaskiem nie do opisania

Wolność to także i odporność serc
By na złą drogę nie próbować zejść
Bo są i tacy, którzy w wolności cud
Potrafią wmieścić swoich sprawek brud

A wolność, to królestwo dobrych słów
Mądrych myśli, pięknych snów
To wiara w ludzi

Wolność
Ją wymyślił dla nas Bóg
Aby człowiek wreszcie mógł
W Niebie się zbudzić

M. Grechuta

Zofia Dzedzic

Świętowano, aby na stole nigdy nie zabrakło chleba

Dożynki – Bratkowice, 19.08.2018 r.

Już od wczesnych godzin rannych trwały przygotowania do tego ważnego, corocznego rolniczego święta. Zaangażowani w prace byli zarówno pracownicy Urzędu Gminy Świlcza, Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji, członkowie gminnych organizacji społecznych – zwłaszcza OSP i KGW, jak i mieszkańcy poszczególnych sołectw.

Okolo godz. 14 barwne grupy wieńcowe z jeszcze bardziej kwietnymi wieńcami z ziaren, kłosów zbóż z 7 sołectw gminy zebrały się przed wejściem głównym do kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Bratkowicach. Tu zostały uroczystie powitane przez ks. kan. **Józefa Książka** – proboszcza, który dokonał ceremonii poświęcenia wieńców. Następnie wszyscy zostali uroczystie wprowadzeni do świątyni w asyście księdza i służby liturgicznej ołtarza.

Mszę św. dziękczynną za szczęśliwie zebrany plony ziemi oraz w intencji wszystkich rolników gminy Świlcza, celebrował ks. Józef. Książek. Przed rozpoczęciem nabożeństwa, powitał on zaproszonych gości z **Adamem Dzedzicem**, Wójtem Gminy Świlcza na czele. Okolicznościową homilię wygłosił ks. **Witold Pazdan** – wikariusz.

Mówił on o trudnej i mozolnej pracy rolnika przy uprawianiu ziemi i zbiorze plonów. Dodął, że w tym roku plony ziemi były na naszym terenie obfite, a świadczą o tym przyniesione do kościoła okazałe wieńce dożynkowe, uwite z najdorodniejszych kłosów zbóż, bogato przyozdobione dorodnymi owocami, kwiatami i wonnymi ziołami. – *To widoczny znak, że Pan Bóg błogosławił wszystkim rolnikom naszej gminy w ciężkiej pracy przy zbiorach* – mówił m.in.

Upał doskwierał – widownia trwała.

W słowach dalszej homilii ksiądz mówił, że trzeba ziemię uprawiać z jeszcze większym poświęceniem, bo ona jest naszą żywicielką. *„Nie oczekujemy na produkty rolne dostawców zagranicznych, które oferują hipermarkety. Nie sprzedajcie ziemi obcym ludziom, często za bezcen, bo oni nie będą jej uprawiać lecz sprzedadzą za wielokrotnie wyższą cenę... Przekazujcie ziemię swoim następcom, bo taka była tradycja naszych ojców... nie sprzedawajcie ziemi obcym ludziom, często za bezcen, bo oni nie będą jej uprawiać lecz sprzedadzą za wielokrotnie wyższą cenę... Przekazujcie ziemię swoim następcom, bo taka była tradycja naszych ojców...”.*

Plon niesiemy, plon, w gospodarski dom.

*Aby dobrze plonowało,
po sto korcy z kopy dało.
Plon niesiemy, plon.*

Prowadzenie imprezy dożynkowej należało do dyr. GCKSIR, Adama Majki, który z niezwykłą swobodą i uśmiechem na twarzy potrafił serdecznie powitać i przedstawić wszystkich gości.

Poinformował, jakie atrakcje zostały przygotowane dla wszystkich zebranych, m.in. wystawa sprzętu rolniczego – nowoczesnych kombajnów, stoiska z dorodnymi rolnymi płodami ziemi, a wszystko kolorowe i lśniące potrafiło cieszyć oczy.

Najdostojniejszymi gośćmi byli: wójt A. Dzedzic z małżonką Renatą oraz ks. proboszcz bratkowickiej parafii ks. J. Książek. Obecny był wicewójt Sławomir Styka, sekretarz UG Józef Wilga. Spoza gminy przybyli: płk. dr inż. Mariusz Stopa z Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, płk w stanie spoczynku, dr Wiesław Lewicki – wykładowca akademicki., płk w stanie spoczynku, Piotr Zając b. prac. Sztabu Generalnego WP, Zbigniew Micał – przewod. Klubu PSL w Radzie Powiatu Rzeszowskiego, ppłk Robert Kogut – dyrektor i zastępca – mjr Krzysztof Kulczycki z Zakładu Karnego w Załężu k. Rzeszowa. Radni Rady Powiatu: Tadeusz Pachorek – członek Zarządu Rady Powiatu Rzeszowskiego oraz Sławomir Miłek i Tomasz Wojton. Radni RG: S. Kornak, B. Buda, N. Skuba-Więcław, W. Szczepanik, K. Skwirut, D. Trała, M. Wojton, T. Salach, T. Biały,

Prezentacja wieńców w kościele w Bratkowicach przed mszą św. dziękczynną.

Grupy wieńcowe poszczególnych sołectw na estradzie amfiteatru w Bratkowicach.

M. Żańczak, K. Polak, J. Stokłosa oraz przew. Piotr Wanat. Obecni byli dyrektorzy jednostek samorządowych: D. Madej, E. Oleszak, B. Piątek, M. Świdorska, dyrektorzy szkół, przedszkoli, niepublicznych placówek oświatowych oraz powiatowych. placówek oświatowych: Elżbieta Świder – SOSW Mrowla, Janusz Jakubek – dyr. Zespołu Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcianie. Przybyli także przedstawiciele Lasów Państwowych, Nadleśnictwa Głogów Młp.: Jarosław Marek, Bernard Dworak, sołtysi i sołtycki sołectw gminy, przedstawiciele mediów, prezesi i przewodniczący organizacji społecznych, stowarzyszeń z Gminy Świlcza, np.: OSP reprezentował dh Tomasz Kwoka,

Starostowie tegorocznych dożynek **Jolanta i Ryszard Franczykowie** (R. Franczyk jest długoletnim sołtysem Bratkowic), wręczyli dorodny bochen chleba na ręce Wójta Gminy Adama Dziedzica, zaś jego małżonka Renata otrzymała dorodny bukiet kwiatów polnych i ziół. Dziękując za otrzymany symboliczny bochen chleba Wójt mówił m.in.: „*Tradycja nakazuje dzielić się chlebem z potrzebującymi. Chcę się dzielić nim sprawiedliwie, realnie i symbolicznie ze wszystkimi mieszkańcami gminy i gośćmi tu zgromadzonymi. Oby chleba nigdy i nikomu nie zabrakło w naszej Ojczyźnie!*”. Rozkrojony chleb – na drobne kromeczki – powędrował do wszystkich zebranych.

Prezentacja wieńców dożynekowych...

...to ceremonia poprzedzona zwykle aktualnymi informacjami o sołectwie, społeczności lokalnej, znaczących osobach, osiągnięciach wsi i przede wszystkim, rolnikach, hodowcach, ogrodnikach, pszczelarzach, hodowcach, przetwórcach surowców rolnych oraz tych, którzy na co dzień zajmują się produkcją rolą. Wszak to ich święto!

Prezentacji dokonuje corocznie, dowcipnie i zwięźle prowadzący uroczystość dyr. A. Majka. Grupy wieńcowe – tradycyjnie w strojach ludowych – przekazują wieńce po „obśpiewaniu” ich, lub wygłoszeniu laudacji zasłużonym i szanowanym ludziom z własnych środowisk. To dla obdarowanych wieńcami zaszczyt i honor. Wieńce dożynekowe od poszczególnych sołectw otrzymali:

1. **Błędowa Zgłobieńska – Edyta Kogut, przew. Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgł.**
2. **Bratkowice – wójtostwo Adam i Renata Dziedzic**
3. **Dąbrowa – Zdzisława Wojnowska-Skóra i Waclaw Skóra**
4. **Mrowla – Barbara i Mariusz Wojton**
5. **Rudna Wielka – Zofia i Stanisław Wilga**
6. **Świlcza – Danuta i Tadeusz Pachorek**
7. **Woliczka – Irena i Rafał Kuter**

Wszystkim obdarowanym gratulujemy, życząc dalszych sił i zdrowia do pracy społecznej na rzecz wspólnego dobra.

Wieńce tegoroczne mozolnie uwite przez – członkinie KGW z kłosów zbóż, ziół, ziaren, kwiatów, owoców, wstążek i ozdobnych traw przykuwały oczy ciekawskich. Tematyką nawiązywały do Jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości po latach zaborczego zniewolenia wieńce miały zwykle kształt symboli narodowych, Orła Białego, złocistej korony, konturów Polski. – *Wszystkie – to dzieła sztuki tworzone misternie przez kilka tygodni. Nie ma u nas tradycji umieszczania w nich sztucznych kogutów, kurczaków, które miałyby symbolizować zdrowy i piękny przychówek gospodarski. Wieś się zmieniła – wyjaśniała p. M. Nowożeńska z KGW Bratkowice, prezentując „swoje dzieło”.*

A po robocie – zabawa

Oprawę muzyczną dożynek stanowiła kapela ludowa działająca w GCKSiR zs. w Trzcianie pod dyrekcją Kornelii Ignas. Kapela prowadziła orszak melodyjowy, na wstępie dała koncert melodii ludowych, przygrywała do tańca artystom i do słuchania – zainteresowanym. Me-

Adam Majka, dyr. GCKSiR w Trzcianie i „jego” kapela.

prezes ZOG ZOSP RP w Świlczy. Rady Gminne KGW przybyły z Marią Nowożeńską, Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich reprezentowała Zdzisława Wojnowska-Skóra, Towarzystwo Przyjaciół Trzciany J. Czech, Towarzystwo Przyjaciół Świlczy – A. Szary, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bratkowickiej – Lidia Bułatek.

Byli prezesi i członkowie LKS: A. Kulczycka – gminny koordynator sportu szkolnego, D. Homa, prezes Akademii Piłkarskiej „Bratek” z Bratkowic, T. Kalina prezesa GUKLA „Korzeniowski.pl” z Bratkowic, przedstawiciele podmiotów gospodarczych z terenu gminy: Zygmunt Radek – właściciel Firmy Eko-Dar, Aleksander Krupa – właściciel Firmy Maxpol Bis, Piotr Czapka – właściciel Zakładu Drzewnego, Robert Klaude – prezes firmy Restol, Piotr Czekański – prezes firmy Blux Cosmetics, Andrzej Maciołek – prezes Firmy Nexet, Bogdan Dziedzic – Hurtownia Malinowy Nos, Adam Sznajder – właściciel Firmy Drewnax i in.

Przybyli licznie mieszkańcy gminy, zwłaszcza miłośnicy i działacze ruchu ludowego.

**„Kiedy w słońcu dojrzeją,
kłosy pszenne i żytnie,
Niech na stołach dla wszystkich,
chleb rumiany zakwitnie”**

W części oficjalnej głos zabrał Wójt gminy. W obszernym tematycznym wystąpieniu nawiązał do tradycji żniwnych, ciężkiej i odpowiedzialnej roli chłopów, wsi i rolnictwa, a nawiązując do współczesności *powiedział. – Nasze miejsce w 100-leciu Polski to pracowity patriotyzm, optymizm i wiara we własne możliwości, pracowitość i upór w dążeniu do celu, to postawa obywatelska, to radosne świętowanie świąt państwowych – oto nasz wkład – polskiej wsi – w rozkwit Polski.*

Rok 2018 jest dla polskich rolników trudny: susza, ulewy i podtopienia, upały, gradobicia, wichury dotknęły polskie gospodarstwa rolne, wiele z nich prawie że zniszczyły. Jest to ogromnym problemem dzisiaj. Ministerstwo Rolnictwa podaje obecnie, że 2,2 mln ha ziemi dotknęła kłęska suszy. Szkody z tego tytułu poniosło 134,6 tys. gospodarstw, straty szacuje się na 1,2 mld zł. Na pomoc rolnikom Rząd Polski przeznaczył 900 mln zł.

Z kolei, tekst Listu intencyjnego z życzeniami dla ludzi rolniczego trudu, odczytał w imieniu starosty rzeszowskiego Józefa Jodłowskiego miejscowy radny Starostwa Powiatowego – Tomasz Wojton.

List gratulacyjny od posel do Sejmu RP Krystyny Wróblewskiej odczytała radna Rady Gminy – Natalia Skuba-Więcław.

lodie ludowe z regionu rzeszowskiego i melodie obrzędowe nie tylko stwarzały miłą nastrój, ale dopełniały przeżycia estetyczne.

W tzw. dwóch wejściach scenicznych wystąpił Zespół Pieśni i Tańca „Pułanie” z GCKSiR – grupa reprezentacyjna. Tańce przeworskie i narodowe – polonez i walc urzekły widzów, którzy nagrodzili wykonawców rzeszystymi brawami.

Najmłodszy mieli frajdę na nadmuchiwanym zjeżdżalniach, trampolinach. Były też stoiska małej gastronomii. Wielki utarg miały zapewne stoiska z lodami i napojami chłodzącymi, bo słońce grzało niemilosiernie, żar lał się z nieba. Zabawa „pod chmurką” trwała do późnej nocy.

Porządku i bezpieczeństwa strzegli przedstawiciele wszystkich jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy, policjanci z Komisariatu Policji w Głogowie Młp. oraz miejscowa Straż Gminna.

Dla zaproszonych gości został przygotowany tzw. „stół szwedzki” głównie ze staropolskim jadłem. Impreza została ubezpieczona w PZU od odpowiedzialności cywilnej, ZOZ w Rzeszowie przysłał na czas trwania dożynek karetkę pogotowia z lekarzem.

Wszyscy goście zgodnie podkreślali znakomitą organizację dożynek i składali gratulacje Dyrektorowi GCKSiR i jego Pracownikom. Ocenia się, że imprezę przez cały dzień odwiedziło nawet kilka tysięcy osób.

Przygotowana wystawa sprzętu rolniczego...

...wzbudzała zainteresowanie nie tylko dorosłych, ale i dzieci. Urządzili ją – wspólnymi siłami rolnicy ze wszystkich wsi gminy: Piotr Rzeszutek, Janusz Grzesik, Piotr Rykiel, Mieczysław Ramski, Stanisław Goda, Józef Mazan, Janusz Głuszczyk, Mariusz Rodzoń.

Dożynki nie miałyby tak wspaniałej oprawy logistycznej, gdyby nie wsparcie darczyńców i wolontariuszy, na których zawsze w Gminie Świlcza można liczyć. Byli to m.in.: Maria Nowożeńka i członkinie KGW Bratkowice, prezes OSP Mieczysław Leja, dh Jan Górski i wszyscy ochotnicy OSP Bratkowice, Ryszard Franczyk – sołtys wsi i Starosta tegorocznych dożynek gminnych wraz z Małżonką.

PS. Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do zorganizowania wspaniałego święta i bardzo licznie przybyłym mieszkańcom oraz gościom za uczestnictwo w uroczystości. Tego rodzaju świętowanie łączy.

PRZEMÓWIENIE WÓJTA GMINY

Dzień Dobry! Witam bardzo serdecznie wszystkich państwa na dzisiejszych – Gminy Świlcza – uroczystościach dożynkowych 2018 w Bratkowicach!

Od poprzednich, w Mrowli, minął rok. Dzisiejszą uroczystością dożynkową zamykamy tegoroczne żniwa. Plony Ziemi – Matki trzeba uczcić, stąd powstało to staropolskie święto, które jest ukoronowaniem całorocznej pracy na wsi. Urządzano je już od XVI w. by z Matką Boską Zielną – podziękować Bogu za plony zebrane z naszych pól, a z Matką Boską Siewną – otworzyć nowy rok rolniczego trudu, tak ściśle wpisanego w rytm przyrody i tak od niej zależnego.

O dożynkach tak pisała M. Konopnicka:

*„Plon przynieśli, plon!
Przynieśli nam wieniec.
Z kłosów naszej ziemi.
Ślicznie przewijany wstęgami krasnemi!”*

Tak jest i dziś! Nasze wieńce są tradycyjne, barwne, misternie wykonane, cieszą oczy wszystkich obecnych!

Szanowni Państwo!

Zanim powitam Gości chcę bardzo serdecznie podziękować czcigodnym Księżom za uroczystą, koncelebrowaną mszę świętą dziękczynną za plony oraz modlitwę w intencji rolników.

Witam serdecznie wszystkich Gości i delegacje z poszczególnych Sołectw. Dziękuję za przyjęcie zaproszenia na gminną uroczystość dożynkową

Dziękuję wszystkim Sołtysom i delegacjom sołectw, które przygotowały własnoręcznie tradycyjne wieńce żniwne i tradycyjną ich oprawę. Dziękuję tym wszystkim, którzy zorganizowali stoiska promocyjne i są dziś z nami.

W nasze myśli wkładamy dziś naszą ukochaną Ojczyznę, wdzięczni za tegoroczne dary ziemi. Przychodzimy z nadzieją w sercach na lepsze jutro, zwłaszcza w dziedzinie rolnictwa. Pragniemy, by plony, owoce i wysiłek pracujących na roli były ważne i bezpieczne. Uczymy się rozróżniać, to co ważne, co kluczowe w naszym osobistym i społecznym życiu, od tego – mniej ważnego.

Cieszę się tak licznym przybyciem mieszkańców gminy. To dowód na poczucie wspólnoty i dojrzałość społeczną.

Drodzy Rolnicy! (pod tym pojęciem rozumiem wszystkich producentów, wytwórców i przetwórców produktów rolnych).

Nie jest przypadkiem, że tegoroczny bochen chleba symbolicznie składaliśmy w naszych kościołach parafialnych

na ołtarzu – stole ofiarnym. Dziękujemy tym, co go wytworzyli, którzy nas żywią, dziękujemy za chleb codzienny, za owoc ziemi i pracy rąk ludzkich.

To wielki zaszczyt dla mnie, że mogę już kolejny raz dziękować za wasz ciężki trud o chleb, za rodziny, za wszelkie dobro. Na sztandarach, pod którymi stoją polscy rolnicy, polscy chłopi, od dziesięcioleci jest napisane: „żywią i bronią”.

Tak, rolnicy nigdy nie zawiedli, także wtedy, kiedy trzeba było bronić Ojczyzny.

O rolnikach tak powiedział Papież-Polak Jan Paweł II: *Oddaję hołd spracowanemu ręką polskiego rolnika. Tym ręką, która z trudnej ciężkiej ziemi wydobywała chleb dla kraju, a w chwilach zagrożenia były gotowe tej ziemi strzec i bronić*, albo dobrze znany cytat: *W chłope żyje i odradza się naród, z niego czerpie swą siłę państwo. On najwięcej daje, najmniej wymaga. Bez niego nie ma i nie może być zdrowego narodu i silnego państwa”.*

Dożynki są świętem wsi, ale mają również przypominać nam wszystkim, że to dzięki ciężkiej pracy rolnika codziennie na nasze stoły trafia polski chleb.

Drodzy Słuchacze!

To w wiejskich, chłopskich, rolniczych rodzinach jest utrzymywana nasza wielka tradycja patriotyzmu, wiary, ciężkiej pracy. Tego, co dla nas najważniejsze, tego, dzięki czemu trwamy jako naród mimo wszelkich przeciwności.

Cały bieżący rok obchodzimy jubileusz 100-lecia odzyskania państwowości polskiej, to 100 lat także ciężkiej pracy polskiego rolnika. Można by dziś czynić podsumowania. Nasze miejsce w 100-leciu Polski to pracowity patriotyzm. Optymizm i wiara we własne możliwości, pracowitość i upór w dążeniu do celu, to postawa obywatelska, to radosne świętowanie świąt państwowych, oto nasz wkład, polskiej wsi, w rozkwit Polski.

Rok 2018 jest dla polskich rolników trudny: susza, ulewy i podtopienia, upały, gradobicia, wichury dotknęły polskie gospodarstwa rolne, wiele z nich prawie że zniszczyła. Jest to ogromnym problemem obszar. Ministerstwo Rolnictwa podaje obecnie, że:

- 2,2 mln ha ziemi dotknęła klęska suszy,
- szkody z tego tytułu poniosło 134,6 tys. gospodarstw,
- straty szacuje się na 1,2 mld zł,
- na pomoc rolnikom Rząd Polski przeznaczył 900 mln zł.

Nie ma żadnych wątpliwości, że polskiemu rolnikowi potrzebna jest pomoc ze strony państwa polskiego, a także, jeżeli się da, ze strony Unii Europejskiej

– pomoc taka, która faktycznie wyrówna poniesione w tym roku straty.

Chodzi o taką pomoc, która będzie sprawnie rozdzielana, która będzie docierała tam, gdzie rzeczywiście jest potrzebna, a straty będą w rzetelny sposób oszacowane. Ten system nie działa dzisiaj sprawnie i wymaga naprawy, to wielkie zadanie także na najbliższe lata, żeby w sytuacjach klęsk żywiołowych, pomoc docierała do rolników rzeczywiście, żeby przychodziła na czas, i żeby pozwalała w najtrudniejszych sytuacjach, odbudowywać gospodarstwa.

„Rządowy Plan dla Wsi” zakłada pomoc rolnikom np. w przypadku nadprodukcji i niskich cen zbytu produktów rolnych., dopłat do paliwa rolniczego poszerzenie możliwości bezpośredniego zbytu produktów rolnych nie tylko we własnym domostwie, ale szerzej, np. do stołówek, internatów itp. Formy pomocy mogą być jeszcze inne, np. oprócz dopłat do hektara zniszczonych upraw może być to np. prolongata zaciągniętych kredytów, odroczenia terminów płatności, niskoprocentowe kredyty dla rolników itp.

Szanowni Państwo!

Mamy też sukcesy w polskim rolnictwie: nadurodzaj warzyw i owoców, do-

bra produkcja miodu – np. Polska zajmuje 11 pozycję wśród światowych eksporterów miodu, ma 9 pozycję producentką na świecie (jak podaje BGŻ BNP Paribas). W br. zapowiadają się rekordowe plony jabłek, sięgające nawet 5 mln ton.

Dziękujemy za to, co gospodarze z pól zdołali zebrać pomimo różnych przeciwności, dziękuję za determinację i wytrwały trud nieodmiennie towarzyszące pracy rolnika.

Patrząc z radością na dożynkowy korowód, urodę i misterność wykonania wieńców dożynkowych dziękuję też za kultywowanie polskich tradycji, czego wyrazem jest dzisiejsze święto. Ta tradycja nas współtworzy, niosąc nam i zakorzeniając nas w wartościach, które wyznawały i którymi żyły pokolenia naszych przodków, świadome, że bez chłopskiej cierpliwości, uporu i niezachwianej nadziei nie byłoby plonów i owoców natury, że zasiane ziarno zawsze plonuje. Nie byłoby człowieka ani narodu.

Dziękuję za piękne, misternie wykonane, okazałe dożynkowe wieńce, które są dowodem, że ziarna na nowy chleb i na nowy zasiew nie zabraknie, jak nie zabraknie nadziei i wiary na przyszłe plony.

Dziękuję organizacjom gminnym i mieszkańcom niezrzeszonym, młodzieży i starszym za przygotowywanie uroczystości.

Dziękuję za okazały bochen chleba upieczony z nowego ziarna, bo w tym chlebie zawarta jest nasza gościnność i obietnica, że gdyby nawet komuś miało go zabraknąć, każdemu z nas wystarczy wrażliwości, by cudzą biedę zobaczyć i swoim chlebem się podzielić.

Na zakończenie chcę dodać...

Przed chwilą otrzymałem z rąk starostów dożynek pachnący bochen chleba, upieczony z tegorocznego ziarna, które wzrastało i dojrzewało na tej ziemi. Trzymając w ręku bochen chleba symbolizujący tegoroczne zbiory, czuję radość i wdzięczność. Chcę w imieniu gminnej społeczności powiedzieć rolnikom po staropolsku – Bóg zapłać! i – Dziękuję!

Zgodnie ze staropolską piękną tradycją, chcę się podzielić tym chlebem z wszystkimi mieszkańcami gminy oraz z przybyłymi Gośćmi. Niech to dzielenie chleba będzie wyrazem, że stanowimy jedną wspólnotę samorządową.

Niech nigdy i nikomu nie zabraknie na świecie, w naszej Ojczyźnie i gminie chleba!

Adam Majka

Prezentacja Sołectw Gminy Świlcza z okazji Święta Plonów 2018

Ojczyzna – to wielki zbiorowy obowiązek.

C.K. Norwid

Corocznie przy okazji dożynek – święta polskiej wsi i rolniczego trudu – uroczystości gminne są okazją do wzajemnej integracji mieszkańców całej gminy. Święto plonów organizowały w br. stowarzyszenia i organizacje społeczne z Bratkowic oraz Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy zs. w Trzcianie. Patronat honorowy sprawował Wójt Gminy Świlcza.

Trzciana

Liczy 2804 mieszkańców: 1485 kobiet, 1319 mężczyzn i jest to wzrost mieszkańców o 202 osoby. Powierzchnia sołectwa to 1175 ha. Wójt gminy Świlcza Adam Dziedzic jest mieszkańcem Trzciany. Sołtysem Trzciany jest Kazimierz Łagowski.

Trzciana tworzy parafię rzymskokatolicką pw. św. Wawrzyńca, a proboszczem jest ks. dr Janusz Winiarski. Radnymi RG są: Jerzy Stokłosa oraz Kazi-

mierz Polak, radnym RP z Gminy Świlcza jest mieszkaniec Trzciany – Sławomir Miłek.

Instytucje oświatowe to: Szkoła Podstawowa ze 143 latami tradycji edukacyjnych, której dyrektorem od 1 września 2017 jest Stanisław Filarowski. Dyrektorem Przedszkola jest Zofia Smagała, dyr. Zespołu Szkół Techniczno-Weterynaryjnych jest Janusz Jakubek. Dyrektorem Niepublicznej Szkoły Muzycznej jest Izabela Zimińska. Administratorem Regionalnego Domu Tradycji Ludowych jest Zbigniew Lis.

W Trzcianie działa Towarzystwo Przyjaciół Trzciany, z prezesem Janem Czechem. Prezesem OSP jest Paweł Piela, naczelnikiem OSP jest Tomasz Kwoka. Dh Tomasz Kwoka jest również Prezesem Zarządu Oddziału Gminnego ZOSP RP w Świlczy. Przewodniczącą KGW jest Krystyna Stawarz, prezesem LKS jest Paweł Maciołek.

Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy zs. w Trzcianie, kierowana jest przez dyr. Dorotę Madej.

Od 2005 r. działa również Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie skupiające ponad 400 osób w różnych grupach amatorskiego ruchu artystycznego. Dyrektorem – od utworzenia – jest Adam Majka – mieszkaniec Świlczy.

W Trzcianie powstał i wychodzi już 21 lat, bez żadnych przerw, kwartalnik społeczno-kulturalny założony przez TPT i UG w Świlczy, obecnie wydawany przez Samorząd Gminy Świlcza i GCKSiR zs. w Trzcianie „Trzcionka”. Redagowana jest na zasadach wolontariatu przez zespół: red. nacz. Zofia Dziedzic i red. red. Władysław Kwoczyński, Zbigniew Lis, Artur Szary. W Trzcianie od 16 lat odbywa się jedyny w Polsce Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego, który w tym roku będzie organizowany już po raz

XXXIV wspólnie z WDK w Rzeszowie oraz samorządem naszej gminy. Ma to szczególne znaczenie edukacyjne, wychowawcze, artystyczne i promocyjne dla wsi i gminy Świlcza.

Szczególnie ważne dziś (dożynki) osoby – to ludzie rolniczego trudu i przetwórcy rolni. Oto ich nazwiska: Elżbieta i Stanisław Lubas, Bożena i Józef Łoboda, Wojciech i Cecylia Róg-Gąsior, Dorota i Stanisław Małozieć, Piotr Telakowski, Andrzej Rodzoń, Andrzej Lizak, Andrzej Dworak, Marian Kozubal, Kazimierz Pomianek, Tadeusz Dziedzic, Zygmunt Radek.

Błędowa Zgłobieńska

Sołectwo Błędowa Zgłobieńska liczy 578 mieszkańców, w tym 285 kobiet, 287 mężczyzn, niestety, jest to spadek liczby mieszkańców o 6 osób. Powierzchnia sołectwa – to 528,21 ha. Proboszczem parafii pw. św. Wojciecha jest ks. Mariusz Matuszewski. Sołtysem Błędowej jest Stanisław Szmigiel, radną RG w Świlcza, Wiesława Szczepanik. Od 1 IX 2017 roku funkcjonuje reaktywowana po kilku latach od likwidacji – Niepubliczna Szkoła Podstawowa założona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej, którego prezesem jest Edyta Kogut. Dyrektorem placówki w okresie 1 IX 2017 r. – 30 VI 2018 r. była Marzena Kramza, a obecnie funkcję tę powierzono Joannie Szczerbaty. Prezesem OSP jest dh Marek Żukowicz, a przewodniczącą KGW jest Dorota Szczepanik. Na co dzień pracą na roli i rolniczym przetwórstwem zajmują się: Elżbieta i Jan Róg, Justyna i Tomasz Guzik, Anna i Tadeusz Guzik, Małgorzata i Mieczysław Ramscy, Stanisław i Krystyna Rejman, Iwona i Mariusz Bieniek, Justyna i Ireneusz Ostrowscy, Artur Rejman, Janusz Miłek.

Bratkowice

Sołectwo Bratkowice liczy 4346 mieszkańców – wzrost mieszkańców o 10 osób: w tym 2154 kobiety, 2192 mężczyzn. Powierzchnia sołectwa – to 4695 ha. Proboszczem parafii pw. św. Jana Chrzciciela jest ks. kan. Józef Książek. Jest on także kapłanem powiatowym OSP. Sołtysem Bratkowic jest Ryszard Franczyk, radnymi RGw Świlczy są: Barbara Buda, Natalia Skuba-Więclaw oraz Bogdan Wójcik. Radnym Rady Powiatu z Gminy Świlcza jest mieszkaniec Bratkowic Tomasz Wojton. W Bratkowicach działa Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej. Prezesem jest Lidia Bułatek, stowarzyszenie to wydaje kwartalnik „Ziemia Bratkowicka” w nakładzie 450 egzemplarzy. Cieszy się ono dużym zainteresowaniem. Na terenie Bratkowic funkcjonują 3 szkoły. Dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 1 im. ks. kard. S. Wy-

szyńskiego jest Joanna Różańska. Dyr. Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II jest Barbara Wasilewska-Naróg. Dyr. Niepublicznej Szkoły Podstawowej im Bohaterów AK jest Janina Gawel. Przedszkołem im Jana Pawła II kieruje Krystyna Kubas. Prezesem OSP jest Mieczysław Leja, przewodniczącą KGW – Maria Nowożeńska. Jest również przewodniczącą Rady Gminnej KGW. Prezesem LKS jest Bogdan Wójcik, prezesem Akademii Piłkarskiej „Bratek” jest Dawid Homa, prezesem Gminnego Uczniowskiego Klubu Lekkoatletyki jest Teresa Kalina. Na terenie Bratkowic funkcjonuje również filia Gminnej Biblioteki Publicznej. W Bratkowicach ćwiczy i występuje największa grupa amatorskiego ruchu artystycznego – Zespół Tańca Nowoczesnego „Koloret” pod kierownictwem Ewy Chmaj. Bratkowice to sołectwo z najlepszymi możliwościami uprawiania sportu i rekreacji. Rolnicy zawodowi to: Katarzyna i Józef Mazan, Zuzanna i Jan Zagrodnik, Magdalena i Mariusz Jastrząb, Zuzanna i Andrzej Madej.

Wieniec przekazali Maria Nowożeńska przew. KGW i Mieczysław Leja prezes OSP Bratkowice PP. Renacie i Adamowi Dziedzic.

Dąbrowa

Sołectwo Dąbrowa liczy 1119 mieszkańców, w tym 588 kobiet, 531 mężczyzn i jest tam wzrost liczby mieszkańców o 32 osoby. Powierzchnia sołectwa – to 1175 ha. Proboszczem parafii jest ks. Stanisław Szcząchor. Sołtysem Dąbrowy Dżdzisława Wojnowska-Skóra, radnym RG Damian Trala. Zespołem Szkół im. Konstytucji 3 Maja (szkoła podstawowa i przedszkole) kieruje od 1 IX 2017 roku Krzysztof Potocki. Na terenie sołectwa działa również filia Gminnej Biblioteki Publicznej, której dyrektorem jest Dorota Madej, prezesem OSP jest dh Rafał Wozowicz, przewodniczącą KGW jest Grażyna Mikołajczyk, prezesem LKS jest Maciej Duduś. Zawodowo rolnictwem zajmuje się w Dąbrowie jedynie 2 rodziny: Małgorzata i Mariusz Rodzoń, Wioletta i Rafał Wozowicz.

Mrowla

Sołectwo Mrowla liczy 1510 mieszkańców, w tym 759 kobiet i 751 mężczyzn. Jest tu przyrost mieszkańców o 53 osoby.

Powierzchnia sołectwa to 826 ha. Proboszczem parafii – najstarszej w gminie, jest ks. Ryszard Tokarz. Sołtysem Mrowli jest Zbigniew Pasterz, radnym Rady Gminy w Świlczy – Mariusz Wojton. Wicewójt Gminy Świlcza Sławomir Styka jest mieszkańcem Mrowli.

Szkołe Podstawowej nr 1 im. M. Kopnickiej dyrekturuje Janusz Ostrow-

ski. Na terenie sołectwa Mrowla funkcjonuje także Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, którego dyrektorem jest Elżbieta Świder. Filia GBP zaspokaja potrzeby intelektualne mieszkańców. Prezesem Straży Pożarnej jest dh Mariusz Bachórz, naczelnikiem – January Półtorak. Przewodniczącą KGW jest Krystyna Bąk, prezesem LKS jest Dominik Zajac.

Przetwórstwem i produkcją rolną zajmują się: Bogusława i Kazimierz Siemradzcy, Krystyna i Tadeusz Kozubal, Bogdan Kozubal. Marek Kozubal, Tadeusz Maciąg, Wiesław Pokrywa, Edward Chmiel.

Wieniec dożynkowy uwiili: Kazimierz i Maria Półtorak, Małgorzata i Piotr Nowak, Anna i Adam Kwoka, Anna i Marek Cisek oraz Zbigniew Pasterz, a otrzymali go państwo Barbara i Mariusz Wojton.

M. Wojton, emerytowany strażak PSP, czynnie działający w strukturach OSP, radny RG z sołectwa Mrowla.

Świlcza

Sołectwo Świlcza liczy 3417 mieszkańców w tym 1728 kobiet i 1689 mężczyzn. Jest to spadek liczby mieszkańców o 11 osób. Powierzchnia sołectwa to 1766 ha. Proboszczem parafii jest ks. dr Antoni Czerak. Sołtysem Świlczy jest Adam Mazur, radnymi zaś są Seweryn Kornak, Tomasz Biały oraz Marcin Żańczak.

Radnym Powiatowym z Gminy Świlcza jest mieszkaniec Świlczy Tadeusz Pachorek członek zarządu Rady Powiatu Rzeszowskiego. Szkołą Podstawową kierowała do 30 VIII 2018 r. dr Halina Bober, a od 1 września br. funkcję tę objął dr Grzegorz Patruś. Dyrektorem Przedszkola jest Danuta Rusin, w Świlczy istnieje i prężnie działa Towarzystwo Przyjaciół Świlczy z prezesem Arturem Szarym.

Od wielu lat funkcjonuje filia Gminnej Biblioteki Publicznej. Prezesem OSP jest Bogdan Cioch, a przewodniczącą KGW Dorota Drozd. Prezesem LKS jest Tomasz Kędzia.

Rolnicy z sołectwa Świlcza, którzy na co dzień zajmują się produkcją rolną albo przetwórstwem jest sporo. To chłuba gminy i wsi. Należą do nich: Małgorzata i Piotr Rzeszutek, Natalia i Stanisław Godek, Dorota i Janusz Głuszczyk, Dorota i Piotr Rykiel, Iwona i Bogdan Cioch, Małgorzata i Janusz Grzesik, Sławomir Preneta, Jacek i Danuta Salach, Marek i Agnieszka Majka, Krzysztof i Aneta Majka, Rafał i Regina Majka, Leszek i Bogusława Bednarz.

Wieniec dożynkowy – Dorota Drozd przewodnicząca KGW wraz z Adamem Mazurem sołtysem Sołectwa Świlcza przekazali PP. Danucie i Tadeuszowi Pachorkom.

Tadeusz Pachorek jest radnym Rady Powiatu Rzeszowskiego – członkiem Zarządu. Jednocześnie jest dyrektorem Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Świlczy. Pani Danuta prowadzi działalność handlową. Od wielu lat aktywnie i twórczo włączają się w życie społeczno-kulturalne sołectwa Świlcza.

Woliczka

Sołectwo Woliczka liczy 564 mieszkańców, w tym 300 kobiet i 264 mężczyzn. Jest to wzrost liczby mieszkańców o 50 osób. Powierzchnia sołectwa – to 493 ha. Miejscowy kościół rzymskokatolicki jest filią kościoła parafialnego w Świlczy.

Sołtysem Woliczki jest Zbigniew Nowak, radną Wiesława Szczepanik.

Prezesem straży jest Bogdan Wąsik, a przewodniczącą KGW jest Renata Pieknik.

W Woliczce funkcjonuje na bazie byłej szkoły podstawowej Środowiskowy Dom Samopomocy, służący dorosłym, chorym psychicznie w stopniu lekkim lub średnim z terenu całej gminy. Dyrektorem placówki jest Małgorzata Świdarska.

Produkcją rolną zajmują się: Rafał Szopiński, Janina Delikat, Rafał Kuter, Stanisław Byszyński, Stanisław Chmaj, Krystyna Lachowicz, Janusz Dziedzic.

Wieniec przekazała Renata Pieknik przewodnicząca KGW PP. Irenie i Rafałowi Kuter.

Rudna Wielka

Sołectwo Rudna Wielka liczy 1585 mieszkańców, w tym 809 kobiet i 776 mężczyzn. W stosunku do ub. roku nastąpił wzrost liczby ludności o 16 osób. Powierzchnia sołectwa – to 541 ha. Sołectwo stanowi parafię rzymskokatolicką z proboszczem ks. dr. Wacławem Soplem

i posiada wspaniały zespół budowli kościelnych. Sołtysem Rudnej Wielkiej jest Jan Zajchowski, radnymi RG w Świlczy – Piotr Wanat przewodniczący Rady oraz Tomasz Salach.

Szkoła Podstawowa i Przedszkole kierowane było do dn. 31 VIII br. przez dyr. Janinę Godlewską. Prezesem OSP jest Rafał Wójcik, a przewodniczącą KGW – Helena Batóg, prezesem LKS – Piotr Szkoła. Na terenie sołectwa funkcjonuje biblioteka publiczna – filia GBP.

Helena Batóg przewodnicząca KGW wraz z sołtysem Janem Zajchowskim przekazali wieniec dożynkowy PP. Zofii i Stanisławowi Wilga – działaczom lokalnej społeczności.

Uwaga. Dane liczbowe z wszystkich sołectw pochodzą z dn 1 VIII 2018 r. i są porównywalne z identyczną datą ubiegłoroczną.

Zbigniew Lis

Powiatowy Konkurs Fotograficzny

„Odkrywamy nieznane zabytki powiatu rzeszowskiego”

został rozstrzygnięty w dn. 11 czerwca br. Organizatorzy merytoryczni i sponsorzy to: Starosta Powiatu Rzeszowskiego, Dyrektor WDK w Rzeszowie, wójt gminy Świlcza, Szkoła Podstawowa i RDTL w Trzcianie. Na tegoroczną edycję nadesłano 164 zdjęcia. Fotografie – głównie krajobrazowe, ciekawe kompozycyjnie, z uwypukleniem głównego elementu na przejrzystym i czystym tle, z dobrym oświetleniem – wywoływały pozytywne emocje. Wystawa prac – przyciągała zwiedzających i budziła zachwyty.

Swą obecnością zaszczytili młodzież m.in.: **Tadeusz Pachorek** – w im. Starostwa Powiatowego, dyr. WDK – **Marek Jastrzębski**, Wójt Gminy Świlcza – **Adam Dziedzic**, dyr. SP w Trzcianie **Stanisław Filarowski** oraz **Zbigniew Lis**.

Jury Konkursowe w składzie: przewodniczący **Adam Kus** – kierownik Działu Multimedialnych Techników – WDK Rzeszów oraz członkowie: **Zbigniew Lis** – administrator RDTL w Trzcianie, **Monika Czerkies** – instruktor WDK Rzeszów, wyłoniło zwycięzców tegorocznej edycji:

- I miejsce – **Amelia Lis** – SP w Bratkowicach,
- II miejsce – **Michał Bednarek** – SP nr 28 w Rzeszowie,
- III miejsce – **Adrian Depa** – SP w Trzcianie.

Wyróżnienia otrzymali: **Tymoteusz Kołcz** – ZS w Jasionce, **Milena Piotrowska** – ZS w Jasionce, **Klaudia Dworak** – SP w Głogowie Młp., **Mikołaj Garlak** – SP w Głogowie Młp., **Wojciech Rogala** – SP w Głogowie Młp.

Wszystkim nagrodzonym i wyróżnionym uczniom i szkołom biorącym udział w Konkursie – dziękujemy i gratulujemy.

Cenne nagrody ufundowane przez WDK i Starostwo Powiatowe będą zachętą do dalszych działań artystycznych dzieci i młodzieży.

– *Celem konkursu było rozwijanie wśród dzieci i młodzieży umiejętności obserwacji otaczającej nas rzeczywistości, dokumentowania jej zabytków historycznych,*

uwrażliwienie na piękno kraju ojczystego i uroków „małych ojczyzn” – podsumował konkurs T. Pachorek.

Za troskę o świadome wychowanie historyczne i artystyczne w szkołach polskich zwłaszcza w roku Jubileuszu 100-lecia „Naszej Niepodległej” uczestnicy i miejscowi Organizatorzy składają serdeczne podziękowania, sponsorom konkursu, wszak: *Człowiek jest wtedy w pełni szczęśliwym, gdy może służyć innym.*

Bogata galeria pokonkursowa przyciągała oczy.

Fot. Zbigniew Lis

Pamiętkowa fotografia – fotografów.

Joanna Gwizdak

Wesołe wakacje z biblioteką

Wakacje 2018 roku mamy już są sobą, ale radosny nastrój, dobra zabawa połączona niekiedy z aktywnością fizyczną, spontaniczny śmiech i dziecięcy gwar, który towarzyszył nam przez całe dwa miesiące zachowamy w pamięci do następnego spotkania.

Wzorem lat ubiegłych Filie Biblioteczne z Gminy Świlcza z myślą o dzieciach spędzających wakacje w domu organizowały różnorodne zajęcia, które pozwoliły na twórcze i czynne zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom w wieku przedszkolnym i szkolnym w swoich miejscowościach. W lipcu nie zabrakło wspólnych spotkań z dziećmi w Filii Bibliotecznej w Rudnej Wielkiej, oprócz zajęć plastycznych na których powstały koty z butelek, sowy ze sznurka, magiczne lampiony, a także nasi ulubieni bohaterowie bajek z koralików Hama w bibliotece nie mogło zabraknąć wesołych gier i zabaw na świeżym powietrzu.

Piękne kartki pocztowe, oraz kartki z kalendarza to efekt pracy dzieci które podczas wakacji odwiedziły filię biblioteczną w Mrowli.

Sierpień to ostatni miesiąc wakacji podczas którego filia biblioteczna w Bratkowicach zorganizowała dla swoich młodszych czytelników tygodniowe zajęcia wakacyjne podczas których uczestnicy wykonali anioły oraz pojemniczki na przybory szkolne.

Lampiony, drobiazgi z koralików Hama to efekt prac dzieci, które wzięły udział w sierpniowych warsztatach zorganizowanych w filii bibliotecznej w Świlczy, oprócz warsztatów, biblioteka organizowała zajęcia edukacyjne w formie gier i zabaw. Podczas dyżuru dzieci z przedszkola w Świlczy zostały zaproszone do biblioteki, podczas tego spotkania powstały akwaria z kartonu i bibuły.

Cieszy nas bardzo fakt, że wśród osób uczestniczących w zajęciach znaleźli się zarówno stali bywalcy tych spotkań jak i nowi – młodzi i chętni do wspólnej zabawy. Wesołe wakacje w bibliotece stwarzały dzieciom okazję do odkrywania nowych wartości, pobudzały do rozwoju rozszerzały zainteresowania, oraz pozwalały nawiązać nowe kontakty, zdobyć nowe doświadczenia. Dzięki ciekawym formom i dynamice zajęć nie było mowy o nudzie. Nasi miliusińscy przekonali się, że wizyta w bibliotece może być wspaniałą przygodą.

Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy zs. w Trzcianie wraz ze swoimi Filiami dziękuje wszystkim dzieciom za odwiedziny i miło spędzony czas. Jed-

nocześnie zaprasza do korzystania ze zbiorów bibliotecznych i życzy dobrych wyników w nauce w nowym roku szkolnym 2018/2019.

Polecamy dla dzieci i młodzieży wartościowe książki, które radość dają tym, co je czytają.

Filia Rudna Wielka

Filia Świlcza

Filia Bratkowice

Raz, dwa, trzy – w wakacje czytaj i TY!

Tu, w BIBLIOTECE na każdego czeka książka, mówiąc:

Witam cię kartek szelestem, tytułem na pierwszej stronie

Witam, bo po to przecież jestem, żebyś mnie ujął w dłonie i czyta! [...]

Ja Cię bez trudu nauczę, tego, co przydać się może, choćby i po latach paru

Ja tobie słowem jak kluczem. w cudowny sposób otworzę pałace czarów

E. Szmański

Władysław Kwoczyński

Hej, Sobótka, Sobótka...

Widowisko o nocy świętojańskiej

(...) Hej, sobótka, sobótka, dzień jest długi noc krótka (...)

Zapalone wianki płyną Wisłą do Gdańska,

Przyszłość z dniem wczorajszym splata wróżba świętojańska (...)"

Fragment tekstu piosenki pt. „Ej, Sobótka, Sobótka” – zespół Trubadurzy

Rozwój cywilizacyjny i kulturalny na przestrzeni wieków sprawił, że z wraz z upływem czasu, dawne obrzędy i zwyczaje związane z nocą świętojańską, stopniowo zanikały wśród ludności wiejskiej. Mimo to w obecnych czasach w wielu regionach kraju, w tym również w gminie Świlcza, odradziła się dawna tradycja sobótkowej nocy, poprzez organizowanie widowisk plenerowych. Pierwsze w naszej gminie barwne widowisko ukazujące obrzędy i tradycje nocy świętojańskiej, odbyło się 10 lat temu w Trzcianie w sielankowej scenerii miejscowych stawów. Jego pomysłodawcą, organizatorem i reżyserem był **Andrzej Świstara** – mieszkaniec tej miejscowości, wielki pasjonat i krzewiciel lokalnej kultury ludowej. Jego zaangażowanie w sprawy kultury ludowej z czasem przerosło się w pasję, która trwa do dziś.

Gdy dzień jest najdłuższy, a noc najkrótsza w roku...

W sobotę wieczorem, 23 czerwca 2018 roku, mieszkańcy Bratkowic przybyli do miejscowego parku podworskiego, by po raz kolejny podziwiać niezwykle barwne widowisko obrzędowe nocy świętojańskiej. Przed tym jednak wysłuchali pięknego koncertu wokально-instrumentalnego w wykonaniu kapeli młodzieżowej pod kierownictwem **Kornelii Ignas** oraz dziecięco-młodzieżowego Zespołu Pieśni i Tańca, jako grupy wokalne. Niestety pogoda była nie najlepsza, całkowicie zachmurzone niebo i chłodny wiatr. Jednak wszyscy widowie, nawet ci najmłodszy, z niecierpliwością oczekiwali na rozpoczęcie widowiska obrzędowego z udziałem aktorów odzianych w skromne ubiory, jakie nosili niegdyś mieszkańcy wsi.

Naturalną „scenę” powoli rozświetlały płonące pochodnie, co stworzyło wyjątkowo tajemniczy nastrój... I wreszcie pojawił się **Andrzej Świstara** – reżyser, scenograf, a jednocześnie narrator tego plenerowego spektaklu. Już na wstępie

wprowadził widzów w szczególny klimat sobótkowej nocy, słowami: „...*To wyjątkowy wieczór – Sobótka! Świętujemy czerwca najkrótszą noc! Na brzegach stawów ognie rozpalcie! Zabawnym tańcem zaznaczmy swą moc!*”. „Scena” zaczęła tętnić życiem. Chłopcy doskonale ucharakteryzowani i odziani w dawne ubiory ludowe, znosili drewno na ogniska. Natomiast dziewczęta ubrane w skromne białe, długie suknie i wiankami kwiatowymi na głowach, przynosiły chrust i wonne zioła. Po chwili zapłonęły ogniska, z których wydobywały się coraz większe języki płomieni. Widzowie wyczuli tajemniczy nastrój widowiska. Młode dziewczęta podsycały ognisko, dokładając do niego gałązki chrustu i zioła.

„Przybył” nawet Światowid

Zgodnie z tradycją słowiańską przyglądał się temu stojący nieopodal tajemniczy *Światowid* – posąg o czterech twarzach, wyciosany z kłody drewna. Na jego korpusie młode panienki zawiesiły wieniec uwity z liści dębu, a obok na kamiennym cokole, złożyły w darze bochen chleba, aby bóstwo spełniło ich osobiste marzenia i magiczne prośby.

Puszczanie wianków na wodę

Bardzo widowiskowym i efektownym momentem świętojańskiego widowiska było puszczanie wianków z zapalonymi świeczkami na taflę wody pobliskiego stawu parkowego. Dziewczęta śpiewały przy tym pieśń obrzędową: „*Popłynął, popłynął mój wianeczek z wodą, o mój Boże kochany, komu się spodoba*”.

Młodzi chłopcy natomiast pospiesznie „wchodzili” do wody, by wyłowić wianek swojej ukochanej. Wkrótce sobótkowe ogniska przygasły, wszystko wokół cichło, gdzieś w dali słychać jeszcze było echa obrzędowych pieśni i pozo-

stało jedynie wspomnienie tajemniczej nocy świętojańskiej...

To było wyjątkowo piękne widowisko

Tak mówiło wielu mieszkańców Bratkowic po zakończeniu tego pełnego wrażeń i emocji plenerowego spektaklu. Jego organizatorem było Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, pod patronatem Wójta Gminy Świlcza **Adama Dziedzica**. Widowisko Nocy Świętojańskiej przygotowali wspólnie: Zespół Pieśni i Tańca *Pułanie* z Trzciany z tamtejszą Grupą Obrzędową im. Józefa i Marii Dziedziców, pod kierownictwem **Andrzeja Świstary**. Widzowie wysłuchali koncertu wokально-instrumentalnego w wykonaniu: Kapeli Młodzieżowej pod kierownictwem **Kornelii Ignas** oraz dziecięco-młodzieżowego Zespołu Pieśni i Tańca. Reżyserem i narratorem widowiska był **Andrzej Świstara**, zaś prowadzącym i konferansjerem był **Adam Majka** – dyrektor GCKSiR (organizator).

Mieszkańcy Bratkowic bardzo pozytywnie ocenili całość widowiska, jego doskonałe przygotowanie i przeprowadzenie. Szczególnie zachwyceni byli profesjonalną grą aktorów, którzy umiejętnie wprowadzili widzów w sielankowy nastrój nocy świętojańskiej i związanych z nią obrzędów ludowych dawnej polskiej wsi. Wśród publiczności oglądającej widowisko był również **Adam Dziedzic** – Wójt.

Na zakończenie **Adam Majka** podziękował publiczności za przybycie, a całemu zespołowi wyraził uznanie za wielki trud i wysiłek włożony w przygotowanie widowiska, zaś pracownikom GCKSiR za ofiarną pracę i zaangażowanie w organizację tej świętojańskiej imprezy plenerowej. Podziękował też strażakom z jednostek OSP: Bratkowice, Mrowla, Świlcza i Trzciań, za czuwanie nad bezpieczeństwem widzów i aktorów podczas trwania widowiska.

Tam stroje, watra, wianki, wróżby i zabawy trwały do późnej nocy.

Sobótkę, jako wieść niesie, rozpalono w ciemnym lesie...

Fot. Zbigniew Lis

Monika Piątek

Pracują odpoczywając

– *chór Resonantae z Bratkowic
na Słowacji i w Pieninach*

*Muzyka ma ogromne zdolności wyrażania piękna każdej kultury.
Ze swej natury może sprawić, że zabrzmiały wewnętrzne harmonie.
Podnosi intensywne i głębokie emocje, a swoim czarem wywiera głęboki wpływ*

Jan Paweł II

W dniach 4-5 sierpnia 2018 r. chór mieszany Resonantae z Bratkowic wraz z dyrygentem – Jakubem Piętą oraz członkami rodzin i sympatykami chóru wyjechał na kolejną wyprawę turystyczną – tym razem w Pieniny i na Słowację.

Celem wycieczki był nie tylko odpoczynek, ale również zaprezentowanie w nowych stronach swojego bogatego repertuaru muzycznego. Plan wycieczki zakładał wyjazd z Bratkowic we wczesnych godzinach porannych, przyjazd na Słowację.

Cel główny

– „Śpiewalnia
– Hudobna sień”

i zwiedzanie w pierwszej kolejności Jaskini Bielańskiej. Jaskinia położona jest na północnym stoku Kobyłego Wierchu we wschodniej części Tatr Bielskich, w Narodowym Rezerwacie Przyrody. Jaskinia ma długość 3829 metrów i różnicę wysokości 168 m. Temperatura wynosi 5-6,3°C, a wilgotność powietrza 90-97%. Oprócz zwiedzania poszczególnych grot jaskini chórzyści mieli niewątpliwą przyjemność i wyjątkową okazję do zaprezentowania swojego repertuaru.

Jednym z przystanków na trasie jest tzw. Śpiewalnia – Hudobna sień, którą

nazwano tak ze względu na dźwięki, jakie wydają kropelki wody spadające na powierzchnię jeziorka, a w której ze względu na świetne warunki akustyczne odbywają się koncerty muzyki poważnej. Także chórzyści zaprezentowali zebranym wewnątrz zwiedzającym wraz z przewodnikami cztery utwory z opracowanego przez dyrygenta zbioru. A były to „W tobie jest światło”, „Będę śpiewał Tobie”, „Przybyli ułani pod okienko”, „Obudź mnie”. Było to piękne niecodzienne przeżycie zarówno dla samych wykonawców, dyrygenta jak i zgromadzonych w jaskini przypadkowych turystów. Oddając się z pasją śpiewowi w pewien sposób trafnie zobrazowali myśl Ludwiga van Beethovena:

**„Zagranie złej nuty
jest bez znaczenia.
Granie bez pasji
jest niewybaczalne!”**

W dalszej kolejności uczestnicy wycieczki udali się do Szczyrbskiego Je-

ziora, miejscowości wypoczynkowej w Tatrach Słowackich nad jezioro o tej samej nazwie. Z brzegu jeziora można obserwować piękną panoramę Tatr Wysokich z Krywaniami, Liptowską Turnią, Szatanem, Szczyrbskim Soliskiem, Małym Gerlachem, Rysami i wielu innymi, których widok zapierał dech w piersiach. Nad brzegiem jeziora wszyscy zrobili pamiątkowe zdjęcia a chórzyści dodatkowo własne pokazując na koszulkach nowe logo chóru.

Kolejnym przystankiem na trasie był Kieżmark w Kotlinie Popradzkiej – małe typowe słowackie miasteczko z zabytkami wpisanymi na listę UNESCO m.in. drewnianym kościołem artykularnym św. Trójcy – dawnym kościołem ewangelickim. Miasteczko posiada również piękny ratusz z 1461 r., późnogotycki zamek, pozostałości murów obronnych, a także nowy kościół ewangelicki wybudowany w stylu klasycystyczno-orientalnym.

Integracja na śpiewająco...

Po długim dniu wszyscy zostali zakwaterowani w miejscowości Groń na Podhalu, spędzając czas na integracji ze wspólnym śpiewem, do którego przegrywał na akordeonie jeden z uczestników wycieczki. Poranek chórzyści rozpoczęli od nietypowej, bo plenerowej rozśpiewki – na placu przed ośrodkiem, a następnie udali się do Dębna Podhalańskiego, by w zabytkowym kościele uświetnić mszę i procesję. Kościół w Dębnie to gotycka drewniana budowla, pochodząca z XV w. wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Ozdobiony jest zachowaną do dziś polichromia patronową w 31 kolorach oraz z 77 motywami roślinnymi. Ciekawostką jest to, że w serialu „Janosik” kręconym w 1973 roku w kościele tym główny bo-

Podczas występu z dyrygentem Jakubem Piętą.

Na zaporze czorsztyńskiej.

triotycznych w Bratkowicach, a także lokalne uświetnianie uroczystości, na które są cyklicznie zapraszani.

Podziękowania i wyrazy uznania należą się w szczególności Dariuszowi Jamule za pomysł i organizację, a także czuwanie nad przebiegiem wycieczki oraz dyrygentowi i kierownikowi artystycznemu – Jakubowi Pięcie za prowadzenie chóru i zapewnienie pięknych, niecodziennych wrażeń artystycznych, zwłaszcza poprzez śpiew w grocie jaskini.

hater „brat ślub” z Maryną. Pokazane jest tam tylko jego wnętrze, gdyż za oprawę plenerową służyła Polana Chochołowska.

Chór Resonantae wykonał w czasie mszy utwory „Królowo nieba” w opracowaniu muzycznym D. Kusza, „Będę śpiewał Tobie” – muz. J. Sykulski, „Jezu w Hostii utajony” w opracowaniu S. Stulgrosza, „Obudź mnie” – muz. P. Bębenek i „W tobie jest światło” w opracowaniu P. Pałki przed licznymi zgromadzonymi miejscowymi góralami, a także turystami, którzy przyjechali do Dębna zwiedzić zabytek.

Ostatnim punktem programu było...

...zwiedzanie węgierskiego zamku Dunajec w Niedzicy

Jest on średniowieczną warownią położoną na obszarze Spisza Polskiego na prawym brzegu Jeziora Czorsztyńskiego. Pierwszy raz nazwa zamek Dunajec pojawiła się w 1325 roku jako własność rodu Jana i Rykolfa Berzeviczych, wnuków Rudygera z Tyrolu, który z nadania króla Węgier w 1209 r. lokował Niedzicę.

Zamek przez wiele lat był plenerem wielu filmów m.in. „Zemsty”, „Janosika”, „Wakacji z duchami”. Po przeciwległej stronie nad skarpą jeziora wznoszą się ruiny polskiego zamku Czorsztyń. Po zwiedzeniu zamku chórzyści wraz z sympatykami udali się na rejs statkiem po zalewie, w trakcie którego została im przybliżona historia zamków i budowy zapory uruchomionej w 1997 roku.

Po dwóch emocjonujących dniach wypełnionych zarówno obowiązkami jak i odpoczynkiem wszyscy wrócili do Bratkowic, a chórzyści do ćwiczeń, ze względu na kolejne wyzwania m.in. zaplanowany na jesień przegląd pieśni maryjnych w Lubaczowie, przegląd pieśni pa-

Przed kościołem w Dębnie.

Szczyrbskie Jezioro.

*Piękna muzyka jest uniwersalnym językiem,
który mówi bezpośrednio z serca do serca,
poza murami i poza granicami narodów.*

Pius XII

Agnieszka Draus

XXIV Balkan Folk Fest 2018 w Bułgarii

z Grupą Obrzędową im. J.M. Dziejczaków z GCKSiR zs w Trzcianie

Grupa Obrzędowa im. J. i M. Dziejczaków działająca w GCKSiR przebywała w dn. 19-25.07.2018 r. w Bułgarii.

Bułgaria to europejski kraj gór i wyżyn nad Morzem Czarnym (60% powierzchni).

Podczas wakacji i w sezonie urlopowym członkowie Grupy Obrzędowej pod kierownictwem Andrzeja Świstary łączyli przyjemne z pożytecznym na zgrupowaniu zorganizowanym przez dyr. Adama Majkę.

Był czas na zwiedzanie, plażowanie, koncertowanie, i doskonalenie umiejętności. Mimo że droga nad Morze Czarne była dość męcząca, członkowie zespołu nie narzekali na niedogodności. Wszystkim towarzyszyło po-

Prezentacja zespołu polskiego.

czucie humoru i ciekawość świata. Głównym regionem turystycznym Bułgarii jest wybrzeże Morza Czarnego z kąpieliskiem Złote Piaski.

Grupa Obrzędowa wyjechała na długo wyczekiwany odpoczynek do słonecznego i pachnącego różami kra-

ju. W wyjeździe wzięli też udział członkowie rodzin i pracownicy GCKSiR.

Jako że wyjazd do Bułgarii miał charakter wypoczynkowo-zawodowy, oprócz wylegiwania się na słońcu nad Morzem Czarnym, grania w gry sportowe i wycieczki np. do ruin kościoła skalnego w Aładży, i spaceru po katakumbach, delfinarium w Warnie, zespół dał kilka koncertów artystycznych.

W Warnie urokliwej miejscowości turystycznej doskonałe widać wpływy burzliwej historii regionu. Można tu odnaleźć pamiątki zarówno po Grekach, Cesarstwie Bizantyjskim, jak i Turkach Osmańskich, którzy przez długi czas władali tymi terenami.

Wycieczkowicze odwiedzili Delfinarium, w którym atrakcją jest ich tresura i taniec delfinów.

Grupa Obrzędowa po raz pierwszy wzięła udział w 24. „Balkan Folk Fest” – festiwalu organizowanym w Bułgarii. Uraczyła bułgarskich widzów rzeszowskimi przyśpiewkami, polskimi piosenkami i pełnymi wigoru oraz urody i rzeszowskimi tańcami oraz muzyką.

Koncert galowy festiwalu, który odbywał się w warneńskiej Centralnej Hali Koncertowej, zgromadził niemałą widownię.

Wraz z Grupą Obrzędową na jednej scenie wystąpiły zespoły folklorystyczne z kilku krajów, głównie europejskich. Oprócz przedstawiania własnego repertuaru była okazja doskonalić się w zakresie folkloru np. bułgarskiego.

Piękna pogoda sprzyjała oderwaniu się od codzienności i wspólnemu wypoczynkowi.

Pamiętka „zbiorówka”.

Tło całej fotografii – to niezapomniane widoki.

Karolina Salach

Zgrupowanie Grupy Teatralnej TESPIS

Położony w miejscowości Rudki (woj. świętokrzyskie) Ośrodek Wypoczynkowy „Gołoborze” gościł w dniach 9-11 sierpnia działającą przy GCKSiR Grupę Teatralną „TESPIS”, skupiającą młodzież – głównie ze Świlczy.

Ćwiczymy ciało, umysł i dykcję...

Na basenie było wspaniale.

Podczas zgrupowania młodzi aktorzy ćwiczyli swój warsztat, przygotowując nowy projekt. W wolnych chwilach wypoczywali, korzystając m.in. z basenu i hali sportowej. Odwiedzili także Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Chęcinach i Muzeum Zabawek w Kielcach,.

Wizyta w średniowiecznym Zamku Królewskim w Chęcinach oraz w znajdującym się tuż obok Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Podzamczu to wspaniały pomysł na spędzanie czasu. Za jednym razem otrzymaliśmy możliwość poznania historii i najnowszych technologii.

Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach powstało w 1979 roku jako Muzeum Zabawkarstwa. Posiada ogromną kolekcję zabawek zarówno historycznych, jak i współczesnych. **Warto było obejrzeć i powspominać okres naszego dzieciństwa.**

Piotr Drozd

VII Festiwal Folkowy „Vall Vallej” na Węgrzech z „Pułanami”

Folk Festival na Węgrzech to coś więcej niż tylko żywiolowy, plenerowy festiwal muzyczny. Odbywają się tam warsztaty muzyczne, rękodzielnicze, taneczne, teatralne, a także pokazy filmów, spotkania z literatami, biesiady.

W dniach 30 sierpnia – 2 września ZPiT „Pułanie” działający w GCKSiR Gminy Świlcza zs. w Trzicianie przebywał na festiwalu folklorystycznym w miejscowości Vall na Węgrzech.

Podróż „artystyczna”

Po długich przygotowaniach, w godzinach wieczornych 29 sierpnia, po

zapakowaniu do autokaru kostiumów, instrumentów muzycznych, bagaży osobistych wyjechaliśmy z Trziciany, obierając kierunek – Węgry i zabierając ze sobą dobry humor oraz świadomość, że jedziemy reprezentować naszą gminę oraz Polskę. W godzinach nocnych opuściliśmy Polskę, jadąc przez Słowację o godz. 7 rano dojechaliśmy na węgierski parking. Trochę zmęczeni zjedliśmy

śniadanie, wypili poranną kawę, zachwycając się otaczającymi nas polami słoneczników.

W Budapeszcie czekał na nas przewodnik. Choć pobieżnie, ale zwiedziliśmy piękne miasto i wyruszyli w drogę do miejscowości Valence, gdzie znajdował się nasz hotel. W godzinach popołudniowych dotarliśmy do celu. Jeszcze tylko zakwaterowanie, obiad i możemy

Przed nami ciekawość – za nami węgierskie widoki.

podziwiać piękne węgierskie widoki. Nasz hotel leżał nad jeziorem Velence, drugim co do wielkości po Balatonie – jeziorem Węgier. Odpoczynek i przygotowanie strojów musiało być, ponieważ w piątek zaczęliśmy koncerty. Po „krótkiej” nocy – śniadanie i obowiązkowa próba przedpołudniowa. Po odpoczynku w hotelowym basenie wszyscy zebrali się w autokarze i wyruszyliśmy do miejscowości Vall.

Na festiwalowej estradzie plenerowej

Czekała na nasz przyjazd piękna profesjonalna scena, 12 zespołów artystycznych z różnych krajów i wspaniała publiczność. Samo nasze wejście na scenę było niesamowitym przeżyciem. Młodzi: dziewczęta i chłopcy w barwnych strojach rzeszowskich, w kolorowym korowodzie na czele z chorążym, który niósł biało-czerwoną flagę państwową zrobiło wrażenie na widzach. Otrzymałiśmy gromkie brawa i okrzyki powitalne. Występ artystyczny – to tańce rzeszowskie i przeworskie.

Mocno oklaskiwaliśmy, zwłaszcza tancerzy z Austrii. Po koncercie, chcąc zaakcentować nasz patriotyzm i uczcić 100 lat niepodległości Polski, podczas warszta-

ZPiT „Pułanie” w całej okazałości.

tów „pod chmurką” uczuliśmy wszystkie zespoły i wszystkich chętnych poloneza oraz naszych tradycyjnych polek. Na każdym kroku spotykaliśmy się z wielką sympatią mieszkańców Vall i mimo że byliśmy daleko od domu, czuliśmy się jak u siebie.

Koncert galowy

W sobotni rano organizatorzy zabrali nas na rejs statkiem po jeziorze. Głównym zadaniem jednak naszego dnia był koncert galowy.

Rozpoczął się on korowodem wszystkich dwunastu zespołów oraz powitaniem uczestników przez Burmistrza miasta. Na koncercie prezentujemy tańce przeworskie, dostojnego walca do muzyki z filmu „Noce i dnie” oraz poloneza. Stroje nasze, perfekcja układów tanecznych, dbałość o każdy szczegół ruchu i gestu scenicznego zauważyła publiczność i serdecznie dziękowała nam rześnymi brawami.

Mocno oklaskiwani i dumni, że udanym występem artystycznym godnie reprezentujemy naszą ojczyznę – byliśmy zadowoleni.

Koncert skończył się późno, nam pozostało tylko zabrać z sobą przyjemne wrażenia.

Powrót do domu

Po przespanej nocy, śniadaniu, pożegnaliśmy zespół z Austrii, z którym nawiązaliśmy przyjacielskie kontakty i wyruszyli w drogę powrotną do Polski. Zabraliśmy ze sobą wspomnienia i troszeczkę żalu, że tak szybko czas przeminał. Do domu przyjechalibyśmy szczęśliwie, w niedzielę w godzinach wieczornych.

Rejs po jeziorze Velence.

PS. Zespół Pieśni i Tańca „Pułanie” składa serdeczne podziękowanie Wójtowi Gminy Świlcza Adamowi Dziedzicowi, dyr. GCKSIR Adamowi Majce oraz Radnym RG za pomoc finansową, dzięki której mogliśmy wyjechać i reprezentować naszą gminę na Węgrzech. Dziękujemy także kierowcy naszego autokaru za bezpieczną jazdę. *Jednak, żeby prezentować taką postawę potrzeba jednej ważnej rzeczy – prawdziwej pasji i wiary w to, że kultura jest czymś naprawdę ważnym. Czemu warto poświęcić swoje siły i energię. bo prawdziwa, żywa kultura to nie tylko to czym zajmują się stołeczne media, ale suma wszystkich działań lokalnych artystów i zapaleńców.*

Maria Koryl

Rok Stefana Żeromskiego

„Przedwiośnie” w Narodowym Czytaniu

Człowiek jest to rzecz święta, której krzywdzić nikomu nie wolno.
Granica krzywdy leży w sumieniu, leży w sercu ludzkim.

Stefan Żeromski „Ludzie bezdomni”

Tegoroczna odsłona Narodowego Czytania odbyła się w roku 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. 8 września czytane były aż dwie lektury: „Przedwiośnie” Stefana Żeromskiego oraz 44 teksty Antologii Niepodległości. Prezentuje ona powstałe na przestrzeni wielu wieków utwory zaliczane do kanonu polskiej literatury patriotycznej.

Akcja Narodowe Czytanie organizowana jest przez Prezydenta RP od 2012 roku. Została zainicjowana wspólną lekturą *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza. W 2013 roku w całej Polsce odbyło się czytanie dzieł Aleksandra Fredry, a później kolejno: *Trylogię* Sienkiewicza, *Lalkę* Bolesława Prusa, *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza. W 2017 roku lekturą Narodowego Czytania było *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego. Tegoroczna akcja, oprócz jej stałego, głównego tj. promocji czytelnictwa, jest też formą uczczenia jubileuszu 100-lecia niepodległości naszej ojczyzny.

O pisarzu – słów kilka

Stefan Żeromski, ps. Maurycy Zych, Józef Katerla (1864-1925), to prozaik, dramaturg, publicysta i działacz społeczny, jeden z najwybitniejszych polskich pisarzy przełomu XIX i XX wieku. Pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej, był uczniem gimnazjum w Kielcach, działał w tajnych kołach młodzieżowych, pracował m.in. jako guwerner w Nałęczowie i bibliotekarz w Polskim Muzeum Narodowym w Rapperswilu. Od 1919 roku przebywał w Warszawie (pod koniec życia zamieszkał na Zamku Królewskim).

W swoich utworach często piętnował niesprawiedliwość społeczną, opowiadając się za potrzebą walki z krzywdą i cierpieniem. Wiele miejsca poświęcił tematyce niepodległościowej, nawiązując dialog z tradycją polskiej literatury patriotycznej. Jego najbardziej znane utwory to: *Popioły*, *Ludzie bezdomni*, *Przedwiośnie*, *Dzienniki*, *Szyfrowe prace* i in.. W nowelach i powieściach oraz publicystyce przedstawiał obrazy krzywdy społecznej, ukazywał moralny obowiązek każdego – walki o sprawiedliwość i postęp. Był również inicjatorem powstania Polskiej Akademii Literatury, a także współtwórcą (1920) i pierwszym prezesem Związku Zawodowego Literatów Polskich. W roku 1924 założył polski oddział Pen Clubu. Któż zwłaszcza ze starszego pokolenia czytelników nie

pamięta „Szyfrowych prac” jako lektury obowiązkowej w najstarszych klasach szkoły podstawowej i Jędrzeja Radka oraz Marcinka Borowicza, których pouczał nauczyciel: „**Nauka jest jak niezmierne morze... Im więcej jej pijesz, tym bardziej jesteś spragniony. Kiedyś poznasz, jaka to rozkosz.**”

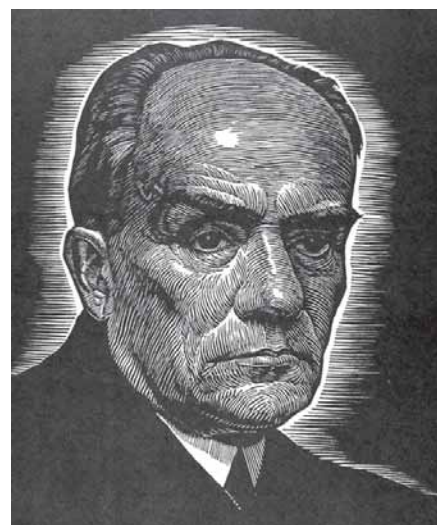
Przedwiośnie to ostatnia powieść Stefana Żeromskiego, która została opublikowana w 1924 roku. Pisarz dokonał w niej bilansu pierwszych lat niepodległości Polski, zwracając uwagę na entuzjazm, chęć odbudowy państwa, ale także na błędy i zaniechania. Książka stanowiła zachętę do wspólnej debaty nad kształtem II Rzeczypospolitej. Do tej pory ukazało się ok. 120 polskich i ponad 10 zagranicznych wydań *Przedwiośnia*. Doczekało się też dwóch ekranizacji (1929, 2001).

Adaptacja czy profanacja?

Powieść „Przedwiośnie” opowiada o odradzającej się Polsce, o ścieraniu się wizji i poglądów, a w czasach, gdy się ukazała, krytykowana była od lewicy po prawicę – za to, że nie gloryfikuje żadnej ze stron. „Przedwiośnie” stawia pytania ważne: o kształt państwa, jego przyszłość, stosunek do obywateli.

W tym roku, na potrzeby „Narodowego Czytania” przygotowano adaptację „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego. Utwór został jednak mocno „okrojony” (usunięto 34% tekstu). Nie podoba się to wielu literatom i polonistom. „Są rzeczy, których się nie robi. Nie poprawia się klasyków” – ocenił historyk literatury, profesor Andrzej Mencwel w TVN24. Inni twierdzą: „Świetnie, że w gorącym roku 2018 frazy z Żeromskiego wybrzmiały na nowo, i będą oryginalne”.

Czym ma być Narodowe Czytanie, jeśli nie sięganiem do oryginalnych tekstów, nawet jeśli polszczyzna sprzed stu lat brzmi nieco archaicznie, zawiera wiele archaizmów i są w niej powtórzenia i te „obrzydlive” słowa w stylu „tudzież”, „azaliż” czy chędożyć?

Stefan Żeromski, drzeworyt Władysława Skoczylasa, ok. 1918.

Czy w roku tak ważnym, w którym obchodzimy 100-lecie niepodległości, możemy fałszować język, jakim się wówczas posługiwano i w którym pisano ważne dzieła? Uważam, że nie! Adaptacja to, czy profanacja?

Według mnie powieść ta jest ponadczasowa. Przedstawiona w niej sytuacja naszego kraju bardzo dobrze ukazuje również teraźniejsze problemy Polski. Cały czas borykamy się z różnymi kłopotami i trudnościami. Najbardziej nie mają pracy i nadal żyją w nędzy, a bogaci zarządzają wielkimi, nie zawsze uczciwie zdobytymi majątkami. Jest wielkim paradoksem naszych czasów, że choć na każdym kroku cierpimy właśnie dokładnie z tych przyczyn, o których pisał Żeromski – uważamy go dziś za pisarza „nieaktualnego”. Im bardziej jesteśmy przekonani o nieaktualności idei Żeromskiego, tym boleśniej jest jej aktualność.

Przypomnę tylko, że wg badań 62% Polaków nie czyta w ciągu roku ani jednej książki. Badania obejmują jednak osoby powyżej 15 roku życia. Młodzież – wbrew stereotypowi – czyta znacznie więcej, więc zachęcamy ją do pokazania dorosłym, jak powinno się czytać Żeromskiego.

Ewa Świder

Historia z historią, czyli XII Gminny Konkurs Literacki

To mi właśnie w duszy gra

XII edycja Gminnego Konkursu Literackiego: *TO MI WŁAŚNIE W DUSZY GRA* pt. Rzeczpospolita Polska to ja, w roku szkolnym 2017/2018, to już historia związana z historią stulecia odzyskania niepodległości przez Rzeczypospolitą Polską. Sto lat zobowiązuje, dlatego wymagania konkursowe poszybowały w górę. W górę? Szkolną, lekcyjną, którą przedstawiam w opisie konkursu.

Opis konkursu

Konkurs odbył się w trzech kategoriach: klasy IV-V szkoła podstawowa, klasy VI-VII szkoła podstawowa oraz klasy II-III gimnazjum. Przedmiotem konkursu było samodzielne napisanie jednego wiersza nawiązującego do tytułu dwunastej edycji przedsięwzięcia. Napisanie wiersza, w którym wystąpią wszystkie nazwane poniżej elementy: wersy, strofy, rymy dokładne i rymy niedokładne; rymy męskie i rymy żeńskie; rymy parzyste, rymy przeplatane, rymy okalające, sylabiczność.

Do udziału w XII edycji Gminnego Konkursu Literackiego zaproszono wszystkie szkoły w Gminie Świlcza.

Nie ograniczono liczby uczestników z danej szkoły. Wiersze należało napisać na kartce A4 czcionką 12–14 pkt. i opisać według wzoru w lewym górnym rogu: imię i nazwisko autora, klasa, imię i nazwisko opiekuna ucznia, pieczęćka szkoły. Utwory poetyckie należało dostarczyć do Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy z dopiskiem: XII – *To mi właśnie w duszy gra* w terminie do 30 kwietnia 2018 roku.

Organizatorzy konkursu to: Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy i Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy zs. w Trzcianie.

Podsumowanie XII edycji konkursu

Komisja Konkursowa w składzie: Agata Micał, Maria Waltoś to polonistki ze Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąmb-

skiego w Rudnej Wielkiej z oddziałami przedszkolnymi. Recenzentki wyłoniły laureatów i wyróżnienia. W XII edycji konkursu *To mi właśnie w duszy gra* pt. *Rzeczpospolita Polska to ja* wzięły udział trzy szkoły: Szkoła Podstawowa w Trzcianie, Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej w Bratkowicach, Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy.

Do konkursu uczniów przygotowały i ukierunkowały: Anna Woźny – Szkoła Podstawowa w Trzcianie, Małgorzata Wisz – Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej w Bratkowicach, Małgorzata Molęda – Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy, Ewa Świder – Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy.

W konkursie uczestniczyło 39 uczniów.

Wyniki konkursu

KATEGORIA I: klasy IV-V

I MIEJSCE

Wiktoria Litwin kl. IV B; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Bartosz Olbrot kl. V; Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej w Bratkowicach

Oliwier Waltoś kl. VA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

II MIEJSCE

Patrycja Rzucidło kl. VA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Karol Kudzia kl. VA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Milena Widomska kl. IVB; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

III MIEJSCE

Filip Szołt kl. IVA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

WYRÓŻNIENIE

Dawid Chabko kl. IVB; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Alan Bartnik kl. VA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

KATEGORIA II: klasy VI-VII

I MIEJSCE

Oliwer NguyenThanh kl. VII; Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej w Bratkowicach

II MIEJSCE

Wiktor Cioch kl. VIIA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

KATEGORIA III: klasy II-III GIMNAZJUM

I MIEJSCE

Julia Wojtuszevska kl. IIIA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Julia Kopiczak kl. IIIB; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

II MIEJSCE

Natalia Czubocho kl. II; Szkoła Podstawowa w Trzcianie

III MIEJSCE

Adrian Depa kl. IIIA; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

WYRÓŻNIENIE

Dominik Ząbczyk kl. III A; Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Nagrody

Każdemu uczniowi biorącemu udział w konkursie podziękowano słowami zawartymi na okolicznościowym dyplomie. Laureaci otrzymali: statuetki, dyplomy i zbiorę z nagrodzonymi utworami. Wyróżnieni odebrali statuetki i dyplomy.

Dyplomy – grafika i druk: ewa świder; statuetki: projekt: ewa świder, wykonanie: PAWTOM Rzeszów.

Serdeczności

Dla wszystkich 39 uczestników konkursu.

Dla Komisji Konkursowej w składzie: Agata Micał i Maria Waltos za rzetelność, ogromną wrażliwość, polonistyczną wyobraźnię oraz nauczycielską empatię dla ucznia jak również humanizm wyrozumiałość.

Dla nauczycielek – opiekunek uczniów.

Dla uczniów – laureatów i dla uczniów – wyróżnionych.

Dla pani dyrektor, dr inż. Haliny Bober.

Dla pana dyrektora GCKSiR-u, Adama Majki.

Zapraszam serdecznie do udziału w 13. edycji konkursu **TO MI WŁAŚNIE W DUSZY GRA.** w roku szkolnym 2018/19.

Julia Kopiczak

klasa III B gimnazjum
Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy
opiekun: Ewa Świder

Rzeczpospolita Polska to ja

Kraj nad morzem, gdzieś w Europie
Obok Niemiec, Czech i Białorusi
Gdzie każdy wpada w euforię
I niczym martwić się nie musi

Mój dom, świat, moja ojczyzna, ziemia rodzinna
Słońce, które znów przebija w moim życiu
I świecące w krwi, potu i łez odbiciu
To moja kochana ojczyzna suwerenna

Są pewnie w świecie strofy ładniejsze
Może są wiersze o wiele piękniejsze
Ale cudowną ojczyznę właśnie ja mam
Przykład młodego patrioty daję wam.

Julia Wojtuszevska

klasa III A gimnazjum
Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy
opiekun: Ewa Świder

Moja Ojczyzna

Polska choć jest nie za wielka,
I wiem, że są większe kraje,
Jest to moja rodzicielka,
Więc w niej nadal pozostaję.

Piękna jest nasza Ojczyzna,
Piękna, wolna oraz żyzna,
Są tu rzeki, lasy, góry,
A na niebie białe chmury.

Hymn Polski niesie zimny wiatr,
Orła złoci się korona,
Łopocze flaga Biało-Czerwona,
Od morza aż do wzniosłych Tatr.

Oliwier Waltoś

klasa V A
Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy
opiekun: Ewa Świder

Rzeczpospolita to ja

Rzeczpospolita Polska – bardzo trudne słowa,
Dla mnie to: Ojczyzna i duma narodowa.
Choć jestem młody i bardzo niewiele mogę,
To w szkole mi powiedzą, jaką wybrać drogę.

Na lekcjach historii i języka polskiego,
Uczymy się szacunku do flagi i godła naszego.

Gdy z kolegami na boisko grać w piłkę wybiegamy,
biało-czerwone koszulki i godło na piersi.
To wszyscy myślimy, że w reprezentacji Polski gramy,
i już wszyscy wierzymy, że jesteśmy najlepsi.

Biało-czerwona na wietrze powiewa.
Choć jesteśmy mali i rozbiegani,
o barwach Polski zawsze pamiętamy.
Flaga młodych sportowców do walki zagrzewa.

Ludwika Oleksak

Profilaktyka antynikotynowa w placówkach oświatowych

O szkodliwości palenia papierosów wiedzą chyba wszyscy, co nie oznacza, iż nie ma w społeczności uczniowskiej osób palących. Wręcz przeciwnie – stale obniża się wiek dzieci eksperymentujących z tytoniem. Dlatego też niezmiernie ważna jest profilaktyka antynikotynowa prowadzona w placówkach oświatowych.

W Zespole Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcanie propagowanie działań problematyki antynikotynowej ma charakter ciągły, różnorodny i atrakcyjny. W tym zakresie istnieje ściśle współdziałanie kadry pedagogicznej szkoły i wychowawców internatu.

W ramach szkolnej kampanii antynikotynowej w minionym roku szkolnym zaplanowano i przeprowadzono szereg działań profilaktycznych.

U progu nowego roku szkolnego 2018/19 nasza deklaracja o dalszych, różnorodnych działaniach profilaktycznych antynikotynowych – jest sensowna.

Z dała od nałogów

I. W minionym roku szkolnym z uczniami zrealizowano na lekcjach wychowawczych zagadnienie nt.: „Szkodliwość nikotyny na organizm człowieka”. Obyły się 32 spotkania.

II. 13.03.2018 r. w Internacie pedagog szkolny zorganizował spotkanie dla chętnych wychowanków pt. „Nikotyna – truje! Fiolet – ostrzega!”. Dlaczego fiolet? Ten kolor w wielu kulturach jest kolorem nadziei. Celem spotkania było wyjaśnienie zależności między pozytywnymi cechami charakteru (lub ich brakiem), a paleniem papierosów.

III. 7 czerwca 2018 roku dla całej społeczności szkolnej pedagog szkolny zorganizował akcję profilaktyczną „Truskaw-

„Nikotyna – truje! Fiolet – ostrzega!”. Nie jest łatwo być młodym, kilkunastoletnim człowiekiem. Fiolet, ostrzega a zarazem daje nadzieję, że młodzież podejmie właściwe wybory.

ka kontra papieros”. Celem akcji było uświadomienie młodzieży, jak szkodliwe i kosztowne jest palenie papierosów.

IV. Młodzież ZST-W w Trzcanie uczestniczyła w konkursie organizowanym przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie. Uczennica Barbara Rokoszak z klasy II TW została wyróżniona w Konkursie na Plakat z hasłem antynikotynowym. Praca Barbary Rokoszak, pt. „*Nie do twarzy Ci z tym papierosem*” zyskała uznanie jury. Uroczyste podsumowanie konkursu i wręczenie nagród odbyło się 15.06.2018 roku w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie.

Fot. Ludwika Oleksak

V. Szeroki front działań wychowawczych – wych. klasowych i internatowych, kierownictwa szkoły i internatu, higienistki szkolnej i pedagoga – przeciw nikotynizmowi: indywidualne rozmowy z wychowankami, dawanie dobrego przykładu, organizowanie właściwego wykorzystywania wolnego czasu młodzieży, np. przez sport i turystykę – oznacza promocję zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów, kształtowanie przyzwyczajzeń i nawyków aktywnego wypoczynku.

VI. Opracowano tablice informacyjno-edukacyjne, które wyeksponowano na widocznym dla wszystkich miejscu celem promocji problematyki antynikotynowej.

Celem powyższych działań było:

- zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej szkodliwości dymu tytoniowego,
- podniesienie świadomości na temat zagrożeń płynących z czynnego i biernego palenia tytoniu.

Zapamiętajmy!

Badania naukowe dowodzą, że nałóg palenia papierosów jest bardzo niebezpieczny, zagraża zdrowiu i życiu palaczy

ale również osób przebywających w pobliżu palaczy (tzw. Second Hand Smoking).

– Wielu palaczy zapada na poważne choroby, znaczna ich część przedwcześnie umiera. Dotyczy to również tych osób, które choć nie są palaczami są narażone na wdychanie dymu. Mając na uwadze dobro nas wszystkich, powinniśmy na każdym kroku szerzyć zasady zdrowego trybu życia, a papierosom mówić „NIE”!

– Należy pamiętać, że pomoc w rzuceniu palenia znajdziemy również u lekarza. Naświetli on zagrożenia, jakie płyną z palenia tytoniu, korzyści związane z rzuceniem palenia, doradzi jak rozstać się z nałogiem.

– Ponadto warto poszukać grupy wsparcia osób, które rzuciły palenie, czy też stron w Internecie, na których znaleźć można porady, informacje, wypowiedzi innych osób dotyczące tego problemu.

Odbiór naszej akcji „Truskawka kontra papieros” był bardzo pozytywny. Młodzież biorąca udział w tej akcji rozdawała ulotki na temat szkodliwości palenia papierosów, częstowała wszystkich obecnych pachnącymi truskawkami. Te działania grupy zwiększyły zainteresowanie i pogłębiły świadomość o szkodliwości palenia w naszej całej społeczności szkolnej.

Z optymizmem w przyszłość

Podjęte działania służące propagowaniu zdrowego stylu życia oraz walce z nałogiem palenia papierosów wśród młodych ludzi z pewnością obudziły w nich refleksje nad swoim postępowaniem i przyczynią się do właściwego zachowania. Śmiem twierdzić, że te różnorodne działania profilaktyczne podejmowane w naszej szkole przynoszą znaczące efekty w upowszechnianiu wśród młodzieży zdrowego modelu życia i spędzania wolnego czasu, bez papierosa.

Jesień

Gorzko pachną samotną jesienią
te wieczory bez Ciebie umarłe,
kiedy marzę zaplątany w jesień,
kiedy serce mnie dławi pod gardłem.
Kiedy liście żółtawym odbłaskiem
spełzną na dół na ściśnięte pięście,
w mgłach daleko zagubiona radość,
w mgłach daleko zagubione szczęście.
Potem nocie mnie ciszą umęcą,
myśli spali błyskawicą drzenie,
potem serce mi wydrze przymarłe
jesień w wieczór splekany wspomnieniem...

K.K. Baczyński

Dnie coraz krótsze...

Dnie coraz krótsze, od mgieł co dzień chmurniej,
Rankiem mróz ścina w igły stawu płytę.
Z drzewami stoczył wiatr ostatni turniej
I legły liście na ziemi pobite.

Smutna ma dusza, opuszczona srodze
Przez siostry: miłość, wiarę i nadzieję,
W dal bezprzysłuną idąc staje w drodze
I w suchych liściach zziębłe ręce grzeje.

L. Staff

Jesień

Jesienny czas! Cudownych blasków czas!
O, dęby, buki, klony i platany,
Ciepłych odcieni stubarwne organy,
Na których złota symfonia gra las!

O pełne słońca przepychów i kras
Melancholijnie milczące polany,
Kędy przez liści ogniste dywany
Przechodzi piękna bóg ostatni raz!

Dusza ma, zda się, o tysiące lat
W przeszłość cofnęła się na czasu zdroju,
W wiek ziemi błogi, szczęśliwy i młody,

I patrzy z żalem, jak ginie ten świat,
Jak kona z boskim uśmiechem spokoju
Olimp radości, piękna i pogody...

L. Staff

Zofia Dziedzic

Właściwe wystawianie się – oznaką dobrego wychowania

Jak oni grzeszom!!!

Polacy mówią byle jak, bez szacunku do samego siebie i dlatego są przyczyną upadku pięknej polszczyzny.

Ci, co mówią do nas – powinni to robić ze świadomością o tym, że słuchają ich inni, którzy potrafią też myśleć, oceniają mówcę i wyrabiają sobie o nim zdanie. Tymczasem zamiast mówić pięknie po polsku, albo nie mają o tym zielonego pojęcia, albo nie są nauczeni przez złych nauczycieli, albo mają fatalne wzorce rodzinne i zakorzenioną gwarę, albo nie czytają książek i nie znają terminu „kultura języka”.

Dzisiejsza bylejakość polszczyzny wyrosła nam stąd, że młodzi ludzie są ogłuszeni przez słuchawki, z którymi się nie rozstają, hałaśliwą, głośną muzyką. Wyrosło nam pokolenie, którego nikt nie uczył prawidłowej dykcji, intonacji, akcentowania sylab i wyrazów, zasad wystawiania się i podstaw dobrego wychowania. Młodzi mówią byle jak, a nauczyciele polskich szkół są, w większości, tacy sami i tolerują bylejakość.

Język nam chamieje. Brzydkie słowa królują w domach, na ulicach i przystrankach, w szkołach i mediach, w parlamencie. Ale nawet jeśli nasilenie wulgaryzmów to zjawisko nowe, upodobanie do przekleństw jednak mamy.

Gdy uderzymy się boleśnie lub wypadnie nam coś z ręki – mimowolnie cisną się nam na usta przekleństwa, wulgarne, obraźliwe, nieprzyzwoite. Dlaczego? Dziś w domach mało mówimy, częściej słuchamy, oglądamy. Jeszcze dodać należy naleciałości gwarowe, ale przede wszystkim – zwykłą niedbałość, niechlujstwo wymowy, bo np. coraz częściej posługujemy się sms-ami, e-mailami, a tam się roi od skrótów wyrazowych, błędów, prostactwa i chamstwa językowego i ortograficznego, nie mówiąc o stosowaniu wielkich liter, czy znaków interpunkcyjnych. Brakuje nam polskich słów, stosujemy makaronizmy nie znamy budowy prostego zdania pojedynczego.

Prezentacja „repertuaru”

Nie ma u nas prawidłowych i pewnych wzorców języka – media – nie,

w nich seriale, spektakle i filmy (z aktorami amatorami), sprawozdania sejmowe, komentarze, opinie – na żywo – to dewastacja polszczyzny.

Publiczne obrażanie było zawsze karalne, a kultura wyższa gardziła tym rodzajem werbalnej ekspresji, uważając to za objaw prostactwa. Mimo to kłęli nie tylko szewcy i marynarze, furmani, kierowcy, ale też i młodzież oraz lubiący bawić się językiem literaci i poeci.

– *Wulgaryzmy dotyczą głównie ciała, funkcji fizjologicznych i seksu, a wyrażenia obraźliwe – narodowości, rasy, religii czy orientacji seksualnej. Ale jeśli ktoś powie „spadać” czy „wypieprzać” to jest to wulgarne, ale nie musi być obraźliwe, jak niewulgarny, ale obraźliwy „żółtek” czy „czarnuch” – podkreśla anglista i badacz slangu prof. Maciej Wiśniewski ze Społecznej Akademii Nauk w Warszawie. Przekleństwa. „Sto tysięcy potrzebnych słów”, s. 655 – to wulgarne lub obelżywe słowa używane do wyrażania złego stosunku do kogoś, lub czegoś, wyrażenie życzenia, aby i innym coś się przydarzyło”.*

W przypadku poprawności językowej z polityków można brać przykład, ale... chyba lepiej tego nie robić!

Oczywiście, błędy zdarzają się każdemu, nawet najlepszym. Język polski należy do jednych z najtrudniejszych języków świata i sprawia ogromne problemy nie tylko uczącym się go obcokrajowcom, ale i Polakom. Jednak autorami najbardziej spektakularnych wpadek są... politycy!

A jak wiadomo, w Internecie nic nie ginie. Ludzie pamiętają i chyba nie byłoby błędów polskich polityków, gdyby oni wcześniej zainwestowali w słowniki i leksykony, encyklopedie i poradniki i... korepetycje z języka polskiego oraz retoryki. Politycy słowami zarabiają na poparcie, nim na życie. Kiedy zaliczają językowe wpadki lub rzucają „mięsem”, dodaje im to podobno „pierwiastka ludzkiego”.

Niestety, niektórzy politycy bywają ludzcy ponad miarę, np. proszę wziąć zamiast powszechnej formy – „wziąć”, proszę tę książkę, a nie tą. Dorzucić tu

można przykłady z fleksji i słownictwa typu – dzisiaj, wczoraj, tutaj, zamiast dzisiaj, wczoraj, tutaj. Ponadto mówią często niektórzy: majom, robiom, chcem, zamiast mają, robią, chcę... bo nie umię, nie rozumię, nie śmię – zamiast nie umiem, nie rozumiem, nie śmiem, nieumiejętne odmienianie dat (liczebników), itp.

Najsłynniejszy „ortograf” w historii polskiej polityki przypadł pewnemu prezydentowi... W księdze kondolencyjnej napisał, że „jednoczymy się w imieniu całej Polski z narodem Japonii w bulu i w nadziei na pokonanie skutków katastrofy”. Do dziś słynie on, aż „do bólu” – a w polskiej polityce – jako kompromitacja.

Poza ortografią u naszych rządzących ciężko także ze składnią i logicznym sensem budowanych zdań.

Antykomunikatywność, słowotok, mówienie nie na temat, używanie ogólników, albo „wyszukanych” obcych słów, skrótów myślowych, np. rok dwa osiemnaście, albo dwutysięczny osiemnasty świadczą o nieuctwie i braku kultury językowej, tak jak powtarzanie i nadużywanie jednakowych słów, w tym zaimków: ten, tu, taki, nasz, nasza i tzw. masło-maślane.

Oto przykłady na używanie „dziwoślów” językowych: będziemy kontynuować dalej... już na dniach..., w obszarze gminy, powiatu, zakupów, inwestycji..., nie chcemy cofać się do tyłu, iść po najmniejszej linii oporu, tu pisze, w okresie czasu, miesiącu wrześniu... Powtórzenia częste tzw. modnych słów: aktualnie (obecnie), aczkolwiek, natomiast, bowiem, jako że...

Politykom nieźle idzie również, kiedy myślą, że nikt ich nie widzi i nie słyszy – „łacina kuchenna” kwitnie. Tyle, że wtedy nie popełniają sympatycznych lapsusów, które rozbawić potrafią największego nawet smutasa, a raczej „rzucają tekstami”, od których wędną uszy. W prywatnych rozmowach bywa różnie z językiem polityków. Są tacy, którzy znane słowo na „k” traktują jako przerywnik. Chociaż, oczywiście, z mównicy sejmowej nikt nigdy tego nie powie.

Dbajmy wszyscy o naszą polszczyznę, bo błąd w mowie jest jak tłusta, brzydka plama na fotografii matki, którą kochasz.

Mottem każdego Polaka niech będą słowa: *Darzę szacunkiem ojczystą mowę i udowadniam to każdym słowem.*

Bibliografia: J. Bralczyk, „Słownik 100 tys. potrzebnych słów” 2007, artykuły prasowe, internet.

Małgorzata Wisz

Półkolonia w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Bratkowicach

Przez pierwsze dwa tygodnie wakacji roku szkolnego 2017/2018 w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Bratkowicach została zorganizowana półkolonia.

W całym turnusie półkolonii uczestniczyło 29 dzieci. Półkolonia trwała dwa tygodnie – od 25 czerwca do 6 lipca. Zajęcia odbywały się codziennie od godziny 6.30 do 16.00. Dzień był podzielony na trzy części. Pieczę nad naszymi wychowankami sprawowali pedagodzy, którzy mają wieloletnie doświadczenie w organizacji różnego rodzaju wycieczek.

Celem zajęć było między innymi stworzenie dzieciom warunków do ciekawego i aktywnego spędzania wolnego czasu, kształtowanie odpowiednich nawyków i postaw, stymulowanie rozwoju umysłowego i fizycznego, rozwijanie sposobów ekspresji uczuć i emocji. Cały turnus był szczegółowo zaplanowany, wypełniony ciekawymi zajęciami oraz wyjazdami do miejsc wypoczynku i rekreacji w najbliższej okolicy.

Na wycieczki nadszedł czas...

W pierwszym tygodniu półkolonii, trwającym od 25 do 29 czerwca zostały zorganizowane wyjazdy do FlyParku w Rzeszowie, gdzie uczestnicy cieszyli się wspaniałą zabawą na trampolinach czy też ściankach wspinaczkowych. W czasie wycieczki do Rzeszowa dzieci zwiedziły Muzeum Energetyki, wzięły udział w lekcji „Elektromagnetyzm na co dzień”. W pierwszym turnusie odbył się także wyjazd do Parku Historycznego w Bliżnej, gdzie uczniowie zapoznali się

Spotkanie z panem leśniczym.

z historią niemieckiego poligonu doświadczalnego, oglądali makiety V-2 i V-1, samolot AN-2, wóz pancerny i rekonstrukcje okopów i bunkrów z czasów II wojny światowej. Kolejną atrakcją były odwiedzić Domu Regionalnego w Trzcianie – zwiedzanie z opiekunem zbiorów Zbigniewem Lisem ekspozycji muzealnych oraz poznanie tradycji i zwyczajów

mieszkańców wsi rzeszowskiej sprzed 100 lat. Na zakończenie pierwszego turnusu uczestnicy wybrali się do Stadniny Koni w Zabajce.

Niech gości w naszych sercach – naszej Ojczyzny uroda

W drugim tygodniu odbył się wyjazd do leśniczówki Bugaj, gdzie zorganizowane zostało spotkanie z leśniczym. Kolejny słoneczny dzień uczestnicy spędzili w Centrum Promocji Obszarów Natura 2000 w Budach Głogowskich. Na samym początku dzieci udały się na spacer ścieżką przyrodniczą, następnie na terenie ośrodka zostały zorganizowane różne zabawy, rozgrywki sportowe, wspólny śpiew, jak również palenie

W Parku Owadów i Pajęczaków w Stobiernej koło Dębicy.

We FlyParku w Rzeszowie.

Zajęcia taneczne w świetlicy szkolnej.

ogniska i pieczenie kiełbasy. W tak wspaniałym ośrodku, każdy znalazł dla siebie odpowiednie miejsce do gry lub zabawy.

Bardzo ciekawy okazał się również wyjazd do Zoo Market – Majster w Rzeszowie. Dzieci dowiedziały się tam wielu cennych informacji na temat zwierząt, ich zwyczajów oraz opieki nad nimi.

W czasie II turnusu półkolonijści odwiedzili kino „Zorza”, gdzie obejrzeli film pt. „Urowadzona księżniczka”. Naj-

większą atrakcją okazała się wycieczka do Osady Słowiańskiej w Stobiernej. Zwiedzanie obiektu zaczęło od pogadanki, podczas której zwiedzający dowiedzieli się jak żyli ludzie w dawnych czasach. Zwiedzano również Park Owadów i Pajęczaków.

Ostatni dzień półkolonii nasi podopieczni spędzili w Centrum Zabaw dla Dzieci „Fantazja” w Rzeszowie. Dzieci mogły bezpiecznie bawić się pod opieką doświadczonych opiekunów.

Uczestnicy półkolonii mieli zapewni-ny codziennie ciepły posiłek, np.: pierogi, zupę, pizzę, nuggetsy z frytkami czy kiełbaski na gorąco z pieczonym chlebem.

Podziękowania

Półkolonia w NSP w Bratkowicach została dofinansowana przez Stowarzyszenie „Nasza Trójka” i Urząd Gminy w Świlczy, za co serdecznie dziękujemy.

Barbara Wasilewska-Naróg

Integracja, sport, rekreacja

sprawozdanie z półkolonii organizowanej przez Szkołę Podstawową nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach

W dniach od 25 do 29 czerwca 2018 roku odbywała się półkolonia dla dzieci i młodzieży z Bratkowic pod hasłem: integracja, sport i rekreacja. Przy wsparciu wolontariuszy z programu studenckiego „Projektor” zrealizowano szereg zajęć i zabaw animacyjnych, rozwijających i poznawczych. Głównym celem było pobudzenie kreatywności dzieci oraz integracja grupy.

Warsztaty z modelowania balonów.

W parku linowym.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty z modelowania balonów, nadawanie im zwierzęcych kształtów, malowanie twarzy i puszczanie gigantycznych baniek mydlanych.

Pewnym wyzwaniem dla grupy było budowanie domu ze specjalnych elementów BUMP. Czynność ta wymagała pomysłowości, współpracy oraz koordynacji działań.

Duże walory poznawcze miały zajęcia z biologii i fizjologii człowieka, pozwalające odpowiedzieć na pytania: czy możemy wierzyć zmysłom, jak pracuje nasz organizm i dlaczego warto prowadzić zdrowy tryb życia.

Na koniec odbyły się warsztaty ze zdrowego żywienia i przygotowanie zdrowych przekąsek. Nie zabrakło śpiewu piosenek kolonijnych i zajęć plastycznych. Niewątpliwą atrakcją była wy-

wieczka do parku linowego i przejście trasą brązową. Wszyscy, bez względu na wiek podołali zadaniu i ukończyli trasę. W ramach **rozrywki** uczniowie wyjechali do Rzeszowa, by w kinie Helios obejrzeć film: „Odlotowy niełot”. Ponadto

odbyli spacer po parku i zabawy przy fontannie.

Zajęcia na półkolonii były różnorodne i ciekawe, brało w nich udział 33 dzieci z Bratkowic.

Bądź uważny! Czekaj na gwizdek startowy.

Janusz Ostrowski

Półkolonia w Szkole Podstawowej nr 1 w Mrowli

Liczba uczestników: 20**Prowadzący:** Beata Sondej – kierownik, Marta Stygar i Gabriela Kocur – opiekunowie**Poniedziałek 25.06.2018***„Też możesz być artystą”*

Dzień rozpoczął się od przedstawienia planu półkolonii oraz obowiązujących zasad bezpieczeństwa, wysłuchania oczekiwań dzieci. Następnie uczestnicy zostali podzieleni na grupy. Każda grupa otrzymała do dyspozycji różnorodne materiały plastyczne, za pomocą których dzieci wykonały obrazek pt. „Letnia łąka” z wykorzystaniem techniki origami. Kolejnym punktem programu było tworzenie za pomocą kolorowej kredy ciekawych rysunków na chodniku przed budynkiem szkoły. Dzień zakończył się dowolnymi zabawami i grami na boisku szkolnym oraz placu zabaw.

Wtorek 26.06.2018*„Spacer po linie”*

Wyjazd do parku linowego „Linokoczek” w Rzeszowie. Uczestnicy bawili się wspaniale wspinając się i pokonując trasy o różnym stopniu trudności. Wycieczkę zakończyło ognisko, w którym każdy upiekł kiełbaszkę.

Środa 27.06.2018*„Jak to dawniej było”*

W tym dniu odbyła się wycieczka edukacyjna do Skansenu w Kolbuszowej. Po zwiedzaniu zabytków dzieci uczestniczyły w warsztatach edukacyjnych w budynku dawnej szkoły podstawowej. Z zainteresowaniem obejrzały wyposażenie starej sali lekcyjnej, wysłuchały opowiadania o metodach i sposobie uczenia dzieci w dawnych czasach. Największe zainteresowanie wzbudziły kary, jakie kiedyś otrzymywali uczniowie za złe zachowanie. Następnie uczestniczyli w lekcji kaligrafii – pisali stałówką maczaną w atramencie z kałamarnicy na kartkach starego zeszytu.

Czwartek 28.08.2018*„Na sportowo”*

Był to dzień rekreacyjno-sportowy. Najpierw odbyły się zabawy w kręgu, uczestnicy grali także w gry planszowe. Następnie rysowali obrazki na dowolny temat, na podstawie których później wspólnie ułożyli opowiadanie (opowiadanie twórcze). Później odbyły się zajęcia sportowe w sali gimnastycznej, które przeprowadziła pani Alina Kulczycka. Dzień zakończył się wspólnym posiłkiem – kiełbaską z grilla.

Piątek 29.09.2018*„W świecie zwierząt”*

W tym dniu wybraliśmy się do Rudnej Wielkiej, aby zwiedzić wystawę „Wiewiórki Świata”. Wiewiórki zachwycały wszystkich swoją urodą, zaskoczyły różnorodnością. Dzieci mogły je pogłaskać i karmić. Dowiedziały się także wielu ciekawostek o ich trybie życia. Po powrocie do szkoły był czas na dowolne gry i zabawy na placu szkolnym.

Tworzenie „dzieł sztuki”.

Smacznego!

Skansen w Kolbuszowej. Jak to dawniej było...

Szkoda, że tak krótko trwała półkolonia.

Grzegorz Patruś

Półkolonia w Szkole Podstawowej w Świlczy

Po raz drugi w Szkole Podstawowej w Świlczy w okresie letnim odbyła się tygodniowa półkolonia letnia dla dzieci klas I-V.

Turnus trwał od 25.06 do 29.06. 2018 roku. Głównym celem wypoczynku było spędzanie aktywnie czasu wolnego – wakacji. Atrakcyjnie przygotowany program dla wszystkich chętnych uczestników półkolonii cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców.

Wakacje – nie tylko pod gruszą

W tygodniowym programie realizowane były zajęcia głównie pod kątem sportowym z wykorzystaniem bazy szkolnej jak również ścieżek edukacyjnych i obiektów sportowych na terenie Gminy Świlcza. Zajęcia, które odbywały się w nowej sali gimnastycznej w szkole: turnieje piłkarskie, unihokej, czy konkurencje sportowe przeplatane były codziennymi wyjazdami. Dużym zainteresowaniem cieszył się wyjazd do Centrum Gier i Zabaw „Kolorado” w Rzeszowie oraz Muzeum Techniki i Militariów również w Rzeszowie. Codzienne wyjścia i zabawy tworzyły atmosferę uśmiechu uczestników i zadowolenia. Rzeszowskie kino „Zorza” przedstawiło zamówiony film dla dzieci, a lody *U Myszki* były już obowiązkowo.

W Centrum Gier i Zabaw „Kolorado” w Rzeszowie.

Tak wyjątkowo przepracowany tydzień z podsumowaniem i nagrodami zakończył się wspólnym ogniskiem w Kole Łowieckim „Jedność” w Bratkowicach.

Wakacje „w pobliżu” fajne są

Wszyscy uczestnicy, rodzice dzieci jak również kadra prowadząca: naucz. naucz. Lucyna Woźniak, Anna Sidor i Grzegorz Patruś dziękują za pomoc w organizacji, realizacji turnusu. Szczególne podziękowania należą się paniom – pracowniczkom stołówki szkolnej za przygotowywanie śniadań i posiłków dla wszystkich dzieci.

Półkolonia odbyła się dzięki dofinansowaniu ze środków samorządowych przez Wójta Gminy Świlcza A. Dziedzica. Dziękujemy serdecznie!

Lucyna Rzepka

„Kolorowe lato, kolorowe wakacje” 2018 w SP Trzciana

Już czwarty rok z kolei dzieci i młodzież szkolna SP w Trzcianie korzystała z wakacyjnego wypoczynku letniego organizowanego w miejscu zamieszkania, współfinansowanego przez Wójta Gminy Świlcza przy współpracy z Podkarpackim Kuratorem Oświaty w Rzeszowie.

Głównym organizatorem wakacyjnego wypoczynku jest Dyrekcja zainteresowanych szkół.

To bardzo cenna inicjatywa. Dwutygodniowe zajęcia zostały tak zaplanowane, aby dzieci nie tylko wypoczywały, ale rozwijały swoje zainteresowania

i pasje, pogłębiały wiedzę, zdobywały umiejętności uczyły się współdziałania w grupie i czuły się bezpiecznie.

Na szlakach atrakcji

Poznawanie najbliższego nam świata, jego piękna, historii i nowoczesności

Miłośnicy militariów.

Co to będzie, co to będzie?

przy okazji wypoczynku – to był główny nasz cel. Odwiedziliśmy **Centrum Dziezictwa Szkła w Krośnie**, gdzie obejrzelśmy wystawę czasową, uczestniczyliśmy w pokazie hutniczym. Niemałą frajdą było wykonywanie własnoręcznie „szklanego medalu” z logo KROSNO-MIASTO SZKŁA. Podczas warsztatów plastycznych dzieci poznawały sztukę dekorowania i malowania na szkło. Wykonały przepiękne obrazki na szkło, które zabrały ze sobą na pamiątkę.

Kolejny wyjazd autokarem, na który uczniowie nie mogli się doczekać, to **Kolorowy Świat – Centrum Zabaw w Rzeszowie**. Tutaj atrakcją nie było końca: trampoliny, dmuchańce, baseny z piłeczkami, tory przeszkód na cztero-poziomowych konstrukcjach. Chętnie poznawali tajniki gry na automatach.

W **Ośrodku Garncarskim w Medyni Głogowskiej** uczestniczyliśmy w zajęciach edukacyjnych, gdzie oprócz zwiedzania XIX-wiecznej zagrody, prezentacji tradycyjnego pieca do wypału ceramiki, półkoloniści mogli utoczyć własnoręcznie naczynia na kole garncarskim. Dzbanki, wazoniki, kubeczki prezentowały się wspaniale.

Kolejną atrakcją był wyjazd na **Krytą Pływalnię „Wodnik” w Głogowie Małopolskim**. Zabawa w wodzie z udziałem instruktorów była doborowa.

Wspaniałą przygodą był dla wszystkich całodniowy pobyt w **Siedlisku „Janeczka” w Pstrągowej**. Niektórzy po raz pierwszy dosiadali konia i jeździli na maneżu. Były więc emocje, a sama jazda bryczkami po okolicy – doskonałym relaksem. Na koniec gry, zabawy i pieczenie kiełbaski!

Do kina „Zorza” w Rzeszowie na film pt. „Bella i Sebastian” jechaliśmy tym razem specjalnie – nowoczesnym pociągiem ze zmodernizowanej i nowoczesnej stacji kolejowej w Trzcianie. Był spacer ulicami miasta, a w kinie popcorn. Uśmiechy towarzyszyły nam przez cały dzień.

Jak „powstaje” chleb na różnych etapach pieczenia – śledziły dzieciaki w **Piekarni „Bednarz” w Trzcianie**, gdzie

przyglądaliśmy się sprzętom i bogatemu wyposażeniu.

Przy kole garncarskim.

Spotkania z ciekawymi ludźmi w **RDTL w Trzcianie** cieszyły się również ogromnym zainteresowaniem. Takim było spotkanie z Józefem Wilgą – hodowcą i miłośnikiem pszczół. Nie tylko mogliśmy się wiele dowiedzieć nt. życia tych owadów, ale również skosztować smacznego miodu. Było bardzo słodko!

Zajęcia z Michałem Flisem – wiceprezesem Podkarpackiego Stowarzyszenia Miłośników Militariów były niezapomnianą lekcją historii. Uczestnicy poznawali życie żołnierzy w czasie II wojny światowej. Mogli przymierzyć mundur, hełm, ubrać wojskowe buty, dotknąć prawdziwej broni. A to już wcale nie mało.

Wizyta funkcjonariuszy **Policji z Głogowa Młp. i strażaków z OSP Trzciańska**

Na basenie woda ęci, woda kusi, wpaść do wody każdy musi!

miała charakter prewencyjny. Uczyliśmy się zasad bezpieczeństwa, poznawaliśmy zagrożenia. Mogliśmy również dotknąć akcesoriów policyjnych i strażackich, wejść do radiowozu policyjnego i samochodu strażackiego. Na koniec uczestniczyliśmy w pokazach strażackich.

Nie zabrakło inspiracji plastycznych i kulinarnych. Dzieci tworzyły „**Wakacyjne pocztówki**” **GBP w Trzcianie** prace plastyczne pod okiem bibliotekarki Doroty Jędrał. Innym razem piekły kruche ciasteczka przy stołówce szkolnej na czelę z szefową Agnieszką Dworak. Było kolorowo, artystycznie i przede wszystkim smacznie. Ciasteczkami zajadaliśmy się przez kilka dni.

Każdy dzień półkolonii to gry, zabawy, konkursy i piosenki przy dźwiękach gitary Krystiana. A na zakończenie były dyplomy i nagrody dla każdego uczestnika.

Podsumowanie wydarzeń wakacyjnych

Tegoroczny letni wypoczynek dla uczniów ze Szkoły Podstawowej w Trzcianie trwał od 25.06.2018 r. do 6.07.2018 r.

Organizatorem półkolonii „Kolorowe lato” był LKS „Trzciańska” Trzciańska i SP w Trzcianie. Kadre, jak co roku stanowili wolontariusze-nauczyciele: Maria Stachura-Sołtys, Lucyna Rzepka, Krystian Nowak. Kierownictwo sprawował dyr. szk. Stanisław Filarowski.

Z wypoczynku skorzystało 35 dzieci – uczniów kl. 0-III SP.

Serdecznie dziękujemy wszystkim instytucjom i osobom prywatnym, którzy byli zaangażowani w projekt. Dziękujemy za pracę z dziećmi, pomoc logistyczną, wsparcie finansowe.

Mamy nadzieję, że po wakacyjnej przerwie, wypoczynku i ubogaceni rozrywkami edukacyjnymi uczniowie z zapałem przystąpią do nauki.

Magdalena Lisowska

Sztuka komunikowania się „Bрудna dwunastka”

Człowiek z założenia lubi ludzi, lubi z nimi obcować, przebywać, a co za tym idzie – rozmawiać. Bez komunikacji byłibyśmy bardzo nieszczęśliwi. Nie zdajemy sobie często sprawy jak bardzo liczą się dla nas słowa wypowiedziane do nas przez drugiego człowieka.

Nasze komunikaty powinny być jasne i czytelne, ponieważ z założenia chcemy uzyskać na nie jakąś odpowiedź, lub spowodować jakieś działanie. Tak więc jesteśmy nadawcami lub odbiorcami komunikatów, czyli jesteśmy sprawcami procesu psychologicznego, który nazywa się komunikacją interpersonalną.

Wyróżniamy cztery zjawiska zachodzące w procesie komunikacji:

1. intrapsychiczne – czyli doświadczane wewnętrznie;
2. interpersonalne – czyli dotyczący dwóch osób pozostających ze sobą w bezpośrednim kontakcie;
3. grupowe – obejmując porozumiewanie się członków grupy, zajmujących w tej strukturze określone pozycje;
4. społeczne – gdzie komunikacja ma charakter interakcji między grupami lub dużymi liczebnościami osób o tożsamości anonimowej.

W procesie komunikowania się występują dwie strony: nadawca i odbiorca informacji. Role te zmieniają się i nadawca po przekazaniu informacji staje się jej odbiorcą, ponieważ słucha ewentualnej odpowiedzi w rozmowie.

Cele i formy komunikacji

Komunikacja daje nam szansę na wymianę myśli, współdziałanie, przekazywanie informacji, wiadomości, podążanie w tym samym kierunku.

Dzięki komunikacji dowiadujemy się, co czują i myślą inni, a także możemy wyrazić siebie.

Rozróżniamy dwie formy komunikacji: werbalną i niewerbalną. Podstawową formą komunikacji jest **komunikacja werbalna, czyli słowna**, jej istotą jest porozumiewanie za pomocą języka. Komunikacji werbalnej towarzyszy komunikacja niewerbalna, która polega na przekazywaniu informacji o stanie emocjonalnym nadawcy. Jej elementami są mimika twarzy, gesty, kontakt wzrokowy, kontakt fizyczny. Werbalne przekazywanie informacji obejmuje nie tylko samą treść informacji (słowa), ale także intonację, czyli ton i modulację głosu oraz

akcentowanie wyrazów. Intonacja jest niezwykle ważna, słowa wypowiedziane szybko podniesionym tonem wskazują na zdenerwowanie i nawet zapewnienia mówiącego, że nie jest on zdenerwowany nie przekonują. W świecie, w którym żyjemy musimy nauczyć się komunikowania, ponieważ brak komunikacji doprowadza do konfliktów na każdym poziomie naszego życia, zarówno w rodzinie, w szkole czy w pracy.

Thomas Gordon, twórca metody wychowania bez porażek i autor książki pod tytułem „Bрудna dwunastka” określił listę barier komunikacyjnych, które mogą utrudniać porozumiewanie się z innymi osobami.

Bariery w komunikowaniu się

Składają się na nią: krytykowanie, etykietowanie, stawianie diagnoz, chwalenie połączone z oceną, rozkazywanie, grożenie, moralizowanie, stawianie zbyt wielu i niewłaściwych pytań, udzielanie rad, odwracanie uwagi, logiczne argumentowanie oraz uspokajanie. Patrząc na tę listę dziwimy się, iż mowa tu o barierach w komunikacji, przecież chwalenie, moralizowanie czy logiczne argumentowanie nie powinno być barierą, a podstawą dobrej relacji, którą budujemy rozmawiając z drugą osobą.

- *Sam to na siebie sprowadziłeś, niktogo innego nie możesz winić za kłopoty, w których tkwisz* – często te słowa padają w naszych domach, kiedy osoba bliska ma jakiś kłopot, czy w ten sposób ją wspieramy?
- *Jesteś takim samym niewrażliwym facetem jak inni* – taka etykieta zablokuje nam dostęp do drugiego człowieka.
- *Robisz to po to, żeby mnie zirytować* – zamiast wsłuchiwać się w istotę tego, co mówi druga osoba, doszukujemy się ukrytych motywów, odgadujemy cudze emocje i myśli, to nie jest słuchanie, to jest osądzanie.
- *Jesteś mądrym człowiekiem, jestem pewna, że wymyślisz coś na ten problem* – w tej pochwalę czał się chichlik, który może spowodować, iż

nasze dziecko lub osoba bliska nam, słysząc takie słowa zamknie się w sobie, bo nie potrafi znaleźć rozwiązania danej sytuacji.

- *Masz natychmiast odrobić lekcje!* – komunikat oparty na przymusie i sile nie jest dobrym komunikatem, wymuszenie posłuszeństwa nie jest wychowawcze.
- *Zrobisz to albo...* – Groźby prowadzą do takich samych negatywnych rezultatów jak rozkazy.
- *Powinieneś ją przeprosić* – Takie komunikaty budzą niepokój i poczucie winy, a także uniemożliwiają ludziom szczere wyrażanie siebie.
- *„Jak w szkole?”* – „Dobrze”. – „Co dziś robiliście?” – „Nic” – zadawanie zdawkowych pytań, na które znamy odpowiedź, gdyż zawsze jest taka sama, bo dziecko wyczuwa, iż pytanie jest retoryczne – rodziców nie interesuje odpowiedź, dziecko to wie.
- *Ja bym na twoim miejscu...* – Dawanie innym rozwiązań tłumaczy się jako wyraz troski o nich, a tak naprawdę podszyte jest brakiem zaufania do ich inteligencji i możliwości poradzenia sobie z trudnościami.
- *Myślisz, że masz problem? Postępuj, co mi się przydarzyło* – takie bagatelizowanie drugiego człowieka prowadzi do tego, że nasz rozmówca nie będzie chciał już więcej z nami rozmawiać, dzielić się swoimi problemami.
- *Musisz zdać sobie sprawę z...* – Posługiwanie się logiką jest cenne, kiedy nie mamy do czynienia ze sprawami, związanymi z emocjami drugiej osoby.
- *Niepotrzebnie się martwisz. Jutro będzie lepiej.* – Sprowadzenie problemu do banału jest wygodne i zwalnia nas z wysiłku wczucia się w sytuację drugiej osoby.

Bрудna dwunastka – takie błędy w komunikacji popełniamy wszyscy, jednak warto się zastanowić nad tym zagadnieniem i uświadomić sobie, że często stosowana „brudna dwunastka” oddala nas od najbliższych. Nie popełniamy tych błędów w komunikacji, a będziemy mieć lepsze relacje z rodziną, przyjaciółmi i współpracownikami.

Katarzyna Buwała, Małgorzata Kłos

Gry i zabawy nie tylko do... zabawy!

Wyobrażając sobie szkolne atrakcje z okazji Dnia Dziecka myślimy o zabawach i wyścigach. Tymczasem w Szkole Podstawowej w Świlczy odbyły się także Międzyszkolne Rozgrywki w Gry Planszowe.

W hali sportowej rozgrywki sportowe, w stołówce szkolnej smakołyki, na podwórku wata cukrowa i popcorn oraz grillowane kiełbaski, a w sali gimnastycznej? Stoliki, a na nich gry planszowe, do wyboru, do koloru: logiczne, zręcznościowe, na spostrzegawczość... Tak wyglądał dzień 4 czerwca w Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy, czyli połączenie szkolnego Dnia Dziecka z Finałem projektu...

„Zajęcia dodatkowe – mega rozwojowe”

Dlaczego sam fakt, że dzieci grają w gry miałby być na tyle istotny, żeby o nim pisać? Przecież większość z nas słysząc o grach i zabawach słusznie kojarzy je ze standardową rozrywką dla dzieci. Okazuje się jednak, że są to też świetne narzędzia do prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych.

Coraz częściej można spotkać się z opiniami, że nauka powinna iść w parze z doświadczaniem radości i ciekawości oraz dostarczać poczucia satysfakcji. Zgodnie z tym założeniem Fundacja na Rzecz Psychoprofilaktyki Społecznej PRO-FIL prowadziła w Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy zajęcia, które opierały się m.in. na grach planszowych. Warsztaty odbywały się w ramach projektu „Zajęcia dodatkowe – mega rozwojowe”, który dofinansowała Fundacja PZU.

Jakie mamy korzyści z programu?

W ramach projektu odbywał się trening twórczości i kreatywności, kompetencji społecznych, zdolności poznawczych, profilaktyka zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży oraz tworzenie przestrzeni do wszechstronnego rozwoju. Poprzez wykorzystanie gier planszowych, w oparciu o założenia rywalizacji oraz wzbogacenie zajęć o elementy treningu twórczości i kreatywności młodzi ludzie rozwijali swoje pasje i zainteresowania, poznawali tajniki tworzenia gier planszowych oraz przenoszenia pozytywnych elementów świata

Podczas rozgrywek.

wirtualnego do świata realnego. Uczniowie zaprojektowali własne gry planszowe m.in. z zakresu biologii, sportu oraz ochrony środowiska.

Głównym elementem warsztatów były gry planszowe oraz praca z wykorzystaniem gadżetów sportowych, materiałów plastycznych, klocków czy zabawek. Dzięki atrakcyjnej formie i tematyce uczniowie bardzo angażowali się w ich przebieg. – Nasze zajęcia były od 7 rano. Zazwyczaj był na nich pełen skład, czyli 20 uczniów – mówi Adrian z klasy III a gimnazjum. Przy okazji uczniowie rozwijali swoją komunikatywność, pomysłowość, pamięć czy kreatywność. W jaki sposób? Musieli przecież zapamiętać zasady gier, współpracować ze sobą przy konstruowaniu własnej gry, wymy-

śleć jej zasady, Długo można by wymieniać umiejętności, jakie dzieci zdobyły podczas zajęć. Co zresztą same potwierdzały – *Moja ulubiona gra to Kalambury. Można tam mówić, rysować albo pokazywać. Ale jakoś trzeba wytłumaczyć kolegom, jakie jest hasło* – opowiada Piotrek. Z kolei Dominika tłumaczyła: – *Aby stworzyć grę, musiałyśmy z koleżankami ustalić, jak chcemy to zrobić, wymyśleć zadania i też wspólnie przygotować grę. A Antek chwali się, że: – nie kłócimy się ani nie obrażamy, jeśli ktoś przegra. Po prostu gramy dalej. Przecież to tylko zabawa. Nikt też nie oszukuje, grymy uczciwie.* Warsztaty w ramach projektu „Zajęcia dodatkowe mega rozwojowe” odbywały się do czerwca.

Dla zwycięzców dyplomy i gratulacje.

Krystyna Kubas

Żłobek Gminny w Bratkowicach – otwarty

Uroczyste otwarcie Żłobka Gminnego w budynku PP w Bratkowicach. i odsłonięcie tablicy informacyjnej z napisem Żłobek Gminny w Bratkowicach odbyło się w dn. 3 września 2018 r.

Dokonał tego Adam Dziejdz Wójt Gminy Świlcza, zaś przecięcia wstęgi do sali: Wójt Gminy, dyrektor Żłobka Krystyna Kubas, rodzic Magdalena Szkolnik. Wśród zaproszonych gości byli: sołtys Bratkowic Ryszard Franczyk, radny powiatu Tomasz Wojton, radni RG Świlcza z Bratkowic: Barbara Buda, Natalia Skuba-Więclaw, Bogdan Wójcik, Prezes TMZB Lidia Bułatek, Agnieszka Nowak zajmująca się realizacją Programu MALUCH+, rodzice wraz z maluchami i opiekunami.

Program „MALUCH+” – rozwój instytucji opieki nad dziećmi

Przygotowana przez Gminę i zaakceptowana do dalszej realizacji oferta w konkursie na tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 MALUCH+ 2018, pozwoliła na wykonanie zadania inwestycyjnego miejsca żłobkowego dla najmłodszych mieszkańców Bratkowic i Gminy Świlcza. Dzięki przyznanej przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dotacji w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+ 2018 na zadanie pn. Utworzenie Żłobka Gminnego w Bratkowicach w kwocie 78 819 zł i funduszom z Gminy Świlcza w kwocie 18 205 zł przeprowadzone zostały prace adaptacyjne konieczne do przystosowania pomieszczeń w budynku przedszkola na potrzeby żłobka. Zostało również zakupione niezbędne wyposażenie sali żłobkowej, łazienki, toalet, pomieszczenia na leżaki. Rezultatem

Tuż po przecięciu symbolicznej wstęgi.

jest przytulna, kolorowa sala dla 15 dzieci w wieku od 1 do lat 3 pełnosprawnych jak i niepełnosprawnych, wymagających szczególnej opieki w ciągu 10 godzin dziennie.

Jakże ważny jest rozwój miejsc opieki nad dziećmi do lat 3!

Nowe miejsca opieki nad dziećmi stwarzają rodzicom możliwość powrotu do pracy, to ogromne udogodnienie dla rodziców. Lokalizacja żłobka w miejscu zamieszkania, rozwój malucha od najmłodszych lat – kontakt z rówieśnikami, fachowa opieka i edukacja, łatwiejsza adaptacja do edukacji przedszkolnej – poznanie otoczenia przedszkola, wy-

chowawców, obsługi, to nieoceniona pomoc dla rodziców pracujących zawodowo w zapewnieniu opieki ich dzieciom.

Odpowiadając na potrzeby rodziców Program MALUCH+ dał możliwość utworzenia żłobka dla 15 dzieci od 1 września 2018 r. Żłobek znajduje się w budynku Przedszkola w Bratkowicach, do którego uczęszcza 125 przedszkolaków. Rodzice mają możliwość odebrania po pracy swoich dzieci z jednej placówki tj. przedszkola i żłobka, w miejscowości, gdzie mieszkają – to oszczędność czasu i finansów na dojazd po dzieci.

Otwierając żłobek Wójt Gminy Świlcza Adam Dziejdz życzył rodzicom, by ich pociechy bezpiecznie i radośnie spędzały w żłobku czas i by żłobek służył kolejnym pokoleniom najmłodszych.

Kolorowy świat pierwszych „żłobkowiczów”.

Józef Ciosek

Zagadkowy świat grzybów

Niedługo jesień, a to kojarzy się przede wszystkim z lasem i grzybami. Każdy, kto podąży do lasu zbierać grzyby już w wyobraźni widzi kosz pełny dużych borowików, podgrzybków, a szczególnie pożądaných prawdziwków.

Więść o wysypie grzybów rozchodzi się lotem błyskawicy i ogarnia wszystkich szaleńców grzybobrania.

Tak naprawdę, to co z upodobaniem zbieramy i nazywamy grzybami wcale nie powinniśmy nazywać grzybami. Grzybem jest podziemna grzybnia. To co wyrośnie nad powierzchnią ziemi to tylko owocniki grzybni.

Ziemię zasiedlają trzy duże formy życia – rośliny, zwierzęta i grzyby

Grzyby, chociaż mało zauważalne, są nawet bardziej rozpowszechnione od roślin i wszechobecne. To specyficzne organizmy, gdyż nie są roślinami lecz osobną formą, coś w rodzaju pośredniego między glonami a roślinami. Uproszczony schemat funkcjonowania roślin sprowadza się do wychwytywania energii słonecznej i dwutlenku węgla z powietrza, aby wykształcić z nich cukier oraz pobrać z gleby substancje odżywcze wraz z wodą za pomocą korzeni. Okazuje się jednak, że do funkcjonowania tego mechanizmu niezbędny jest trzeci element – współistnienie z grzybami (mikoryza).

Grzyby zaistniały na Ziemi na długo przed pojawieniem się roślin i do dziś współżyją z roślinami. Są od nich w pewnym sensie zależne. Pierwsze grzyby (pleśniowce) wykształciły się na Ziemi prawdopodobnie już w karbonie 360-300 mln lat temu, zaś w epoce kredy i w trzeciorzędzie (145-2,5 mln lat temu) nastąpił ich zasadniczy rozkwit i ogromna różnorodność.

Grzyby – „panowie świata”

Grzyby przyczyniają się do rozwoju życia na Ziemi i nazywane są „panami świata” – wszechobecne o niezwykłych cechach, pełne zagadek, zarazem pożyteczne jak i zabójcze dla innych, wyższych form życia, pasożytnicze. Otacza je aura niezwykłości, czasem śmierci. Powszechnie znana jest „kłątwa faraonów”, kiedy to po otwarciu grobowca egipskie-

go faraona kilku badaczy krótko po tym zmarło. Na jednej z glinianych tabliczek miał widnieć napis o rychłej śmierci tych, którzy narusza spójność faraona. Dziś wiadomo, że przyczyną śmierci archeologów mogły być grzyby pleśniowe, których zarodniki przetrwały w grobowcu całe wieki, a uwolnione ożyły dostawszy się z wdychanym powietrzem do płuc. Sugerowano jakoby grzyby pleśniowe były celowo umieszczane przez starożytnych Egipcjan w grobowcach dla ochrony tych miejsc przed intruzami.

Zarodniki grzybów są mistrzami przetrwania, zwłaszcza grzybów pleśniowych. W osadach dennych Oceanu Indyjskiego sprzed około 430-180 tys. lat temu znaleziono zarodniki grzybów pleśniowych, które po wydobywaniu udało się „przywrócić do życia”.

Wszystkie grzyby są trujące

Powszechnie panuje zasada dzieląca grzyby na trujące i nietrujące, określane jako jadalne. Tymczasem prawda jest zgoła inna – otóż wszystkie grzyby są trujące, także te jadalne!

Wiele zależy od odpowiedniego przygotowania grzybów przed spożyciem, albowiem trucizny zawsze wywierają szkodliwe skutki w zależności od określonej ilości i w określonych warunkach. Przykładem jest trująca **opieńka** oraz **piestrzenica kasztanowata**, uważane za grzyby jadalne pod warunkiem

Czubajka kania to wymarzony kotlet grzybowy, ale coraz częściej występuje bardzo do niej podobna, niejadalna czubajka czerwieniująca – a więc trzeba uważać.

odpowiedniego przygotowania. Podobnie jest z **krowiakiem podwiniętym**, jadalnym w niektórych rejonach po odpowiednim przygotowaniu. Jak się okazało, krowiak jest tzw. „cichym zabójcą”, zabijającym z opóźnieniem kilku miesięcy, a nawet lat. Zatrucia tym grzybem pojawiają się najczęściej dopiero po jego wielokrotnym spożywaniu i powodują je nie toksyny, a alergeny, które prowadzą do rozpadu czerwonych krwinek w konsekwencji tworząc niedokrwistość śmiertelną po latach.

Muchomor czerwony – najbardziej znany grzyb trujący, do dziś wśród niektórych ludów wykorzystywany przez szamanów jako środek odurzający.

Grzybiarze przyjmują, że wszystkie grzyby nie posiadające blaszek są jadalne. Otóż nie! Ceniony **podgrzybek złotawy** może być trujący! Otóż w pojawiających się niekiedy na jego kapeluszu spękaniach rozwijają się pasożytnicze grzyby workowe wytwarzające toksyny zatruwające podgrzybką.

Już w I wieku naszej ery grecki lekarz Pedanios Dioscurides twierdził, że toksyczność grzyba zależy od miejsca jego występowania. Dobrym przykładem niech będzie **pieczarka**, nie ta z uprawy hodowlanej, ale dzika rosnąca na łąkach. Jeżeli taką pieczarkę pozyskamy z łąki mocno nawożonej np. obornikiem czy kompostem, to nawet najlepiej przyrządzona będzie nie do zjedzenia wskutek wytwarzanego, nieprzyjemnego zapachu. To jest efekt łatwego wchłaniania przez grzyby aromatów z podłoża. Wyobraźmy więc sobie skutek spożywania jadalnych grzybów

rosnących w środowisku skażonych szkodliwymi substancjami chemicznymi. Grzyby intensywnie wchłaniają metale ciężkie (kadm, ołów, rtęć, a zwłaszcza cez), uwalniane do środowiska przez przemysł i samochody.

Szkodliwe substancje i zanieczyszczenia szczególnie w dużych ilościach wchłaniają z podłoża dziko rosnące gatunki pieczarek, **podgrzybki** i **borowiki**. Ale nie dajmy się zwariować, bo grzybów nie jemy stale, a szkodliwych substancji przecież pobieramy o wiele więcej i częściej wraz z innymi produktami.

Stopień stężenia substancji czynnych w grzybach, także tych trujących, może być różny w zależności od miejsca i terenu występowania grzyba i dlatego ten sam gatunek na różnym podłożu i terenie może wykazywać właściwości bardziej lub mniej szkodliwe, co dawniej znakomicie wykorzystywali szamani.

Jedzenie i uwielbianie dań grzybowych nie zawsze i nie we wszystkich kulturach było cenione. Rzymianie w okresie Cesarstwa Rzymskiego traktowali przez długi okres grzyby (także tych, co je jedli) pogardliwie, uważając je za „świńskie żarcie” biedoty. Pliniusz naigrawał się z grzybowych zwyczajów jedzeniowych Germanów. Natomiast ludy Syberii doceniały grzyby i z nich przygotowywano przeróżne potrawy. To wśród tych ludów są szeroko znane sposoby nawet na przyrządzanie wymienionych potraw z grzybów wykazujących w pewnych określonych sytuacjach znamiona trujących.

Rola i znaczenie grzybów

Zwykli zjadacze grzybów widzą je tylko pod kątem kulinarnym. Natomiast w przyrodzie, a szczególnie w środowisku leśnym rola i znaczenie grzybów w sensie podziemnej grzybni jest ogrom-

ne, bowiem istnieje ściśle współzależność w relacji grzyby – drzewa. Większość grzybów leśnych jest symbiotyczna i nie mogą istnieć bez drzew, szczególnie borowiki i kurki oraz kozaki. Ich grzybnie oplatają korzenie drzew, a zjawisko tego współzależności należy do skomplikowanego i wielce specyficznego układu.

Bez grzybów, także tych dla nas śmiertelnie zabójczych, nie byłoby funkcjonowania świata roślin. Grzyby, szczególnie pleśniowce to wybitni redukcenci materii organicznej, także i produktów będących wytworem ludzi – choćby skóry, papieru, żywności, a nawet tworzywa sztucznego. Z tych jakże niebezpiecznych dla nas grzybów pleśniowych wykorzystujemy enzymy znajdujące zastosowanie w produkcji tekstyliów, kosmetyków i środków piorących. Bez nich trudny byłby rozkład celulozy i tłuszczu. Nie zapominajmy o penicylinie – to słynny lek uzyskiwany z grzybów pleśniowych.

Wyruszając na upragnione grzybobranie nie zapominajmy, że środowisko i klimat wyraźnie się zmieniły. W wyniku ocieplenia klimatycznego pojawiać się będą nowe gatunki grzybów, niekiedy trujące, czasem ludzko podobne do naszych, które tak dobrze od lat znamy i zbieramy. Tak już jest wśród kań, gdzie jeden z trudno odróżnialnych jej gatunków jest trujący. Wśród grzybów granice między gatunkami się zacierają i trzeba być wyjątkowo ostrożnym. Zmieniło się środowisko, pojawiły się w nim różne substancje pochodzące z przemysłowej działalności człowieka, skażenia, a to grzyby wchłaniają. Niekiedy dawne rady mające pomagać w odróżnianiu grzybów jadalnych od trujących dziś mogą być już zawodne.

Do dziś pokutuje mylne przekonanie, że grzyby zjadane przez dzikie zwierzęta nie są trujące, co może być śmiertelną pułapką. Zwierzęta mogą mieć w organizmie enzymy neutralizujące substancje występujące w trujących dla nas grzybach, a my ich nie mamy. Fałszywe jest też założenie, że wśród licznie rosnących grzybów nietrujących nie powinny występować te złe, zabójczo trujące.

Zbierając grzyby miejmy na uwadze i te ostrzeżenia. Sławny lekarz P. Paracelsus żyjący na przełomie XV i XVI wieku pozostawił słynne porzekadło, że „wszystko jest trucizną i nic nie jest trucizną”. W interpretacji do grzybów można stwierdzić, że wszystkie one są jedynie mniej lub bardziej trujące w zależności od tego jakie trucizny zawierają, albo jaka jej ilość spożyjemy. Grzyby jadalne to te, które są najmniej trujące! Niektóre grzyby jadalne mogą być trującymi tylko w stanie surowym i to nawet w niewielkich ilościach. Pamiętajmy, że grzyby trujące je się tylko raz.

I z tą maksymą oczekując na jesień wyruszmy do lasu po oczekiwany wysyp grzybów.

Ciekawostki ze świata grzybów

- Ocieplenie klimatyczne staje się coraz bardziej odczuwalne także wśród naszych grzybów. Pojawiają się gatunki z ciepłych obszarów Europy. Uważajmy na **kanie**, gdyż wśród nich mogą rosnąć gatunki bardzo podobne, trujące i dotychczasowe kryteria rozpoznawania kań mogą być zawodne.
- Rozwój grzybów kojarzymy na ogół z występowaniem dostatecznej wilgoci. Ale dorodne grzyby mogą rosnąć także na pustyni. W Turkmenistanie w maju 1976 roku w jakimś czasie po wyjątkowych, niespotykanych tam deszczach wyrosły na piaskach grzyby podobne do naszych pieczarek.
- Powszechnie znany **muchomor czerwony** w zależności od miejsca występowania i rodzaju podłoża może być mniej lub bardziej trujący, gdyż zawartość toksyn w tych grzybach osiąga duże wahania i może się różnić nawet od 100 do 500 krotnie.
- Na silnie napromieniowanych terenach po katastrofie reaktora w Czarnobylu wspaniale rozwijają się grzyby zawierające czarny barwnik – melaninę, która absorbuje promieniowanie radioaktywne ze skażonej gleby.
- Malowidła naskalne ukazują, że jądanie grzybów przez ludzi sięga już co najmniej 20 tys. lat (epoka paleolitu).
- Wśród naszych grzybów aż 35% ma brązową barwę kapelusza, 30% zaś żółtą – to właśnie barwy jesieni. Grzyby czerwone stanowią zaledwie 8%, czarne tylko 2,5%. Najmniej jest grzybów w kolorze fioletowym, zielonym i niebieskim.
- Dojrzały owocnik **borowika** uwalnia 30 tys. zarodników w ciągu sekundy, czyli wiele milionów dziennie.
- Najbardziej trujący **muchomor zielonawy** (sromotnikowy) został zawleczony z udziałem człowieka do Ameryki, Australii, Nowej Zelandii, a nawet do Afryki Południowej wraz z roślinami.
- Grzyby rosną nie tylko latem i jesienią. Występuje grupa grzybów opadowych z młodszałe pnie drzew, których owocniki pojawiają się dopiero po pierwszych mrozach powodujących wymagany szok termiczny.
- Hodowla grzybów jadalnych była już znana w Chinach za czasów dynastii Tang (lata 618-907) i były to grzyby z rodzaju płomienic, rozwijające się na obumarłych pniach drzew.

Zdzisław Bednarz

Wzrost liczebności populacji długosza królewskiego (*Osmunda regalis* L) w nadleśnictwie Głogów Małopolski

Na przestrzeni minionego półwiecza nastąpiły bezprecedensowe w historii polskiej wsi zmiany stosunku jej mieszkańców do gruntów użytkowanych rolniczo. Po okresie trwającego wieki „głodu ziemi”, który trwał do lat sześćdziesiątych XX w., a w niektórych regionach kraju nawet dłużej zmalało radykalnie zainteresowanie uprawą roli i hodowlą bydła oraz innych zwierząt gospodarskich.

W krajobrazie polskiej wsi, także na Płaskowyżu Kolbuszowskim, pojawiły się odłogi, stopniowo opanowane przez roślinność drzewiastą. Zarastanie porzuconych łąk, pastwisk i gruntów ornych na drodze spontanicznej sukcesji, bądź celowego zalesiania, trwa do dziś. Jedną z konsekwencji tych przemian jest spadek zainteresowania gospodarki chłopskiej pożytkami czerpanymi z lasu.

Na Płaskowyżu Kolbuszowskim praktycznie znikło pasterstwo leśne, wykaszanie runa, pozyskiwanie mchów i grabienie ściółki. Bezpośrednio po II wojnie światowej eksploatacja lasów przez mieszkańców śródlęśnych wsi i sąsiadujących z lasami przysiółków była tak intensywna, że jak wspomina prof. J. Fabijanowski „dno wielu drzewostanów przypominało często bardziej klepisko aniżeli barwny kobierzec runa leśnego, utkanych z rozmaitych gatunków roślin zarodnikowych i kwiatowych”. W tych warunkach możliwości występowania jakichkolwiek okazalszych roślin zielnych oraz ich generatywnego i wegetatywnego rozmnażania były bardzo ograniczone, bądź wręcz niemożliwe. Sytuacja uległa zasadniczej zmianie z chwilą zaprzestania wypasu bydła w lesie oraz rezygnacji z wykaszania runa, pozyskiwania ściółki, mchów i drobnych sortymentów drewna opałowego. Szczątkowe stanowiska wielu roślin, w tym także gatunków chronionych, zaczęły zwiększać swoją liczebność, a niektóre z nich osiągnęły spektakularny populacyjny sukces.

Za przykład takiego gatunku posłużyć może długosz królewski (*Osmunda regalis* L.), występujący w Leśnictwie Bratkowice, Nadleśnictwa Głogów Małopolski, na południowym krańcu Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Wzrost liczebności *Osmunda regalis* w Leśnictwie Bratkowice zasługuje na szcze-

gólną uwagę, ponieważ paproć ta, podlegająca od 1946 r. ochronie prawnej (Zenkteler 1994), umieszczona została na liście zagrożonych gatunków naszej flory (Zarzycki, Szela 1992), a zanikanie jej stanowisk i ubożenie istniejących populacji jest faktem bezspornym (Mazur 1991; Michalik, Michalik 1997; Zajac, Zajac 1997).

Cel, zakres i metoda badań

Do zobrazowania procesu zmian liczebności długosza królewskiego w oddziale 185b, Leśnictwa Bratkowice, Nadleśnictwa Głogów Małopolski, wykonano inwentaryzację kęp i pojedynczych osobników, nanosząc je na plan

sytuacyjny w skali 1:1000. Wyniki inwentaryzacji z sierpnia 2001 r. porównano z obrazem rozmieszczenia paproci w roku 1964. Dla poszczególnych kęp określono liczbę osobników (rozet liściastych), a dla kęp i pojedynczych egzemplarzy liczbę liści asymilacyjnych zarodnikowych oraz ich wysokość. Za miarę wysokości przyjęto długość najokazalszych liści. Analogiczną metodę, do oceny zmian populacji długosza królewskiego w rezerwacie noszącym nazwę tej paproci, zastosowali w Puszczy Niepołomickiej Michalik i Michalik (1997). W celu scharakteryzowania roślinności rzeczywistej w miejscu występowania *Osmunda regalis*, w Leśnictwie Bratkowice wykonano zdjęcie fitosocjologiczne. Określono też typ, rodzaj i miąższość gleby oraz oznaczono pH w H₂O i KCl. Na poziomie 20-30 cm,

Tadeusz Bednarz prezentuje jedną z kęp długosza królewskiego.

gdzie znajduje się większość masy korzeniowej paproci, określono zawartość węgla, azotu i siarki.

Inwentaryzację długosza królewskiego w Leśnictwie Bratkowice podjęto nie tylko do zobrazowania wyjątkowego w skali naszego kraju zjawiska ekspansji *Osmunda regalis*, lecz także w celu stworzenia możliwości obserwacji kierunku rozwoju populacji paproci w przyszłości. Stanowisko to ma duże znaczenie naukowo-dydaktyczne dla położonego w sąsiedztwie rzeszowskiego ośrodka akademickiego. Z tego względu powinno podlegać ochronie i stałej kontroli.

Teren badań

Badany obszar położony jest w odległości około 10 km na północny zachód od Rzeszowa, na południowym

Fot. Władysław Kwoczyński

Dostęp do długosza królewskiego jest bardzo utrudniony.

krańcu Płaskowyżu Kolbuszowskiego, który opada łagodnie ku przebiegającej wzdłuż progu Pogórza Karpackiego Pradolinie Podkarpackiej. Tym wyraźnie zaznaczonym w terenie obniżeniem służyły niegdyś na wschód, ku zlewni Morza Czarnego, wody wycofującego się lodowca południowopolskiego (krakowskiego) Oddział 185b, w którym występuje *Osmunda regalis*, położony jest zaledwie parę kilometrów na północ od rynn podkarpackiej tektonicznego progu karpackiego, Teren oddziału usytuowany jest w bliskim sąsiedztwie przysiółka Zastawie, w miejscowości Bratkowice. Jest on płaski, podmokły, z znaczącym spadkiem w kierunku południowym. Od tej strony oddział grani-

czy z gruntami użytkowanym rolniczo. W chwili obecnej są to łąki, które powstały na drodze naturalnej sukcesji po zaprzestaniu uprawy roli. Wzniesienie nad poziom morza wynosi około 200 m. Oddział odwadniany jest przez głębokie rowy melioracyjne, przebiegające po obu stronach drogi poprowadzonej skrajem lasu, wzdłuż granicy z gruntami rolnymi oraz przez rowy położone wewnątrz oddziału. Nad jednym z tych rowów, w lokalnym obniżeniu terenowym, skupiona jest populacja długosza królewskiego.

Podłoże geologiczne w oddziale 185 tworzą piaszczysto-czwartorzędowe, zalegające na ilastych osadach mioce- nu. W obrębie stanowiska *Osmunda regalis* wykształciły się gleby murszowe, wytworzone z torów przejściowych. Ich miąższość sięga 40-50 (60) cm. Poniżej zalega sinopopielaty mokry piasek z domieszką żwiru. Wartość pH gleby wynosi od 3,6 w H₂O (2,8 w KCl) na głą-

bokości 5 cm do 4,5 w H₂O (3,6 w KCl) w poziomie 20-30 cm. Zawartość węgla na tej głębokości równa jest 15,07% i siarki 0,05. Całkowita zawartość materii organicznej wynosi 26%. Woda pojawia się na głębokości 90-100 cm. W okresie roztopów i obfitych opadów letnich w najniższej położonych miejscach woda występuje na powierzchni gruntu.

Wyniki – roślinność aktualna

Zbiorowisko leśne, w którym występuje długosz królewski, reprezentuje

w chwili obecnej fragmenty olsu torfowcowego (*Sphagno squarrosi* – *Alnetum*). Zbiorowisko to uległo silnemu przekształceniu, na skutek zakrojonych na szeroką skalę melioracji osuszających. W niemalym stopniu na charakter roślinności wpłynęło także zastąpienie olchy sosną, protegowaną od dawna przez gospodarkę leśną.

W klasyfikacji siedliskowych typów lasów, jest to silnie przesuszony las mieszany bagienny LMb, w którym drzewostan tworzą głównie olcha (*Alnus glutinosa*), i sosna (*Pinus sylvestris*). Zwarcie koron drzew sięga 70%. Wiek drzewostanu wynosi około 65 lat. Silnie zwarty podszyt tworzy głównie kruszyna (*Frangula alnus*). W runie, pokrywającym 100% powierzchni dna lasu, dominuje jeżyna gruczołowata (*Rubus hiatus* agg.). Obok niej bardzo licznie występuje kruszyna. Siedlisko olsu torfowcowego wyróżnia olcha obecna we wszystkich warstwach drzewostanu, długosz królewski (*Osmunda regalis*), gorysz błotny (*Peucedanum palustre*), skrzyp leśny (*Equisetum sylvaticum*) i tojeść zwyczajna (*Lysimachia vulgaris*). Bardzo znamiennej cechą zbiorowiska jest obfitość jeżyny gruczołowatej, gatunku charakterystycznego dla mezotroficznych lasów liściastych z klasy *Quercus* – *Fagetea* i siódmaczek leśny (*Trientalis europaea*). Należą one do kategorii gatunków ustępujących. W warstwie mszaków zwraca uwagę obecność torfowca błotnego (*Sphagnum palustre*).

Stan populacji długosza królewskiego w oddziale 185b leśnictwa Bratkowice, nadleśnictwa Głogów Małopolski w 1964 r.

Populacja długosza królewskiego w roku 1964 liczyła zaledwie trzy kępy, łącznie 15 zarodnikujących okazów, występujących we fragmentach przesuszonego b Oru bagiennego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) (Bednarz 1965). Zwarcie drzewostanu, który tworzyły około 25-letnie sosny (*Pinus sylvestris* L.), olchy *Alnus glutinosa* L.), brzozy brodawkowate (*Betula pendula* L.) i omszona (*B. pubescens* L.), oraz osika (*Populus tremula* L.), było niewielkie, a gdzieśgdzie, między innymi w sąsiedztwie kęp długosza, występowały luki i przerzedzenia, a nawet niewielkie polanki. W słabo wykształconej warstwie podszytu przeważała kruszyna (*Frangula alnus* L.). W najwilgotniejszych płatach drzewostanu spotkać można było borówkę bagienną (*Vaccinium uliginosum* L.) i modrzewni-

cę zwyczajną *Andromeda polifolia* L.), a w lukach i większych odstonięciach żurawinę błotną (*Oxycoccus palustris* L.) i rosziczkę okrągłolistną (*Drosera rotundifolia* L.). Acidofilne runo reprezentowała ponadto borówka czarna. (...)

Poprawa warunków wilgotnościowych nastąpiła na skutek udrażniania przebiegających skrajem lasu głębokich rowów odwadniających. Czyszczenie tych rowów przestało leżeć w interesie właścicieli gruntów, których pola uprawne uległy zamianom na łąki. Do populacyjnego sukcesu długosza królewskiego w niemałym stopniu przyczyniło się Nadleśnictwo Głogów Małopolski, które otoczyło paproć troskliwą opieką.

W obrębie stanowiska zaniechano czyszczenia rowów melioracyjnych i odcięto dopływ wody z rowów odwadniających do rowów głównych, przebiegających wzdłuż ściany lasu. Konsekwencje antropogenicznych przemian zbiorowisk leśnych nie ominęły także innych roślin. Dotyczy to zwłaszcza gatunków wysokotorfowiskowych (*Drosera rotundifolia*, *Oxycoccus palustris*, *Andromeda polifolia*, *Vaccinium uliginosum*), które w przeciwieństwie do ekspansywnego długosza królewskiego uległy zanikowi. W jakiej mierze za regres tych gatunków i innych roślin oligotroficznych (*Vaccinium Vitus-idaea*, *V. myrtillus*) odpowiedzialny jest wzrost żyzności uwolnionych od wypasu siedlisk, a w jakiej zmiany uwilgotnienia drzewostanu oraz zwarcia wszystkich warstw roślinności, trudno powiedzieć. Być może, jesteśmy świadkami sukcesji, prowadzącej do wilgotnych bądź bagiennych sośnin do ubogich olsów, z których te bory, w wyniku gospodarki leśnej i innych oddziaływań antropogenicznych, mogły powstać. Pod tym względem bardzo znamienny jest brak w drzewostanie odnowienia sosny i w ogóle ustępowanie gatunków borowych na korzyść olchy, obecnej we wszystkich warstwach drzewostanu.

Również populacyjny sukces długosza królewskiego, uchodzącego za gatunek charakterystyczny olsów i zarośli łozowych z rzędu *Alnetalia glutinosae*, w tym zwłaszcza uboższego olsu torfowcowego, świadczy o kierunku przebiegającej sukcesji. Przykłady przekształcenia się wilgotnych bądź bagiennych sośnin i borów mieszanych, z długoszem królewskim w runie, w zbiorowiska o charakterze olsów, połączone z zanikiem gatunków wysokotorfowiskowych, podawane są różnych części Polski (Baryła, Pietras 1982), m.in. z Puszczy Niepołomickiej (Michalik, Michalik 1997).

Z dotychczasowych badań i obserwacji wynika, że głównym czynnikiem siedliskowym, warunkującym występowanie i zadawalający rozwój *Osmunda regalis*, jest wysoki poziom wód grunto-

wych (Łajczak 1997). Nieprzypadkowo więc opisywana populacja długosza królewskiego skupiona jest w lokalnym obniżeniu terenowym, w sąsiedztwie zarastającego rowu melioracyjnego. Niektóre z osobników występują wprost na rowie, znosząc zaledwie przez wody roztopowe i pochodzące z obfitych opadów letnich, Podobne zjawisko zaobserwowano w Puszczy Niepołomickiej (Mazur 1991; Michalik, Michalik 1997).

Drugim, znacznie ważniejszym dla omawianej populacji długosza królewskiego czynnikiem siedliskowym, który ograniczać może rozwój paproci, jest dostępność światła. Na skutek ekspansji kruszyny i zwierania się koron drzew i podrostów, jego dopływ do dna lasu jest coraz bardziej ograniczony. W trosce o zapewnienie paproci komfortu w zakresie zaopatrzenia w światło, konieczne są cięcia odślaniające. Powinny one zapewnić długoszowi co najmniej 50% jego dopływu.

O pozytywnych skutkach takich zabiegów świadczy przykład rezerwatu „Długosz Królewski” w Puszczy Niepołomickiej, w którym po wykonaniu cięć odślaniających nastąpiła wyraźna rewitalizacja paproci i znaczny wzrost jej liczebności (Dubiel 1991; Michalik, Michalik 1997).

Podsumowanie i wnioski

– Na przestrzeni ostatnich 35 lat (1965-2001), na skutek zaprzestania wypasu była w lesie oraz zaniku innych form użytkowania zbiorowisk leśnych przez ludność wiejską, a także wzrostu uwilgotnienia siedlisk, liczebność populacji długosza królewskiego w oddziale 185b Leśnictwa Bratkowice, Nadleśnictwa Głogów Małopolski, wzrosła z 15 do 194 osobników, czyli o 1193,3%.

– W obrębie stanowiska *Osmunda regalis*, a także w jego sąsiedztwie, zanikły gatunki wysokotorfowiskowe z klasy *Oxycocco* – *Sphagnetes* (*Drosera rotundifolia*, *Oxycoccus palustris*, *Andromeda polifolia*, *Vaccinium uliginosum*).

– Ze względu na ekspansję długosza królewskiego powierzchnie podlegające od 1966 r. ochronie pomnikowej należałoby powiększyć stosowne do wyników inwentaryzacji. Obejmowałyby ona około dwóch hektarów z położonym w centralnej części rowem melioracyjnym.

– Podstawowym warunkiem zapewniającym trwałość populacji długosza królewskiego jest stabilność stosunków wodnych. Z tych też względów, zarówno w obrębie chronionej powierzchni jak również w jej sąsiedztwie, należy zaniechać melioracji osuszających, w tym także czyszczenia rowów odwadniających.

– W trosce o zachowanie populacji *Osmunda regalis* i stworzenie paproci jak najlepszych warunków rozwoju, należy ograniczyć ekspansję kruszyny. Zabiegi odślaniające powinny zapewnić roślinie co najmniej 50% dopływu światła.

– Do oceny zmian liczebności długosza królewskiego, obserwacji tendencji rozwojowych drzewostanu oraz skuteczności zabiegów czynnej ochrony, niezbędne jest wykonanie przynajmniej raz na 10 lat pełnej inwentaryzacji stanowiska. ■

PS. Przyznam się, że jako mieszkaniec Bratkowic w miarę dobrze znam miejscowy las, głównie z grzybobrania. Jednak obszar leśny oddziału 185b w Leśnictwie Bratkowice położony na obrzeżach Zastawia I, gdzie zlokalizowane jest stanowisko długosza królewskiego, nie był mi dokładnie znany.

Dowiedziałem się o tej paproci, głównie z artykułów i opracowań naukowych prof. Zdzisława Bednarza z Katedry Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody Akademii Rolniczej w Krakowie – rodaka z Bratkowic. Pod koniec sierpnia 2018 r. wskazał mi to miejsce Tadeusz Bednarz – mieszkaniec Zastawia I. Zobaczyłem kilkadziesiąt dorodnych kęp długosza królewskiego – paproci, która od 1946 r. podlega prawnej ochronie, od 1966 r. podlega ochronie pomnikowej. Zrobiły one na mnie wielkie wrażenie.

Wysokość długosza wynosi prawie 2 m, mierząc od dna lasu do końca najdorodniejszego liścia. Dostęp do siedlisk paproci jest bardzo utrudniony, ponieważ dno lasu jest mocno porośnięte jeżyną tzw. gruczołowatą. Na pierwszy rzut oka nie widać tu prawie żadnej ingerencji człowieka. Miejsce to wygląda dość tajemniczo. Na poszyciu leśnym jest sporo powalonych przez wichury drzew, już zmurszałych. W kilku miejscach, niektóre z powalonych drzew upadły wprost na kępy długosza. Nikt tego nie usuwa, by roślina mogła swobodnie rosnąć. Większość paproci pospolitego gatunku już pousychało, jedynie długosz królewski imponuje zieloną barwą.

Co ciekawe, rozległe stanowiska długosza królewskiego chroni okazały dąb, rosący tuż na krawędzi lasu, obok rowu melioracyjnego. Jest on niemy świadkiem dawnej świetności długosza królewskiego i strażnikiem obecnych siedlisk tej będącej pod ochroną prawną paproci. Obwód drzewa mierzony na wysokości tzw. pierśnicy (120-130 cm), wynosi 310 cm. Jego wiek szacowany jest na około 200 lat. Myślę, że tak jak długosz królewski, dąb ten zasługuje na miano pomnika przyrody.

Władysław Kwoczyński

PAMIĘTAJMY!

*Trzeba rozrywać rany polskie,
zeby się nie zabiłnily błoną podłości.*

S. Żeromski

LIPIEC

– **4 lipca 1943 r.** – Katastrofa gibraltarska – 75 lat temu miała miejsce jedna z najbardziej tajemniczych katastrof II wojny światowej. O godzinie 23:07, 16 sekund po starcie z lotniska na Gibraltarze, samolot C-87 Liberator wodował na morzu i wkrótce zatonął. W katastrofie zginął premier polskiego rządu na emigracji i Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych gen. Władysław Sikorski ur. w 1881 r. w Padwi Narodowej na Podkarpaciu) oraz jego córka Zofia Leśniowska, której ciała nigdy nie odnaleziono. Premier wracał wtedy do Londynu z podróży na Bliski Wschód.

Okoliczności katastrofy i jej przebieg od początku budziły wątpliwości. Uratowała się tylko jedna osoba, czeski pilot Eduard Prchal. Zastanawiające, że Czech nigdy nie używał kamizelki ratunkowej, a tym razem miał ją na sobie.

Nie wiadomo, kto jeszcze poza premierem Polski i jego córką poniósł śmierć, ponieważ lista pasażerów zaginęła. Obecnie szczątki jego spoczywają na Wawelu w Krakowie, a najbardziej prawdopodobną przyczyną katastrofy był zamach Rosjan (którym przekazał wiadomość o odkrytej zbrodni w Katyniu), za pomocą służb angielskich (dokumenty brytyjskie są nadal utajnione).

– **4 lipca 1941 r.** – niemiecki mord 25 polskich profesorów we Lwowie.

– **5/6 lipca 1940 r.** – Niemcy rozstrzelali 112 więźniów politycznych z Sanoka. Było to na wzgórzu Gruszka pod Tarnawą Dolną – Podkarpacie.

– **11 lipca** – Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa – dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej w czasie II wojny światowej – ustanowione przez Sejm RP w dn. 22 lipca 2016 r.

– **11 VII 2018 r.** – 75. rocznica rzezi Polaków na Wołyniu i w Galicji Wschodniej. (patrz więcej w numerze)

– **11 i 12 lipca 1943 r.** – Ukraińska Powstańcza Armia oraz Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów, przy pomocy chłopstwa, dokonały skoordynowanego ataku na polskich mieszkańców 150 miejscowości na Wołyniu. Była to kulminacja trwającej już od początku 1943 r. fali mordowania i wypędzania Polaków z ich domostw, w wyniku której na Wołyniu i w Galicji Wschodniej zginęło ok. 100 tys. Polaków. Zbrodnie na Polakach

dokonywane były niejednokrotnie z niebawym okrucieństwem, palono żywcem, wrzucano do studni, używano siekier i wideł, wymyślnie torturowano ofiary przed śmiercią a także gwałcono kobiety. Ogółem zbrodni na Polakach dokonano w 1865 miejscach na Wołyniu. Największych masakr dokonano w Woli Ostrowieckiej, gdzie zamordowanych zostało 628 Polaków, w kolonii Gaj – 600, w Ostrówkach – 521, Kołodnie – 516.

– **15 lipca** – bitwa od Grunwaldem. W 1410 roku wojska polsko-litewskie pod wodzą Władysława Jagiełły rozgromiły pod Grunwaldem armię Zakonu Krzyżackiego pod wodzą Ulricha von Jungingena. Bitwa pod Grunwaldem była jedną z największych bitew w średniowieczu, a także zahamowała ekspansję Zakonu Krzyżackiego.

– **21 lipca** – w 1969 roku Neil Armstrong, dowódca wyprawy Apollo 11, stanął jako pierwszy człowiek na powierzchni Księżyca.

– **22 lipca** – w Moskwie został ogłoszony Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, który działał do 31 grudnia 1944 roku jako samowładny organ państwowy na terenach wyzwolonych przez Armię Czerwoną. Zgodnie z komunistyczną propagandą, Manifest miał zostać ogłoszony w Lublinie, ale w rzeczywistości PKWN powstał w Moskwie z inicjatywy komunistów polskich i zawierał przede wszystkim wezwanie Polaków do broni, do walki z okupantem niemieckim. Zawierał również sformułowania, które miały stwarzać wrażenie, że rodzi się nowe państwo ludowo-demokratyczne, niepodległe, gwarantujące swobody obywatelskie.

W rzeczywistości PKWN powstał w Moskwie z inicjatywy komunistów polskich i zawierał przede wszystkim wezwanie Polaków do broni, do walki z okupantem niemieckim. Zawierał również sformułowania, które miały stwarzać wrażenie, że rodzi się nowe państwo ludowo-demokratyczne, niepodległe, gwarantujące swobody obywatelskie.

– **1944 r. koniec lipca** – Operacja wojskowa „Burza” zorganizowana i podjęta przez oddziały Armii Krajowej przeciw wojskom niemieckim w końcowej fazie okupacji niemieckiej, bezpośrednio przed wkroczeniem Armii Czerwonej, była prowadzona w granicach II Rzeczypospolitej. Trwała od 4 stycznia 1944, kiedy wojska radzieckie przekroczyły na Wołyniu granicę polsko-radziecką z 1939, r., aż do stycznia 1945. r.

Rozkaz do jej rozpoczęcia wydał w listopadzie 1943 komendant główny Armii Krajowej gen. Tadeusz Komorowski.

Kulminacja działań akcji „Burza” na Rzeszowszczyźnie była pod koniec lipca 1944 r. Polegała miała na wywoływanie lokalnych powstań na obszarach i okręgach AK, gdzie Niemcy zawiesili się w bezpośrednim zagrożeniu nacierających Rosjan. Oddziały AK miały: atakować zbrojnie wycofujących się Niemców, przeprowadzić akcje sabotażowe, występować w roli gospodarza terenów w stosunku do wkraczającej Armii Czerwonej, współpracować z radziecką partyzantką. Akcja „Burza” miała dramatyczny przebieg. Zaangażowanych w nią było ok. 100 tys. żołnierzy i oficerów AK. Pod względem wojskowym cele akcji Burza zostały osiągnięte.

SIERPIEŃ

– **1 sierpnia w 1944 r.** – w Godzinę „W” o 17.00 – rozpoczęło się Powstanie Warszawskie – Lud Warszawy zerwał się ostatkiem sił do obrony swego miasta i Polski przed okupantem – hitlerowskimi Niemcami. „Po pięciu blisko latach nieprzerwanej i twardej walki prowadzonej w podziemiach konspiracji stajecie dziś otwarcie z bronią w rękę, by ojczyźnie przywrócić wolność, i wymierzyć zbrodniarzom niemieckim przykładową karę za terror i zbrodnie dokonane na ziemiach polskich” – fragment rozkazu komendanta głównego AK gen. Tadeusza „Bora” Komorowskiego.

W pierwszym dniu do walki przystąpiło ok. 38 tys. powstańców. Uzbrojenie oddziałów polskich wynosiło: 1700 pistoletów, 1000 karabinów, 300 pistoletów maszynowych, 60 ręcznych karabinów maszynowych, 7 ciężkich karabinów maszynowych oraz 25 tys. granatów.

63 dni trwała walka na śmierć i życie o wolność Polski. a ich bilans (wg Wikipedii) to 10 tys. zabitych żołnierzy, 20 tys. rannych, 6 tys. zaginionych, 15 tys.

wziętych do niewoli, 150-200 tys. zabitych cywilów, 600-650 tys. wypędzonych (obozy koncentracyjne, przymusowe roboty dla Niemiec).

Dziś po 74 latach Warszawa i cały kraj oraz Polonia zagraniczna czciła pamięć poległych i niezliczonych już – bohaterskich powstańców. Nawet ambasada niemiecka i instytucje niemieckie w Warszawie opuściły w tym dniu flagi do połowy maszty – na znak żałoby i solidarności.

– **2 sierpnia 1944 r.** – wyzwolenie Rzeszowa, oczekiwane i entuzjastycznie przyjęte, gdyż stanowiło kres okupacyjnego koszmaru. Stało się zarazem początkiem organizacji pokojowego życia i kształtowania od nowa struktur władzy administracyjnej i samorządowej.

– **18 sierpnia 1944 r.** – w rzeszowskim ratuszu podczas zebrania przedstawiciele już wyzwolonych powiatów powołałi Wojewódzką Radę Narodową

– **31 sierpnia 1980 r.** – mija 38 lat od podpisania tzw. porozumień sierpniowych. Lech Wałęsa z ramienia NSZZ „Solidarność” i przedstawiciel Rządu PRL wicepremier Mieczysław Jagielski podpisali w Hali BHP Stoczni Gdańskiej do wspólnej realizacji 21 postulatów klasy robotniczej.

WRZESIEŃ

– **1 września 1939 r.** – o godzinie 4.40 nalotem niemieckich samolotów Luftwaffe na Wieluń rozpoczęła się II wojna światowa. Agresja nazistowskich Niemiec na Polskę rozpoczęła trwający prawie 6 lat konflikt zbrojny.

– **3 września 1939 r.** – Francja i Wielka Brytania wypowiedziały wojnę nazistowskiemu Niemcom.

– **7 września 1939 r.** – skapitulowało po siedmiu dniach obrony Westerplatte.

Jeńcy polscy z załogi Westerplatte idą do niemieckiej niewoli.

– Województwo Rzeszowskie (dziś podkarpackie).

– **9 sierpnia 1945 r.** – nad Nagasaki eksplodowała druga bomba atomowa zrzucona przez Amerykanów na Japonię. W wyniku eksplozji zginęło około 75 tysięcy osób.

– **13 sierpnia 1920 r.** – wojska Armii Czerwonej pod dowództwem Michaiła Tuchaczewskiego rozpoczęły uderzenie na Warszawę podczas wojny polsko-bolszewickiej.

– **15 sierpnia 1920 r.** – wojska polskie powstrzymały ofensywę wojsk Armii Czerwonej pod Warszawą.

– **25 sierpnia w 1920 r.** – zakończyła się bitwa warszawska, w której wojska polskie odrzuciły Armię Czerwoną spod Warszawy.

– **31 sierpnia 1939 r.** – roku w Gliwicach Niemcy sfingowali napad polskich dywersantów na radiostację gliwicką – tzw. Prowokacja Gliwicka, dając tym samym pretekst ataku na Polskę, który rozpoczął się 1 września 1939 r.

– **9 września 1939 r.** – nad Bzurą rozpoczęła się największa bitwa wojny obronnej w 1939 roku. Wojska armii Pomorza generała Tadeusza Kutrzeby i Pomorza generała Władysława Bortnowskiego starły się z niemiecką 8 Armią generała Johannes Blaskowitza i 10 Armią generała Waltera von Reichenaua.

– **11 września w 2001 r.** – około 3 tysięcy osób zginęło w serii największych w historii ataków terrorystycznych na World Trade Center w Nowym Yorku oraz Pentagon w Waszyngtonie, dokonanych przez członków Al-Kaidy przy użyciu uprowadzonych samolotów pasażerskich.

– **26 września 1920 r.** – zakończyła się zwycięska dla Polaków bitwa nad Niemnem, w której pokonane zostały wojska Bolszewików.

– **28 września 1939 r.** – w Moskwie podpisano radziecko-niemiecki traktat o granicach i przyjaźni, potwierdzający IV rozbiór Polski.

(inf. red.)

Pieśń o tym przypomni

Wiatr Wołynia niesie pozdrowienia z wszystkich lasów, pól i łąk, pieśń nadziei nad Bugiem rozbrzmiewa, myśli łączy w jeden krąg.

O Wołyniu nikt z nas nie zapomni, że był polski – pieśń o tym przypomni, bo dla pieśni nigdy nie ma złych dróg, przejdzie ona każdy próg.

Bo nad Bugiem zawsze będzie słyhać, jak wołyński szumi las, jak do Polski Wołyń tęsknie wzdycha, pamięci nie zatrze czas

O Wołyniu nikt z nas nie zapomni, że był polski – pieśń o tym przypomni, że mogiły trawami porosły, zamiast krzyża – wyrósł las.

Tak jak długo w Bugu woda płynie, w polskich żyłach polska krew, O Wołyniu pamięć nie zaginie, będzie niósł ją wiatru śpiew.

O Wołyniu nikt z nas nie zapomni, że był polski – pieśń o tym przypomni, bo dla pieśni nigdy nie ma złych dróg, nie zniszczy jej żaden wróg.

Szumi las, śpiewa wiatr na mogiłach, polskich miast i polskich wsi, Śpiewa pieśni o ich krwawych dziejach, o przelanej polskiej krwi,

O żołnierzach, którzy dla Ojczyzny w jej obronie z honorem polegli, O tym jak im historia przyznała wieczną sławę, wieczną cześć.

O Wołyniu nikt z nas nie zapomni, że był polski – pieśń o tym przypomni, bo dla pieśni nigdy nie ma złych dróg, nie zniszczy jej żaden wróg

Stanisława Wiatr-Partyka, 2008 r.

Pomnik w 70. rocznicę rzezi wołyńskiej.

Zofia Dziedzic

Ludobójstwo ukraińskie na Wołyniu 1943-1945

*Umarłych wieczność dotąd trwa,
dokąd pamięcią się im płaci.*

W. Szymborska

Data 11 lipca 1943 r. jest tylko dniem symbolizującym zbrodnię, której dokonywali ukraińscy nacjonaści na Polakach. Tego dnia miała miejsce krwawa niedziela, gdy UPA pod dowództwem S Bandery dokonała masakry w 99 wsiach, kiedy zamordowano wg różnych szacunków 9-15 tys. Polaków. Tylko dlatego, że byli Polakami.

Według szacunków polskich historyków ukraińscy nacjonaści zamordowali w latach 1943-1945 na Wołyniu i w Galicji Wschodniej ok. 100 tys. Polaków. 40-60 tys. zginęło na Wołyniu, 20-40 tys. w Galicji Wschodniej, co najmniej 4 tys. na terytorium dzisiejszej Polski. Jak podaje polski Instytut Pamięci Narodowej, na skutek polskich akcji odwetowych do wiosny 1945 roku zginęło prawdopodobnie 10-12 tys. Ukraińców. Od wiosny 2017 roku między Warszawą a Kijowem trwa spór wokół zakazu poszukiwań i ekshumacji szczątków polskich ofiar wojen i konfliktów na terytorium Ukrainy, wprowadzonego przez ukraiński IPN. Zakaz został wydany po zdemontowaniu nielegalnego pomnika UPA w Hruszowicach w powiecie przemyskim.

Andrzej Duda wziął w niedzielę 8 lipca 2018 r. udział w obchodach 75. rocznicy rzezi wołyńskiej. Msza świętej w intencji ofiar mordu odbyła się w Katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku na zachodzie Ukrainy. Później prezydent uczestniczył w uroczystościach na cmentarzu w Ołyce. Złożył kwiaty – symbolicznie w rowie przy drodze, gdzie kiedyś była polska wieś – dziś szumiał łan kołchozowej pszenicy.

Nasilenie napadów ukraińskich na Polaków w końcu 1942 r. przeważnie nie było odczuwane jako wymierzone tej narodowości jakkolwiek budziło wśród społeczności polskiej niepokój. Wiele osób traktowało zabójstwa pojedynczych osób z rodzin jako czyny zwyczajnie bandyckie, zwłaszcza, że zwykle były połączone z rabunkiem mienia. W styczniu 1943 r. napady tego charakteru wzmożyły się. Można było wnioskować, że zagrożenie powiększa się, a tymczasem Polacy na Wołyniu byli na to zupełnie nieprzygotowani.

Rozwijająca się w 1942 roku, po całkowitym rozgromieniu przez Sowieców w latach 1940-1941, konspiracja ta była nieliczna, dość słaba, praktycznie nie posiadała broni i amunicji.

Tymczasem Ukraińcy mieli już zorganizowane oddziały partyzanckie, zgromadzoną od 1939 roku broń i amunicję. Od 1941 roku byli zasilani w tym względzie przez policję ukraińską na służbie niemieckiej, opanowaną zresztą przez członków OUN. Ludnościowo byli większością (na jednego Polaka przypadało 6 Ukraińców), co umożliwiało obserwację środowisk polskich, więc pod każdym względem Ukraińcy mieli znaczącą przewagę, umożliwiającą im podjęcie skutecznych działań zmierzających do wyniszczenia Polaków.

Antypolska propaganda i agitacja

W lutym 1943 odbyła się III Konferencja OUN Bandery, na której podjęto uchwałę zapowiadającą zlikwidowanie wszystkich tzw. „zajmańców”, czyli obcych, którzy wzięli w posiadanie ukraińską ziemię, oraz ogłoszono, że OUN stoi na stanowisku „tworzenia państw narodowych wszystkich narodów na ich etnicznych terytoriach”. Rozpoczął się okres ludobójstwa właściwego.

Dla dokonywania biologicznej likwidacji Polaków konieczne było stworzenie odpowiedniej atmosfery, która z jednej strony mobilizowała i angażowała psychicznie, a z drugiej strony usprawiedliwiała popełnianie zbrodni.

Atmosferę tę nacjonaści ukraińscy z OUN Bandery tworzyli na zebraniach wiejskich, podczas których przekonywali, że nadszedł odpowiedni moment dla wywalczenia niepodległej Ukrainy, ale główną przeszkodą są Polacy i dopóki choć jeden będzie żył na ukraińskiej ziemi, to nie uda się zdobyć samodzielnego państwa. Głoszona była idea „Ukrainy dla Ukraińców”, „Ukrainy czystej jak szklanka wody” lub „jak łąza”, a więc Ukrainy bez innych narodowości. Odbywały się stosowne „szkolenia”. Agitacja polegała głównie na wzniecaniu niena-

wiści i wywoływaniu poczucia krzywdy doznanej „od Lachów”.

Odpowiednio prowadzona propaganda i agitacja znalazła wyraz w krążących wierszykach, porzekadłach i piosenkach, jak np.: „Smert Lacham – sława Ukrairu”; „Lachiw wyriżem, Żydw wydusym, a Ukrainu stworyty musym”; „Bude lacka krow po kolina – bude wilna Ukrajina”.

Analizując ludobójstwo na Wołyniu można wyodrębnić trzy typy napadów.

Pierwszy typ napadów dotyczył dużych osiedli czysto polskich i z przewagą ludności polskiej, podczas których dążono do unicestwienia w całości mieszkających w nich Polaków. Podczas takiej akcji często ginęli również.

Polacy zamieszkali w okolicy – w mniejszych skupiskach lub pojedyncze rodziny w osiedlach ukraińskich. Jeżeli nie udało się od razu wymordować wszystkich mieszkańców polskiego osiedla, a mimo zagrożenia nie uciekli, następował napad drugi. Napady na większe miejscowości polskie przebiegały według następującego schematu. Działano z zaskoczenia i wybierano porę, gdy prawie wszyscy znajdowali się na terenie swoich gospodarstw o świcie, w nocy, a gdy mieszkańcy nie nocowali w domach, to w dzień podczas prac gospodarskich.

Swoje siedziby i przenoszący się do miast, zostaną uznani za wrogów Ukrainy. Wieś lub kolonia były otaczane korodem strilców, których zadaniem było strzelanie do ludzi. Budynek z pomordowanymi i rannymi były podpalane.

Teren wsi czy kolonii był starannie przeszukiwany, a ofiary wyciągane z różnych kryjówek. Na uciekinierów urządzano obławy w polach, lasach i na drogach trwające kilka dni po dokonaniu napadu. Specjalnie poszukiwano osoby, o których wiadomo było, że nie zostały zamordowane.

Wszystkie typy napadów połączone były z potężnym rabunkiem mienia. Pa-

lenie zabudowań, lub rzadziej rozbieranie w celu wykorzystania materiału budowlanego, następowało albo zaraz po mordzie, albo w jakiś czas później.

Ofiarami byli Polacy niezależnie od wieku, płci, stanu fizjologicznego (kobiety w ciąży) i zdrowia (inwalidzi), stanu posiadania, wyznania (mordowano nie liczących Polaków prawosławnych „od zawsze” i tych, którzy przeszli na prawosławie na skutek obietnicy pozostawienia przy życiu po zmianie wiary), członków rodzin mieszanych polsko-ukraińskich, duchownych katolickich, nawet Polaków, mających czy to zasługi dla lokalnej społeczności z racji wykonywanej kiedykolwiek jakiejś funkcji, czy też zwyczajnych współmieszkańców świadczących różne przysługi z potrzeby serca. A zatem dążono do wymordowania wszystkich Polaków, od niemowląt po starców, których udało się osiągnąć.

Powszechnie występującym elementem ludobójstwa na Wołyniu było okrucieństwo, którego nie wahano się stosować nawet wobec dzieci, kobiet w ciąży, starców. Łamanie kości, odrąbywanie różnych części ciała, rozpruwanie brzuchów, nadziewanie na sztachety, piłowanie piłą, wydłubywanie oczu, palenie żywcem, topienie w studni lub rzece skrępowanych drutem kolczastym – to niepełna lista sposobów sadystycznego znęcania się nad ofiarami. Strach przed takim uśmiercaniem powodował, że ludzie modlili się, by zostać zastrzelonymi, a dowódca odcinka konspiracji ZWZ-AK w powiecie łuckim, mając tylko trzy kule w karabinie obiecał swej rodzinie, że w razie napadu zastrzeli żonę, córkę i na końcu siebie. Zmasakrowane zwłoki były nieraz fotografowane przez Niemców, bo robiły na nich wrażenie, mimo że Niemcy też dokonywali zbrodni budzących odrazę.

Rozpętana nienawiść przejawiała się jeszcze w poniżającym traktowaniu zwłok i demonstrowaniu triumfu po zlikwidowaniu polskich osiedli.

Masowe mordy Polaków zostały zapoczątkowane 9 lutego 1943 r. napadem na polską kolonię Parośla w powiecie sarneńskim, podczas którego podstępnie i okrutnie zostali wymordowani wszyscy mieszkańcy od niemowląt po starców, łącznie ponad 150 osób, a także osoby spoza kolonii, które tragicznego dnia były na jej terenie i przemieszczały się przez nią. Napastnicy udawali partyzantów sowieckich i ten „chwył” był powtarzany w bardzo wielu napadach. Zaplanowana była również na ten dzień bezpośrednio po rzezi Parośli likwidacja także dwu sąsiednich większych kolonii polskich, w tym Wydymery, ale zawiodła mobilizacja chłopów ukraińskich z okolicy, za którą odpowiedzialny Ukrainiec został zamordowany przez bojówkę, która wymordowała Paroślę. Od tego

momentu napady nacjonalistów ukraińskich zaczęły się mnożyć. W bliskim czasie, szczególnie odczuwane było to po dezercji policji ukraińskiej „do lasu” w marcu 1943, gdy nawet w drodze do leśnych bojówek policjanci przystąpili do mordów i rabunku.

Rzezie, jak już wspomniano, najpierw najintensywniej dotknęły północno-wschodnie powiaty Wołynia – sarneński i kostopolski. W marcu 1943 w kostopolskim zginęło ponad 1000 Polaków w 47 jednostkach administracyjnych (miasteczkach, wsiach, koloniach, osadach, futorach). Jednym z głośniejszych napadów, o typowym przebiegu opisanym wyżej, była likwidacja 26 marca 1943 kolonii Lipniki w powiecie kostopolskim, gdzie wymordowano i spalono sto osiemdziesiąt kilka osób, w tym 4 ukrywających się tam Żydów. W kolonii tej, w obawie przed napadem, zgromadzili się Polacy także z sąsiednich osiedli.

Niedoszłą ofiarą tego napadu był nasz późniejszy kosmonauta Mirosław Hermaszewski, wówczas 2-letnie dziecko. W ciągu kilku dni w końcu marca upowcy systematycznie „oczyszczali” z Polaków gminę Derażne w powiecie kostopolskim, gdzie znajdowało się skupisko niewielkich polskich kolonii, dając w ten sposób dowód, że od początku jest to zaplanowana i „dobrze” organizowana akcja ludobójcza.

W marcowych napadach zginęło na całym Wołyniu ponad 1770 osób w co najmniej 181 jednostkach administracyjnych.

Na kwiecień 1943 nacjonałiści ukraińscy szykowali niewątpliwie na prawie całym Wołyniu skoordynowaną akcję eksterminacyjną, która miała nastąpić w Wielkim Tygodniu i podczas Wielkanocy. Świadczą o tym docierające do Polaków w wielu miejscach kilku powiatów złowrózne zapowiedzi o wielkanocnych jajach malowanych krwią Polaków, ognistej łunie, czerwonej Wielkanocy, a nawet przechwycony przez Niemców rozkaz wyrżnięcia Polaków w tym terminie w Sarneńskim. Ślady takich planów odzwierciedlają napady w okresie wielkanocnym w powiatach krzemienieckim, dubieńskim, łuckim, rówieńskim, kostopolskim. Z niewiadomych powodów planowana akcja ludobójcza na wielką skalę w tym czasie nie wyszła. Najgłośniejszym napadem w kwietniu była likwidacja polskiej osady Janowa Dolina w powiecie kostopolskim, założonej w połowie lat 30. XX w. jako wzorcowe osiedle robotnicze dla pracowników kopalni bazytu. 23 kwietnia 1943 roku, tj. w nocy z Wielkiego Czwartku na Wielki Piątek upowcy wraz ze zmobilizowanym chłopstwem ukraińskim wymordowali 600 osób, a osadę spalili. Ostało się kilka budynków wokół tzw „bloku”, w którym znajdował się zabarykadowany garni-

zon niemiecki, reagujący ostrzałem dopiero, gdy napastnicy podeszli bardzo blisko i próbowali warownię podpalić.

Apogeum mordów

W kwietniu 1943 r. liczba ofiar ludobójstwa wzrosła do ponad 2690 osób w co najmniej 207 jednostkach administracyjnych, rozszerzając się na powiaty: krzemieniecki, łucki, dubieński, rówieński i kowelski. W maju i czerwcu 1943 nasilenie napadów dotyczyło powiatów: dubieńskiego, łuckiego, zdołbunowskiego, przy trwających nadal napadach w powiatach sarneńskim i kostopolskim.

W czerwcu najwięcej ofiar było w powiecie łuckim, gdzie przeprowadzono w dniach 17-19 czerwca, 20-23 i 29 czerwca „oczyszczalną akcję” w gminach Czaruków, Połonka, Kniahininek i w części gminy Torczyn. W maju zginęło na całym Wołyniu ponad 2040 osób w co najmniej 214 jednostkach administracyjnych, a w czerwcu zostało zamordowanych ponad 2250 osób w co najmniej 232 jednostkach administracyjnych.

W lipcu 1943 r. ludobójstwo ogarnęło cały Wołyń, ale największe ludobójcze akcje miały miejsce w powiatach włodzimierskim, horochowskim, tj. w powiatach, gdzie wcześniej napadów nie było wiele i gdzie były one starannie zaplanowane i zorganizowane.

4-5 lipca 1943 r. – napady na osiedla polskie wokół kolonii Przebraże w powiecie łuckim, w której zorganizowana była baza samoobrony polskiej i gdzie znajdowało się wielu uchodźców; zaatakowani zostali wówczas Polacy w gminach Kiwerce, Ołyka, Poddębce, Trościaniec, Silno (24 jednostki administracyjne). Ogromne siły upowskie otoczyły szeroko zakrojonym pierścieniem okolicę Przebraża i posuwając się do środka w kierunku ośrodka samoobrony mordowały ujętych Polaków i paliły gospodarstwa. Samo Przebraże nie zostało rozgromione, co było zamiarem napastników.

11-12 lipca 1943 r. – to dni „oczyszczania” z Polaków powiatu włodzimierskiego i horochowskiego, tropiąc i wyszukując niedobitki jeszcze przez szereg dni.

Szczególnie wstrząsające były napady 11 lipca na Polaków przybyłych na msze św. w kościołach: w Chrynowie, Kisielinie, Zabłoćcach, Porycku, i kaplicy w Krymnie, w których oprócz wiernych zostało zamordowanych 3 księży, a jeden został ranny.

14-15 lipca – zaatakowanych zostało 14 jednostek administracyjnych powiatów horochowskiego, krzemienieckiego, włodzimierskiego.

15 i 16 lipca – upowcy napadali na Polaków żyjących w gminach Brany

o Kisielin powiatu horochowskiego oraz w kilku miejscowościach w gm. Kupiczów powiatu kowelskiego i kilku w gm. Szczurzyn powiatu łuckiego, łącznie w 31 jednostkach administracyjnych. W rejonach objętych rzezią pomiędzy 11 a 16 lipca nigdzie nie było zorganizowanej samoobrony. Jedynym ratunkiem Polaków była wtedy ucieczka.

16-18 lipca 1943 r. – OUN-UPA wymordowała 37 wsi i kolonii polskich wokół ośrodków samoobrony Huta Stepańska i Wyrka – w gminach Stepań i Stydyń powiatu kostopolskiego oraz w przyległej gminie Antonówka powiatu sarneńskiego. Po dwudniowej dramatycznej obronie Huty Stepańskiej, w której schronili się uciekinierzy z okolicy i samoobrona Wyrki, nie będącej w stanie obronić się wobec kończącej się amunicji-obroncy i ludność musiała ewakuować się do skupiska polskiego w powiecie sarneńskim przy linii kolejowej Kowel – Sarny, poniosłszy wcześniej i w drodze ogromne straty i skąd później większość została przez Niemców wywieziona na roboty do Rzeszy.

30 lipca 1943 r. nastąpiło kolejne zmasowane uderzenie UPA na Polaków

w skupisku osiedli polskich w gminie Antonówka, Rafałówka i Włodzimierzec powiatu sarneńskiego, w wyniku którego zostało ono zlikwidowane, a zniszczeniu uległo co najmniej 19 jednostek administracyjnych. Ocalała ludność polska uciekła do stacji kolejowych na linii Kowel-Sarny.

31 lipca ośrodek samoobrony w Przebrażu (gm. Trościaniec) w powiecie łuckim stoczył ciężką walkę z przeważającymi siłami UPA, dzięki czemu zgromadzona tam ludność polska ocalała.

Łączna liczba zamordowanych Polaków na Wołyniu w ciągu jednego miesiąca, tj. lipca 1943 r. wyniosła ponad 10 500 osób, przewyższając liczbę zamordowanych w przeciągu sześciu pierwszych miesięcy 1943 roku (ponad 9150 osób). Wymienione liczby są oczywiście niepełne.

W sierpniu 1943 oczyszczalna akcja była kontynuowana. Dążono do zlikwidowania wszystkich istniejących jeszcze większych skupisk Polaków i zniszczenia Polaków w rejonach, gdzie mimo zagrożenia próbowali przetrwać.

Napady dotyczyły wszystkich powiatów, ale najbardziej ucierpiały powiaty włodzimierski, lubomelski, kowelski, rówieński. Główne uderzenia na polskie osiedla miały miejsce w drugiej połowie sierpnia, a szczególnie w ostatnich dniach tego miesiąca.

W dniach 28-31 sierpnia 1943 r. nastąpiło powtórzenie ludobójstwa z 11-12 lipca – jednocześnie zaatakowano Polaków żyjących w czterech powiatach. Polacy wymordowani byli w tym czasie w 139 jednostkach administracyjnych. Nigdzie nie było zorganizowanej samoobrony, toteż w 5 miejscowościach wymordowano ponad 200 Polaków, a w 3 ponad 450, tj. w Gaju w powiecie kowelskim 600 osób, w Ostrówkach i Woli Ostrowieckiej w powiecie lubomelskim odpowiednio – około 500 i około 600 osób. Łącznie w sierpniu we wszystkich powiatach zginęło ponad 8300 Polaków w co najmniej 301 jednostkach administracyjnych.

We wrześniu 1943 r. na wsi wołyńskiej żyło już niewiele Polaków i nadal byli mordowani. W tym miesiącu zginęło ponad 1170 osób w co najmniej 116 jednostkach administracyjnych. Ogromna liczba, prawdopodobnie około 50 tysięcy, uchodźców z rzezi, po przybyciu do miast, została wywieziona na roboty do Niemiec. Wielka rzesza uchodźców przedostała się na własną rękę poza Wołyń do Generalnego Gubernatorstwa, szukając bezpieczniejszego miejsca i zniesieńszych warunków bytowania.

Mordowanie Polaków trwało jednak nadal, aż do końca ich pobytu na wołyńskiej ziemi. Łączna liczba ofiar w 1943 roku, które są przypisane do określonych miejsc (przynajmniej w obrębie określonego powiatu), wynosi co najmniej 33 450 Polaków, natomiast ogółem w latach 1939-1945 liczba zamordowanych

dla ustalonych zdarzeń wynosi 36750 Polaków. Rzeczywista liczba ofiar jest jednak wyższa i według szacunku wypracowanego ze zgromadzonego materiału badawczego oraz potwierdzonego przez dane diecezji łuckiej wynosi 60 tysięcy. Polacy byli mordowani w co najmniej 1721 jednostkach administracyjnych. Udokumentowanych jest 19 400 ofiar znanych z nazwiska.

Takie są dane statystyczne, ale za tymi liczbami stoją tragedie osobiste i tragedia narodowa. Dotyczy ona przecież około 250 tysięcy Polaków, którzy wprawdzie przeżyli, ale z których większość ma w swoich rodzinach ofiary i okres długiego balansowania pomiędzy życiem a śmiercią, co oczywiście nie pozostało bez ujemnego wpływu na psychikę, ogólny stan zdrowia i późniejsze losy.

Do tych liczb należałoby jeszcze dodać straty materialne, które ponieśli indywidualnie wołyńscy Polacy, tracąc gospodarstwa, domy, mienie osobiste oraz straty dotyczące społeczności polskiej jako całości, która żyjąc na Wołyniu kilkaset lat, tworzyła dobra kultury, budowała obiekty sakralne, szkoły, domy ludowe, dwory i pałace. Te dobra świadczące o polskiej obecności, choć mogły pozostać i być użytkowane, były także niszczone, aby zatrzeć na zawsze dowody naszego tam istnienia. Straty ekonomiczne oraz kulturalne związane z ludobójstwem na Wołyniu niestety nie są oszacowane.

Podczas II wojny światowej naród polski był doświadczany zbrodniami ludobójstwa, dokonanymi przez Niemców, Sowieców i nacjonalistów ukraińskich. Ludobójstwo niemieckie w stosunku do Polaków to wybiórcze i polegające na stwarzaniu warunków działających wyniszczająco, np. obozy koncentracyjne, niszczenie inteligencji jako warstwy przywódczej, Dzieci Zamojszczyzny. Ludobójstwo sowieckie w stosunku do Polaków to: deportacje i wszystkie tego konsekwencje, jak umiaramanie z głodu, zimna, chorób, jak łagry, w których śmierć następowała z głodu połączonego z nadmierną pracą i niesprzyjającymi warunkami klimatycznymi, choć organizmy silniejsze ocalały, Katyń i inne zagłady wybranych grup, jak oficerowie, policjanci. W ludobójstwie sowieckim znajduje się także poważne naruszenie zdrowia fizycznego i psychicznego osób, które przeżyły. Ludobójstwo ukraińskie na Wołyniu wyróżniło się spośród tych trzech ludobójstw szczególnym natężeniem i powszechnością wyszukanego okrucieństwa stosowanego wobec ofiar. Z tego względu słusze jest tu zastosowanie terminu ukutego dla tego właśnie ludobójstwa przez prof. prawa międzynarodowego Ryszarda Szawłowskiego – genoadium atrox, czyli ludobójstwa straszego, dzikiego.

Nie wolno Polakom o tym zapomnieć. ■

Nad Wołyniem

To nie będzie pieśń o obcej ziemi.
Pradziad twój na tej ziemi żył,
Był szczęśliwy, był między swemi,
Sen o Polsce, przecudny sen snił.

Nad Wołyniem
Złote słońce wędruje,
Na Wołyniu
Miodny ul, złoty łan.
Nad Wołyniem
Sokół w chmurach szybuje,
Kwitną sady,
Kwitną sady, lecz nie ma mnie tam...

Są zdarzenia, w które trudno uwierzyć.
Prawda jest, lecz została zdeptana,
Krzywdy są, których nigdy nie zmierzyc,
Są wspomnienia, które bolą jak rana.

Nad Wołyniem...

Bo nie dla mnie tam kwitną jabłonie
I nie wiedzie już tam żadna z dróg,
Nie ma wioski, nie ma śladu po niej,
Gdzie mogiły – wie tylko Bóg.

Nad Wołyniem...

Nie zapalę Ci, mamo, tam zniczy,
Nie położę wiązanki na grobie,
Gdzie rodzinny był dom – cisza krzyczy,
A historia wciąż milczy o Tobie.

Nad Wołyniem...

Bogusław Szarwiło

Bogumiła Majka

„Gdy dom przestaje być bezpieczną przystanią”

Z doświadczenia – jako członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wiemy, jak trudno jest pomóc ofierze przemocy. Ale też każdy, kto mówi: „Na jej miejscu odeszłabym po pierwszym razie”, po prostu kłamie, bo nigdy nie był na tym miejscu.

Jesteśmy, aby pomóc osobie skrzywdzonej, a nie osądzać.

Niejednokrotnie, gdy ofiara przemocy rodzinnej zwróci się o pomoc do najbliższych, wtedy słyszy: „Gdzie odejdziesz, bez niego nie miałabyś nic” – i tkwi w takim układzie dla dobra dzieci, rodziny. Obiecuje sobie – nierealnie – komunია, bierzmowanie, ślub – potem odejść. Ale „potem” nie jest w stanie tego uczynić. Często nawet jeśli odejście do matki, do rodziny, będzie stygmatyzowane.

Obowiązek niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej spoczywa na instytucjach oraz organizacjach do tego powołanych. Ale zarówno moralnie jak i prawnie wszyscy jesteśmy do tego zobowiązani.

Fakt, że zjawisko przemocy domowej występuje w Polsce, jest bezsprzeczny. Nadal jednak funkcjonują w naszym społeczeństwie stereotypy, które powodują, że przemoc w rodzinie jest nieodpowiednio postrzegana. Istnieje błędne przekonanie, że przemoc domowa to sprawa prywatna każdej rodziny i nikt nie powinien się wtrącać do tego, w jaki sposób małżonkowie rozwiązują swoje problemy. Równie powszechne jest twierdzenie, że przemoc występuje wyłącznie w rodzinach z marginesu społecznego, a sprawcy działają pod wpływem alkoholu lub są chorzy psychicznie.

Z badań wynika, że przemoc w rodzinie występuje we wszystkich klasach społecznych, może dotknąć każdego z nas. Sprawcy przemocy pochodzą z różnych grup, zarówno robotniczych, jak i inteligentnych. Wielu sprawców stosujących przemoc robi to na trzeźwo, inni piją po to, by bić. Nie ma także bezpośredniego związku między przemocą w rodzinie a chorobą psychiczną. U podłoża przemocy leży dążenie do przejęcia nad ofiarą kontroli i utrzymania wła-

dy. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie. U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci

Często są one bezpośrednimi ofiarami lub i/ świadkami przemocy w rodzinie. Obok zagrożeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokajanie ich podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i przyczynia się do powstania wielu chorób psychosomatycznych. Co się dzieje, gdy dziecko wyrasta w rodzinie dysfunkcyjnej, niewydolnej wychowawczo, alkoholowej, w której przemoc jest na porządku dziennym?

Dziecko boi się i lęk ten towarzyszy mu później przez całe życie. Wstydzi się przed innymi, nie chce mówić o swojej rodzinie albo zmyśla różne historie na jej temat. Czuje się winne za to, co dzieje się w domu, a jednocześnie zaniebane i niekochane. „Bite dzieci wyrastają czasem na porządknych ludzi” – tak sądzi wielu rodziców i opiekunów. Tymczasem bite dzieci w swoim dorosłym życiu funkcjonują gorzej niż osoby, które nie doznawały przemocy. Zdarza się także, że wchodzi w konflikt z prawem. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że będą przeżywać trudności we wchodzeniu w emocjonalne i osobiste relacje z innymi ludźmi.

PAMIĘTAJ!

**PRZEMOC DOMOWA
JEST PRZESTĘPSTWEM
I NIC NIE USPRAWIEDLIWIA
JEJ STOSOWANIA.**

**JEŚLI TY LUB KTOŚ Z TWOICH
BLISKICH JEST OFIARĄ
PRZEMOCY ZE STRONY
NAJBLIŻSZYCH
ZWRÓĆ SIĘ O POMOC.**

**Gminny Ośrodek
Pomocy Społecznej w Świlcza**
36-072 Świlcza
tel. 17 86 70 144, 17 86 70 143, 17
86 70 165,
www.swilcza.com.pl
gops.wilk@swilcza.com.pl

**Komisariat Policji
w Głogowie Małopolskim**
ul. Witosa 10A,
36-060 Głogów Małopolski
tel. 17 85 83 374
www.podkarpacka.policja.gov.pl

**Psycholog, Psychoterapeuta
Punkt Konsultacyjno-Informacyjny
w Świlczy**
tel. 17 867 0 144, 17 86 70 143

**Gminna Komisja Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
w Świlczy**
tel. 17 86 70 100

**Ośrodek Interwencji Kryzysowej
w Górnem**
ul. Rzeszowska 5, 36-060 Górnem
tel. 518 736 839,
tel. interwencyjny 885 696 640
pomoc bezpłatna, całodobowo

**Powiatowe Centrum Pomocy
Rodzinie w Rzeszowie**
ul. Stefana Batorego 9,
35-005 Rzeszów
tel. 17 85 94 823, 519 585 388

**Ogólnopolskie Pogotowie
dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
„Niebieska Linia”**
tel. 22 668 70 00
Poradnia Telefoniczna
„Niebieskiej Linii”
www.niebieskaLinia.pl

Osoby krzywdzone w dzieciństwie mają kłopoty w zrozumieniu partnerstwa i bliskości w związku. Wielokrotnie zapewniają, że nie będą powtarzać zachowań swoich rodziców. Mimo to często stają się sprawcami przemocy. Obiecują, że nigdy nie uderzą swojego partnera, a potem sięgają po przemoc jako sposób rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z trudnymi emocjami i sytuacjami.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody w psychice u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania.

Przemoc domowa to także poważny problem społeczny

Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza od środka, odbiera

poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym jej członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest, zatem podejmowanie planowanych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Jest to rola m.in. Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Świlcza, do którego zadań należy realizacja działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Tomasz Wojton

*Rodzina jest w życiu oparciem,
czyms, co chroni, co daje siłę.*

Sofia Loren

Zostań rodzicem na zastępstwo...

Rodzina zastępcza to najbardziej pokrewna do rodziny naturalnej, forma opieki nad dzieckiem pozbawionym pieczy ze strony rodziców biologicznych. Rodzicielstwo zastępcze jest formą czasowej opieki nad dzieckiem do momentu ustabilizowania się sytuacji rodziców biologicznych. Zadaniem rodziny zastępczej jest stworzenie dzieciom optymalnych warunków do życia i rozwoju w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Opiekunowie zastępczy powinni zadbać o zapewnienie dziecku właściwych warunków do prawidłowego rozwoju zarówno fizycznego, emocjonalnego, psychicznego, jaki i społecznego m.in. poprzez zapewnienie dzieciom właściwej edukacji, rozwoju zainteresowań, zapewnienie odpowiednich warunków bytowych, dopilnowania sytuacji zdrowotnej czy organizację czasu wolnego.

Dzieci pozostające bez opieki rodziców biologicznych też mają prawo do miłości...

Rozróżniamy trzy typy rodzin zastępczych. Przodkowie dziecka lub rodzeństwo dziecka (wstępni) umieszczonego w rodzinie, tworzą tzw. rodzinę zastępczą spokrewnioną. Natomiast niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka tworzą rodzinę zastępczą niezawodową lub zawodową.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- posiadają i posiadali pełnię władzy rodzicielskiej,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- mają pełną zdolność do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji wystawioną przez psychologa,
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- mają odpowiednie warunki mieszkaniowe i bytowe,
- nie byli skazani za przestępstwo umyślne,
- posiadają stałe źródło dochodu (co najmniej jedna osoba w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej).

Nie tylko małżeństwa mogą się starać o status rodzica zastępczego, status ten mogą uzyskać również osoby samotne.

Rodzinom zastępczym PCPR Rzeszów zapewnia: świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, przygotowanie rodziny zastępczej do przyjęcia dziecka (udzielenie niezbędnych informacji o dziecku), wsparcie koordynato-

ra rodzinnej pieczy zastępczej, poradnictwo dla rodzin zastępczych, ich dzieci i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, szkolenia i grupy wsparcia, pomoc prawną zwłaszcza w zakresie prawa rodzinnego, pomoc psychologiczną i pedagogiczną, wsparcie pełnoletnich wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej.

Kandydaci, po złożeniu wniosku, przechodzą procedurę kwalifikacyjną, która polega na weryfikacji formalnej (właściwe dokumenty), badaniach psychologicznych, wywiadzie pedagogicznym, wizytacji w miejscu zamieszkania oraz szkoleniu.

Mając na uwadze dobro dzieci Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie jako ORPZ w powiecie rzeszowskim systematycznie prowadzi nabór kandydatów na rodziców zastępczych. Prowadzone są stałe akcje promujące idee rodzicielstwa zastępczego: na bieżąco dystrybuowane są ulotki, plakaty i broszury informacyjne dotycząca rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu rzeszowskiego.

Podziel się swoją miłością i stwórz rodzinę zastępczą dla dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z PCPR w Rzeszowie ORPZ: ul. S. Batorego 9, 35-005 Rzeszów, tel. 17 859 48 23 lub 519 585 391 w godzinach urzędowania 7.30-15.30.

Stanisława Stasiej

Piknik Rodzinny – świetna zabawa dla całych rodzin

W piękne, słoneczne, niedzielne popołudnie, 3 czerwca br., w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej zapanowała radosna atmosfera zabawy. Tego dnia odbył się Piknik Rodzinny. Celem głównym była integracja uczniów, nauczycieli, rodziców i zaproszonych gości oraz wspólna zabawa plenerowa.

Pogoda dopisała i długo wyczekiwaną oraz starannie przygotowywaną przez nauczycieli, radę sołecką, rodziców i uczniów „piknik” wystartował. Choć „piknik” wg słownika j. polskiego jest to „wycieczka poza miasto, połączona z zabawą i zjedzeniem zabranej ze sobą żywności” – w nieco zmienionej formie urządzono w naszej wsi.

Oficjalnie rozpoczęli go: dyr. szk. – Marzena Kramza, wójt gminy Świlcza – Adam Dziedzic, ks. prob. – Mariusz Matuszewski i prezes Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej – Edyta Kogut.

Na gości czekało mnóstwo atrakcji. Zgromadzona przed sceną liczna widownia mogła podziwiać występy wokalne, taneczne, teatralne i sprawnościowe.

W programie znalazły się animacje, zabawy i rywalizacje sportowe. Na najmłodszych uczestników czekały zjeżdżalnie dmuchane, trampolina, malowanie twarzy i kolorowe balony. Dzieci bawiły się razem z rodzicami, dziadkami oraz bliskimi i przyjaciółmi. Przygotowane atrakcje cieszyły się wielkim zainteresowaniem milusińskich. Dzieci chętnie brały udział w licznych konkursach sprawnościowych, a ich uczestnictwo premiowane było upominkami i słodyczkami. Na

pikniku nie zabrakło grillowanych kiełbasek, a pyszne ciasta domowego wypieku przygotowały mamy. Kolejki ustawiały się także do waty cukrowej. Atrakcją gonila atrakcję. O oprawę muzyczną zadbała kapela ludowa.

Piknik rodzinny okazał się „strzałem w dziesiątkę”. Dzięki współpracy i zaangażowaniu wielu ludzi udało się go zorganizować z rozmachem i wieloma

atrakcjami. Nie ma nic piękniejszego niż czas spędzony razem z rodziną i to jeszcze na świeżym powietrzu, „na wesoło i na słodko”.

Organizatorzy serdecznie podziękowali wszystkim przyjaciołom i sponsorom, bo to właśnie ich wsparcie pomogło wywołać uśmiechy na wielu dziecięcych twarzach.

Władysław Kwoczyński

Atrakcyjnie i wesoło

Okres wakacyjno-letni to czas kiedy w różnych środowiskach organizowane są pikniki, biesiady, festyny i inne imprezy plenerowe dla całych rodzin. Jedną z nich był piknik rodzinny w Bratkowicach, który odbył się w niedzielne popołudnie 22 lipca 2018 roku na miejscowym stadionie sportowym. Jego inicjatorem i organizatorem było Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej. Patronat honorowy nad imprezą objęli wspólnie: Starosta Rzeszowski – Józef Jodłowski i Wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic.

Przebieg imprezy

Już o godz. 14⁰⁰ bratkowicki stadion sportowy zaczął tętnić życiem. Na odległość słychać było głośną muzykę odtwarzaną z płyt CD. Nic więc dziwnego, że ściągnęły tu licznie całe rodziny, zachęczone dodatkowo bogatym programem rozrywkowym tej plenerowej imprezy. Prowadził ją Marek Grzesik, doświadczony dziennikarz Radia Centrum – Rzeszów. Doskonale bawił publiczność, zachęcając wszystkich do wspól-

nej zabawy i udziału w konkursach. W każdej jego wypowiedzi nie zabrakło dobrego humoru.

Już na początku widzowie mieli okazję do spotkania się z Karolem Baranem, żużlowcem Stali-Rzeszów, mistrzem Polski w tej emocjonującej, ale także niebezpiecznej dyscyplinie sportowej. Zaprezentował on widowiskowy pokaz swoich motocyklowych umiejętności na bieżni stadionu. Jego fani mogli z nim porozmawiać, uzyskać cenny autograf i wykonać pamiątkowe zdjęcie.

Pokazy strażackie

Widzowie z zainteresowaniem oglądali również pokaz umiejętności ratowniczo-gaśniczych bratkowickich strażaków ochotników. Tym razem był to „pożar”

Nowoczesny „pojazd strażacki”.

prasy do zgniatania słomy i ratowanie „nieprzytomnego” kierowcy ciągnika rolniczego – **dh. Konrada Mazana**. Akcja strażaków przebiegła wyjątkowo sprawnie i widowiskowo. Wielkie wrażenie wywarł na widzach profesjonalizm strażaków oraz sprzęt specjalistyczny jakim dysponowali podczas pokazowego działania. Ponadto strażacy zaprezentowali swój samochód gaśniczy wraz z jego bogatym wyposażeniem w sprzęt ratowniczo-gaśniczy. Pokazali też specjalny kombinezon ochronny, używany często do akcji usuwania np. szerszeni, pszczoł i os. Prezentacje i pokazy strażackie prowadził **dh Mieczysław Leja** – prezes OSP oraz **dh Jan Górski** – naczelnik tej jednostki.

Konkursy i zawody

Widzowie, a szczególnie kibice piłki nożnej, mieli okazję obejrzeć krótkie mecze pokazowe podopiecznych miejscowej Akademii Sportowej, działającej przy LKS „Bratek”. Jej prezesem jest **Dawid Homa**, a trenerem **Andrzej Bie-**

lenda. Mecze sędziował doświadczony arbiter – **Stanisław Stec**. Kolejną atrakcją dla kibiców i nie tylko, był konkurs rzutów karnych, które mogła wykonać każda chętna osoba, uczestnicząca w pikniku. Było to spore wyzwanie tym bardziej, że w bramce stanął **Zenon Rusin** – długoletni doświadczony bramkarz LKS „Bratek”. Jak zapowiedział spiker imprezy, każdy wykonawca rzutu karnego w razie nie strzelenia gola, musiał wykonać 10 pompek lub przysiadów. Każdy więc starał się, by wypaść jak najlepiej. Jako pierwszy podjął się tego prestiżowego zadania – **ks. kan. Józef Książek** – proboszcz parafii. Wykonał tak mocny i zdecydowany strzał, że bramkarz nie miał żadnego szans na jego obronę. Kolejnymi wykonawcami rzutów karnych z tzw. jedenastki byli min. **ks. Jacek Lewicki** – rodak, **dh Mieczysław Leja** – prezes OSP, **Bogdan Wójcik** radny gminy, a jednocześnie prezes LKS „Bratek” i prezes Chóru Męskiego „Resonantae”, **Ryszard Franczyk** – sołtys wsi, **Jan Górski** – naczelnik OSP, **Robert Selwet** – zastępca naczelnika OSP, **Ja-**

cek Piątek, Michał Kwas, Tadeusz Bednarz – gospodarz OSP, członkowie TMZB i Chóru „Resonantae” i wiele innych osób. Wykonywaniu rzutów karnych przyglądał się bacznie sędzia piłkarski – **St. Stec**. Niektórym osobom nie udało się strzelić bramki, ale pompki i przysiady potraktowali, jako doskonałą wspólną zabawę.

Wiele emocji dostarczył widzom konkurs w przeciąganiu liny, w którym spróbowali swoich sił min. przedstawiciele miejscowej Rady Sołectkiej: **Ryszard Franczyk, Wioletta Bajek, Tadeusz Bednarz, Bogdan Wójcik i Jacek Piątek**, OSP: **Robert Kwas, Michał Kwas, Józef Mazan, Mieczysław Leja i Jan Górski**, Chór „Resonantae”: **Kazimierz Przywara, Piotr Bułatek, Andrzej Gniwewek, Stanisław Grędyśa** i inne drużyny. Ubaw był po przysłowiowe pachy. Byli zwycięzcy i pokonani. Najważniejsze jednak jest to, że gruba lina konopna wytrzymała próbę sił.

Kolejną atrakcją, szczególnie dla najmłodszych uczestników pikniku były mini zawody strażackie, zorganizowane przez Ochotniczą Straż Pożarną. W konkurencji brało udział po dwóch zawodników (chłopców lub dziewczynek). Konkurencja polegała na podpięciu prądownicy wodnej do końcówki rozwiniętego na murawie węża pożarniczego. Drugi z zawodników musiał pokonać kilkumetrowy tunel brezentowy. Obaj zawodnicy dobiegali do stojącej hydronetki z wodą. Jeden z nich pompował wodę, a drugi miał jej strumieniem strącić stojące na ławce pachołki (butelki plastikowe napełnione do połowy wodą). W tej konkurencji liczył się czas wykonania zadania. Młodzi chłopcy i dziewczęta poradzili sobie z tym trudnym zadaniem doskonale. Niektórzy z nich wyrazili nawet chęć wstąpienia w szeregi miejscowej OSP. Zmagania młodych „strażaków” prowadzili druhowie: **Mieczysław Leja, Jan Górski, Robert Kwas i Michał Kwas**.

Wiele emocji dostarczył widzom bieg dzieci na dystansie 50 metrów, które rywalizowały w czterech kategoriach wiekowych: do 6 lat, od 7-10 lat, od 11-14 lat i open. Rodzice mocno kibicowali swoim pociechom, widząc w nich potencjalnych zwycięzców. Tę emocjonującą konkurencję lekkoatletyczną, przeprowadzono sprawnie dzięki zaangażowaniu: **Bożeny Kubas, Barbary Buda, Natalii Skuby-Więclaw i Katarzyny Wdowik**. Wszystkie dzieci startujące w poszczególnych konkurencjach, zawodach i konkursach, otrzymały nagrody rzeczowe, ufundowane przez sponsorów.

Atrakcji nie brakowało

Bogaty program imprezy zachęcał również do skorzystania z wielu atrakcji. Zainteresowane osoby mogły zwiedzić

Przeciąganie liny.

np. stoisko rękodzieła ludowego autorstwa **Wandy Dzedzic** – członkini bratkowickiego Koła Gospodyń Wiejskich oraz stoisko z biżuterią artystyczną, wykonaną przez **Beatę Bobra**. **Mariusz Jodłowski** natomiast, udzielał indywidualnych wskazówek i rad w zakresie udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach i zachowania się w sytuacjach zagrażających życiu. Również **Sabina Zięba** zaoferowała możliwość zakupu naturalnych produktów na bazie aloesu. Ponadto osoby zainteresowane mogły skorzystać z punktu informacyjnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych.

Najmłodszy uczestnicy pikniku, mogli się delektować np. watą cukrową, lodami, słodyczkami itp. Atrakcją były tzw. kule wodne i gumowa zjeżdżalnia, z której korzystały najmłodsze dzieci. Dorośli mogli posmakować kiełbasy z grilla i napojów chłodzących.

Współorganizatorzy imprezy

Jak wspominałem wcześniej, głównym organizatorem Pikniku Rodzinnego było Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej, którego prezesem jest **Lidia Bułatek**, a jej zastępcą **Cecylia Homa**. W organizację, przygotowanie i przeprowadzenie tej imprezy plenerowej, zaangażowali się ponadto: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Ludowy Klub Sportowy „Bratek”, **Tomasz Wojton** – radny powiatu, bratkowiccy radni gminy: **Barbara Buda**, **Natalia Skuba-Więclaw** i **Bogdan Wójcik**, Gminne

Chełm przykrywa – woda spływa!

Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie oraz miejscowa Rada Solecka.

Sponsorzy

Zorganizowanie jakiegokolwiek imprezy plenerowej, wymaga dużego nakładu pracy, zaangażowania i poświęcenia wielu osób, a przede wszystkim środków finansowych. Jak poinformowała **p. Lidia Bułatek** – zorganizowanie tej imprezy nie byłoby w pełni możliwe, gdyby nie zrozumienie, pomoc finansowa i rzeczowa wielu instytucji, firm i osób prywatnych. Na szczególne podziękowanie zasługują przede wszystkim: **Stanisław Ożóg** – Europosel do Parlamentu Europejskiego, **Mieczysław Miazga** – Poseł na Sejm RP, **Józef Jodłowski** – Starosta Rzeszowski, **Adam Dzedzic** – Wójt Gmi-

ny Świlcza, **Tomasz Wojton** – Radny Powiatu, radni gminy Świlcza: **Barbara Buda**, **Natalia Skuba-Więclaw**, **Bogdan Wójcik**, **Agnieszka** i **Piotr Grędysa**, **Mariusz Jodłowski**, **Katarzyna** i **Bogusław Wdowik**, **Delikatesy „Centrum”**, **Delikatesy „Spar”**, **Piekarnia Bednarz**, **Krzysztyna** i **Tadeusz Surowiec** „**Węglolom**”, **Restauracja** i **Hotel „Zacisze”**.

Podsumowanie

Piknik Rodziny w Bratkowicach został doskonale zorganizowany i przeprowadzony. Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej pokazało, że potrafi takie imprezy plenerowe organizować, włączając do tego lokalne organizacje społeczne, a co najważniejsze integrować miejscowe społeczeństwo. ■

Joanna Wiśniewska

Szkoła bliżej swojej społeczności

Festyn Szkolny w Rudnej Wielkiej

Stało się już coroczną tradycją, by organizować festyn w Rudnej Wielkiej.

Gdy nadchodzi pierwsza sobota czerwca – w tym roku była to data 2 czerwca – przygotowania do tej imprezy dobiegły końca, a ich ukoronowaniem były występy uczniów, przygotowane specjalnie na tę okazję przez młodsze dzieci i ich nauczycielki, bo w tym dniu obchodzony był również **Dzień Matki**.

Swoją obecnością festyn zaszczylił wójt gminy Świlcza, **Adam Dzedzic** w towarzystwie przew. RG w Świlczy **P. Wanata**, radnego T. Salacha oraz Sołtysa wsi.

Część artystyczna – podajmy sobie ręce

Od godziny 14.00 rodzice oraz uczniowie mogli obejrzeć część artystyczną, którą rozpoczęła najmłodsza grupa maluchów z przedszkola. W kolorowych strojach zaprezentowali skoczne tańce, a schodząc ze sceny, otrzymali burzliwe brawa od swoich rodziców oraz zgromadzonej publiczności. Następnie zaprezentowały się klasy 0, I, II oraz III a i b SP. Wszystkie dzieci pokazały program, który zawierał nie tylko piosenki, ale też taniec. Nasi najmłodszy przy-

gotowali takie piosenki jak „Życzenia dla mamy i taty” czy „Podajmy sobie ręce”. Przy akompaniamentie znanych przebojów publiczność spędziła miło sobotnie popołudnie.

Jesteśmy obywatelami Europy

Kolejnym etapem festynu były piosenki przygotowane przez uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w języku angielskim i niemieckim, znane przeboje były też zaśpiewane w języku polskim, dzięki zaangażowaniu nauczyciela

Dziś w naszej szkole jest bardzo miło.

muzyki, p. F. Nowickiego, który dobrał uczniom repertuar tak, by były to przeboje lubiane i znane starszemu pokoleniu odbiorców.

Aby urozmaicić charakter występów, publiczność obejrzała również występ Zespołu Tańca Nowoczesnego „Koloret” działającego w Gminnym Centrum Kultury. Sportu i Rekreacji zs. w filii Bratkowice. Wystąpiły w nim obecne oraz były uczennice z naszej szkoły podstawowej i gimnazjum. Na scenie pojawiła się też grupa akrobatyczna ze Stali Rzeszów, w której prezentowała się uczennica klasy V Julia Czyż – ich występ niejednego widza przyprawił o gęśią skórę.

W tzw. międzyczasie odbywały się ciekawe konkurencje sportowe na naszym „Orliku”. O godzinie 17.00 swój czas na podłodze otrzymały dzieci, które pod dyktando znakomitej pani wodzirej tańczyły i bawiły się w rytm dziecię-

cych przebojów. W tym roku zorganizowała też ona zabawy z udziałem dzieci i ich rodziców, takie jak wyścigi w workach czy wspólny taniec. Na koniec – wspaniała zabawa podłogowa dla dorosłych przy akompaniamencie zespołu „Xero” przysporzyła wiele radości.

Imprezy okołopiknikowe

Piknik – to nie tylko występy. To także szereg imprez towarzyszących. Na boisku przyszkolnym można było zjeżdżać na dmuchanej zjeżdżalni. Dla głodnych również nie zabrakło punktów gastronomicznych, skąd dochodziły kuszące zapachy bigosu, frytek, zapiekanek, grillowanej kiełbasy i karkówki. Mamy upiekły smakowite ciasta, które już za sam wygląd powinny być zostać zjedzone!

Co zresztą nastąpiło. Dużą popularnością cieszyło się stoisko malowania twarzy (stąd tyle ciekawie umalowanych dziecięcych buzi, rąk i nóg).

Takie wydarzenia długo odbijają się echem w lokalnej społeczności. Dzieci wspominają, jak uczyły się tańczyć i śpiewać, a rodzice – jak ich dziecko było ubrane, jak tańczyło, jak śpiewało. Przez kolejne dni wspominamy kogo spotkaliśmy i z kim rozmawialiśmy. Ale najważniejsze jest to, że wszyscy mieszkańcy wsi, którzy tylko w jakikolwiek sposób są lub byli związani ze szkołą mają okazję znowu powrócić w jej mury, zobaczyć, co się w niej dzieje lub wspominać, jak to było kiedyś, gdy sami byli jej uczniami.

PS. Serdecznie dziękujemy Radzie Rodziców, rodzicom uczniów Szkoły Podstawowej i klas gimnazjalnych oraz naszym przyjaciółom i sponsorom za ogromne zaangażowanie i pomoc.

Dziękujemy sponsorom, dzięki którym mogliśmy zorganizować festyn rodzinny. Są nimi: Małgorzata Winiarska, Barbara Salach, Alina i Marek Burz – właściciele Hotelu Antyczny Dwór, Andrzej Gałek, Sławomir Chruścik, Lidia Czyż-Sarna, Daniel Przywara z firmy „Grzyb-Mix” w Bratkowicach, Cecylia Róg, Piekarnia Wiejska Świerczów, Cukiernia i Piekarnia J. Orłowski i K. Rak z Zaczernia.

Popisy artystyczne młodzieży szkolnej.

Janina Gawel

14 Piknik Rodzinny

Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Bratkowicach

Piknik to słowo, które przejęliśmy, my Polacy, ze słownictwa amerykańskiego i oznacza wycieczkę poza miasto. My wyszliśmy z budynku szkolnego, by bawić się i odpoczywać 10 czerwca br., w niedzielne popołudnie. 14 Piknik Rodziny połączony został z obchodami Dnia Dziecka.

Piknik był wspaniały. Dopisała pogoda, uczestnicy, goście i humory!

Impreza rozpoczęła się o godzinie 15.00 występami uczniów szkoły. Wszystkie klasy zaprezentowały bogaty program artystyczny, na który złożyły się inscenizacje, piosenki i tańce. Część

różnorodne napoje, lody, prażona kukurydza i zapiekanki. Wśród dzieci największym powodzeniem cieszyły się zabawy na dmuchanym zamku i zjeżdżalni, ale najbardziej obłożone były kule w basenie. Dla uczestników imprezy przygotowano liczne sprawnościowe konkursy i zabawy takie np. jak przeciąganie liny, kręcenie obręczy, zespołowe rysowanie, czy zabawy z chustą integracyjną. Za udział w konkursach uczestnicy otrzymywali nagrody w po-

Malowanie twarzy.

Taniec w wykonaniu klasy II.

artystyczną wzbogaciły gościnne występy zespołu tanecznego „Koloret” działającego w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminy Świlcza z siedzibą w Trzcianie i prowadzonego przez instruktorkę tańca nowoczesnego Ewę Chmaj.

Grupy taneczne, w różnym wieku, w pięknych stylowych strojach, zaprezentowały ciekawe układy taneczne.

Widzowie mieli również okazję zobaczyć występy grupy karateków pod opieką trenera Pawła Kardysia.

Dla wszystkich uczestników pikniku przygotowano wiele atrakcji. Był bogaty bufet; grillowane kiełbaski, karkówka, kaszanka, a także pyszne ciastka,

staci słodczy i drobnych upominków. Młodzi mieli okazję do zabawy, starsi do rozmów, a wszyscy do tego, by się spotkać i przy okazji zabawić, i zjeść coś pysznego. Apetyty dopisały.

Nasi niecodzienni Goście

Piknik Rodzinny 2018 zaszczylicili swoją obecnością: Wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic, zastępca wójta Sławomir Styka, Małgorzata Nowińska-Zgurska – kierownik Oddziału Jakości i Zarządzania Oświatą Podkarpackiego Ku-

ratora Oświaty w Rzeszowie, radny Rady Powiatu Rzeszowskiego Sławomir Miłek, radni Rady Gminy z Bratkowic, ksiądz Witold Pazdan, ksiądz Mariusz Jeż, przewodnicząca KGW Maria Nowożeńska, emerytowani nauczyciele i pracownicy szkoły oraz sponsorzy i przyjaciele szkoły.

Zabawa „pod chmurką”

O godzinie 19.00 odbyło się losowanie nagród, a później do 21.30 trwała zabawa dla dzieci pod fachowym kierownictwem Pani animator. Cały dzień była piękna letnia pogoda więc wszyscy uczestnicy pikniku miło spędzili niedzielne popołudnie i wieczór, świetnie bawiąc się, racząc się smakołykami i na miłych

Losowanie nagród – niektórzy mieli szczęście.

**Kopciuszek w wersji współczesnej
w wykonaniu klas II-III.**

towarzyskich pogawędkach. Trudno było się rozstać.

Podziękowania

Pragnę serdecznie podziękować wszystkim naszym Przyjaciółom, którzy w jakikolwiek sposób zaangażowali się w przygotowanie i przeprowadzenie naszej wspólnej imprezy.

Dyrekcja Niepublicznej Szkoły Podstawowej i Zarząd Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły „Nasza Trójka” w Bratkowicach serdecznie dziękują rodzicom

i pracownikom szkoły za przygotowanie i obsługę imprezy.

Gorąco dziękujemy wszystkim sponsorom za finansową i materialną pomoc. A byli nimi: Delikatesy Centrum z Bratkowic, Krzysztof i Mateusz Ciszewski – Restauracja „Zacisze” w Bratkowicach, Spółka Pastwiskowa Bratkowice Koniec Piaski, Adam Smajdor – Firma DREWNEK Handel drewnem Bratkowice 13 A, BRATCAR sp. z o.o. Bratkowice, Barbara i Maciej Buda, Ewelina Leniart – Mobilny Salon Kosmetyczny „EL” Bratkowice, Paweł Leniart – Mechanika Pojazdowa Bratkowice, Bernadeta i Paweł Kwoka, Daniel i Wioletta Przywara, Sklep EMPIK w Galerii Rzeszów, Elżbieta i Roman Witowie, Podkarpacka Grupa Produkcji Borówki Amerykańskiej „Elliot”, Urząd Gminy Świlcza, Joanna i Dawid Homa, Firma Handlowa Coccodrillo, Julita i Paweł Urban, Tomasz Wojton, Bogdan Orzech – Przedsiębiorstwo Budowlane „BOG BUD” Bratkowice, Tomasz Dworak, Piotr Salach – firma „Salach” Bratkowice – producent makaronów, Firma KORAL, Monika Grzybowska, Paweł Wojturski, Pływalnia „Wodnik” w Głogowie Małopolskim, PKO Bank Polski, Anna i Adam Bednarzowie, Biuro Podróży „Guliver”, Uniwersytet Rzeszowski, Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów Uniwer-

sytetu Rzeszowskiego, Małgorzata i Robert Dworak, Blue Daimond, Ośrodek Edukacyjno-Naukowy Zawrót Głowy, Panoramix print – nadruki – poligrafia – introligatornia Wojciech Chromik, Grzegorz Bednarz – Piekarnia „Gremex” Trzciana, Jan Wątopek – Piekarnia z Raclawówki, Cecylia Róg – Piekarnia „Marzenie” z Trzciany, Mariusz Cyzio i Zdzisław Cyzio – Piekarnia z Kłęczan, Witold Węgrzyn – Piekarnia „WM-ka” z Kolbuszowej, Jan Cisto – Piekarnia „Cizemka” – Zarębki.

Dziękujemy również gorąco osobom prywatnym i firmom, które sponsorowały imprezę, ale chciały zachować anonimowość. Wyrażamy swoją wdzięczność i podziękowanie Tadeuszowi Wąsikowi i Marii Janusz za bezpłatne użyczenie placu na zorganizowanie pikniku, Tadeuszowi Pachorkowi dyrektorowi ZWiK i OSP w Bratkowicach za umożliwienie skorzystania z hydrantu oraz Adamowi Majce – dyrektorowi GCKSiR za pomoc w organizacji pikniku. Dziękujemy Ewie Chmaj i zespołowi „Koloret” oraz Pawłowi Kardysowi i grupie karateków za uatrakcyjnienie programu.

Bogatym nie jest ten, kto posiada, lecz ten, kto daje, kto potrafi dawać.

SPORT I PASJE

XXI Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej Rosja, 14 VI – 15 VII 2018 r.

Był to pierwszy turniej, który odbył się w Europie Wschodniej, a także pierwszy, którego państwo-gospodarz leży na dwóch kontynentach (w Europie i w Azji). To również pierwszy mundial, na którym zastosowano technikę wideoweryfikacji decyzji sędziego (tzw. VAR).

W turnieju wzięły udział 32 reprezentacje krajów. Łącznie na mistrzostwach zostały rozegrane 64 mecze na 12 stadionach (w 11 miastach). Na turnieju debiutowały reprezentacje Islandii i Panamy.

Wyniki mistrzostw:

I miejsce – złoty medal – reprezentacja Francji, która pokonała Chorwację 4:2.

II miejsce – srebrny medal – Chorwacja.

III miejsce – brązowy medal – Belgia.

To był turniej niespodzianek

Faworyci – Niemcy – odpadli b. szybko. Gospodarz odpadł w ćwierćfinałach. Polacy odpadli po fazie grupowej. Rozegrali trzy mecze: z Senegalem, Kolumbią, Japonią (W 1974 r. Polacy zdobyli brązowy medal, w br. rozegrali „mecz otwarcia, mecz o wszystko, mecz o honor”). Katastrofalny występ biało-czerwonych spowodował ustąpienie ze stanowiska trenera Adama Nawałki. Wkrótce powołany został nowy selekcjoner Jerzy Brzęczek.

Oficjalną maskotką mistrzostw był wilk Zabiwaka.

Następny mundial odbędzie się w 2022 r. w Katarze. Czy Polacy się tam znajdą? OBY TAK!

Zawiedziony kibic

Paweł Rzepka

Podsumowanie sezonu piłkarskiego 2017/2018

Klasa okręgowa – LKS Bratek Bratkowice

Na półmetku rozgrywek **drużyna Bratka Bratkowice** zajmowała dziewiąte miejsce z 19 zdobytymi punktami. Tuż przed rozpoczęciem rundy rewanżowej zespół opuścił trener Jacek Sowa, który przeniósł się do Głogovii Głogów Małopolski. Istniały duże obawy, że nowy opiekun Bratka, którym został **Piotr Szmuc** zdąży poukładać drużynę tak, aby można było spokojnie myśleć o utrzymaniu w lidze okręgowej. Byłemu trenerowi Sawy Sonina, Jaworu Krzemienica i Wisłoka Czarna zadanie to udało się w 100%. Zespół całą wiosnę prezentował równą formę, wygrał 8 meczów (w tym zaległe spotkanie z KS Stobierna) i awansował o dwie pozycje w tabeli, plasując się ostatecznie na wysokim siódmym miejscu. **Najwięcej bramek dla drużyny strzelił Paweł Czaja, który 5 razy pokonywał bramkarzy rywali, po 4 gole strzelili: Marcin Hejnis, Paweł Hejnis, Kamil Kurowski i Michał Bednarz.**

Tabela – klasa okręgowa, sezon 2017/2018, grupa: Rzeszów

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	Korona Rzeszów	30	61	64 – 26
2.	Strumyk Malawa	30	60	69 – 26
3.	Strug Tyczyn	30	49	51 – 38
4.	KS Stobierna	30	48	48 – 51
5.	Błażowianka Błażowa	30	48	56 – 51
6.	Sokół Sokołów Małopolski	30	45	68 – 49
7.	Bratek Bratkowice	30	45	52 – 53
8.	Jedność Niechobrz	30	44	47 – 34
9.	Błękit Żołynia	30	44	40 – 47
10.	Resovia II	30	42	59 – 66
11.	Sawa Sonina	30	40	48 – 59
12.	Dynovia Dynów	30	38	50 – 67
13.	Crasnovia Krasne	30	35	58 – 73
14.	GKS Niebylec	30	26	42 – 55
15.	Grodziszczanka	30	26	44 – 68
16.	Iskra Jawornik Polski	30	25	33 – 66

Klasa A

Nie udało się zawodnikom **Klubu Sportowego Świlcza** utrzymać w klasie A. Po jednym sezonie rywalizacji w tej lidze – drużyna spada o poziom rozgrywkowy niżej i od nowego sezonu będzie występować razem z innymi zespołami z terenu gminy Świlcza, czyli w klasie B. Po niezłej pierwszej rundzie, po której zespół znajdował się w środku tabeli, kibice byli optymistami i mało kto spodziewał się spadku. Na wiosnę zaczęło się zgodnie z planem, bo od zdobycia kompletu punktów w wyjazdowym meczu z Gromem Mogielnica. Później jednak decydująca okazała się być zbyt wąska kadra. Ze składu, przez kontuzję wypadł najlepszy strzelec – Maciej Preneta i zaczęły się kłopoty. Świlcza kilka razy przystępowała do meczów zdekompletowana i na osiągnięcie dobrych rezultatów raczej nie można było co liczyć. Kilka wysokich porażek z rzędu z pewnością nie poprawiło atmosfery w drużynie. Co prawda zespół potrafił się zmobilizować na ostatnią kolejkę, ale zwycięstwo z Zabajką, jak się potem okazało, nie wystarczyło

i teraz trzeba wybiegać myślami o nowym sezonie. Drużynę w klasie prowadził **Krzysztof Depa**, który od nowego sezonu, prawdopodobnie, nie będzie już trenował seniorów Świlczy.

Tabela – klasa A, sezon 2017/2018, grupa: Rzeszów I

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	KS Zaczernie	26	59	59 – 30
2.	LKS Trzebowńsko	26	56	81 – 32
3.	Czarni Czudec	26	54	67 – 42
4.	LKS Jasionka	26	46	62 – 51
5.	LKS Przybyszówka	26	43	57 – 30
6.	Victoria Budy Głogowskie	26	35	42 – 58
7.	Grunwald Budziwój	26	33	59 – 55
8.	Iskra Zgłobień	26	31	55 – 65
9.	LKS Hermanowa	26	30	51 – 60
10.	Granit Wysoka Strzyżowska	26	28	53 – 60
11.	KS Świlcza	26	27	39 – 82
12.	Grom Mogielnica	26	25	33 – 54
13.	KP Zabajka	26	24	45 – 63
14.	Orzeł Wysoka Głogowska	26	22	32 – 53

Klasa B

W zakończonym sezonie piłkarskim cztery drużyny z terenu gminy Świlcza występowały na poziomie klasy B. Już teraz wiemy, że od nowych rozgrywek ich liczba wzrośnie do pięciu, bowiem do tego grona dołączył KS Świlcza.

Awans do wyższej ligi wywalczyły dwa zespoły, które najbardziej odstawały od reszty poziomem sportowym i organizacyjnym, a więc Plantator Nienadówka i Piast Nowa Wieś. Obie ekipy zgromadziły na swoim koncie o kilkanaście punktów więcej niż trzecia w tabeli Staroniwa Rzeszów.

Najlepiej w lidze spośród naszych zespołów poradził sobie **KS Rudnianka Rudna Wielka**. Drużyna, którą trenuje **Marcin Klęsk** świetnie rozpoczęła rundę rewanżową. Wygrała pierwszych sześć spotkań, nie tracąc przy tym żadnej bramki! Taka seria wpłynęła pozytywnie na drużynę, która jak równy z równym walczyła z liderami (remis 2:2 z Piastem i minimalna porażka 3:4 z Plantatorem), potwierdzając, że w przyszłości

może i ona powalczyć o wyższą ligę. Najwięcej bramek w całym sezonie strzelił **Paweł Kozdęba** – autor 17 trafień.

Z problemami personalnymi całą rundę musiała sobie radzić **Trzcianka Trzciana**. Brak dostatecznej ilości zawodników i trenera na pewno nie pomogły w osiągnięciu zadowalających wyników. Niejednokrotnie zdarzało się, że zespół na mecz wyjeżdżał w „jedenastu”, a to za mało, żeby ugrać coś więcej. Być może nowy sezon będzie dużo lepszy. Do drużyny wraca kilku ważnych zawodników, a być może zarząd klubu zdecyduje się na zatrudnienie trenera. Tak czy inaczej Trzcianka w rozgrywkach zajęła 6 miejsce. **Najsukuteczniejszym strzelcem został Jarosław Grobelny zdobywca 23 goli (drugi wynik w całej lidze).**

W połowie sezonu drużyna **LKS Dąb Dąbrowa** zajmowała wysokie piąte miejsce i wydawało się, że miała realne szanse na poprawę lokaty. Jednak zespół, prowadzony już ostatni sezon przez trenera – **Tomasza Gdowika** (po zakończeniu rozgrywek pożegnał się z drużyną), zaprezentował się poniżej oczekiwań swoich sympatyków. Tylko dwie wygrane i dwa remisy w rundzie wiosennej musiały wpłynąć spadek. Ostatecznie Dąb zajął ósme miejsce w tabeli. **Spośród 38 strzelonych bramek, najwięcej uzyskał Mateusz Skóra – 13.**

Ostatnia z gminnych **drużyn LKS Mrowlanka Mrowla** zajęła dziesiąte miejsce z 17 punktami na koncie. **Najwięcej, bo 6 bramek dla Mrowlanki strzelił Dominik Zając.**

Tabela – klasa B, sezon 2017/2018, grupa: Rzeszów I

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	Plantator Nienadówka	22	61	73 – 23
2.	Piast Nowa Wieś	22	59	100 – 16
3.	Staroniwa Rzeszów	22	43	82 – 31
4.	KS Rudnianka	22	41	53 – 29
5.	RKS Rzeszów	22	32	51 – 38
6.	Trzcianka Trzciana	22	31	46 – 27
7.	Junak Słocina	22	27	37 – 42
8.	Dąb Dąbrowa	22	25	38 – 54
9.	Stobierna – Krzywe	22	22	38 – 58
10.	Mrowlanka Mrowla	22	17	27 – 72
11.	LKS Biała	22	15	16 – 85
12.	Rudzik Rudna Mała	22	8	25 – 111

Paweł Rzepka

Pokazy sprawności strażaków OSP

Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, Trzciana 2018 r.

W dniu 24 czerwca 2018 r. na stadionie sportowym w Trzcianie odbyły się gminne zawody sportowo-pożarnicze, podczas których strażacy zademonstrowali widzom pokaz swojej sprawności. Imprezę zorganizował Oddział Gminny Związku OSP RP w Świlczy oraz Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie przy współudziale samorządu gminnego.

Gospodarzem zawodów była jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie. Zawody rozpoczęły się punktualnie o godzinie 16⁰⁰ od przemarszu pododdziałów OSP na płycie boiska, prowadzonych przez Komendanta Gminnego ZOSP RP w Świlczy – Bogdana Ciocha i złożenia przez niego meldunku o gotowości do zawodów Wójtowi Gminy Świlcza – Adamowi Dziedzicowi. Wójt następnie przywitał wszystkich

strażaków, zaproszonych gości oraz zgromadzonych na stadionie kibiców. W zmaganiach wzięło udział 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które prowadzą działalność statutową. W tym roku były to: OSP Błędowa Zgłobieńska, OSP Bratkowice, OSP Mrowla, OSP Rudna Wielka, OSP Trzciana oraz OSP Woliczka. Niestety obsada zawodów była trochę słabsza niż rok temu, bo na starcie nie stanęły jednostki ze Świlczy oraz Dąbrowy.

Komisja sędziowska została powołana przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie, a sędzią głównym zawodów był brygadier – Andrzej Wantrych.

Zmagania prowadzone były w grupie „A” (męskie drużyny), gdzie każda uczestnicząca jednostka wystawiła po jednej drużynie oraz w grupie „C”, gdzie wystartowały dwie ekipy żeńskie, reprezentowane przez OSP Trzciana i po raz pierwszy, debiutujące we współzawodnictwie dziewczyny z Mrowli. Rywalizacja została przeprowadzona w sztafecie pożarniczej 7 x 50 m z przeszkodami oraz ćwiczeniu bojowym. Zasady klasyfikacji końcowej niezmiennie są od lat: na końcowy wynik składa się suma punktów uzyskana przez poszczególne jednostki w obu konkurencjach, przy czym zwycięża jednostka, która zdobywa ich najmniejszą liczbę (suma uzyskanego czasu w sekundach przy założeniu, że 1 sekunda = 1 punkt oraz punktów karnych przyznawanych za nieprawidłowe wykonanie ćwiczeń).

W rywalizacji drużyn męskich, zresztą tak jak w ostatnich dwóch latach – najlepsza okazała się Ochotnicza Straż Pożarna z Bratkowic. Wystąpiła w składzie: Kamil Kula, Michał Kwas,

Robert Selwet, Paweł Stec, Piotr Wojton, Sławomir Wojton, Bartosz Zając, Dawid Ziobro, Łukasz Gomułka i Robert Kwas.

Wyniki osiągnięte przez poszczególne jednostki startujące w Grupie „A”:

Miejsce	Jednostka	Wynik
1.	OSP Bratkowice	110,21 pkt.
2.	OSP Rudna Wielka	114,10pkt.
3.	OSP Mrowla	114,74pkt.
4.	OSP Trzciana	119,10pkt.
5.	OSP Woliczka	129,24pkt.
6.	OSP Błędowa Zgłobieńska	167,71pkt.

Do rywalizacji w grupie „C” zostały zgłoszone dwie drużyny żeńskie tj. OSP Trzciana oraz OSP Mrowla. Klasyfikacja generalna przedstawia się następująco:

Miejsce	Jednostka	Wynik
1.	OSP Trzciana	144,32 pkt.
2.	OSP Mrowla	193,80 pkt.

Zwycięska drużyna wystąpiła w składzie: Gabriela Rogala, Marcelina Sajdak, Anna Rasińska, Sylwia Stokłosa, Zuzanna Piątek, Patrycja Piątek, Julia Zięba, Paulina Iżyńska i Karolina Piątek. Dziewczynom pomagał Grzegorz Piątek, który obsługiwał motopompę (udział w drużynie żeńskiej jednego strażaka jest dopuszczalny i zgodny z regulaminem zawodów sportowo-pożarniczych).

Do stałego repertuaru Gminnych Zawodów Sportowo-Pożarniczych weszła już na dobre nowa konkurencja: ćwiczenie musztry. Podczas ćwiczenia ocenianego przez Komendanta Gminnego ZOSP RP w Świlczy – Bogdana Ciocha oraz Komendanta Gminnego z Trzebownika – Jana Pukałę, najlep-

W Bratkowicach „stanął w ogniu” las.

Puchary i statuetki dla drużyn.

Dyplomy i nagrody dla zwycięzców.

Raport końcowy.

sza w grupie A okazała się jednostka z Bratkowic, natomiast wśród kobiet lepsza od Mrowli ponownie była drużyna z Trzcionki.

Zawody zakończyły się złożeniem meldunku Wójtowi Gminy Świlcza i wyprowadzeniem pododdziałów OSP przez Komendanta Gminnego ZOSP RP w Świlczy. Po zakończeniu rywalizacji nastąpiło wręczenie pucharów, dyplomów, pamiątkowych gadżetów oraz podsumowanie całej imprezy. Gratulacje strażakom za udział w zawodach składali: Wójt Gminy – Adam Dziedzic, Zastępca Wójta – Sławomir Styka, Prezes ZOSP RP w Świlczy – Tomasz Kwoka oraz Kapelan Powiatowej Straży Pożarnej – Józef Książek.

Paweł Rzepka

34. Puchar Wójta Gminy Świlcza w Piłce Nożnej 2018

Do tegorocznej edycji Pucharu Wójta Gminy Świlcza w Piłce Nożnej zgłosiły się wszystkie drużyny seniorskie z naszego terenu tj. LKS „Bratek” Bratkowice, LKS „Dąb” Dąbrowa, LKS „Mrowlanka” Mrowla, KS „Rudnianka” Rudna Wielka, LKS „Trzcianka” Trzciana oraz KS Świlcza.

Rozgrywki eliminacyjne

22 lipca br. na stadionach w Dąbrowie i Mrowli odbyły się turnieje eliminacyjne. Tradycyjnie już, wszystkich uczestników rozlosowano na dwie grupy. Mecze toczyły się w systemie „każdy z każdym” i trwały 2 x 30 minut. Zwycięzcy swoich grup kwalifikowali się do finału, a zespoły z drugich lokat do meczu o trzecie miejsce. Drużyny z trzecich miejsc odpadały z turnieju.

Grupa I, stadion LKS „Dąb” Dąbrowa

LKS „Dąb” Dąbrowa – KS Świlcza 1:2 (1:0)

Bramki:

1:0 – Paweł Fugas (3 min.)

1:1 – Patryk Jakubowski (48 min.)

1:2 – Marcin Osetkowski (60 min. – z rzutu karnego)

KS Świlcza – LKS „Trzcianka” Trzciana 0:5 (0:1)

Bramki:

0:1 – Jan Miłek (20 min.)

0:2 – Jan Miłek (38 min.)

0:3 – Arkadiusz Grobelny (40 min. – z rzutu wolnego)

0:4 – Jan Miłek (42 min.)

0:5 – Arkadiusz Grobelny (60 min.)

LKS „Dąb” Dąbrowa – LKS „Trzcianka” Trzciana 1:0 (0:0)

Bramki:

1:0 – Paweł Fugas (38 min.)

Tabela, grupa I

Miejsce	Drużyna	Mecze	Punkty	Bilans bramkowy
I	Trzcianka	2	3	5 – 1
II	Dąb	2	3	2 – 2
III	Świlcza	2	3	2 – 6

Grupa II, stadion LKS „Mrowlanka” Mrowla

LKS „Mrowlanka” Mrowla – LKS „Bratek” Bratkowice 0:4 (0:2)

Bramki:

0:1 – Dawid Jucha (16 min.)

0:2 – Marcin Hejnis (22 min.)

0:3 – Dawid Jucha (38 min.)

0:4 – Marcin Hejnis (49 min.)

LKS „Bratek” Bratkowice – KS „Rudnianka” Rudna Wielka 3:2 (2:1)

Bramki:

1:0 – Michał Bednarz (8 min.)

2:0 – Dawid Jucha (12 min.)

2:1 – Marcin Klęsk (24 min.)

3:1 – Michał Bednarz (35 min.)

3:2 – Damian Ziemiński (45 min.)

KS „Rudnianka” Rudna Wielka – LKS „Mrowlanka” Mrowla 3:0 (2:0)

Bramki:

1:0 – Miłosz Grzebyk (3 min.)

2:0 – Hubert Czyż (16 min.)

3:0 – Mateusz Jajko (47 min.)

Tabela, grupa II

Miejsce	Drużyna	Mecze	Punkty	Bilans bramkowy
I	Bratek	2	6	7 – 2
II	Rudnianka	2	3	5 – 3
III	Mrowlanka	2	0	0 – 7

Turniej finałowy

Tydzień po eliminacjach, w dniu 29 lipca 2018 r. na stadionie w Trzcianie odbył się turniej finałowy. W meczu o trzecie miejsce zmierzyły się drużyny KS „Rudnianki” Rudna Wielka i LKS „Dąb” Dąbrowa. Swoją przewagę w tym meczu piłkarze z Rudnej Wielkiej udokumentowali czterema bramkami, pewnie zwyciężając 4:0. Bramki zdobywali: Damian Ziemiński – 2 (20 min. i 83 min.), Paweł Kozdęba (89 min. z karnego) i Hubert Czyż w doliczonym czasie gry.

Warto dodać, że bezpośrednio przed spotkaniem o trzecie miejsce odbył się towarzyski mecz drużyn oldbojów: Trzciany i Przybyszówki. Po zaciętym spotkaniu zwyciężyła ekipa gości 4:2. Obie bramki dla Trzciany strzelił Grzegorz Mytych.

Dużo emocji przyniósł mecz finałowy pomiędzy LKS „Trzcianką” Trzciana i LKS „Bratkiem” Bratkowice. Po cieka-

wym widowisku zwyciężyła drużyna ze Trzciany wynikiem 4:1. Jest to trzeci triumf w historii startów drużyny Trzcianki w Pucharze Wójta Gminy Świlcza. Poprzednio drużyna ta zwyciężała w rozgrywkach w 1994 r. i 1996 r. Tak więc po 22 latach puchar wrócił do Trzciany.

Serdeczne gratulacje dla zawodników, zarządu i trenera za ten sukces i wyraźne zwycięstwo z wyżej notowanym przeciwnikiem. Dla gospodarzy gole strzelali: Jarosław Grobelny – 2 (39 min. i 89 min.), Mateusz Mytych (81 min.), bramka samobójcza (78 min.). Honorowe trafienie dla „Bratka” padło po strzale samobójczym w 60 minucie.

Konkurs rzutów karnych – atrakcja dla dzieci

W przerwie meczu finałowego odbył się konkurs rzutów karnych dla dzieci, które obecne były na stadionie i obserwowały zmagania starszych kolegów. Do zawodów zgłosiło się czternaścioro chłopców i jedna dziewczynka. Po trwającym blisko pół godziny konkursie zwyciężył Mikołaj Kozubal ze Trzciany, który nie pomylił się ani razu, wykonując rzuty karne. Dostępu do bramki strzegł zawodnik „Trzcianki” – Mateusz Mytych. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe breloczki, słodycze, a najlepsi statuetki upamiętniające to wydarzenie. Dodatkowo zarząd klubu „Trzcianki” ufundował dla dwóch najlepszych uczestników – rękawice bramkarskie.

Ostateczna klasyfikacja Pucharu Wójta w piłce nożnej 2018 roku:

1. LKS „Trzcianka” Trzciana,
2. LKS „Bratek” Bratkovice,
3. KS „Rudniana” Rudna Wielka,
4. LKS „Dąb” Dąbrowa.

Królem strzelców turnieju został Jan Miłek z „Trzcianki” Trzciana, który w trzech meczach strzelił trzy bramki. Tyle samo goli zgromadzili jeszcze dwaj piłkarze: Dawid Jucha („Bratek”) i Damian Ziemiński („Rudniana”). Jednak zgodnie z re-

... a bramki są dwie.

gulaminem turnieju – o tytule najlepszego strzelca w przypadku równej ilości zdobytych goli decydowała wyższa lokata drużyny.

Pełna klasyfikacja strzelców: Jan Miłek („Trzcianka”), Dawid Jucha („Bratek”), Damian Ziemiński („Rudniana”) – 3 bramki; Arkadiusz Grobelny, Jarosław Grobelny (obaj „Trzcianka”), Marcin Hejnis, Michał Bednarz (obaj „Bratek”), Hubert Czyż („Rudniana”), Paweł Fugas („Dąb”) – 2; Mateusz Mytych („Trzcianka”), Patryk Jakubowski, Marcin Osetkowski (obaj „Świlczanka”), Marcin Kłęsk, Miłosz Grzebyk, Mateusz Jajko, Paweł Kozdęba (wszyscy „Rudniana”) – 1. W turnieju padło 2 bramki samobójcze.

Po meczu finałowym, tradycyjnie odbyła się krótka ceremonia wręczenia dyplomów i pucharów dla najlepszych drużyn oraz „króla strzelców”. Nagrody wręczał Wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic.

Niech żyje sport, sport, sport!

Fot. Zbigniew Lis

Dawid Homa

Z życia Akademii Piłkarskiej „Bratek” Bratkowice

Sezon 2017/2018 r. był bardzo udany dla zawodników Akademii Piłkarskiej „Bratek” Bratkowice.

E1 „Orlik” Starszy

Drużyna piłkarska występująca w rozgrywkach ligowych w kategorii E1 „Orlik” Starszy, prowadzona przez Andrzeja Bielendę zajęła I miejsce, tym samym wygrywając całą rywalizację. W pokonanym boju pozostawili takie drużyny jak: „Głogovia” Głogów Małopolski, „Strug” Tyczyn, „Korona” Rzeszów, Stobierna Krzywe czy „LKS” Jasionka. Zespół zdobył łącznie 136 pkt., w 60 meczach, na co złożyło się 41 zwycięstw, 13 remisów i tylko 5 przegranych. Bilans bramkowy to 100-19. Młodzi zawodnicy pokazali sportowy charakter ponieważ po rundzie jesiennej zajmowali II miejsce tracąc do lidera „Głogovii” 4 punkty. Runda wiosenna pokazała jednak, że młodzi chłopcy w swojej grupie są bezkonkurencyjni. Chłopcy za swój wspaniały sukces i całoroczne zaangażowanie zostali nagrodzeni pamiątkowymi statuetkami.

Turnieje, sparingi – to nasz żywioł

Pozostałe grupy treningowe również zasługują na ogromne słowa uznania. Wielkie brawa należą się wszystkim chłopcom za zaangażowanie, wzorową postawę oraz systematyczność podczas zajęć treningowych. Wszystkie z grup

brały udział w różnych turniejach i sparingach organizowanych przez zaprzyjaźnione kluby. Braliśmy udział m.in. w turniejach: IKAR CUP oraz GAF CUP w Głogowie Małopolskim, Lidze Orlikowej w Rudnej Wielkiej czy Sportowym Dniu Dziecka w Mrowli.

Zajęcia wyjazdowe

Na zakończenie całorocznych ciężkich treningów, zawodnicy oraz trenerzy udali się na wspólną wycieczkę do Fabryki i Pijalni Czekolady w Korczynie. Podczas wizyty w Fabryce dzieci i młodzież brały udział w warsztatach prowadzonych przez Mistrza Polski Cukierników Mirosława Pelczar – właściciela Pi-

jalni, podczas których: poznali historię oraz etapy produkcji czekolady „od ziarna do tabliczki”, mogli degustować różne gatunki czekolady produkowanej w Korczynie, zobaczyli maszyny i urządzenia do produkcji czekolady. Każdy uczestnik warsztatów miał możliwość wyprodukowania pamiątkowych tabliczek czekolady oraz lizaków czekoladowych, zdobionych według swojego uznania. Na zakończenie wszyscy otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz własnoręcznie wybijane pamiątkowe monety. Humory podczas warsztatów dopisywały każdemu z uczestników. Wyjazd dzieci i młodzieży został współfinansowany przez Wójta Gminy Świlcza Adama Dziezdica, za co serdecznie dziękujemy!

Fot. Dawid Homa

Sprzęt i zajęcia z militarów to frajda.

Jak co roku Akademia Piłkarska „Bratek” Bratkowice wspólnie ze Szkołą Podstawową Nr 1 w Bratkowicach w dniach 16.07 – 27.07.2018 r. uczestniczyła w półkolonii letniej.

„Wakacje 2018”

Zajęcia odbywały się w godzinach 8:00-16:00 od poniedziałku do piątku, pod czujnym okiem wykwalifikowanych opiekunów. Dzieci oprócz zajęć sportowych na stadionie i sali gimnastycznej w Bratkowicach brały udział w różnych wycieczkach i wyjazdach. Uczestnicy odwiedzili m.in. jednostkę wojskową i strzelnicę w Rzeszowie, Podziemną Trasę Turystyczną w Rzeszowie. Zajęcia

ca drużyny, koordynowana jest przez trenera Andrzeja Bielendę.

Zaproszenie

Zapraszamy serdecznie wszystkie dzieci z Bratkowic i okolic do podjęcia regularnych treningów w Akademii Piłkarskiej „Bratek” Bratkowice, w której prowadzimy dwie sekcje: lekkiej atletyki i piłki nożnej.

Uczestnicy podzieleni są według kategorii wiekowej, zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku według harmonogramu. Treningi prowadzone są pod okiem wykwalifikowanego trenera. Drużyny biorą udział w licznych turniejach, festiwalach, mitingach i sparingach. Dzieci mają zapewniony dostęp do niezbędnego sprzętu sportowego, zajęcia odbywają się na hali w Bratkowicach i Mrowli, a w okresie wiosenno-letnim na stadionie w Bratkowicach.

Zapraszamy!

NABÓR TRAWA CAŁY ROK!

Szczegóły pod adresem:

www.apbratek.futbolowo.pl

rekreacyjne odbywały się również na basenie w Głogowie Małopolskim oraz torze gokartowym w Rzeszowie.

Za udzielone wsparcie finansowe składamy serdeczne podziękowania na ręce Wójta Gminy Świlcza A. Dziedzica oraz Podkarpackiego Kuratora Oświaty w Rzeszowie.

Piknik rodzinny – „Zdrowo i Sportowo”

W dniu 22.07.2018 r. chłopcy z roczników 2007-2009 wzięli udział w pokazowym meczu piłkarskim podczas Pikniku Rodzinnego „Zdrowo i Sportowo” w Bratkowicach. Mecz jak i cały piknik prowadzony był przez „znanego i lubianego” Marka Grzesika, który dzięki swojej błyskotliwości i pomysłowości z pokazowego meczu towarzyskiego, stworzył istnie wspaniałe widowisko z wspaniałą oprawą, godną co najmniej meczów rangi mistrzowskiej. Młodzi zawodnicy pokazali swoje umiejętności przed licznie zgromadzoną publicznością. Było to dla nich niezapomniane przeżycie. Mecz w regulaminowym czasie gry zakończył się remisem 7:7 i o zwycięstwie miały decydować rzuty karne. Rzuty karne również nie wyłoniły zwycięzcy wobec tego sędzia meczu orzekł, że spotkanie zakończyło się remisem. Wynik meczu, w tym dniu nie był jednak najważniejszy, liczyła się dobra wspólna zabawa. Organizatorzy nagrodzili każdego zawodnika pamiątkowym medalem oraz słodkim poczęstunkiem.

Plany na przyszłość

W sezonie 2018/2019 do rozgrywek ligowych prowadzonych przez Podkar-

packi Związek Piłki Nożnej została zgłoszona, przy ścisłej współpracy Akademii Piłkarskiej „Bratek” oraz LKS-u „Bratek” Bratkowice, drużyna w kategorii E1 „Orlik” Starszy, rocznik 2008-2009. Pra-

Rywalizacja jest wskazana.

Wyrosną z nich mnistrzowie...

Paweł Rzepka

VII Gminny Turniej Piłki Plażowej o Puchar Wójta Gminy Świlcza

Turniej siatkówki plażowej w Trzcianie już na stałe wszedł w kalendarz imprez sportowych odbywających się na terenie Gminy Świlcza. Organizowane z inicjatywy Wójta Gminy Świlcza – Adama Dziedzica i pod jego patronatem zawody, już po raz siódmy gościły młodych entuzjastów siatkówki.

W dniu 18 sierpnia 2018 r. na boisku szkolnym przy Szkole Podstawowej w Trzcianie do rozgrywek przystąpiło 10 drużyn trzyosobowych (plus ewentualnie jeden rezerwowy), by rywalizować o zwycięstwo i Puchar Wójta.

Zawodom, które jak zwykle odbywały się w sportowej atmosferze – towarzyszyła ładna pogoda, a uczestnicy w trakcie zmagania mogli się posilić kiełbaską z grilla serwowaną przez Łukasza Piątka. Sędzią głównym zawodów był Piotr Szczur, a nagłośnienie zapewnione zostało przez Gminne Centrum Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie. Po kilkugodzinnych, zaciętych rozgrywkach, późnym popołudniem wyłonione zostały najlepsze ekipy.

Najlepszą okazała się drużyna Run Forest ze Świlczy w składzie: Dariusz Franczyk, Dariusz Czach i Adrian Trzeciak. Drugie miejsce zajęli Barabasze ze Trzciany (Jakub Zięba, Jakub Telakowski, Tymoteusz Wajda), a na najniższym stopniu podium stanęli Kajfasze (Wojciech Łoboda, Kamil Baran i Mirosław Cwynar), również ze Trzciany. Oczywiście na koniec zabawy najlepsze drużyny i wszyscy uczestnicy zostali uhonorowani przez Wójta – Adama Dziedzica pamiątkowymi pucharami oraz dyplomami.

Oficjalne wyniki VII Gminnego Turnieju Piłki Plażowej w Trzcianie:

1. Miejsce – Run Forest (Dariusz Franczyk, Dariusz Czach, Adrian Trzeciak)
2. Miejsce – Barabasze (Jakub Zięba, Jakub Telakowski, Tymoteusz Wajda)
3. Miejsce – Kajfasze (Wojciech Łoboda, Kamil Baran, Mirosław Cwynar)

Pozostali uczestnicy:

- Pryma Sort (Filip Trawka, Paweł Dziedzic, Kamil Grochmal)
- Grażynki (Anna Rasińska, Sylwia Stokłosa, Kamila Szeliga)
- Piękny i Bestie (Patrycja Piątek, Julia Zięba, Mariusz Sowa, Kamil Pękala)
- Bieg 1000 Powodów (Dawid Szczur, Mariusz Piątek, Marek Grędyś)
- Pimpki (Jan Stawarz, Michał Kijanka, Wiktor Woźny)
- Jureczki (Mateusz Mytych, Michał Maciej, Mateusz Sochacki)
- LKS Trzciana (Mateusz Duchañ, Dawid Grobelny, Paweł Maciołek, Jakub Piątek)

Wszystkim dziękujemy za udział i zapraszamy w przyszłym roku!

I dziewczyny i chłopaki grają w piachu! Sport to taki.

Młodzi entuzjaści piłki plażowej. Najlepsi z najlepszych.

Dawid Homa

Czy brać będą, czy nie będą, pomachamy sobie wędą!

Zawody Wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Świlcza

Polskie święto branżowe Dzień Wędkarza obchodzone od 2008 r., ustanowione na Nadzwyczajnym Krajowym Zjeździe Delegatów PZW, dla upamiętnienia daty powstania Polskiego Związku Wędkarskiego ma terminy tzw. „rucho-me”. Łączy się je zazwyczaj z urządzeniem zawodów wędkarskich dla dorosłych i dla dzieci.

PZW Oddział w Świlczy w dniu 18.08.2018 r., nad dużym stawem w Trzcionce zorganizował zawody wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Świlcza. Członkowie Koła rywalizowali w pięciogodzinnej turze, na dwie wędkę dowolną metodą.

Machaj wędą, ryby będą...

Po wyczerpujących zmaganiach komisja sędziowska dokonała ważenia i ogłosiła wyniki:

1. Tadeusz Majka – 398 pkt.
2. Patryk Kokoszka – 286 pkt.
3. Marian Batóg – 264 pkt.
4. Mateusz Pruchnik – 236 pkt.
5. Kamil Bąk – 216 pkt.
6. Eugeniusz Kogut – 164 pkt.
7. Stanisław Depa – 158 pkt.
8. Karol Zajac – 130 pkt.
9. Józef Majka – 128 pkt.

10. Wojciech Kmicikiewicz – 112 pkt.
11. Kazimierz Gazda – 84 pkt.

Wrona krakała, kaczka się śmiała, nad wodą wiało, dużo się działo!

Pierwsi trzej zawodnicy otrzymali z rąk Wójta Gminy Świlcza Adama Dziezdica pamiątkowe puchary.

Statuetkę za największą złowioną rybę otrzymał Marian Batóg.

Po zakończeniu zmaganiach sportowych, gospodarz Koła zaprosił wszystkich do wspólnego pieczenia kiełbaski.

Fot. Dawid Homa

ROZMAITOŚCI

Palcem go...

O wyborach samorządowych – uwag kilka

„Wierny Konstytucji i prawu Rzeczypospolitej Polskiej, ślubuję uroczystie obowiązki radnego sprawować godnie, rzetelnie i uczciwie, mając na względzie dobro mojej gminy i jej mieszkańców.”

Ślubowanie odbywa się w ten sposób, że po odczytaniu roty wywołani kolejno radni powstają i wypowiadają słowo „ślubuję”. Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania: „Tak mi dopomóż Bóg.”. Jak było 4 lata temu w Polsce?

16 XI 2014 r. odbyły się wybory samorządowe w Polsce przy 47,4% fre-

kwencji. Mandat zaufania otrzymało kilkadziesiąt lokalnych działaczy samorządowców i lokalnych polityków. Zostali oni radnymi na różnych szczeblach samorządowych. Do tego należy jeszcze doliczyć ponad 100 prezydentów miast, jeszcze więcej burmistrzów wójtów. Na pierwszym uroczystym posiedzeniu podczas składania ślubowania, zapewniają, że będą z poświęceniem pracować dla dobra lokalnej społeczności. Tymczasem?

Jak podaje PKW od jesieni roku 2014 – do końca marca br. 2,5 tys. radnych różnych szczebli straciło mandat. Powodów było wiele Nieraz śmieszne, żenujące, skandaliczne, innym razem – wytłumaczalne, życiowe. Na samym początku kadencji 20 wybranych odmówiło złożenia ślubowania, byli tacy, którzy „nie mieli czasu na uczestnictwo w sesjach i posiedzeniach”. Blisko 500 osób zmarło w trakcie kadencji. 1200 radnych zrze-

kło się mandatu. Spora grupa straciła mandaty z powodu skandali, afer, handlu narkotykami, pedofilii, alkoholizmu, fałszerstw majątkowych, w tym oświadczeń majątkowych, przemocy w rodzinie, łapówek, pijackich przestępstw, łączenie prowadzenia biznesu ze sprawowaniem funkcji samorządowych. W 4 przypadkach odbywały się referenda w sprawie odwołania. Pisaliśmy o wymaganiach wobec kandydatów na radnych, nie wystarczy tylko „chcieć”, trzeba potrafić i realizować to, na co się świadomie – decydowało.

„Zdaj sprawę z władarstwa Twego!”. Wskaż swe dokonania wyborcom, oceń je, porównaj plany działania sprzed 4 lat, i rolę samego siebie obecnie, w radzie.

Wyborcy są wspaniałymi sędziami.

21 X 2018 – I tura wyborów, II – w przypadkach koniecznych 4 XI.

Obserwator

Ćma bukszpanowa

Masz w ogrodzie lub na tarasie bukszpany? Uważaj na ćmę bukszpanową, która jest dla nich bardzo niebezpieczna.

Ćma bukszpanowa – szkodnik nowy i groźny

Większość szkodników atakujących nasze rośliny, to owady dość dobrze znane, dlatego zwykle wiemy, jak sobie z nimi radzić. Sytuacja wygląda zupełnie inaczej, gdy w ogrodzie pojawia się obcy szkodnik, będący w naszym kraju gatunkiem inwazyjnym. Taki owad z reguły nie ma jeszcze u nas naturalnych wrogów i nie jest dostatecznie dobrze poznany, dlatego bardzo trudno z nim walczyć. Przykładem takiego groźnego przybysza jest pochodząca ze wschodniej Azji ćma, która z racji swoich upodobań żywieniowych została nazwana ćmą bukszpanową (*Cydalima perspectalis*).

Do Europy ćma dotarła już ponad 10 lat temu, ale w Polsce została zaobserwowana dopiero w 2016 roku. Motyl przybył do nas najprawdopodobniej wraz z roślinami przywożonymi zza granicy i od razu zaczął pustoszyć nasze działki, ogrody i parki.

Gąsienice zjadają bukszpan

Dorosły owad jest dość duży i ma brązowe lub biało-brązowe skrzydła. W takim stadium nie jest groźny dla roślin, gdyż nie odżywia się liśćmi bukszpanu. Dorosła samica składa jednak na nich swoje liczne, żółte jaja, z których wylęgają się następnie kolorowe, żarłoczne gąsienice.

Zaraz po wylęgu z wielkim zapałem przystępują do zjedania liści i w krótkim czasie pozostawiają po sobie rozległe gołozery. Zaatakowane przez szkodnika krzewy wyglądają bardzo nieestetycznie, a czasem nawet całkiem zamierają, dlatego owad bez problemu może zniszczyć całe bukszpanowe żywopłoty lub dorodne okazy krzewów.

Dlaczego walka z ćmą bukszpanową jest trudna

Powodów, dla których ćma bukszpanowa bezkarnie panoszy się w naszych ogrodach jest kilka. Po pierwsze motyl nie ma jeszcze u nas naturalnych wrogów. W swojej ojczyźnie zjadany jest przez szerszenia, który w Europie prawie nie występuje (od niedawna zaczął pojawiać się na zachodzie Europy). Ponadto gąsienica odżywiając się liśćmi bukszpanu gromadzi w swoim ciele tok-

Żerujące gąsienice ćmy bukszpanowej.

syny, przez co staje się nieatrakcyjna dla ptaków.

Po drugie motyl składając na bukszpanie swoje jaja, umieszcza je wewnątrz krzewu, dlatego na pierwszy rzut oka są one zupełnie niewidoczne. Kolejny problem stanowi płodność owada, gdyż w trakcie jednego sezonu może on wydać na świat dwa lub nawet trzy pokolenia.

Zwróć uwagę na bukszpany – objawy ataku ćmy bukszpanowej

Inwazja szkodnika w naszych ogrodach dopiero się zaczyna i jest trudna do opanowania, mimo to nie powinniśmy składać broni. Podobnie jak w przypadku wielu innych ogrodowych problemów,

w walce z owadem dużą rolę odgrywa profilaktyka. Systematyczna, dokładna i częsta lustracja bukszpanów (nawet kilka razy w miesiącu), pozwoli dostrzec szkodnika, zanim ten zdąży poczynić na roślinach poważne szkody.

Gąsienica w miarę wzrostu zmienia nieco barwę z jaskrawozielonej (wzdłuż boków posiada ciemne pasy) na ciemniejszą, dlatego na wczesnym etapie rozwoju łatwiej ją dostrzec niż w późniejszym czasie. W identyfikacji szkodnika pomagają też tworzone przez niego oprzędę, pokrywające pędy i gałązki roślin. Delikatna pajęczyna, jaką snują gąsienice jest lepka i pokryta odchodami, dlatego łatwiej ją zauważyć niż samego owada.

Krzewy trzeba jednak oglądać bardzo dokładnie, gdyż owady początkowo żerują w ich wnętrzu i nie są zbyt widoczne. Z tego względu zdarza się, że pozornie zdrowy krzew, po przycięciu ukazuje całkiem zniszczone przez szkodnika wnętrza i staje się już nie do odratowania.

Jak walczyć z ćmą bukszpanową

Jeśli nasze bukszpany nie są jeszcze zbyt duże, a gąsienice wcześniej wykryte, można spróbować pozbyć się ich mechanicznie. W tym celu należy rozłożyć pod krzewami folię i otrząsać na nią żerujące na roślinie owady. Zebrane gąsienice trzeba zniszczyć, a zabieg powtórzyć jeszcze kilka razy, aż do usunięcia wszystkich szkodników.

W walce z owadami pomocne będą też pułapki lub tablice lepowe, rozwieszane w ogrodzie od wiosny do jesieni i nasączone feromonami, wabiącymi samce (np. Dispenser Feromonowy CDP).

Owady można też zniechęcić do żerowania, opryskując rośliny preparatem na bazie wrotczu.

Obecnie na szkodnika nie ma jeszcze skutecznych preparatów owadobójczych, ale w razie potrzeby można spróbować prewencyjnych oprysków jednym z dostępnych na rynku środków przeciwko gąsienicom (np. Mospilan 20 SP, Decis AL., Sherpa 100 EC), dokładnie pokrywając nim rośliny

(również w środku krzewu) nawet kilka razy w sezonie.

UWAGA: jeśli wytniemy zaatakowane krzewy lub ich gałęzie, nie dawajmy ich na kompost! Najlepiej je spalić.

(źródło internet)

Czy wiesz, że...

– Rzeszów – stolica naszego województwa.

Mieszka tu – w roku 2018 – 220 tys. mieszkańców (razem ze studentami). Zarejestrowanych jest 120 tys. samochodów, 10 tys. rowerzystów jeździ po 120 km ścieżek rowerowych. Od 1 stycznia 2019 r. powiększy się o wieś Miłocin z gm. Głogów Młp. i Matysówkę z gm. Tyczyn, tj. o prawie 620 hektarów ziemi i 3,5 tys. mieszkańców miasta. (Cała gmina Krasne, Nowa Wieś, Zaczernie i część Jasionki – wywalczyły jeszcze swą niezależność od miasta).

– Żubr – symbol polskiego sukcesu.

W 1923 r. w Polsce nie żył ani jeden żubr. Podjęto więc wtedy decyzję o ratowaniu gatunku. Z inicjatywy prof. Jana Sztolcmana założono Międzynarodowe Towarzystwo Ochrony Żubra. Działali

w nim przedstawiciele 16 państw, w tym 2 główne, tj. Polska i Niemcy. Dwa pierwsze żubry trafiły do Puszczy Białowiejskiej w 1929 r. za 10 lat w puszczy żyło już 16 zwierząt. Obecnie jest ich 1873 sztuki.

– Drzewa rekordziści

Najstarsze drzewo na świecie rośnie w Szwecji. Ma 16 m wysokości i liczy 9550 lat.

Najwyższe drzewo świata to Hyperion – sekwoja wieczniezielona, rosnąca w parku narodowym Redwood w Kalifornii. Mierzy 115,6 m.

Najgrubsze drzewo – to, baobab z RPA Glencoe, pękł w 2009 r., wcześniej miał 16 m (pień), obwód – 47 m.

Najstarszym drzewem w Polsce jest Cis Henrykowski, rosnący k. Lubania – ma 1250 lat.

– Życie nastolatków

Kto chce obejrzeć na małym ekranie życie nastolatków, niech otworzy kanał disco-polo i natychmiast znajdzie się wśród kolorowej, słoczzonej młodzieży z podniesionymi rękami i machającymi nimi w takt muzyki, grzmiącymi, wyjącmi dziewczynami w mini-spódniczkach,

nie zawsze przykrywającymi niewymowne części ciała. Życie nastolatków toczy się równoległe w realu i wirtualu, jest alkohol, dopalacze, ordynarne przekleństwa, szpan i przemoc oraz seks. Prawie wszyscy mają w ręce komórkę – od rana, czyli budzenia się – do zasypiania. Mają umiejętność obsługi Facebooka, Twittera, smartfona itp., korzystają z nich na lekcji, podczas śniadania, obiadu i kolacji, przyjęć i wizyt rodzinnych, w autobusach, miejscach publicznych, na ulicy, a nawet w kościele. Komórki wrosły w ręce małałatów i poduszkę do spania, i w myślenie, wnioskowanie, przewidywanie i zwykłą przyzwoitość i kulturę osobistą.

A co na to rodzice? Czy sami tego nie dostrzegają? A czy świadczą to o dobrym wychowaniu nastolatków! My – „wieśniacy” i „miastowi” mamy jednakowe obowiązki wobec dzieci.

Tak jak większa część narodów Europy pochodzimy ze wsi. Przed wojną w Polsce mieszkało na wsi ok. 80% ludności, w 1996 r. – 50%, dziś – 38,6%. Aby życie było mądre, najważniejsza jest troska dobrze pojęta o terażniejszość i przyszłość także.

Obserwator

Galicyska rabata kwiatów i ziół naszych pól i łąk – przykuwa uwagę odwiedzających RDTL w Trzcianie.

Fot. Zbigniew Lis

Od i do Czytelników

„Ludzie listy piszą” – jak śpiewali Skaldowie. Pisanie przynosi ulgę piszącym, dzięki listowi nie jest się samemu z problemem, bo przecież wiele z tych listów to życzliwa krytyka, podpowiedź tematyki, dowcipne żarty, samorodna twórczość różnorodna. Nasi czytelnicy piszą, telefonują, wysyłają e-maile, dziękują. Czasem trafiają się „życzliwi”. Wszystkim dziękujemy, a niektóre – drukujemy!

Przypominamy ponadto, nie po raz pierwszy, że nie przyjmujemy dosłownych przedruków z książek i czasopism naukowych, specjalistycznych lub Internetu. Umiejętne korzystanie z literatury przedmiotu jest wskazane. Charakter naszego pisma – kwartalnik społeczno-kulturalny wyklucza prace typowo naukowe. Ponadto przypominamy, że polityka i dziennikarstwo śledcze również nie znajduje miejsca na naszych łamach.

* * *

Uważam za bardzo dobry pomysł próby opracowania herbu gminy. Ale na naszym miejscu tak bardo bym się nie trudził (chyba, że chodzi o „patriotyczne wychowanie młodzieży” – Jezu!), ostatnio dostałem na pocztę znaczki z napisem „POLSKA MOJA OJCZYZNA” i jakiś biało-czerwony, nierozpoznawalny gniot. Gdy powiedziałem sprzedającej, że robi mi się niedobrze na ten temat, dyskretnie odrzekła, że też nie najlepiej się czuje. Te ćwoki nie pamiętają, czym zakończyła się agitacja na rzecz miłości do ZSRR). Ale ad rem: W książce „Ustawa dla wsi Świlczy i Woliczki” z roku ok. 1628, Rzeszów 1948, na str. tytułowej jest pieczęć wsi, a na s. XVI jest zapis (i jej opis): „Gromadzie świleckiej przepisała ustawa posługiwane się pieczęcią do pieczętowania wypisów z ksiąg. Jest to najstarsze ze znanych świadectw o pieczęci wiejskiej na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej... Pierwsza, odcisnięta raz przez papier a trzy razy w sadzy, jest okrągłą pieczęcią do laku o średnicy 27 mm, obrzeżoną wąziutkim milimetrycznym pierścieniem, wzdłuż którego biegnie w górnej części przeciętego półkolisto napis: WIES SWILCZA. W dolnej połowie pola okrągłą tarczą wspartą na dwóch ulistnionych gałązkach, zdobna u góry jakby esowatą wstęgą, na tarczy krowa, zwrócona głową w prawo. Po co więc szukać, można tę tradycję wykorzystać, zwłaszcza, że teraz ogromnie modna jest „tradycja” i „mała ojczyzna”! Jeśli zaistnieje potrzeba, cytowane wydawnictwo może udostępnić do wglądu lub ewentualnego wykorzystania. No, może tylko krowa nie bardzo przylega do obecnej rzeczywistości. Ostatecznie można by tam umieścić traktor, albo in. „wypasione” narzędzie

rolnicze. (A propos krowy: – w radiu TOK FM wypowiedział się słuchacz, że jego syn chciał widzieć „autentyczną” krowę, w związku z czym długo szukał w Internecie możliwości realizacji życzenia dziecka i w końcu gdzieś tam znalazł, że można było „wydoić krowę na zydłu, opierając głowę o jej bok i napić się mleka bezpośrednio z udoju”).

Bardzo roztropnym posunięciem jest, że odstąpiliście od wymieniania kilkadziesiąt razy w każdym numerze tytułu „mgr” wójcie. Już mniej więcej 2 numery wstecz znajomi zwracali mi na to uwagę. Bo, po pierwsze, nie jest to wydawnictwo naukowe (gdzie tytuł może wskazywać poziom wiedzy autora), po drugie, dziś ten tytuł zawodowy (nie naukowy) nie jest tak rzadki, jak kilka lat po wojnie. Wydaje się, że jeden raz, na przykład, na cały kwartalnik może wystarczyć. Inna sprawa w sytuacji typu artykułu „Świat gadów...” (s. 86, gdzie doktor botaniki wypowiada się na temat określonych stworzeń).

A oto me sprostowania, uwagi: 992 – to zwycięstwo pod Cedzyna wojsk polskich Mieszka I (pod wodzą jego brata) nad niemieckimi wojskami margrabiego Hodona, a nie koronacja Bolesława Chrobrego, która miała miejsce w 1025 r. może 18 kwietnia, ale trwa spór o dokładną datę i miejsce – (s. 30).

(nazwisko do wiadomości redakcji)

Od Redakcji. Zastanawialiśmy się, w gronie redakcyjnym nad tym, jakie tematy jeszcze poruszać, żeby lepiej służyć lokalnemu środowisku. Nasz kwartalnik ma profil społeczno-kulturalny i jego zadaniem jest ukazywać sprawy naganne, zapisywać – bieżące, utwierdzać w inicjatywach pozytywnych. Zależy nam na popieraniu wielowiekowych tradycji,

a więc wszystkiego, co dotyczy historii, etnografii, zwyczajów, kuchni, ładu przestrzennego, ochrony środowiska i zabytków, przywiązania do ojcowizny i wiary.

Nie da się tego oddzielić od patriotyzmu i miłości Ojczyzny. Tu jest miejsce na pamięć o bohaterach, lokalnych działaczach, tych którzy byli i są i mają na względzie nie promocję siebie czy znajomych, tylko regionu. Możemy promować firmy i osoby prywatne, pozytywne. Gotowi jesteśmy na kontakt z każdym, kto by się chciał wypowiedzieć sam w czasopiśmie.

Dużą uwagę przywiązujemy do współpracy z samorządami, bo one kreują oblicze współczesnej gminy, nie tylko tworzą infrastrukturę, ale przy poparciu lokalnych grup działania, stowarzyszeń, organizacji mogą wiele zdziałać.

Rola samorządów w kulturze i oświacie przy zgodnej współpracy ze szkołami, parafiami, ośrodkami kultury np. w wychowaniu dzieci i młodzieży, także w zakresie poczucia dumy z miejsca zamieszkania i szacunku dla kultury regionalnej jest nie do zastąpienia. Trudno wymienić wszystko, zwróćmy uwagę tylko np. na bezpieczeństwo i rozwój kultury fizycznej, która rozkwita na naszych oczach.

Jeszcze raz przypominamy, że nie zajmujemy się ideologią, polityką, ani tzw. śledztwami. W prasie ogólnej, telewizji, internecie – nas – anonimowych użytkowników – okłamuje się, straszy, wciska „kit”, poszturkuje, krzyczy i łaja – niekiedy z arogancją i wulgarnością. W prasie samorządowej – to niemożliwe. My się wszyscy znamy i... szanujemy, kłamać nie możemy.

Zachęcamy do współpracy wszystkich chętnych, którzy obiektywnie chcą przedstawiać bieżące sprawy. Mamy tylko jedno zastrzeżenie. Nie można obrażać Czytelników i dokonywać przedruków z książek, czasopism i Internetu.

(red.)

Fot. Andrzej Bednarz

**Piknik sportowy w Bratkowicach,
22.07.2018 r.**

Fot. Dawid Homa

**Zawody Wędkarskie o Puchar
Wójta Gminy Świlcza, 18.08.2018 r.**

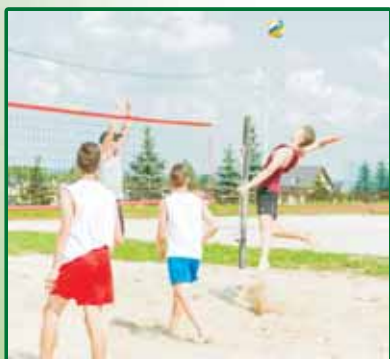

34. Puchar Wójta Gminy Świlcza w Piłce Nożnej 2018, 29.07.2018 r.

Fot. Zbigniew Lis

VII Gminny Turniej Piłki Plażowej o Puchar Wójta Gminy Świlcza

Trzciana, 18.08.2018 r.

Fot. Ludwika Oleksak

Akcja profilaktyczna „Truskawka kontra papieros. Niewinne „puszczenie dymka” dla szpanu, mody czy towarzystwa, często kończy się tym, że człowiek staje się ofiarą nikotynowego nałogu. Piękna dekoracja: światełka w kształcie truskawek, świeże kwiaty, ekologiczne truskawki do degustacji i koktajle owocowe - wzmocniły przekonania o szkodliwości palenia tytoniu.

Fot. Józef Ciosek

Opieńki jeszcze późną jesienią, a nawet wczesną zimą występują bardzo licznie. Wbrew powszechnej opinii niektóre ich gatunki mogą być trujące, szczególnie w stanie surowym. Do konsumpcji wymagają specjalnej obróbki.

Fot. Władysław Kwoczyński

Okazały dąb na skraju lasu. W głębi widać zieloną kępę długosza królewskiego.

Fot. Zbigniew Lis

Hej, Sobótka, Sobótka... Widowisko o nocy świętojańskiej.